

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ANAYASA KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

8'inci Toplantı

28 Aralık 2016 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen'in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teelsül ettirilmiş 6'ncı maddesinde hukuk tekniğine uygun olmayan bir yazım dili kullanıldığına ilişkin açıklaması

2.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın 28 Aralık 2011 Roboski katliamının 5'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

3.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın Tekirdağ Milletvekili CandanYüceer'in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teelsül ettirilmiş 6'ncı maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

4.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teelsül ettirilmiş 6'ncı maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

5.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun 28 Aralık 2011 Roboski katliamının 5'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

6.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal'ın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 6'ncı maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

7.- Aydın Milletvekili Bülent Tezcan'ın tarihten husumet değil ders çıkarılması gerektiğine ilişkin açıklaması

8.- Kocaeli Milletvekili Saffet Sancaklı'nın Ankara Milletvekili Tekin Bingöl'ün (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 7'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

9.- Ankara Milletvekili Tekin Bingöl'ün Kocaeli Milletvekili Saffet Sancaklı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

10.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın Ankara Milletvekili Tekin Bingöl'ün (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 7'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

11.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in İstanbul Milletvekili Garo Paylan'ın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 7'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

12.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın İstanbul Milletvekili Garo Paylan'ın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 7'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

13.- İstanbul Milletvekili Garo Paylan'ın Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

14.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 7'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

15.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 7'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

16.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

17.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın İstanbul Milletvekili Oğuz Kaan Salıcı'nın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 8'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

18.- İstanbul Milletvekili Oğuz Kaan Salıcı'nın Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

19.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in Bursa Milletvekili Emine Yavuz Gözgeç'in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teelsül ettirilmiş 8'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

20.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın İstanbul Milletvekili İlhan Cihaner'in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teelsül ettirilmiş 9'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

21.- İstanbul Milletvekili İlhan Cihaner'in Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

22.- Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

23.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

24.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin oylamasının yapıldıktan sonra değişiklik önergesinin oylamasının yapıldığına ve önerge oylama işleminin geçerli olmayacağına ilişkin açıklaması

25.- Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504)

IV.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma usul ve esasları hakkında görüşmeler

2.- (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin usule ve İç Tüzük'e uygun yapıp yapılmadığı hakkında görüşmeler

ANAYASA KOMİSYONU

8'inci Toplantı

28 Aralık 2016 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Anayasa Komisyonu saat 14.13'te açılarak iki oturum yaptı.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/1504) görüşmelerine devam edildi.

Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen, (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 6'ncı maddesinde hukuk tekniğine uygun olmayan bir yazım dili kullanıldığına,

Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş, 28 Aralık 2011 Roboski katliamının 5'inci yıl dönümüne,

Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 6'ncı maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 6'ncı maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu, 28 Aralık 2011 Roboski katliamının 5'inci yıl dönümüne,

Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı, Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal'ın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 6'ncı maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Aydın Milletvekili Bülent Tezcan, tarihten husumet değil ders çıkarılması gerektiğine,

Kocaeli Milletvekili Saffet Sancaklı, Ankara Milletvekili Tekin Bingöl'ün (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 7'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Ankara Milletvekili Tekin Bingöl, Kocaeli Milletvekili Saffet Sancaklı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı, Ankara Milletvekili Tekin Bingöl'ün (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 7'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, İstanbul Milletvekili Garo Paylan'ın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 7'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı, İstanbul Milletvekili Garo Paylan'ın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 7'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Garo Paylan, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak, İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 7'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu, İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 7'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı, İstanbul Milletvekili Oğuz Kaan Salıcı'nın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 8'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Oğuz Kaan Salıcı, Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Bursa Milletvekili Emine Yavuz Gözgeç'in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 8'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak, İstanbul Milletvekili İlhan Cihaner'in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 9'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili İlhan Cihaner, Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine,

Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak, Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin oylamasının yapıldıktan sonra değişiklik önergesinin oylamasının yapıldığına ve önerge oylama işleminin geçerli olmayacağına,

Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Komisyonun çalışma usul ve esaslarına,

(2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin usule ve İç Tüzük'e uygun yapılıp yapılmadığına,

İlişkin birer görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu kalmadığından saat 04.11'de toplantıya son verildi.

28 Aralık 2016 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.13

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Reşat PETEK (Burdur)

SÖZCÜ: Abdurrahman ÖZ (Aydın)

KÂTİP: Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

(Oturum, Başkan Vekili Reşat Petek tarafından açıldı)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, değerli Komisyon üyelerimiz, grup başkan vekillerimiz, değerli milletvekillerimiz, basınımızın kıymetli temsilcileri, genel başkan yardımcılarımız, kamu kurum temsilcilerimiz; hepinizi Başkanlık Divanımız adına saygıyla selamlıyorum.

Bildiğiniz üzere, toplantı gündemimiz olan (2/1504) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Bir önceki oturumda kanun teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisi yetkilerini düzenleyen yeni 5’inci maddesi üzerindeki görüşmeleri tamamlamış ve yeni 6’ncı maddenin görüşmelerine başlamıştık. Maddeyi okutmuş, sonra da oturuma ara vermiştik.

Bugün de, söz talep edip sırası gelmeyen önceden tespit ettiğimiz sıraya göre üyelerimiz ve sayın milletvekillerine sırasıyla söz vermeye devam edeceğiz efendim.

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Sayın Başkan, usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN – Bir saniye.

Şimdi, yeni 6’ncı maddeyi okutmuştuk, zaten ekranda da gördüğünüz gibi yansıdı. Arada 5’inciye çıkardığımız için onu “yeni 5”, “yeni 6” olarak ifade etmemiz doğru olur diye ifade ediyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, burada, sekreteryamızla birlikte tespit ettiğimiz, söz isteyen milletvekillerimizin -Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi ve Halkların Demokratik Partisi- isimleri önümüzde. Ben, sırayla başlamak istiyorum.

Sayın Salih Cora burada mı efendim?

O zaman, Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Tufan Köse...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tufan Bey, bugün, gün içinde daha sonra gelecek. Utku Çakırözer konuşacak.

BAŞKAN – Sayın Garo Paylan burada mı?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – O da gün içinde gelecek.

BAŞKAN – Evet, birinci sıradakiler haklarını kaybetti.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Ağabey devam et; Utku Çakırözer burada mı?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Utku Bey burada.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Tamam, Utku Bey...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Utku Bey burada, Utku Bey konuşacak ama...

BAŞKAN – Efendim, bir saniye...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – O zaman ben de Garo Bey’in yerine konuşayım.

BAŞKAN – Sayın Alim Tunç burada mı? Yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Efendim, bir saniye...

Utku Çakırözer burada mı?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Burada efendim.

BAŞKAN – Peki, Sayın Utku Çakırözer...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, Utku Bey konuşacak, yalnız öncesinde çok kısa bir söz talebim var, daha doğrusu şöyle: Usul yönünden...

BAŞKAN – Bir saniye efendim...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şöyle: O söz talebini Grubumuz adına Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen kullanacak, teknik bir uyarıda bulunmak açısından.

BAŞKAN – Buyurun.

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri...

BAŞKAN – Grup başkan vekili adına...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Evet, Grubumuz adına...

BAŞKAN – Grup başkan vekili adına kısa bir açıklama için söz vermiş oluyorum.

Buyurun.

II.- AÇIKLAMALAR

1.- Trabzon Milletvekili Haluk Pekşen’in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi’nin teselsül ettirilmiş 6’ncı maddesinde hukuk tekniğine uygun olmayan bir yazım dili kullanıldığına ilişkin açıklaması

HALUK PEKŞEN (Trabzon) – Sayın Başkanın, 98’inci maddede, bu düzenlemenin 7’nci maddesi, şimdi 6’ya indi, 6’ncı maddesindeki düzenlenmesi içeriği esasen hukuk tekniğiyle hiçbir şekilde izah edilemeyecek kadar amaca uygun olmayan ve hukuk düzeniyle bağdaşmayan bir şekilde kayda alınmış. Düzenlemenin içeriğine bakıldığı zaman, burada, Parlamentonun temel işlevine ilişkin en önemli hükümlerden bir tanesi bilerek veya bilmeyerek bu düzenlemenin içerisinde mevcut Anayasa’daki düzenlemenin içerisinden çıkarılmış. Bu da denetleme yetkisi, yani doğrudan madde metninde geçtiği hâliyle Parlamentonun denetleme yetkisine ilişkin bu düzenleme “denetleme yetkisi” kelimesi çıkarılarak düzenlemenin içerisinden tümüyle çıkarıldığını görüyoruz. Bunun içerisinde Meclis soruşturması ayrı bir denetleme biçimi. Meclis soruşturmasının çıkarılmış olması ayrı bir husus, ama Parlamentonun tümüyle denetlemeye ilişkin yetkisi madde bütünlüğü içerisinde bu kelime çıkarılarak tümüyle çıkarılmış.

Yine, hukuk tekniğinde olmayan başka bir yazım dili burada kullanılmış. Bunun, bilerek ve isteyerek yapıldığını düşünüyoruz. Çünkü, “olabilir, muhtemel, olasılık, cevap verilebilir” gibi hukuki düzenlemelerin burada, Anayasa’da yer almaması gerekir. Nitekim, mevcut 98’inci maddedeki düzenlemeye bakarsanız, orada, tümüyle, kesinlik arz eden, net, somut, usul ve yöntemleri tanımlayan bir düzenleme varken, mevcut yeni gelen düzenlemede bunların tümü ortadan kaldırılmış, olasılıkları öne çıkarmış bir düzenleme biçimi. Hukuk tekniği açısından böyle bir düzenlemenin Anayasa’da büyük tartışmalar yaratacağı açıktır. Ayrıca, hem Anayasa’mızın 2’nci maddesinde hem de İç Tüzük’teki düzenlemelerle işletilebilir bir düzenleme burada söz konusu değildir. Bu itibarla, bu düzenlemenin

bir hukuk tekniğiyle, mutlaka bir uzman görüşüyle, mutlaka bir uzman tarafından kaleme alınması ve o şekilde burada tartışılabilir hâle getirilmesi büyük önem arz ediyor. Bu itibarla, bu 7'nci maddenin tümüyle geri çekilmesini ve bunun, mümkünse, yeniden bir hukuki teknikle düzenlenmesini talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504)

BAŞKAN – Şimdi, söz verdiğimiz Sayın Utku Çakırözer, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, kıymetli bürokratlar, değerli basın emekçisi meslektaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, ülkemizin geleceğini yakından ilgilendiren bir Anayasa değişikliğini konuştuğumuz şu sırada öncelikle Türkiye'deki genel ortama dikkatinizi çekmek isterim. Bir kanlı darbe girişimi sonrasında bombalanan bu yüce Meclisin çatısı altında bir ortak deklarasyona imza atmış ve parlamenter demokrasiyi güçlendirme, koruma güvencesi vermiştik. Ancak, çok kısa bir süre sonra diyalog kanallarını genişletmek yerine ülkemizde bir tek adam rejimine yol açacak bir Anayasa değişikliği teklifiyle karşı karşıyayız. Ülkemizde olağanüstü hâl yönetimi var, KHK'larla hak ve özgürlükler kısıtlanmış durumda. Böylesine bir ortamda Türkiye'nin rejimini değiştirecek bir düzenlemeyi toplumun tartışmasını ve doğruyu bulmasını bekliyoruz. Peki, nasıl bilgilenecekler? Gazetecilerin yazması lazım, akademisyenlerin tartışması lazım, profesörlerin tartışması lazım. Ancak, gazeteciler hapiste, hapiste olmayanlar işsiz; akademisyenler hapiste, hapiste olmayanlar yine KHK'larla işsiz. Toplumumuz yasaklar ve baskılar altında sinmiş durumda. Şimdi size sormak isterim: Bu yasaklar ve baskılar altında toplum nasıl bilgilenecek, Türkiye nasıl bilgilenecek bu Anayasa değişikliğini tartışacak?

Değerli arkadaşlarım, bakın, demokratik bir tartışma ortamından oldukça uzağız, gazeteciler tutuklu, gazeteler, televizyonlar, radyolar kapalı, İnternete erişim ya yasak ya da kısıtlanmış durumda. Böylesine bir ortamda değil Anayasa değişikliğini basit bir kanun değişikliği dahi yapmak imkânsızdır değerli arkadaşlarım.

Ülkemizin önceliği, bir rejim değişikliği getiren Anayasa değişikliğinden önce, her şeyden önce bir an önce normalleşmedir, temel hak ve özgürlüklere getirilen kısıtlamaların ortadan kaldırılmasıdır. Düşündüğü, yazdığı, çizdiği için özgürlüklerinden mahrum bırakılan gazetecilerin, yazarların, aydınların, özgürlüklerine kavuşması bu ülkenin en acil sorunudur. Karikatürist Musa Kart neden cezaevinde? Gazeteciler Kadri Gürsel, Murat Sabuncu neden cezaevinde? Romancımız Aslı Erdoğan neden cezaevinde? Bakın, tüm uluslararası raporlarda açık ara birinci çıkıyoruz, hangi konuda? Basın özgürlüğünün ihlal edilmesi, gazetecilerin tutuklanması konusunda. O yüzden, bizler, tüm muhalif, eleştirel gazetecileri hapse atarsak eğer bu kanun, bu Anayasa değişikliğini nasıl tartışacağız, halkımız nasıl bilgilenecek? Bir an önce, ülkemizin, olağanüstü hâl yönetiminden olağan hâle, düşünce özgürlüğünün serbest olduğu bir hâle dönmesi lazım.

Değerli milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz teklife gelince, sonda söyleyeceğimi başta söylemek isterim. Bu teklife yapılmak istenen açık ve net bir biçimde rejim değişikliğidir, egemenliğin tek bir kişinin elinde toplandığı otoriter bir rejime geçiştir. Türkiye’de siyasi rejimimiz, tüm eksiklerine rağmen işlemekte olan parlamenter demokratik sistemdir. Önümüze getirilen bu değişiklik ise demokrasi eksiklerimizi gidermek için yapılmamakta, tam tersine eksik demokrasimizi de sonlandırıp otoriter bir rejimin anayasal zemini hazırlanmaktadır.

Cumhuriyet rejimi, kurulduğu günden bu yana egemenliği saraydan alıp halka verme ve demokratikleşme çizgisini benimsemiştir. Önümüzde bulunan değişiklik metni ise, egemenliği tekrar halktan alıp saraya verme girişimidir, demokrasiye yönelen gidişin kesintiye uğrayıp tek adama, otoriterliğe yönelmesidir. Yapılmak istenen basit bir sistem değişikliği değil, parlamenter demokratik sistemimizi kökünden yok edebilecek olan bir rejim değişikliğidir.

Değerli arkadaşlarım, demokratik sistemler parlamenter olsun başkanlık olsun kuvvetler ayrılığına dayanır; yasama, yürütme ve yargı birbirinden tamamen ayrıdır, birbirlerini denetleme mekanizmaları vardır. Getirdiğiniz sisteme yönelik en temel eleştirimiz kuvvetler ayrılığı ve denge denetleme mekanizmalarının olmayışına yöneliktir. Bu, bir şahısla ilgili de değildir. Bu tek adam yetkileri Sayın Recep Tayyip Erdoğan’a değil de kendi genel başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu’na da verilmek istense bu grup yine bunun karşısında olacaktır değerli arkadaşlarım.

Önce yasamaya bakalım.

Değerli arkadaşlarım, seçilecek cumhurbaşkanı hem parti üyesi hem de isterse genel başkan olabilecek, parti genel başkanı olarak milletvekili listesi yapabilecek, partisinin Meclis grubunun başkanı olacak ve yasama organı olan Meclisi istediği gibi etkileme imkânına, gücüne sahip olacak; yine, parti başkanı olarak yüksek yargıçlar atayabilecek. Cumhurbaşkanı, sadece yasama organının çoğunluğunu sadece belirlemeyecek, kendisine verilen kararname çıkarma gücüyle yasama yetkisine ortak da edilecek. Anayasa’da yasama yetkisi Meclise verilmişse de, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarmak suretiyle Cumhurbaşkanı Meclisin yasama yetkisine ortak olmaktadır, üstüne üstlük, Meclis, bu kararnameleri engelleme gücünden de yoksun bırakılmaktadır. Türkiye’nin, kanunlarla değil kararnamelerle yönetilmesi açıkça irade gaspı anlamı taşımaktadır.

Değerli arkadaşlarım, bu teklifle Meclisin bütçe hakkı da fiilen elinden alınmaktadır. Teklifte, bütçeyi Meclisin kabul edeceği yazılmış, ancak, Cumhurbaşkanının bütçe teklifini Meclisin kabul etmemesi durumunda bir önceki yılın bütçesinin yeniden değerlendirilmesine göre artırılıp otomatik olarak yürürlüğe gireceği de getirilmekte, yani yasama organı Meclisin bütçeyi reddetmesinin Cumhurbaşkanı üzerinde hiçbir zorlayıcı etkisi olmayacaktır. Bu, bütçe hakkının Meclisin elinden alınması demektir. Oysa, demokratik ya da parlamenter rejimlerde, Meclisin, bütçeyi reddetme yetkisini kullanarak yürütmeyi denetleme gücü bulunmaktadır. İşte, şimdi, bu denetleme imkânı elinden alınmaktadır. Hatırlatmak isterim ki, egemenliği halka ait kılan en önemli unsur kanun yapma tekelinin, bütçe hakkının milletin Meclisinde olmasıdır. Egemenliğin krallardan halka geçiş döneminde en önemli kavşak noktası, yasama tekelinin milletin seçtiği meclislere verilmesidir. Demokrasiler egemenliğin saraydan, krallardan alınıp halka verilme sürecidir, ferman kanuna geçiş sürecidir. Meclisin yasama tekelini kaldırmak, tek kişiye kararname çıkararak buna ortak olma yetkisi vermek kanundan fermana, milli egemenlikten krallığa yeniden dönüş demektir. Biz buna kesinlikle karşıyız.

İkinci kuvvet olan yürütmeye gelince: Değerli arkadaşlarım, bu tek adam rejiminde, Cumhurbaşkanı, yürütmeyi tek başına temsil etmektedir. Devletin yönetimi tek başına Cumhurbaşkanına verilmektedir, başbakanlık, bakanlar kurulu kalkmaktadır, Cumhurbaşkanı, istediği kişileri cumhurbaşkanı yardımcısı olarak atayabilmektedir. Hangi bakanlıkların kurulacağına kendisi karar vermekte, bakanları kendisi

atamakta, istediği zaman görevinden alabilmektedir, bakanlıkları, kamu idaresini tamamen istediği gibi kararnamelerle düzenleyebilmektedir. Bakanlıklar, devlet dairelerini, kurulları kuracak, kaldıracak, görevlerini belirleyecek, atayacak, azledecek, disiplin işlerini düzenleyecek, ihale yapacak, bölgesel yönetimler kurabilecektir ve bir de, değerli arkadaşlarım, Meclisi feshedebilecektir.

Değerli arkadaşlarım, bu pakette, Cumhurbaşkanı, hiçbir gerekçe göstermeden Meclisi feshetme yetkisiyle donatılmaktadır, hoşuna gitmediğinde Meclisi ortadan kaldırabilecektir.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, Cumhurbaşkanı da Meclis de halk tarafından seçilmekte. Meclisin halkı temsil oranı her zaman Cumhurbaşkanından daha yüksek olacaktır. Hâl böyleyken, yürütmenin başı olan Cumhurbaşkanının, yasamayı, Meclisi feshetmesi, yürütmenin yasama üzerinde tahakkümüne neden olacaktır. Mesela, işlediği bir suç nedeniyle imkânsıza yakın da olsa 301 imzayla hakkında soruşturma açılması istenen bir cumhurbaşkanı, soruşturma açılmadan önce Meclisi feshedip soruşturulmasını engelleyebilecektir. Aslında, cumhurbaşkanının fesih yetkisi parlamenter sistemlere özgü bir mekanizmadır, belirli şartlara bağlıdır. Örneğin, şu anda, bizde, sadece hükümet kurulamaması hâliyle sınırlıdır bu yetkinin kullanımı.

Değerli arkadaşlarım, tarihte Büyük Önderimiz Atatürk’e dahi bu yetki verilmemiştir. Atatürk, tüm millî mücadeleyi ve sonrasındaki devrimlerimizi milletin Meclisiyle birlikte yapmıştır. Demokratik başkanlık sistemlerinde başkana bu yetki tanınmaz. Sınırsız ve koşulsuz fesih yetkisinin de eklenmesiyle bugünküyle kıyas dahi götürmeyecek sınırsız bir yetkiyle donatılacaktır bu tek adam.

Değerli arkadaşlarım, bu yeni rejiminde yargı erkinin yetkilerinin yine tek bir kişinin elinde toplanacak olması da kaygı vericidir. Bu rejimde, yargı, tamamen siyasetin emrine girmektedir. Adı “başkanlık” olsun “parlamenter sistem” olsun, demokrasilerde güçler ayrılığı ve denge denetleme mekanizmalarının en önemli unsuru olan bağımsız yargı denetimi fiilen imkânsız hâle gelecektir. Tüm yüksek yargıçlar ve yüksek yargı kurulu, doğrudan ya da dolaylı olarak cumhurbaşkanı ve onun hâkim siyasi anlayışına göre şekillenecektir. Mesela, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun 12 üyesinden 6’sını Cumhurbaşkanı doğrudan seçerken kalan 6 üyeyi de parti genel başkanı olarak belirlediği Meclis çoğunluğuna seçtirecektir. Bütün yargı örgütünün başı olan bu Kurul, böylece, cumhurbaşkanı ve onun siyasi anlayışına uygun oluşacaktır. “Yüce Divan” sıfatıyla bir gün Cumhurbaşkanını, cumhurbaşkanı yardımcılarını veya bakanlarını yargılama yetkisine sahip olan Anayasa Mahkemesine baktığımızda ise, 15 üyenin 12’sini bizzat Cumhurbaşkanı kendisi, 3’ünü de partisi aracılığıyla kontrol ettiği Türkiye Büyük Millet Meclisi eliyle yine Cumhurbaşkanı belirleyecektir.

Aslında, başkanın, Cumhurbaşkanının böylesine geniş yetkilerle donatıldığı bir rejimde, gerçek bir yargı denetimi için Cumhurbaşkanının yargı alanında ya hiç yetki kullanmaması ya da minimum yetki kullanması gerekmektedir ama gördüğünüz gibi getirilmek istenen rejimde, yargı tümüyle Cumhurbaşkanının emrindeki bir organ hâline dönüşecek, adalet dağıtmayacak; tam tersine, bir tek adam rejiminin sopası hâline gelecektir.

Değerli arkadaşlarım, işin daha da kaygı verici yanı ise yasama, yürütme ve yargının tüm yetkilerini toplayan bu Cumhurbaşkanının hiçbir şekilde hesap vermeyecek, hiçbir şekilde sorumlu tutulmayacak olmasıdır. Böyle bir şey kabul edilemez, örneği yoktur değerli arkadaşlarım. Bu sistemde Cumhurbaşkanını, yardımcılarını ve bakanlarını denetleyecek bir mekanizma bulunmamaktadır; tam tersine, hem parlamenter hem de başkanlık sistemlerinde denge denetleme mekanizması olarak çalışan Meclisin onama yetkileri, Meclis ve başkan seçimlerinin ayrı tarihte yapılması, fesih ve veto yasağı, bağımsız yargı gibi kurumlar bu yeni getirilmek istenen rejimde yok edilmektedir. Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanları sadece Cumhurbaşkanına sorumlu olmaktadır. Atamalarında bir onama yetkisi olmayan Meclis, görevden alınmalarını isteme, düşürme ya da başka denetleme yetkilerine de sahip

olmayacaktır yani Meclis Cumhurbaşkanını, yardımcılarını ve bakanlarını denetleyemeyecek, hesap soramayacaktır. Cumhurbaşkanı hiç kimseye karşı sorumlu olmayacak, kimseye hesap vermeyecek ve denetlenemeyecektir. Böyle bir sistem olur mu değerli arkadaşlarım?

Yine, Meclisin yürütmeyi yani başbakan ve Bakanlar Kurulunu en güçlü denetim yolları olan güvenoyu ve gensoru kurumları kaldırılmaktadır. Peki, Cumhurbaşkanı yardımcılarını ya da Bakanlar Kurulu suç işlerse ne olacak? Cumhurbaşkanı, yardımcısı ve bakanların suç işledikleri zaman yargılanabilmeleri için önce Meclisin salt çoğunluğunun yani 301 milletvekilinin soruşturma açılmasını istemesi gerekli, sonra Meclisin beşte 3'lük çoğunluğu yani 360 milletvekili soruşturma açılmasına karar verecek, en sonunda da Yüce Divana sevk için Meclisin üçte 2'sinin yani 400 vekilin karar vermesi gerekecek. Bu oranlar sağlanamadığı takdirde yargılanmaları asla mümkün olmayacaktır. Gerçeği şu ki, bu sistemde Meclis soruşturması imkânsız hâle getirilmektedir. Meclis sadece genel görüşme ve Meclis araştırması yollarıyla denetleyebilecek, bunun da hiçbir yaptırımı olmayacaktır. Ayrıca, yeni rejimde Meclisin çoğunluğu Cumhurbaşkanlığı iradesine bağlı hâle geleceğinden etkisiz olan bu denetim yollarının dahi kullanılması mümkün olamayacaktır. Yargı da tamamen Cumhurbaşkanının etki ve kontrolü altında olacağından yargısal denetim yolları da kapalı demektir.

Değerli arkadaşlarım, değinmek istediğim bir de tarafsızlık konusu var. Partili bir Cumhurbaşkanının, parti genel başkanı Cumhurbaşkanının tarafsız olması mümkün değildir; oysa Cumhurbaşkanı yeminini düzenleyen 103'üncü madde Anayasa'da aynen muhafaza edilmektedir. Orada tarafsızlık üzerine yemin edecek olan Cumhurbaşkanı daha sonra partisinin genel başkanı sıfatıyla partisini yönetecek, milletvekili listesi yapacaktır. Böyle tarafsızlık olmaz, olsa olsa devlet düzeninin parti düzenine, devletin de parti devletine dönüşmesine Anayasa'yla izin verilmiş olacaktır.

Değerli arkadaşlarım, bu yüce Meclis altında görev yapan bizler için yani milletvekilleri için de getirilmek istenen sistem, tek adam rejimi sorunludur. Bu otoriter rejimde bir kişiye tüm yetkiler verilirken yetkisi ve etkisi sıfırlanmış âciz bir Meclis yaratılmaktadır. Güvenoyu ve gensoru gibi denetim mekanizmaları olmayan, yürütme üzerinde hiçbir etkili denetim imkânı kalmayan, yasama tekel elinden alınmış, yasama yetkisi sınırlanmış, fesih tehdidi altında bir Meclis yaratılmaktadır.

Değerli arkadaşlarım, sonuç olarak, bu Anayasa değişikliği geçerse demokratik bir rejimden tamamen ayrılıp otoriter bir rejim kurulacaktır. Hiçbir vatandaşın can, mal ve hukuk güvenliği kalmayacaktır. Her kişi, kurum ve kuruluş tek bir kişinin vicdanına terk edilecektir. Yönetimi denetleyecek hiçbir güç kalmayacak, devlet yönetiminde ve ülkede zorbalık hâkim olacaktır. Bir kişi hem hükûmet hem Meclis hem mahkeme hâline gelecek, yasama, yürütme ve yargı tek elde toplanacaktır. Etkisiz, yetkisiz, âciz ve sembolik bir Meclis ortaya çıkacaktır. Buradan sizlere çağrım, böylesine bir tek adam rejimi yerine, Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizim önceliğimiz, bizim çağrımız, tek adama tüm yetkileri veren, hesap sorulmayan, çoğunlukçu bir rejim yerine, iki yüz yıllık kökeni olan parlamenter sistemimizin eksiklerini gidererek çoğulcu, özgürlükçü bir anayasal sisteme geçmek olmalıdır. Güçler ayrılığına dayalı, denge denetleme mekanizmasının çalıştığı, güçlü ve bağımsız yargının olduğu, demokratik parlamenter bir sistem hepimizin temel arzusu olmalıdır.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çakırözer.

Şimdi, Sayın Salih Cora...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan, bir hatırlatma yapmak istiyorum: Biz Komisyon üyeleri olarak o listede yazılmıyoruz ama söz istediğimiz zaman maddelerde lütfen sıra gelmeli.

BAŞKAN – Tamam, sıra gelince o zaman siz hatırlatın.

Sayın Salih Cora, buyurun efendim.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Şu anda görüşülmekte olan Anayasa teklifinin, Hükümet modelinde değişiklik öngören Anayasa değişiklik teklifi metninin ülkemize ve milletimize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Görüşülmekte olan 7’nci maddede, Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgi edinme ve denetim yollarının ele alındığı Anayasa’nın 98’inci maddesinde bir değişiklik öngörülmektedir.

Değerli arkadaşlar, bu değişiklik metninin 1’inci maddesinde özellikle gensoru ortadan kalkmaktadır. Önerilen maddede “Türkiye Büyük Millet Meclisi belirli konularda Meclis araştırma ve genel görüşmesi yapabilir, milletvekilleri yazılı soru sorabilirler.” Gensorunun kalkması aslında bu sistemin mantığına ve mantalitesine uygun bir öneridir.

Değerli arkadaşlar, anayasalar toplumsal uzlaşma metinleridir. Hükümet modellerinde başkanlık sistemi yasama, yürütme ve yargının birbirinden ayrı ve bağımsız olmasıdır. Aynı şekilde, yasama ve yürütme arasında bir iş birliği modelinden ziyade, kesin olarak ayrılmasını öngören bir sistemdir.

Türkiye, uzun yıllar parlamenter sistem üzerinde Hükümet modelini inşa etmiştir. Parlamenter sistemler Türkiye’de çok önemli sınavlar verememiştir. Maalesef, bu sistemler her defasında vesayetçi odaklara hizmet etmiş, Türkiye’yi sürekli darbe uygulamalarına maruz bırakmıştır. 2007 yılında bu sistemin en önemli ayrımlarından birisini yaşadık. 2007 yılında, hatırlarsanız, Cumhurbaşkanlığı seçim sürecinde 367 garabeti yaşadık. O zamana kadar Türkiye’de cumhurbaşkanları yine her defasında sıkıntılı bir şekilde seçildi ve Çankaya Köşkü aslında vesayet organlarının bir merkezi, bir karargâhı hâline gelmişti. Ve sürekli Çankaya üzerinden mevcut hükûmetlere siyasi ayarlar, mevcut hükûmetlere sürekli olarak yetkilerini kullanma noktasında sorunlar oluşturmıştır.

2007 yılında, sizin önceki Genel Başkanınızın “Sakin ha.” diye bir ifadesi vardı. “Tehlikenin farkında mısınız?” sloganlarıyla beraber halkı sokaklara davet etmişlerdi. 2007 yılında Cumhurbaşkanlığı seçiminde o dönem Başbakanlığımızı yapan Recep Tayyip Erdoğan’a, kurucu liderimize “Sakin ha Cumhurbaşkanlığını ağzına alma, sakın ha, ağzına almışsan ağzını yıka.” şeklindeki meydan okumaları hiçbir zaman unutmadık. Aynı şekilde, Türkiye Büyük Millet Meclisinde hiçbir şekilde rastlanılmayan bir örnek karşılaştık. Toplantı yeter sayısında çıkan kriz sonrasında Anayasa Mahkemesine tehditler savrularak “Anayasa Mahkemesi kaos üretmesine umarım fırsat vermez.” şeklindeki açıklamalarla beraber, o vesayet organlarını tetikleyen görüntüler ortaya çıkmıştır.

Daha sonra, milletimiz bu krizleri ortadan kaldırmak için artık Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin halk tarafından seçilmesinin uygun olacağı yönünde bir kanaat oluştu. Cumhurbaşkanlığı halk tarafından seçileceği zaman, bu sefer yine Cumhuriyet Halk Partisi “Hayır, halk tarafından seçilemez.” şeklinde bu referandum uygulamasına da karşı çıkmıştı yani ne Hükûmete seçtiyordu ne Meclise seçtiyordu ne halka seçtiyordu. Yani parlamenter sistemin düğümleri o zaman atılmıştı, daha doğrusu sistem o zaman zehirlenmeye başlamıştı.

Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesiyle birlikte, aslında Cumhurbaşkanının yasamayla ve yürütmeyle ilişkileri düzenlenmediğinden dolayı sistem parlamenter sistem olmaktan çıkmıştır. Şimdi, bu sisteme göre ya Cumhurbaşkanının yeniden Parlamento tarafından seçilmesi gerekiyor ya da bu mümkün olmayacağına göre bu yetkiyi halk kullanmıştır.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Niye mümkün değil? Mümkün, Anayasa’ya göre mümkün.

SALİH CORA (Trabzon) – Halk artık “Siz Cumhurbaşkanı seçmeyi her zaman Hükümet krizine dönüştürmektесiniz, dolayısıyla bu yetkiyi ben aldım, ben kullanıyorum...” Ve halktan izinsiz bu yetkinin tekrar halktan geri alınması mümkün olmayacağına göre artık bu sistemden daha iyi bir sisteme doğru evrilmemiz gerekiyor. Dolayısıyla, şu anda mevcut düşünülen düzenlemeye göre yasama ve yürütmenin, yargının birbirinden tam olarak ayrı olduğu başkanlık modeline ve Türkiye Cumhuriyeti’nin sosyal, kültürel, ekonomik yapısına uygun bir başkanlık sistemine geçme zarureti hasıl olmuştur. Bu sisteme göre yürütme iki başlı olmaktan kurtulacaktır yani her zaman Cumhurbaşkanı ile başbakanın uyumlu olduğu Hükümet dönemlerine rastlamak mümkün olmayabilir. Bunu amiyane tabirle, halk tabiriyle daha doğrusu, bir direksiyonda 2 şoförün olması o arabayı şarampole yuvarlayabilir.

Bugün, Cumhurbaşkanımız kurucu liderimiz olduğu için, daha önce Genel Başkanlığımızı yaptığı için ve Başbakanımızla uyumlu bir ikili olduğu için sorun hissedilmeyebilir ama ileride Parlamentonun yapısı farklı olduğunda Cumhurbaşkanı ile Parlamento arasında farklı görüşler ortaya çıktığında bu sistemin yürümesi mümkün olmayabilir.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir uğultu var, biraz sessiz dinleyelim lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Dolayısıyla, değerli arkadaşlar, şu anda bu sistemle beraber egemenlik yetkisini tamamen halktan alan yürütme ile egemenlik yetkisini tamamen halktan alan yasamadan oluşan kuvvetler ayrılığıyla beraber hükümet sistemimiz Cumhurbaşkanlığı sistemi olarak yani bunun uluslararası hukuk dilinde, doktrinde başkanlık sistemiyle beraber vücut bulacağını düşünmekteyiz ve bunun ülkemize hayırlı olacağını düşünüyoruz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – “Partili Cumhurbaşkanı.” diyorsunuz.

BAŞKAN – Evet, değerli arkadaşlar, sükuneti sağlayalım. Sesi biraz düşürdük, biraz sessiz olursak daha iyi anlarız.

SALİH CORA (Trabzon) – Türkiye’nin hiçbir zaman rejim sorunu yoktur. Değerli arkadaşlar, Türkiye’de rejim tartışmaları, Sayın Başbakanımızın da ifade ettiği gibi 1923’te sona ermiştir. Türkiye’de eğer bir Hükümet sistemi sorunu varsa bu da aslında demokrasimizin geliştiğinin bir ürünüdür.

Burada sıkça başkanlık sistemiyle beraber tek adamlık sistemi geleceği yönünde eleştiriler yapılmıştır. Arkadaşlar, bizim tek adamlık gibi bir rüyamız yoktur. Türkiye’de, Cumhurbaşkanı, yetkilerini, egemenlik yetkisini, yürütme yetkisini halktan alacaktır ve Cumhurbaşkanının yetkilerini halktan alması sadece tek adam olmak için bir kriter olarak değerlendirilmemesi lazım. Sonuçta, Türkiye’deki bu Hükümet sistemiyle beraber yasama olacak, sivil toplum örgütleri, medya, yargı bunların her biri denetleyici mekanizmalardır. Dolayısıyla, başkan, Cumhurbaşkanı, halk tarafından seçilen Cumhurbaşkanı tamamen her konuda özgür, her konuda sınırsız yetkilerle eleştirilemez durumda değerlendirilmemesi gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, yine bu sistemle beraber yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı güçlendirilmiş olacaktır. Hatırlarsanız, 2010 referandumunda da HSYK seçimleri sürecinde referandumda buna en fazla karşı çıkan partilerden birisi sizdiniz.

(Oturma Başkanlığına Sözcü Abdurrahman Öz geçti)

BAŞKAN – Sayın Cora, toparlayalım lütfen.

Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar...

SALİH CORA (Trabzon) – Toparlıyorum.

Ama şu anda HSYK'yla beraber çoğulcu bir yapı oluşacak ve bu çoğulcu yapıyla birlikte yargının hem bağımsızlığı hem de tarafsızlığı güçlendirilmiş olacaktır.

Ülkemizde 2007'deki referandumla beraber Cumhurbaşkanlığı krizleri ortadan kaldırılmış, 367 dayatmaları ve bunun sonrasında yaşanan sorunlar tamamen ortadan kalkmış, tüm vesayetçi odakların ipliği pazara çıkarılmış ve bunlarla mücadele sonucunda ve 15 Temmuzda yaşadıklarımızdan sonra yeni bir sistemin Türkiye'de vücut bulmasının aslında kurucu iktidar kadar önemli bir gelişme olduğunu düşünmekteyiz.

Değerli arkadaşlar, yine, getirilmekte olan önergeyle beraber son olarak şunu...

BAŞKAN – Sayın Cora, toparlayalım lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Toparlıyorum.

Bu madde hakkında da kısaca konuşmam gerekirse, 7'nci maddeyle beraber genel görüşme yolu açılmıştır. Genel görüşme yoluyla sadece toplumu ilgilendiren konularda görüşme açılabilmesi sağlanmış, mevcut uygulamada olduğu gibi devlet faaliyetlerini ilgilendiren konularda genel görüşme yapılamayacaktır. Devlet faaliyetleri artık tamamen yürütme organını ilgilendirecek ve onun kontrolünde olacaktır.

Yeni düzenlemede, hükümet sisteminde yasama ile yürütme kuvvetleri arasında ilişki kuvvetler ayrılığı ilkesine daha uygun hâle getirilmek istenmiştir, bu amaçla her iki organ arasındaki iletişimin azaltılması istenmektedir.

BAŞKAN – Sayın Cora...

SALİH CORA (Trabzon) – Mevcut düzenlemede var olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin hükümeti denetleme ve ona KHK çıkarma yetkisi alınarak Türkiye Büyük Millet Meclisinin tüm enerjisinin yasama çalışmalarına verilmesi istenmiştir.

Mevcut parlamenter sistemde yasama ve yürütme organları arasındaki ilişki kuvvetler ayrılığından daha ziyade, az önce de belirttiğim gibi kuvvetlerin iş birliğine dayanan bir hükümet sistemidir. Önerilen Hükümet modelinde, yasama ve yürütme organları arasındaki kuvvetlerin sert ayrılığına dayanan ve her iki organın da kendi temel görevlerini ilgilendiren bir sistem arzulanmaktadır.

BAŞKAN – Sayın Cora...

SALİH CORA (Trabzon) – Toparlıyorum, son cümlemi söylüyorum.

BAŞKAN – Toparlayalım lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Parlamenter sistemde yasama organlarının en temel üç görevinden kanun yapmak, bütçe onaylamak ve hükümeti denetlemek görevlerinden birinin parlamenter sistemin elinden alınması, parlamenter sistemin tüm izlerinden tamamen kurtulmak istendiğinin bir göstergesi olmuştur. Hâlihazırda uygulanan hükümet modelinin klasik parlamenter sistem olmadığı aşîkârdır. Mevcut hükümet sisteminin doktrinde tam karşılığı olmamakla birlikte, özellikle Cumhurbaşkanının yetkileri ve sorumsuzluğu karşısında 2007'de yapılan değişiklik anayasası, halk tarafından seçilmesiyle parlamenter sistemden daha ziyade yarı başkanlık sistemine benzeyen, Türkiye'ye özgü mevcut hükümet modelinin her zaman sıkıntılara gebe olduğu açıktır.

BAŞKAN – Sayın Cora...

SALİH CORA (Trabzon) – Bu sebeple, yeni ve ihtiyaçlara karşılık veren daha dinamik bir hükümet sistemine geçmenin zorunluluğu hepimizin malumudur.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Konuşma sırası Sayın Danış Beştaş'ta.

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Doğrusu, konuşmacıyı çok uyardınız ama sanırım bu da bugünkü yeni bir yöntem. Öncelikle, onun dikkatimizden kaçmadığını ifade edeyim.

BAŞKAN – Şöyle ifade edeyim: Her gün sabah bir yöntem...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – İktidar partisi milletvekiline uyarınız, bize uyarı yaptığınızda sessiz kalmamıza yönelik olabilir.

BAŞKAN – Estağfurullah... Estağfurullah...

Akıllı insana lafın tamamı söylenmezmiş. Teşekkür ederim anlayışınız için.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Oldukça çok aşırı müdahale edildi gerçekten yani 6-7 defa, o açıdan insicamı da bozuldu. Onu not edeyim yani biz bunu gördük.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Adana Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın 28 Aralık 2011 Roboski katliamının 5'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, ben konuşmacı olarak değil, grup adına söz aldım yani grup başkan vekilimiz yerine.

Bugün, 28 Aralık 2011 Roboski katliamının 5'inci yıl dönümü. Ben, doğrusu, Roboski katliamının işlendiği 28 Aralık sabahı da dâhil, dört yıl üst üste anmaya katılan biri olarak bugün ilk kez gidemedim. O dönemde de şimdi de hukuk ve insan hakları alanında olduğum için partide o süreci hem hukukçu olarak hem Komisyon Başkanı olarak çok yakından izlediğimi ifade etmek istiyorum. Maalesef yargı aşamasında Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı, Genelkurmay Askerî Savcılığı, Hava Kuvvetleri Komutanlığına yapılan itirazların tümü reddedildi ve Roboski katliamı davasında şu ana kadar tek bir şüphelinin bile ifadesi alınmadığı gibi şüpheli tespiti bile yapılmadı değerli arkadaşlar. Bu çok önemli bir meseledir ve Roboski'de her şey açıkça herkes tarafından bilenen bir durumu ifade ediyor. Nedir? Türk savaş uçaklarına ait bombalar 34 Kürt köylüsünü bombalamış ve öldürmüştür, katledilmişlerdir. Burada ihmal mi, kasıt mı, nedir, bunun yargı tarafından yapılacak araştırmalarla ve Meclis araştırma komisyonunda ortaya çıkması için çok büyük bir çaba sarf edildi. Fakat maalesef son ana kadar, yapılan bütün çabalara rağmen takipsizlik kararı verildi ve yine, Türkiye hukuk tarihine bir ilk geçti, “Kaçınılmaz hata” olarak savcılık Roboski'de 34 canın ölümünü niteledi.

BAŞKAN – Sayın Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bitiriyorum Sayın Başkan, müsaade edin yani bugün yıl dönümü ve Roboski Türkiye tarihinin dönüm noktalarından biri.

Şu anda Roboski'de birçok yakını kaybeden milletvekilimiz Ferhat Encu Kandıra Cezaevinde, yine, kardeşi Veli Encu Roboski Derneği'nin yöneticisi, o da anmaya izin verilmemesi için üç gün önce gözaltına alındı ve hâlâ gözaltında. Bugün grup başkan vekilimizin de içinde olduğu bir heyet şu anda Roboski'ye gitmeye çalışıyor ve saatlerdir yolda, anmaya yetişmemeleri için engelleme yapıyor. Bunu asla ve asla kabul edilebilir bulmadığımızı... Katliamın üstünü örtmek yetmezmiş gibi anmayı

da engellenenin, yasaklamanın, hâlâ Roboskililer üzerinde estirilen bu baskının ve zulmün asla hesabı mahşere kalmaz, mutlaka sorumlular bir gün bunun hesabını verecektir ve her zaman söylediğimiz gibi unutursak kalbimiz kurusun. Beş yıl öncesinde o cenazelerin yan yana dizilişini ne orada olanlar olarak unuttuk ne de o manzarayı izleyenler unutabilir ve hâlâ sorumlu yok.

Sevgili Ferhat Encu'nun Roboski katliamının yıl dönümüne ilişkin bize bir mektubu var, çok kısa, onu da okuyup bitireceğim.

“Sevgili halkım, değerli Roboski halkı ve yüreği acılarla dolu Roboskili annelerim; hepinizi sevgi, saygıyla selamlıyorum.

28 Aralık 2011 tarihinden bu yana 34 canımızın, kardeşimizin katledilmesi üzerinden tam beş yıl geçmiştir. Bu bilinçli ve planlı katliamın failleri korunup kollanmıştır. Tek bir kişi hakkında soruşturma açılmış değil. Maalesef beş yıldır ortaya koyduğumuz onurlu mücadeleyle bu katliamın faillerinin cezalandırılması için büyük fedakârlıklar yaptınız. Ne yazık ki bu katliamı gerçekleştirenler hâlâ bu ülkeyi yönettikleri için cezalandırılanlar sizler ve sizlerle dayanışma içerisinde olan insanlar oldu.

Değerli acılı annelerim, kardeşlerim, ağabeylerim, amcalarım ve cefakâr halkımız; beş yıldır ortaya koyduğumuz mücadelede sadece iki şeyi talep ettik: Yeni bir Roboski olmaması için faillerin cezalandırılması ve birçok Roboski'nin yaşandığı bu topraklarda sorunun demokratik yollarla çözülerek onurlu bir barışın tesis edilmesi fakat ne yazık ki geldiğimiz nokta ölüm, kan, gözyaşı, talan; Kürt halkına, ezilenlere topyekûn savaş politikası uygulanması oldu. Bizler bu topyekûn imha ve inkâr politikasına karşı demokrasiyi, adaleti, birlikte ve eşit bir şekilde yaşamayı ve barışı savunmaya devam edeceğiz. Bizleri cezaevlerine koyabilirler, bu halkın seçilmişlerini rehin tutabilirler...”

BAŞKAN – Sayın Beştaş, “Beş dakika.” demiştiniz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – “...halkımızın iradesini yok sayabilirler fakat bizler umudumuzu kaybetmeyeceğiz, direneceğiz ve kazanan bu halkın onurlu mücadelesi olacak.

Bu duygularla başta 34 kardeşimin şahsında bu topraklarda hayatını kaybeden tüm insanlarımızı anıyor ve hepinizi en içten kalbî duygularıyla kucaklıyorum.

Katır sırtında ölüleri unutursak kalbimiz kurusun.

Ferhat Encu

Kandıra Cezaevi”

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504) (Devam)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, konuşma sırası Sayın Candan Yüceer'de.

Buyurun Sayın Yüceer.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Anayasa Komisyonunun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri; yaklaşık bir haftadır Anayasa Komisyonu kamuoyuna başkanlık rejimi, cumhurbaşkanlığı rejimi olarak sunulan ancak gerçeği 2 partinin tek adam yönetimini kurması olan teklifi görüşmek için toplanıyor.

2 partinin geçmişteki söylemlerine baktığımızda 2012 yılına kadar AKP'nin başkanlık sisteminden hiç bahsetmediğini görüyoruz. Gerek seçim bildirgelerinde gerek programlarında güçlendirilmiş parlamenter sistem vurgusunun yapıldığını görüyoruz, ta ki 2012 4'üncü olağan kongreye kadar. Ben de geçtiğimiz dönem notlarımı karıştırırken gördüm, 2012'de dönemin Genel Başkanı Başbakan Recep Tayyip Erdoğan diyor ki: "Yeni siyasal sistem konusunda kararlılığımız tamdır ve anayasal sistemi yeni anayasa ile istikrarlı dönemsel olmaktan çıkarıp kurumsal hâle getireceğiz." Akabinde medyada üç seçenek ifade ediliyor: Partili cumhurbaşkanlığı, yarı başkanlık ve başkanlık sistemi ve devam ediyor haber -2012 yılının haberleri bunlar- diyor ki: "2014 seçimlerinde Recep Tayyip Erdoğan seçilmiş Cumhurbaşkanı, 2019 yılında da partili başkanlık sistemi gelecek ve başkan olacak."

Bakın, diğer parti MHP'ye baktığımızda durum biraz daha karışık işin açıkçası. Anayasa Uzlaşma Komisyonunda bugüne kadar parlamenter sisteme vurgu yapılmış ve hiçbir zaman başkanlık sisteminden bahsedilmemiş. Biraz önce değerli hatip sadece Cumhuriyet Halk Partisinin Cumhurbaşkanını Parlamento tarafından seçilmesini ifade ettiğini söyledi ama o Anayasa Uzlaşma Komisyonunda MHP de hatırladığım kadarıyla Cumhurbaşkanının Parlamento tarafından seçilmesini ifade etti, Başkanlık sisteminden bahsetmedi, güçlü parlamenter sisteme vurgu yaptı, verdiği önergeler öyleydi. Hatta mesela o dönemde Barış ve Demokrasi Partisi gene parlamenter sistemi savunmakla beraber Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesine dair bir önerge vermişti.

Peki, bu sürede ne değişti yani parlamenter sistemin Türkiye'ye en uygun yöntem olduğunu söyleyen Milliyetçi Hareket Partisinde ne değişti? Sayın Bahçeli, bakın, fiili duruma çözüm üretmek için Anayasa değişikliğine "Evet." dediğini söyledi yani dolaylı olarak anayasal sınırlara riayet etmeyen Cumhurbaşkanının anayasal sınırlara çekilmesi için mücadele etmek yerine bir ihtirasın kurbanı olduklarını da itiraf etmiş oldu.

Komisyon üyesi arkadaşlarımızın öngörüsü, daha da önemlisi vicdanları ne diyor, bilmiyorum ama benim öngörüm bu değişikliklerin Türkiye'ye ağır ve geri dönülemez hasarlar vereceği yönünde. Bakın, bir kişiyi tek adam yapma hayaliyle bütün bir sistemi alt üst edecek, memleketin altını üstüne getirecek bir teklif. Niye böyle? Çünkü verilen teklif kuvvetler birliği sistemi oluşturularak maalesef ileride otoriterleştirmeye götürecek bir teklif; denge, denetleme, fren mekanizmalarının tamamen ortadan kalkacağı bir teklif, bu teklif sadece bir kişinin arzusuna göre hazırlanmış bir teklif.

Ben burada Komisyon üyesi değerli MHP milletvekillerine seslenmek istiyorum. Şimdi, "Her türlü milliyetçiliği ayaklar altına aldım." diyen -doğru mudur- çözüm sürecinin mimarı olan, "Büyük Orta Doğu Projesi'nin eş başkanıyım." diyen, dış politikayı bir dış politikası hâline çeviren Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın değirmenine su taşıyorsunuz. Umarım ne yaptığının farkındasınızdır. Muhakkak ki iyi niyetlisiniz, iyi niyetli olabilirsiniz ama şunu hatırlatmak isterim ki cehenneme giden yol iyi niyet taşlarıyla döşelidir. Bakın, getirdiğiniz sistem ne kuş ne deve olan bir sistemdir, bu sistem bal gibi de tek adam sistemidir. Hani bunu sizler de biliyorsunuz eminim ki, bunun da böyle olduğunu biliyorsunuz çünkü bu sistem Türkiye'yi otoriter, tek adama dayalı bir sisteme götürecek bir sistem. Diyebilirsiniz ki: "Parlamenter demokratik sistem çok iyi işlemiyor." O zaman, gelin, düzeltelim, gelin, çalıştıralım. Buna dair Cumhuriyet Halk Partisinin önerileri vardı, son altı aya kadar Milliyetçi Hareket Partisinin de önerileri vardı. Gelin, kuvvetler ayrılığını koruyarak parlamenter sistemi güçlendirerek eksiklerimizi giderelim ama maalesef her şey tamamen değişti.

Bakın, Türkiye 1909'dan bu yana yüz yedi yıldır parlamenter tabanlı hükümetler tarafından yönetiliyor. Ha, sorunlar olmadı mı? Oldu ama istikrarla bu sistemi yürüttü. Bu süre içinde o günden bugüne bir kurtuluş ve bağımsızlık savaşı verdik, 2 tane dünya savaşı atlatıldı, Kıbrıs sorununun altından kalkıldı ve bugün burada sayamayacağım birçok sorunla mücadele edildi. Bunu parlamenter

sistemle başardı bu ülke, bununla başardı. Şimdi, peki, tabii ki badireler de atlatıldı. 17 milyonluk bir Türkiye’den, okuma yazma oranı çok düşük bir Türkiye’den bugünlere gelindi. Ne oldu peki yani neden tek adama dayalı, sadece padişaha dayalı bir sistemden buna geçildi? Baktık ki çünkü yürümedi, yetmedi, sorunları çözmediği için parlamenter tabanlı bir sisteme geçildi. Peki, bugün siz ne istiyorsunuz, ne yapmak istiyorsunuz? Yanıtı çok basit, yeni bir sultanlık sistemi yaratmaya çalışıyorsunuz. Verdiğiniz teklifle her şeyin yani yasamanın, yürütmenin, yargının tek elde toplandığı; denge, denetleme, fren mekanizmalarının olmadığı, otoriterleşmeye açık bir sistem kurmak istiyorsunuz yani rejimi değiştirmek istiyorsunuz. Bakın, bunu yaparken de ne tarihten ders alıyorsunuz ne de şu an kaosa sürüklenmiş, kan ve gözyaşıyla, acıyla, savaşla yoğurulan çevremizdeki ülkelerden. Nazi Almanyası’ndan, faşist İtalya’dan, Portekiz’den örnek alın ya da şu an başkanlık sistemi adı altında Latin Amerika ülkelerine bakın, oradaki yoksulluğa, yolsuzluğa, demokrasi eksikliğine, insan hakları ihlallerine, kayırmacılığa bakın. Türkiye için istediğiniz sistem bu mudur sizin Allah aşkına? Yani Türkiye için bundan başka bir sistem istemiyorsunuz sanırım. Yani bu sistemin sonunun bu olacağı açıktır. Bakın, başkanlık sisteminde tek yürüten sistem Amerika Birleşik Devletleri, orada gerçekten istikrarlı bir demokrasi var ama orada ne var, yasamanın yürütmeyi etkin bir şekilde denetlemesi var.

BAŞKAN – Sayın Yüceer, toparlayalım lütfen.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Orada başkan kanun yapamıyor, kanun gücünde kararname çıkaramıyor, yargıyı atamıyor, orada yasama yürütmeyi etkin bir şekilde denetliyor. Bakın, diğer sistemlerde olan ne? Hepsinde anayasal bir diktatör rejimi, tek parti devleti, bir tek adama dayalı devlete dönüşmüş durumda. Dolayısıyla, kuvvetler ayrılığını ortadan kaldırarak, kararnamelerle yasamayı ele geçirerek, OHAL sistemi ve OHAL rejimi yaratarak, Meclisin feshetme yetkilerini tamamen ortadan kaldırarak, genişleterek ne yapmaya çalışıyorsunuz? Yani bunun adı demokrasi değil. Bunun adına hani “Biz demokrasi sağlıyoruz, istikrar sağlıyoruz. İstikrar sağlamak için bunu yapıyoruz.” hiç demeyin.

Gerekçelere de değinmek istiyorum konuşmamın sonunda. Gerekçeler o kadar birbiriyle alakasız, o kadar çelişiyor ki ve maalesef getirdiğiniz teklifte. Gerekçenin başında, bakın, şöyle diyor, Anayasa’nın toplum tarafından devleti hukukla sınırlamak için hazırlandığı söyleniyor. Niçin? Krallığa dönüşmesin diye, iktidarı tek başına tek güç elde toplamasın diye, sultanlığa, tiranlığa dönmessin diye, demokrasiden, hukuktan kopmasın diye. Gerekçe böyle, arkasından bir buçuk sayfanın sonunda getirilen teklifte ise Türkiye Cumhuriyeti etiyale kemiğiyle –bakın, veliler okula götürdüklerinde çocuklarını, derler ki hocaya: “Eti benim, kemiği senin Hocam.” ya da “Eti senin kemiği benim.” der- bir tek kişiye teslim ediliyor. Cumhurbaşkanı devlet yapmak için hazırlanmış bir teklif bu. Bu ne? Teklif ne, gerekçe ne? Diğerinde ise...

BAŞKAN – Sayın Yüceer, lütfen toparlayalım.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Topluyorum.

Gerekçenin devamında Anayasa’nın askerî müdahaleler sonrasında yapıldığını söyleyerek şimdiki değişiklik operasyonuna sanki sivilmiş gibi, sanki olağanmış gibi, sanki Anayasa değişikliği için siyasal, toplumsal bir ihtiyaç ortamı varmış gibi, sanki 15 Temmuz günü başarısız bir darbe girişimi olmamış, sanki arkasında “Bu Allah’ın bir lütfü.” denip OHAL ilan edilmemiş, sanki kanun hükmünde kararnamelerle binlerce insanın hayatı cehenneme çevrilmemiş, sanki akademisyenler, öğrenciler, gazeteciler, milletvekilleri tutuklanmamış, sanki belediyelere kayyum atanmamış gibi, sanki her şey çok olağanmış gibi, sanki bundan önceki anayasa yapma süreçlerinden farklı bir durum varmış gibi göstermek gerçekten hepimizin aklıyla dalga geçmektir. Burada teklifi getirenlerin, süreci yönetenlerin

üniformasız olması bu Anayasa teklifini, değişikliğini demokratik kılmaz. Dolayısıyla, 15 Temmuz darbe girişiminin akabinde OHAL koşullarında madde gerekçelerine dayandırarak bu sistemi dayatmak gerçekten bu toplumun, bizlerin aklına hakaret etmektir.

Bir de bir vesayetçi elite gönderme yapıyoruz. Karşısına ne koyuyoruz? Tek adama dayalı bir başkanlık sistemi ve -ne uğruna, gücü tek elde toplama uğruna- biz buna diyoruz ki... Vesayetçi elitlere bir yandan gönderme yapıp bu arada bütün 12 Eylül faşizminin antidemokratik yasalarına, yüzde 10 seçim barajlarına sıkı sıkıya sarılıyoruz, sonra gidiyoruz gerekçe vesayetçi elite gönderme yapıyoruz.

Tabii, konuşulacak çok şey var, benim de söyleyecek çok sözüm var. Bir haftadır söz almaya çalışıyorum ve emin olun, konuşmak istediklerimin onda 1'ini söyleyemedim.

BAŞKAN – İnşallah Genel Kurulda.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – O anlamda da umarım daha sonrasında bana bir söz hakkı verirsiniz diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum Sayın Yüceer.

Konuşma sırası...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Bakanımızın konuşma talebi var.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ben bir cümle söyleyeyim isterseniz, Sayın Bakan herhâlde ayrıntılı bir şeyler söyleyecek. Kayıtlara geçmesi bakımından önemli bu.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Parsak Sayın Bakandan da öncelikli.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, burada bir çalışma yürütüyoruz, çalışmanın insicamını bozmayalım lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) – Usul budur. Burada Sayın Parsak Bakandan öncelikli, hep cevap hakkı vardır zaten.

BAŞKAN – Sayın Parsak, lütfen buyurun.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanımıza da anlayışı için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Parsak cevap hakkını kullanacağı için ona öncelikli verdim.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

3.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 6'ncı maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Daha detaylı şeyler söyleyeceğini düşünerek ondan izin almak suretiyle...

Biraz önce konuşmalarını tamamlayan Cumhuriyet Halk Partili sayın hatibin özellikle partimize yönelik iddialarını kabul etmediğimizi ifade ediyorum. Bunlara ilişkin genel hakkındaki görüşmemde ayrıntılı açıklamalar yapmışım, onları tekrar etmeyeceğim, oraya atıfta bulunmakla yetiniyorum. Sadece “Sayın Bahçeli ihtirasının kurbanı olmuş.” gibi bir beyanı oldu, bunu da asla kabul etmediğimizi ayrıca ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Parsak.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Yanlış anlamışsınız, bir ihtirasın kurbanı dedim.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504) (Devam)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, buyurun.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; gerçekten tarihî oturumları beraber gerçekleştiriyoruz, çok önemli konuları konuşuyoruz. Konuştuğumuzda herkes kendi baktığı pencereden değerlendirme yaptığında işin gerçeği değişmiyor. Gerçek teklifte var, mevcut Anayasa’ımızda var. Herkes kendine göre bunu bir tarafa çektiğinde farklı bir şey ortaya çıkar mı? Çıkmaz. Öncelikle bu getirilen cumhurbaşkanlığı sisteminin özünün kuvvetleri birbirinden tam ayırmak olduğunu ve birbirine karşı bağımsız hareket etme gücünü tam sağlamak olduğunu bu teklif çok net bir şekilde ortaya koyuyor.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Nasıl koyuyor Sayın Bakan ya? Böyle bir şey var mı ya?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Beni dinlersen anlatacağım.

Bu teklif kuvvetleri yürütmeye toplamıyor, yasamada da toplamıyor. Yasamaya ayrı güç veriyor, yürütmeye ayrı güç veriyor, ikisini birbirinden tam ayırıyor. Bunu anlamak için bizim şu andaki Anayasa’mıza ve bu Anayasa’mızın uygulamasına bakmak gerekir. Şimdi, seçim yaptığımızda vatandaşımız neyi seçiyor, parlamentoyu seçiyor. Parlamento kendi içinden hükûmet çıkarıyor. Bu hükûmete salt çoğunlukla güvenoyu veriyor ve komisyonların hepsi neye göre oluşuyor, çoğunluğa göre oluşuyor. İktidar tek başına olsa dahi komisyondaki çoğunluk orada, koalisyonla olsa yine iktidarda, Genel Kurulda da öyle ve yasama faaliyeti yapıyoruz, ayrıca denetleme faaliyeti yapıyoruz, şu anda yaptığımız işin özü bu.

Ben buradaki Komisyonun saygıdeğer üyelerine ayrı ayrı sormak isterim. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda bugün uyguladığımız sistem içerisinde çoğunluğun gündeme alınmasını istemediği bir konuyu gündeme alabiliyor muyuz? Alamıyoruz. Komisyonlarda alabiliyor muyuz? Alamıyoruz. Şimdi, Hükûmet, çoğunluğun içerisinde çıktığı için çoğunluk kendisini Hükûmetin bir parçası gibi görüyor; Hükûmetin başarısını kendi başarısı, Hükûmetin başarısızlığını da kendi başarısızlığı gibi algılıyor. Esasında, baktığımızda, cumhuriyetin kuruluşundan bugüne kadar bizim mevcut 1924 Anayasa’mız ve 1961 Anayasası, 1982 Anayasası’nın uygulamasına bakıldığında, “parlamente sistemi” dediğimiz sistemin, bir noktada, yürütmenin kontrolünde yürüten bir yapı olduğunu görüyoruz. Bu sadece bugüne has değil; dün de böyle, önceki gün de böyle. Herkes neden şikâyet ediyor? Parlamento etkin denetim yapsın. E, nasıl yapacak etkin denetim? Şimdi, bunu sağlayacak şey nedir? Yürütme ile yasamayı birbirinden ayırmaktır. Siz yürütmeyi yasamanın içinden çıkarırsanız, yasamanın içinden çıkan yürütme, bir nevi yasamanın evladı gibi oluyor, siz kendi içinizden çıkarıyorsunuz. Onu içinizden çıkardığınızda...

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Tamam Sayın Bakan...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bakın, hayır, iktidar çoğunluğu...

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Ayırdığın zaman nasıl ayıklayacaksın, onu söyle.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bakın, işte, onun için, bir defa, yasama ve yürütmeyi birbirinden ayırmak, birbirinden bağımsız kılmak için ayrı ayrı seçimlerle gelmesini sağlamak temel esastır.

Şimdi, bu neyi getiriyor?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Seçim değil, atamayla geliyor.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bakın, atamayla değil, seçimle geliyor. Yürütmenin seçimi bu teklife göre ayrı yapılacak. Vatandaş, Türkiye’yi...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bir kişi seçilecek.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Kimi seçerse o yapacak, o da kabine kuracak; bir kişi değil sonuçta. Yürütme yetkisi cumhurbaşkanına ait ama cumhurbaşkanı, cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar olacak. Yani, bugünkü Bakanlar Kurulu.... (CHP sıralarından gürültüler)

Bakın, müsaade buyurun, ben bir anlatayım, beni bir dinleyin, itirazlarınızı zaten söylersiniz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen, Sayın Bakanımızı dinleyelim.

Buyurun Sayın Bakanım, devam edin.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Cumhurbaşkanı sorumludur, halktan yetkiyi o alıyor, sorumlu ama bu sorumluluğunu ne yapacak? Yine bakanlarla, cumhurbaşkanı yardımcısıyla yürütecek.

Şimdi, halk, cumhurbaşkanını ayrı seçecek, programı belli, neyi yapacağını değerlendirecek, yasamayı da ayrı seçecek.

Bakın, bugün seçim sistemi uygulamasında ne oluyor? Şimdi, vatandaş şunu düşünebiliyor seçim yaparken, diyor ki: “Siyasi istikrar lazım, güçlü iktidar lazım. O zaman, bizim parti zaten barajı geçemiyor veya iktidar da olamıyor ama hiç olmazsa istikrar bozulmasın.” diye başka partilere kerhen oy veren vatandaşlarımız da var. Ama, bakın, şimdi, bu sistem devreye girdikten sonra vatandaşın istikrar diye bir derdi olmayacak. Çünkü, cumhurbaşkanını seçtiği zaman siyasi istikrar ve güçlü iktidar sistemin doğası gereği doğuyor, sadece sandıkta verilen oylarla değil. Bu sistem, zorunlu istikrarı doğuruyor, zorunlu olarak güçlü bir iktidar doğuruyor. O zaman vatandaş ne diyecek? “Tamam, istikrarı kurduk biz.” Arkasından Mecliste de daha rahat oy kullanacak.

Bakın, bir şey daha... Vatandaş, yasama üyelerinin seçiminde kerhen değil, gerçekten istediği partiye oy verecektir. Meclisin dağılımının bugünkünden daha farklı olma ihtimali daha yüksek burada. Çünkü, Hükûmet kuruldu, istikrar oluştu. Meclisin üyelerini seçerken de vatandaş diyecek ki: “Ben burada da şu partiye oy vereceğim.” Ona oy verecek, o adaylara oy verecek. Dolayısıyla, Meclisi vatandaş kendisi de ayarlayabilir ki ayarlayacaktır.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Nasıl yapacak onu?

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Milletvekillerini kim belirleyecek?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bakın, pek çok yerde oldu. Vatandaşımız, belediye başkanında A partisine veriyor, büyükşehir belediye başkanlığında B partisine veriyor, belediye meclisinde C’ye veriyor. Bunun pek çok örneğini her yerde biz yaşadık. Onun için, vatandaşımızın bu noktadaki bilincinin ve şuurunun, bu şuurun bizden daha yüksek olduğunu burada ifade etmek isterim.

Şimdi, Parlamentonun 600 milletvekili var yeni teklife göre. Eski teklifte 550 vekil var, şimdi 600 oldu. Peki, bu, Parlamento yu zayıflattı mı, geriye mi gitti? Hayır, artırdı, güçlendirdi. Peki, milletvekili adaylarını kim belirliyor? Partiler belirleyecek. 600 tane milletvekili adayını...

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Aklımızla alay etmeyin Sayın Bakan.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – ...eğer cumhurbaşkanı belirleyecek diyorsak, o zaman büyük bir çarpıtmayı, büyük bir yalanı hakikat gibi söylüyoruz demektir, bu büyük bir yalandır. 600 tane adayın 600'ü cumhurbaşkanı seçtiğinde mi seçilecek? Partiler belirleyecek milletvekillerini. Şimdiki usul nasılsa, kendi tüzükleri nasılsa, kendi esasları nasılsa ona göre belirleyecek ve vatandaş seçecek. Dolayısıyla, bugünkü çoğulculuk, belki bu sisteme geçtikten sonra vatandaşın oy vermede daha özgüvenle hareket etmesi... Çünkü, istikrar baskısı kalkacak, güçlü iktidar baskısı kalkacak. Ona verdikten sonra yasamada daha güçlü bir yasama kurmak için çok farklı tercihlere yönelebilecektir. O yüzden, seçimler eş zamanlı yapılsa dahi Parlamentoda milletvekili sayısı, dağılımının çok farklı sonuçlanacağını ben düşünüyorum ve bugünkünden farklı olacaktır. Ondan da hiç kimsenin endişesi olmamalıdır.

Parlamentonun görevlerine baktığımızda... Peki, getirilen düzenleme Parlamentonun yasama görevini ortadan kaldırıyor mu?

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Kaldırıyor.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Kanun koyma kime ait? Parlamente'ya ait.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Niye kararname çıkarma yetkisi veriyorsunuz?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Kanunu değiştirmek kime ait?

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Cumhurbaşkanına ait.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – O zaman cumhurbaşkanına kararname yetkisi vermeyelim.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – İzah edeceğim, müsaade buyurun.

Kanun değiştirmek kime ait? Yasama organına ait. Kanunu ilga etmek kime ait? Yasama organına ait. Buna bir müdahale var mı? Yok, kesinlikle buna bir müdahale yok.

Peki, mevcut düzenleme ne var? Yasama organı istediği zaman yürütme organına kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi veriyor mu? Yasama yetki veriyor, diyor ki: “Alın, siz -Anayasa’dan kaynağını alıyor bu- kanun hükmünde kararname çıkarabilirsiniz.” Yürütmeye veriyor mu, geçmişte de vermiş mi? Defalarca vermiş ve yürütme, kanun hükmünde kararnameyi çıkarmış. Peki, başka ne veriyor Anayasa. Şu anda da var; cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, olağanüstü hâl ilan ettiği zaman olağanüstü hâl kararnamesi çıkarma yetkisi de veriyor mu? Yeni getirmiyor, bu da mevcut Anayasa’da şu anda var mı? Var. Peki, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin kuruluşuna ilişkin, Anayasa’mızın ilgili maddesinde çok net “Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.” diyor. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, bu teklifle icat edilmiş bir şey değil; şu anda Cumhurbaşkanının bizzat uyguladığı, Genel Sekreterlikte ilgili düzenleme.

Şimdi, sistem değişikliği gelince ne oluyor? Bu sistem değişikliğinde kanun hükmünde kararname kalkıyor, böyle bir yetki şeyi kalkıyor. Dolayısıyla, cumhurbaşkanlığı kararnamesi bu anlamda bir ihtiyacı karşılamak üzere konuyor; bir.

İki: Bakın, Anayasa’da “Kanunla düzenlenmiş, düzenlenecek.” denen hiçbir konuda cumhurbaşkanı kararname çıkaramayacak, kanun olan bir konuda kararname çıkaramayacak; temel haklar konusunda, siyasi haklar konusunda, yargıyla ilgili konuda cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkaramayacak. Tam 82 tane maddede “Kanunla düzenlenir, bütün her şey kanunla düzenlenir.” diyor. Dolayısıyla, Meclisin yasama yetkisinin cumhurbaşkanına devri diye bir şey kesinlikle söz konusu değil. Meclisin şu anki

parlamentar sistem uygulamasında ihtiyaç duyulduğunda kanun hükmünde kararnameyle yürütmeye devredilen bazı konular, onun da istisnaları da çoğaltılarak, eskisinden de daraltılmak suretiyle cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle cumhurbaşkanına devrediliyor. Bu bir zaruret. Sistem ne olursa olsun, olağanüstü bir durum olduğu zaman, belli konularda böyle bir düzenleme yapmaya ihtiyaç var. Hemen hemen her ülkenin anayasalarında da bu konuda farklı düzenlemelerin olduğunu görüyoruz. Bir defa, bu, yasama yetkisinin devri değil, Meclisin yasama gücünün azaltılması da değil, şu andaki güç aynen muhafaza ediliyor; bu çok net, çok açık.

Bir başka konu: “Cumhurbaşkanı Meclisi feshedecek veya Meclisi yok edecek.” Bakın, şu andaki Anayasa’mızın 116’ncı maddesi “Bakanlar Kurulunun, 110 uncu maddede belirtilen güvenoyunu alamaması ve 99 uncu veya 111 inci maddeler uyarınca güvensizlik oyuyla düşürülmesi hallerinde; kırkbeş gün içinde yeni Bakanlar Kurulu kurulmadığı veya kurulduğu halde güvenoyu alamadığı takdirde Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına danışarak, seçimlerin yenilenmesine karar verebilir.”

İkinci fıkra: “Başbakanın güvensizlik oyu ile düşürülmeden istifa etmesi üzerine kırkbeş gün içinde veya yeni seçilen Türkiye Büyük Millet Meclisinde Başkanlık Divanı seçiminden sonra yine kırkbeş gün içinde Bakanlar Kurulunun kurulamaması hallerinde de Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına danışarak seçimlerin yenilenmesine karar verebilir.” Şu anda var mı?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Özel şartlarda.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Özel şartları var. Cumhurbaşkanına Anayasa bu yetkiyi vermiş mi? Vermiş. Uygulanmış mı bu? Bakın, 7 Haziran seçimlerinden sonra uygulanmış. Peki, Türkiye Büyük Millet Meclisinin cumhurbaşkanı seçiminin yenilenmesine karar verme yetkisi var mı? Yok. Şimdi ne getiriliyor? Cumhurbaşkanı seçimin yenilenmesine karar verdiği takdirde kendi seçiminin yenilenmesi de getiriliyor, bir müeyyide konuluyor.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – O tek başına karar veriyor.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tabii, tek başına karar verdi. Bakın, cumhurbaşkanı beş yıllığına seçiliyor. (CHP sıralarından gürültüler) Beş yıllığına seçilen cumhurbaşkanı, seçimin yenilenmesine karar verdiği takdirde bir dönemi gidiyor; birinci dönemde karar verdiği bir dönemi gidiyor, kendi dönemini de kısaltıyor, bir müeyyide getiriyor ve Türkiye Büyük Millet Meclisi...

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Zekâmızla alay ediyorsunuz, yeter artık ya, zekâmızla alay ediyorsunuz!

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen Sayın Bakanımızı dinleyelim.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yani, olan bir zekâyla alay etmem ben, hiç merak etme.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – “Sayın Cumhurbaşkanı bunu istedi, biz de böyle yapıyoruz.” deyin, olay bu.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, bakın, şu anda Parlamentonun cumhurbaşkanı seçimini öne alması veya seçimin yenilenmesi kararı verme imkânı yok ama bu ne yapıyor? Parlamenteoya da kendi seçim kararı aldığı zaman cumhurbaşkanı seçimi de öne alacak. Böylelikle birbirini dengeleyecek.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – 1 kişi...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – 1 kişi değil, 600 kişi kararı alacak, 600 kişi burada bir karar verecek. Dolayısıyla, seçimlerin yenilenmesi konusunda Parlamento tehdit altında değil, cumhurbaşkanı da tehdit altında değil. Kendi içinde bir fren-denge sistemi kurulmuş, kim bu yetkiyi kullanırsa ona bir müeyyide getirilmiş. Keyfe ma yeşa kullanılsın, keyfi hareket etmesin diye siz seçim yenilediğinizde kendi seçiminizi de yenileyeceksiniz. On yıl görev var. Eğer ikinci dönem seçilirse, birinci dönem yenilediğinde diyelim, bir sene sonra, dört yıllık görevinden de sarfinazar edecek, ikinci dönem seçilebilirse gelecek.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Yazmıyor bu teklifte.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Çok açık, Anayasa’yı okuduğunuzda bunun böyle olduğunu göreceksiniz.

O yüzden, burada, Meclisin cumhurbaşkanının feshi tehdidi altında olduğunu ifade etmek gerçekçi değil. Bu bir fren-denge sistemidir, doğru bir düzenlemedir, bunu ifade etmek isterim.

Meclisin denetim yollarına baktığınız zaman, Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetim yolları içerisinde ne var şu anda? Soru önergesi var, yazılı-sözlü soru önergesi, Meclis araştırması var, Meclis soruşturması var, genel görüşme var, bir de gensoru var. Şimdi, baktığınız zaman, burada, yeni teklifte yer almayan ne var? Gensoru var, bir de güvenoyu var; güvenoyunu da bir denetim saymak lazım. İkisi yok. Peki, niye yok? Bu sistemin doğası gereği yok. Biz parlamenter sistemden cumhurbaşkanlığı sistemine geçiyoruz. Parlamenter sistemin doğal özelliğini cumhurbaşkanlığı sistemine aktardığınızda, bu cumhurbaşkanlığı sistemi olmaktan çıkar. Cumhurbaşkanlığı sisteminde güvenoyunu sandıkta halk veriyor ve sandıkta halk geri alıyor. Halk yetkiyi sandıkta veriyor; yoksa, seçtiği milletvekillerine Hükûmeti kurma görevi vermiyor parlamenter sistemde olduğu gibi, hükûmeti sandıkta kuruyor.

Peki, gensoru nedir? Bir bakanın düşürülmesini ve başbakanın düşürülmesini sonuçlandırıyor nihayetinde. Şimdi, sistem değişince, otomatik olarak artık düşürme veyahut da yenisini seçme konusu doğrudan halka geçiyor, işin asıl sahibine geçiyor bu sistemin doğası gereği.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Cumhurbaşkanının keyfine kalıyor; canı istediği zaman bakanı atıyor, istemediği zaman atamıyor.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – “Burada gensoru niye yok?” diyenlerin cumhurbaşkanlığı sistemi, başkanlık sistemi, parlamenter sistem, bu sistemler konusundaki yazılanları bir kez daha okuması lazım. Bu sistemin doğası ve özü gereği güvenoyu olmaz, olması mümkün değil, gensoru da olmaz. Ama, baktığınız zaman, diğer denetim yolları var mı? Aynen var.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Ne var?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, yazılı soru önergesi bugün var mı? Var. Şimdi olacak mı? Olacak.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) –Yok.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Var burada, teklife bak; görmüyorsan ne diyeyim ben sana.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Peki, fesih niye var?

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Yazılı önergeye de cevap vermiyorsunuz ki. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Peki, burada genel görüşme var mı? Genel görüşme aynen var. Peki, Meclis araştırması var mı? Meclis araştırması aynen var. Peki, Meclis soruşturması var mı? Şu anda teklifteki madde metninde değişiklik öngören teklife baktığımızda, burada Meclis soruşturması, cumhurbaşkanı ve bakanların cezai sorumluluğu zaten Meclis soruşturması usulüyle olacak. Şimdi, buraya Meclis soruşturması da konuyor.

Dolayısıyla, şu anda Anayasa’ımızda olan denetim mekanizmalarından gensoruyu çıktığınızda hepsi var. Bir de sözlü soruyu çıkıyoruz çünkü bakanlar Genel Kurulda olmayacak. Dolayısıyla “Meclisin denetim yetkisini ortadan kaldırıyorsunuz, denetim menetim yok.” diyenler, ya bu Anayasa’yı okumadı ya bu teklifi okumadı ya da büyük bir kargaşa yaratmak, algı kirliliği yaratmak istiyor. Meclis bundan sonra denetimi daha etkin bir şekilde yerine getirecektir. Gensorunun olmayışı, sistemin tamamen doğal bir sonucudur. Cumhurbaşkanlığı sistemine geçtiğinizde, bu sistemde gensoru müessesesi zaten olmayacaktır.

Sayın Başkanım, bu cumhurbaşkanlığı sistemi, netice itibarıyla, kuvvetlerin tek elde toplanmasını önleyen, yasama ve yürütme kuvvetini birbirinden ayıran, yasamayı daha güçlendiren, yasama denetimini daha etkin kılan, yürütmeyi de güçlendiren bir sistemdir.(CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen, dinleyelim değerli arkadaşlar.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Siyasi istikrar kuran bir sistemdir, güçlü iktidar kuran bir sistemdir. Bunu çok net olarak ifade etmek lazım, çok açık bir şey. (AK PARTİ ve CHP milletvekillerinden karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN – Arkadaşlar, karşılıklı konuşmayalım, lütfen Sayın Bakanı dinleyelim.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ama, demin de söyledim; bakın, Sayın Başkanım, bu sistemde kazanan, en fazla iki dönem kalacak, çok başarılı cumhurbaşkanı iki dönem kalacak. Kaybetti, bir dönem; kaybeden de hemen gidecek. Yani, siyasette bir yenilenmeyi, değişimi, dönüşümü, kuşak değişimini de bu sistem zorunlu hâle getirecektir. Bu işin özünde de bu vardır ve “Buradan diktatörlük çıkar.” demek, fevkalade büyük bir yanıltır, bu düzenlemeleri çarpıtmadır. Çünkü, halkın oyuyla seçilecek yüzde 51 -yüzde 50,1 diyelim- arkasından bir daha seçim var, Parlamento seçimi var, Parlamento denetimi var. Cumhurbaşkanının çıkardığı kararnameyi Parlamento kanun çıkararak etkisiz hâle getirebilme yetkisine, gücüne sahip ve buradan siz, kalkıyorsunuz, hem rekabetçi bir seçim olacak, herkes konuşacak, herkes yarışacak, herkes anlatacak, yüzde 51’inin oyunu alarak gelecek; ondan sonra buna “diktatör” diyeceksiniz. Bu, kabul edilemez bir şey.

İki: Etkin yasama denetimi olacak. Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve cumhurbaşkanının bütün eylemleri yargı denetimine açılıyor, burada o da var.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Sayın Bakan, Hitler de böyle geldi.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, cumhurbaşkanının tek başına yaptığı işlemler yargı denetimine açık değil.

SALİH CORA (Trabzon) – Cumhurbaşkanımıza “Hitler” diyemezsin!

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Hitler de böyle geldi!

SALİH CORA (Trabzon) – Cumhurbaşkanımıza “Hitler” diyemezsin, terbiyesizlik yapma!

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Terbiyesiz sensin! Hitler de böyle geldi!

SALİH CORA (Trabzon) – Dün akşam İsmet İnönü’ye “Hitler” denildiğinde niye karşı çıktınız? Terbiyeli konu! Cumhurbaşkanımıza hakaret edemezsin, bizim Cumhurbaşkanımıza hakaret edemezsin”

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – İsmet İnönü senin de şefin!

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Hitler de böyle geldi, Hitler de böyle geldi!

SALİH CORA (Trabzon) – Sana Cumhurbaşkanımıza hakaret etme yetkisi veremeyiz. Haddini bil ve otur! Cumhurbaşkanımıza hakaret edemezsin!

BAŞKAN – Sayın Cora, Sayın Özdiş...

SALİH CORA (Trabzon) – Hitler’i kendi tarihinde ara.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Terbiyeli konuş!

BAŞKAN – Sayın Cora, Sayın Özdiş, lütfen karşılıklı konuşmayın, Sayın Bakanımızı dinleyelim. Sayın Bakanım, lütfen devam edin.

SALİH CORA (Trabzon) – Cumhurbaşkanımıza burada hakaret etti.

BAŞKAN – Sayın Cora, Sayın Bakanımız konuşuyor. Sayın Cora, Sayın Özdiş, lütfen, Sayın Bakanımız konuşuyor.

SALİH CORA (Trabzon) – Akıllı olsun.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Senden mi öğreneceğim?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanımız konuşuyor, lütfen.

Sayın Cora, Sayın Özdiş, lütfen, Sayın Bakanımız konuşuyor.

Buyurun Sayın Bakanım, devam edin lütfen.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, şu anki Anayasa’mızın hükümlerine göre cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işlemlere karşı yargıya müracaat hakkı yoktur. Şimdi, bu düzenleme, cumhurbaşkanının tek başına yaptığı bütün işlemlere karşı yargı yolunu açıyor.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Şu anki Cumhurbaşkanı da bir sürü işlem yapıyor.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ama şu anda kapalı, şu anda kapalı.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Şu anda siz cumhurbaşkanına devleti düzenleme yetkisi veriyorsunuz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bir sürü işlem yapıyor tek başına, yargı yolu kapalı ama bu düzenleme, cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işlemler dâhil bütün yaptığı işlemlere karşı yargı yolunu açıyor. (Gürültüler)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen Sayın Bakanı dinleyelim, lütfen.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – İki, mevcut Anayasa’mıza göre cumhurbaşkanının resen imzalayacağı emir ve kararların aleyhine de yargı yoluna müracaat edilemiyor. Resen imzaladığı pek çok emir ve karar var, şimdi bu düzenlemeden sonra bunların tamamına karşı da yargı yolu açılıyor. Şimdi, mevcut Anayasa’mızın 105’inci maddesine göre, vatana ihanet dışında herhangi bir suçla cumhurbaşkanının suçlandırılması -teorik tartışmalar bir yana- Anayasa’yla mümkün değil ama bu düzenlemeden sonra, cumhurbaşkanının işlediği iddia edilen bütün suçlardan dolayı soruşturulmasının ve Yüce Divana sevkinin önü açılıyor ve bu yetki de Türkiye Büyük Millet Meclisine veriliyor. Böylesi denetim hem yargı denetimini sonuna kadar açma ve halkın seçimi, rekabetçi seçim...

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Sayın Bakan, bu hainliktir, başka bir şey değildir.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bütün bunlardan sonra buna diktatörlük demek çok büyük çarpıtmadır, büyük bir algı operasyonudur.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Ne alakası var, ne alakası var!

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Burada demokratik hukuk devletini...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, değerli arkadaşlar...

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Bir daha söylüyorum, hainlik anayasasıdır bu.

BAŞKAN - Sayın Aşkın Bak, lütfen Sayın Bakanımızı dinleyelim, Sayın Aşkın Bak.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Ne alakası var! Ne alakası var!

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Hainlik anayasası!

BAŞKAN – Sayın Üstündağ, Sayın Aşkın Bak, lütfen karşılıklı konuşmayın. (Gürültüler)

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Hainlik anayasası!

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Konuşma!

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanımıza lütfen saygı gösterelim. (Gürültüler)

Sayın Üstündağ lütfen, Sayın Üstündağ. Sayın Aşkın Bak, Sayın Bakanımız konuşuyor.

Değerli arkadaşlar... (Gürültüler)

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Demokrasiyi yok ediyorsunuz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Sayın Bakanımız konuşuyor.

Buyurun Sayın Bakanım.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkanım, tabii, tartışmalar sırasında gerçekten çok üzüldüğümüz, rahatsız olduğumuz ifadeler kullanılıyor. Biz medeni ölçüler içerisinde tartışamayacak mıyız? Birbirimize hakaret etmeden, birbirimize saygısızlık göstermeden, birbirimize küfredmeden konuşamayacak mıyız?

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Hakaret yok Sayın Bakanım.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Nasıl yok ya!

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Ne alakası var.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bakın, müsaade buyurun, ben bir kanaatimi söyleyeyim arkadaşlar ya, müsaade buyurun. Benden sonra söz alan arkadaşlarımız konuşacaklardır.

Anayasa yapım usulünün nasıl olacağı Anayasa’ımızda açıkça bellidir. Anayasa’yı yeni bir anayasa olarak yapmak veya mevcut Anayasa’da değişiklik yapma yetkisi Parlamente’ye aittir. Anayasa’nın öngördüğü usullere riayet ederek Anayasa’da değişiklik yapmak veya yeni bir anayasa yapmak hainlik değildir. Bu, Anayasa’nın verdiği yetkiyi kullanmaktır, görevi yerine getirmektir, milletin emrine uymaktır. Eğer Parlamente’nin anayasa yapma veya Anayasa’yı değiştirme yetkisini kullanmasını hainlik olarak görürseniz o zaman darbecilere sadece anayasa yapma yolunu açarsınız. Bu fevkalâde yanlıştır. Bakın, kaç gündür tartışılıyor, “Anayasa’yı değiştiremezsiniz, anayasa yapamazsınız.” Anayasa’yı değiştirebilir bu Parlamente, yeni anayasa yapabilir bu Parlamente, buna ehildir. Bu Parlamente’yi yeni anayasa yapmaya ehil görmeyenler veya Anayasa’da değişiklik yapmaya ehil görmeyenler demokrasiyi hazmedememiş olanlar. Eğer biz demokrasiyi hazmetmiş olursak burada Anayasa değişikliğini görülmeye hainlik diyemeyiz. Demokrat birisi bunu söyleyemez, siz bunu söyleyemezsiniz, demokrasiye inanan birisi Parlamente, Anayasa’nın verdiği yetkiler çerçevesinde vazifesini yapıyor, bir milletvekili çıkıyor buna ihanet diyor. Kabul edilebilir bir şey mi? Demokrat birinin söyleyeceği bir şey mi? Kim yapacak Anayasa’yı o zaman, kim değiştirecek Anayasa’yı? O zaman ne olacak? Böyle bir şey olur mu? Bu Parlamente değiştirecektir. Bu Parlamente her şeyi yapmaya ehildir. Bunu açıkça ifade ediyorum ve bu düzenleme demokrasimizi güçlendiriyor, hukuk

devletini güçlendiriyor, kuvvetler ayrılığını tahkim ediyor, yasama yürütmeyi birbirine karşı daha güçlü, birbirinden daha bağımsız hareket edecek hâle getiriyor, kuvvetler birliğini değil kuvvetler ayrılığını tahkim ediyor.

Ben teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, Komisyonumuzda bir önerge var, önergeyi okutuyorum.

Önergeyi okuttuktan sonra önergeyi Komisyon üyesi arkadaşlarımıza dağıtacağız, ondan sonra arkadaşlarımız bir dakika falan incelesinler, madde üzerindeki konuşmalarını önergeyle birlikte yapsınlar.

Önergeyi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/1504 esas sayılı Kanun Teklifi'nin çerçeve 6'ncı maddesiyle değiştirilmesi öngörülen 2709 sayılı Kanun'un 98'inci maddesinin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini, ikinci fıkrasında yer alan “edinilmek” ibaresinin “edinmek” şeklinde değiştirilmesini, üçüncü fıkrasında yer alan “toplumu” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve devlet faaliyetlerini” ibaresinin eklenmesini ve dördüncü fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Türkiye Büyük Millet Meclisi; meclis araştırması, genel görüşme, meclis soruşturması ve yazılı soru yollarıyla bilgi edinme ve denetleme yetkisini kullanır.”

“Meclis soruşturması, Cumhurbaşkanlığı yardımcısı ve bakanlar hakkında 106 ncı maddenin beşinci, altıncı, yedinci fıkraları uyarınca yapılan soruşturmadan ibarettir.”

Zekeriya Birkan

Markar Eseyan

Kemalettin Yılmaztekin

Bursa

İstanbul

Şanlıurfa

Gerekçe:

Teklifte yer alan “toplumu ilgilendiren belli bir konunun” ifadesi devlet faaliyetlerini de kapsamına alıyor ve genel görüşme konusu olabiliyorsa da bazı yanlış yorum ve değerlendirmeleri ortadan kaldırmak amacıyla önerilen ibarenin eklenmesi isabetli olacaktır. Ayrıca, genel görüşme ve Meclis araştırmasına kimlerin katılacağına ilişkin İç Tüzük konusu olduğu değerlendirilerek dördüncü fıkra madde metninden çıkarılmış, bu hükmün yerine 106'ncı maddede düzenlenen Meclis soruşturmasına ilişkin denetim yolu düzenlenmiştir.

BAŞKAN – Evet, değerli arkadaşlar, şimdi değişiklik önergesini okuduk, dağıtıldı.

Özgür Bey, usule ilişkin kısa bir açıklama yapmıştı, söz talep etmişti. O sözden sonra önergeyle birlikte değerlendirerek konuşmaya devam edersek iyi olur diye düşünüyorum.

Sayın Özgür Özel, buyurun lütfen.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 6'ncı maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, önergeyle birlikte maddenin yeni geldiği hâl ve Sayın Bakanın otuz beş dakikayı bulan uzun değerlendirmesiyle ilgili Sayın Bülent Tezcan burada değil ama grup sözcümüz yerine Anayasa Komisyonu üyemiz değerlendirmede bulunacak.

Özel bir gündem var, HDP Grubu adına söz alınmıştı, o konuyu size de ilettim, uygun görmeniz durumunda aynı kapsamda pek kısa bir sözü Sezgin Tanrıkulu'na vermenizi gündem dışı olarak talep ediyorum.

Sayın Bakan buradan ayrıldı ama bir cümle söyleyeyim Sayın Bakanın bütün bu söylediği her şeye karşı. 2010 referandumunda bu Sayın Bakanımız, aynı özgüven, aynı inanmışlık ve aynı adanmışlıkla 2010'daki değişiklik teklifini savunuyordu ve o günlerde bizim arkadaşlarımızın “Bu yaptığınız iş FETO'nun önünü açar.” dediğinde, “Fetullah Gülen gibi bir beyefendiye, böyle haksız yakıştırmalar, ben sizin isminizi kısaltıp sizle dalga geçsem hoşa mı gider.” diyordu. Bugün birinin ağzından “cemaat” çıksa “FETÖ de, FETÖ de.” diyenler FETO'nun patentinin, Cumhuriyet Halk Partisine ait olan o kısaltmaya Sayın Bakanın 2010 referandum görüşmelerinden önce Mecliste gösterdiği tepkiyi hatırlasınlar. Bundan sonra, yıl olacak 2018-2019 “Ne yapalım, kandırılmışız. Bugüne kadar siz bize anlatamadınız, şimdi de ben size anlatamıyorum.” diyecek. 2010 pratiğimiz, 2010 tecrübemiz, Bakanın bu sakın, inanmış, adanmış durumunun yanında günü geldiğinde bu hâlinin aldanmış bir hâl olduğunu da bir kez daha bize yaşatacak.

Bunun altını çizmek istedim, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Özel, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, konuşma sırası Sayın Sezgin Tanrıkulu'da.

Sayın Tanrıkulu, gündeme bağlı kalarak konuşursanız memnun olurum.

Buyurun Sayın Tanrıkulu.

5.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun 28 Aralık 2011 Roboski katliamının 5'inci yıl dönümüne ilişkin açıklaması

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sayın Başkan, çok teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, bugün üzerinden tam beş yıl geçti, 1.825 gün geçti. Beş yıl önce bugün Uludere'de, Roboski'de bir katliam yaşanmıştı. O katliamdan sonra beş yıl geçti ve beş yılda da gerçekten o ölümler üzerine çok ölüm eklendi, çok yıkım eklendi ve bugün geldik burada Anayasa konuşuyoruz. Ama şunu ifade etmeliyim, o zamanlar iyi zamanlarmış, düşünün o zamanlarda böyle bir katliam yaşandığı zaman iyi zamanlar diyorum o zamanlara. O zamanlar, olayın neden, nasıllarının, faillerinin kimliğinin Ankara'nın karanlık koridorlarında kaybedilmeyeceği sözleri bile veriliyordu, her ne kadar tutulmayacak sözler olsalar da.

Şimdi, sözlerin verilmesi bir yana, ağızlarından çıkan kulakları bile duymuyor. Daha bu sözlerimi dün hazırlarken bu ülkenin Başbakan Yardımcısı, gazetecilere “Medyadaki bazı arkadaşlar ayağını denk alsın.” diye söylüyordu. Ayağını denk almak, mafyanın konuşma tarzıdır bu ve bunu bu ülkenin en üst politikacılarından birisi söylüyor, Hükûmet sözcüsü ve Başbakan Yardımcısı. Kime söylüyor? Medya mensuplarına söylüyor: “Ayağınızı denk alın.” Denk almazlarsa ne olacak? O sorunun cevabını hepimiz biliyoruz. Ya hapishane ya ölüm.

Roboski'den bu yana tam beş yıl geçti, 43.800 saat geçti. Her dakika, o karanlık hep büyüdü, o kadar çok kan döküldü ki akan her kan damlasını, o akan kanlara varlığını veren canların var olması için verilen emeklerin her dakikasını saydıkça milyonlarca dakika saymakla, almakla bitmiyor, öyle can gitti ki, öyle değerli canlar gitti ki.

2016'yı geride bırakmaya hazırlandığımız bu günlerde yüzlerce gazeteci, akademisyen, yazar cezaevinde ve milletvekilleri, politikacılar. Gösterilen sebep ne? Ülkeyi daha güvenli kılıkmak. Olan nedir? Ülkenin giderek daha güvensiz bir yere gelmesi ve dönüşmesi. Boşa akan zaman, boşa akan

kan, boşa giden can. Biz ne yapıyoruz? Burada bunları tartışacağımıza, konuşacağımıza bu ülkeyi daha güvenli, daha huzurlu, daha eşitlikçi, daha adaletli bir hâle getireceğimize, burada, Türkiye'nin gündemi olmaması gereken başkanlığı ve başkanlıkla beraber gidecek diktatörlüğü konuşuyoruz. Bu hayatla, bu canla, bu atan kalple ne yapıyoruz? En zor durumdakilerin, en kötü şartlarda hayatlarını yaşayanlar ile en azından ortalama şartları birleştirmek değil midir derdimiz? Biz ne yapıyoruz? Kimin nerede, nasıl doğacağı belli değil ve insanlara Türkiye'nin en uç sınır köşesinde, en doğusunda, en güneydoğusunda doğdu diye biçmeye alışabildiğimiz, çalışabileceğimiz bu kader olmamalı.

Vatandaşlarımız, bizim vatandaşlarımız Roboski, Uludere bizim, Roboski Uludere'dekiler bizim vatandaşlarımız. Beş yıl önce yiten canlarımız, beş yıldır Ankara'nın karanlık koridorlarında yiten dava, ayrımsız, hepimizin davası olmalıydı. Çünkü, Ankara'nın karanlık koridorları gün gelir karanlıkta yürümeyi de seven ve tercih edenler dâhil herkesi içine alıp yok edecek bir karanlık delik aslında. Kara boşluk, kara yokluk, kara hiçlik. İsterdim ki Bakan da bunları dinlesin. Gerçekten, aradan beş yıl geçti, bu davayla ilgili olarak hiçbir adım atılmadı ve bu vicdansız durum devam ediyor ve nasıl devam ediyor.

BAŞKAN – Sayın Tanrıkulu, sizi gündeme devam ediyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bitirdim efendim, bitiriyorum.

Katliamın ikinci yılı, bakın, ben, Grup Başkan Vekilimiz Levent Gök ve Şırnak İl Başkanımız, ziyaret ediyoruz Roboski'deki mezarlığı. Altına ne yazmışlar, “PKK’li itlerin mezarına giden CHP’li vekiller ne yapıyor?”

BAŞKAN – Sayın Tanrıkulu, sizi gündeme davet ediyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Hayır, bakın bu da gündem, bugünün gündemi.

BAŞKAN – Sayın Tanrıkulu, sizi gündeme davet ediyorum, madde üzerinde konuşmaya davet ediyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Dolayısıyla, bu vicdansızlığı yazanlar aynı zamanda bu katliamın da sorumlusudurlar. Bu katliamın sorumlularını...

BAŞKAN – Sayın Tanrıkulu, sizi gündeme ve madde üzerinde konuşmaya davet ediyorum ve toparlamanızı istiyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Bu katliamların sorumlularını bir gün mutlaka ulusal yargı yerlerinde de uluslararası ceza mahkemesi önünde de mutlaka insanlığa karşı suçtan dolayı yargılayacağız. Roboski’yi de unutmayacağız, diyenlerin aksine Roboski deyip uyanacağız, Roboski deyip kalkacağız.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Tanrıkulu, teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504) (Devam)

BAŞKAN - Söz sırası, Sayın Muharrem Erkek'te.

Buyurun Sayın Erkek.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evet, bugün Roboski katliamının yıldönümü ve dönemin Başbakanı Sayın Erdoğan aynen şöyle demişti: “Bu katliam, kesinlikle devletin karanlık dehlizlerinde kaybolmayacak, aydınlatılacak.” Fakat kayboldu, gitti, dosya kapandı. O katliamda gerçekten küçük çocuklar yaşamını yitirmişti.

Şimdi, tabii, Sayın Adalet Bakanı hep aynı şeyi yapıyor, konuşuyor ve gidiyor. Keşke kalsa, bizim de tezlerimizi cevaplarımızı dinlese iyi olurdu ama olsun, değerli Komisyon üyelerinin, milletvekillerini dinlemesi de önemli. Öncelikle şunu söyleyeyim: Anayasalar, iktidarı, gücü sınırlandıran belgelerdir. Tabii ki Meclis anayasa değişikliği yapabilir. 1983 yılından beri Türkiye Büyük Millet Meclisi yani seçilen hemen hemen tüm parlamentolar demokratikleşme yönünde değişiklikler yaptılar, toplam 18 kez. Ama demokratikleşme yönünde. İlk defa, bir anayasal kötü niyetle karşı karşıyayız. Neden anayasal kötü niyet diyorum? Ki bunu anayasa hukukçuları söylüyor. Çünkü şeklen, legal gözükken bir anayasa değişikliğiyle demokratik sistemi ortadan kaldırıyorsunuz. Bakın, burada gerçek kuvvetler ayrılığı değil kuvvetler birliği. Zaten Sayın Erdoğan ne demişti: “Yasama ve yargı bize ayak bağı.” Yasama ve yargıyı ayak bağı olarak gören bir zihniyetin hazırlattığı bir paketle karşı karşıyayız.

4’üncü madde, Anayasa’nın 77’nci maddesinde değişiklik yapan 4’üncü madde kabul edildi Komisyonunda. Farkında bile değiliz o maddenin ne olduğunun. Maddede, Türkiye Büyük Millet Meclisi yani yasama organı ile yürütmenin başı yapmak istediğiniz Cumhurbaşkanının seçimi birlikte düzenleniyor. Olabilir mi böyle bir şey Osman Bey?

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Olur, niye olmasın ya?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bakın, bir şey söylüyorum. Hayır, başını salladı da onun için.

BAŞKAN – Sayın Erkek, normalde sataşma, biliyorsunuz konuşmacıya olur; siz sataşıyorsunuz, bu hakkın kötüye kullanılmasıdır, lütfen devam edin.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bakın, Anayasa’da, yasama organı yasama bölümünde, yürütme yürütme bölümünde düzenlenir. Onu dahi birleştirmişsiniz. 77’nci maddenin üçüncü fıkrası: “Cumhurbaşkanlığı seçiminde birinci oylamada gerekli çoğunluğun sağlanamaması hâlinde 101’inci maddedeki usule göre ikinci oylama yapılır.” Birinci fıkrada da “Yasama organı ve cumhurbaşkanı seçimleri beş yılda bir aynı günde yapılır.” diyorsunuz. Böyle bir şey olabilir mi? Yasama ile yürütmeyi aynı maddede... 77’nci madde, Anayasa’nın “Yasama” başlığı altında düzenlenen bir madde. Bunu dahi ayırmıyorsunuz, yani bu bir arka planda, kuvvetler birliğinin açık bir göstergesi.

Bakın, bizim söylemek istediğimiz şu: Siz, yasa ile kararnameyi yarıştırmak istiyorsunuz. Yarıştıramazsınız, kararname her zaman galip gelir. Sayın Cumhurbaşkanını, yürütme alanında –ki çok geniş bir alan- devleti istediği gibi başından sonuna şekillendirecek, artı birçok yetkiyi kararnameyle halledecek. Kararnameyi çıkartacak, Resmî Gazete’de yayımlanacak, yürürlüğe girecek, aynı günde. Parlamentonun yasa yapması çok uzun bir süreç, bir de veto yetkisi var üstüne üstlük. Parlamentoda Cumhurbaşkanının partisinin aynı çoğunluğunun olması tam bir felaket, tiranlık; farklı bir çoğunluğun olması da tam bir çatışma bu pakette. Bu paket kuvvetler ayrılığını temelden sarsan... Yani kuvvetler ayrılığı, biliyorsunuz, demokrasinin olmazsa olmazıdır, bizim derdimiz bu. Yani Sayın Bakan, bakın, 2010 yılında -Grup Başkan Vekilimiz vurguladı, çok önemli bir vurgu yaptı- millete sunulan değişiklik paketi bir soğana benzetildi, soğana. Soğanın cücüğü Anayasa Mahkemesi ile HSYK idi ve o zaman da Sayın Adalet Bakanı büyük bir hararetle o paketi savundu ve memleket ne hâle geldi, yargı bir terör örgütüne teslim edildi. Yine aynı felaketi yaşamayalım, bizim derdimiz bu.

BAŞKAN – Sayın Erkek, toparlar mısınız.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Toparlıyorum.

Bakın, Sayın Bakan 116'ncı maddeyi okuyor, diyor ki: “Mevcut Anayasa’da da şarta bağlı fesih yetkisi var.” Zaten parlamenter sistemlerde fesih yetkisi olur şarta bağlı. Bize inanmıyorsunuz, Profesör Doktor Sayın Burhan Kuzu’nun kitabını okuyun. Ne diyor Sayın Burhan Kuzu? “Başkanlık sisteminde seçilen başkan, yasama organını feshedemez.” Böyle bir yetki veremezsiniz. Bu yetki zaten parlamenter sistemlere özgü, o da şarta bağlı. “Hükûmet kurulamazsa”, e, zaten hükûmet kurulamazsa ne yapacağız? Tabii ki seçime gideceğiz. Burada hiçbir şarta bağlı olmadan bir kişiye millî iradenin tecelli ettiği Parlamento’yu fesih yetkisi veriyorsunuz, Parlamento da beşte 3 çoğunlukla karşı bir fesih; dehşet dengesi, bu çok sakıncalı.

Bakın, bu sunulan sistem, “Cumhurbaşkanlığı sistemi” adı altında sunulan sistem, ne demokratik bir başkanlık sistemi ne yarı başkanlık sistemi ne başka bir sistem. Otoriter bir tek adam rejimi yaratmak üzeresiniz. Sayın Bakan diyor ki: “Anayasa’da yasayla düzenlenmesi gereken şeylerde kararname çıkaramayacak.” E, o zaman, 126 son ne? 126 sonu okuyorum ve bitiriyorum. Ne diyor bakın 126 son. 126’nın başlığı “Merkezî idare” yani devlet demek, her şey demek. 126 son: “Merkezî idare kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşlarının; kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenir.” Yani devleti ve bütün kurumlarını ilga, yenileme, kapatma, açma, teşkilat, görev; yepyeni bir bürokratik oligarşi yaratılacak. Hani idare bir bütündü ve yasayla düzenlenirdi Anayasa’mıza göre, böyle bir şey olabilir mi? Sayın Bakan, Sayın Adalet Bakanı bir hukukçu. Gerçekleri kesinlikle saptırmamak gerekir.

Bakın, genel görüşmelerde Meclis devletin faaliyetleriyle ilgili konularda genel görüşme yapamayacaktı pakete göre, şimdi önergeyle onu değiştirmek istiyorsunuz. Sayın hatip o konuya vâkıf değil herhâlde ki konuşmasında “Artık yasama organında, Parlamentoda değil, yürütme organında -yani sarayda- konuşulacak devletin faaliyetleri.” dedi. Devletin, egemenliğin şahsileşmesi, bu paketin özü bu.

Şimdi, bunu getirerek... Bunu tekrar getiriyorsunuz. Meclis tamamen işlevsiz hâle geldikten sonra, Parlamento bir tek kişi karşısında bu kadar güçsüzleştirildikten sonra bu maddeyi tartışmanın hiçbir anlamı yok ki.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Erkek’e çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, konuşma sırası Sayın Bedîa Özgökçe Ertan’dadır.

Buyurun Sayın Ertan.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Adalet Bakanını dikkatlice dinledim, ne yazık ki fikirlerine katılamıyoruz. Çok büyük bir heyecanla ve inanarak savunuyor getirilen değişiklik teklifini, ne kadar demokratik olduğunu savunuyor ama ne yazık ki başlangıç itibarıyla da izlenen süreç sebebiyle de hiçbir şekilde demokratik bir Anayasa değişikliğiyle karşı karşıya değiliz.

Bizlerin sorumluluk gereği, üzerimizdeki sorumluluk gereği, her hâlükârda doğru olana, hakikate çağrı yapmamız çok önemli ve tarihi bir sorumluluk olduğu için ben sözlerime bir kez daha bu çağrıyı yineleyerek başlamak istiyorum.

Anayasa değişikliği de anayasa yapımı da halkın tartışması esas alınarak, talebin halktan gelmesini sağlayacak ortamı yaratarak yapılır ve ancak bu sayede uzun ömürlü olabilir ve yine, ancak bu sayede meşruluk problemi yaşamaz. Türkiye halkları ve geleceğimiz için derhâl bu Anayasa değişikliği

teklifinin tamamen çekilmesini sağlamalısınız. Esas tartışma, bu küçük salonda değil, dışarıda, halkın arasında yapılmalıdır. Şu an bu Komisyonunda yapılan şey, kararı evvelce halk tarafından verilmiş bir sürecin sonucu değildir. “Halkın hakemliği kutsaldır.” diyorsunuz ama halkın hakemliğine sürecin başında değil, en sonunda başvurmayı düşünüyorsunuz. Bu yöntem, açıkça, halkı yanıltmaktır, halka güvenmemektir. Netice itibarıyla, bu halk 7 Haziranda hakemliğini yapmıştı, bu sonucu kabul etmemek bile başlı başına anlayışınızın bir göstergesidir. Öncesine, başlangıcına dâhil etmeniz gerekir halkı. Bu sıradan bir kanun yapma mevzuu değildir, mevzubahis olan temel yasa, temel belge olan anayasa yapımıdır, Anayasa değişikliğidir.

Normal şartlarda, dün akşam önergeyle çekilen yedek milletvekilliği düzenlemesi hakkında konuşacaktım ben ama çekildi. Eğer bahsettiğim gibi, kararı halk tarafından verilmiş bir süreç izlemiş olsaydınız böyle bir değişiklik teklifi yoluna da gitmemiş olacaktınız. Halkın gündeminde yoksulluk, yolsuzluk, işsizlik, geleceğe dair güvensizlik varken bu mesele gündem olmazdı zira. Şimdi, mevcut ortamda, toplumun çok ciddi bir kesiminin gündeminde adaletsiz uygulamalar, tasarruflar var; tutuklamalar, yaftalamalar, onlarca yıl hapis cezası istenen ifade özgürlüğü davaları var.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen hatibi dinleyelim.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Yine, çok önemli, diğer bir kesimin gündeminde, kendisini tamamen ötekileştirilmiş, iradesi hiçe sayılmış, hesap sormak için sesini yükseltse tutuklanacağını bildiği bir ortamda yaşamanın yarattığı ağır baskı var.

Yine, başka bir halk kitlesinin gündeminde “Acaba otobüs beklediğim durakta bomba patlar mı?” düşüncesinin, “Bugün de ölmedim anne.” ruh hâliyle yaşamasının verdiği travma var. Ve bu tabloda gördüğümüz yurttaş profili oldukça mutsuz, gülümsemeyi unutmuş, endişeli, kaygılı, işsiz, açlık sınırının altında yaşamaya mahkûm edilmiş bir hâldedir. Daha önce de söyledim, şimdi de söylüyorum: Anayasa, yani toplum sözleşmesi yani hepimizin yol haritası olan temel belge bu gerçek sorunlara deva olmayacaksa neden var, kimin için var? Getirilen değişikliğin neresinde bu sorunlara çözüm üretilmektedir, sormak istiyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye’nin sorunu, yerli ve millî anayasa değildir; Türkiye’nin sorunu, yerli ve millî milletvekili değildir. Tek tip yurttaşlık, ırkçılık Türkiye’nin gerçekliği değildir. Anayasa’nın içinde olması gereken temel husus, bütün farklılıklarına rağmen, kimsenin birbirini incitmeden, bir arada, adil ve eşit yaşama koşullarını bulmasıdır. Yüzyıllardır bu toprakları yurt edinmiş, kültür yaratmış, emek vermiş, zenginliklerini, değerlerini nesilden nesle taşımış Anadolu halklarının, yine aynı zenginlikle adil ve eşit yaşamasına olanak tanıyan bir garantiye ihtiyacı vardır.

Değerli arkadaşlar, dün yedek milletvekilliğiyle ilgili düzenleme çekilmiş olmakla birlikte, mevcut madde teklifleri ve bir bütün olarak Anayasa değişiklik teklifinin bir kurgusu var ve ben bu kurguya dikkat çekmek istiyorum. Bu kurguda Parlamentonun hiçbir işlevi yoktur. Parlamentoyla birlikte halkın iradesi, hesap sorma gücü lağvedilmektedir. Bu kurguya bağlı olarak değişiklik teklifiyle düzenlenen başka maddeler de vardır. Kuvvetler ayrılığını yok eden her düzenlemenin üzerinde tekrar ve tekrar düşünmek gerekiyor.

Sayın Başkan, çok gürültü var, ben bağırarak zorunda kalıyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen hatibi dinleyelim.

Siz de, lütfen, biraz toparlayın.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Halka ait olmayan Anayasa değişikliği kalıcı olmayacaktır, HDP olarak çeşitli vesilelerle açıklamaya çalıştığımız şey budur.

Sayın Başkan, müsaade ederseniz, fikrimi açıklamak için birçok konuya değinmem gerekiyor yani sınırlamayın lütfen, zaten çok uzun sürmeyecek.

Teklifin 6'ncı maddesinde yapılan düzenleme Meclis denetimi düzenlemesidir, daha uygun bir ifadeyle, Meclisin denetim yapamaması hatta feshedilmesi yapılmak istenmektedir. Teklif nedeniyle, parlamenter sistemin en güçlü unsuru olan yasama organı yani halkın seçtiği Meclisin içi boşaltılmaktadır. Başından beridir bahsettiğimiz kuvvetler ayrılığı ilkesinde, yürütmenin tasarrufları yasamanın denetimine bağlıdır ve bu sistemde tam bağımsız bir yargı vardır ama teklifle bu güçlü denge denetim, dengeleme mekanizmalarından hiçbirinin olmadığı ortadadır. Söz konusu düzenlemeyle yasama organının yürütme organını denetleme yetkisi sembolikleşiyor. “Meclisin bilgi edinme ve denetim yolları” başlıklı hükümde yapılan değişiklikle parlamenterlerin hükûmeti denetim faaliyetleri arasında olan soru önergeleri faslı daraltılmış ve parlamenterin sözlü soru yetkisi kaldırılmıştır. Parlamantonun denetim faaliyetleri sadece Meclis araştırması, genel görüşme ve yazılı soru önergesi biçiminde daraltılmıştı ancak böylelikle, son verdiğiniz önergeyle -tepkilerden olacak ki- kısmen yeniden düzenleme ihtiyacı duyduk.

Şu anki teklifle belli bir konuda yazılı soru önergesini de içeren denetim faaliyetindeki sorular cumhurbaşkanı yardımcılarını ile bakanlara sorulabilecek. Cumhurbaşkanına doğrudan soru sorma yöntemi yoktur. Mevcut hâliyle, Anayasa'mızda düzenlenen şekliyle başbakana soru sorma imkânı varken burada cumhurbaşkanına soru sorulamıyor.

Parlamantonun denetim faaliyetlerinden birisi olan genel görüşme... Evet, burası da düzenlendi, geçiyorum.

Değerli arkadaşlar, Meclis çoğunluğunu elinde tutan iktidar partisi, bugüne kadar gördüğüm kadarıyla her türlü yasama faaliyetini kendi takvimine göre yapıyor ve yaptırıyor. Bugüne kadar hiçbir yasa teklifi ya da tasarısı kamuoyunun talebi ve isteğiyle gelmedi. Demokratik ülkelerde talepler, ihtiyaçlar belirdikten sonra yasama sürecine dâhil olur ama bizde iktidar partisi bir düzenleme getiriyor; halkın, ilgili paydaşların çoğu zaman görüş bildirmesine dahi fırsat tanımadan, birkaç günde komisyonda, birkaç günde Genel Kurulda ve yine iktidar partisinin çoğunluğuyla kabul edilerek yasalasıp yürürlüğe giriyor. Bu pratik sağlıklı bir yasama faaliyeti değildir. Genellikle sabahlara kadar da çalışsak, eleştirilerimizi de sunsak hiçbir katkı alınmadan kendi takvimini ve isteğini işleten bir yaklaşım sergileniyor.

BAŞKAN – Sayın Ertan, toparlayalım lütfen.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Daha on dakikayı geçmedi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, on dakika oldu, niye müdahale ediyorsunuz?

GARO PAYLAN (İstanbul) – Herkes yirmi dakika konuştu.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, konuşma listemiz var. Daha fazla arkadaşla konuşma vermek istiyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ama, tamam da yani...

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Yani, meramımı anlatamıyorum. Eğer müdahale etmezseniz...

BAŞKAN – Sayın Ertan, geldiniz, konuşmak istediğinizi ifade ettiniz, biz size öncelik verdik listede.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Öncelik verilmedi, dünden beri ismi var Sayın Başkan.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Dünden beri söz...

BAŞKAN – Lütfen devam edin, toparlayın lütfen.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Evet, dediğim gibi, bir yıldır gördüğüm yasama faaliyeti bu şekilde işliyor. Ne komisyonlardaki katkılar ne de... Gerekliği mecrada olgunlaşıp yasalaşmadığı gibi, Anayasa değişikliği teklifi de aynı seyir izlenerek yapılmaya çalışılıyor. Yine bir takvim belirlenmiş, o takvime yetiştirmek pahasına tam bir dayatmacı mantaliteyle yine halkın bilgisinden kaçırılarak hızlıca katedilmeye çalışılıyor. Yine temel eleştirilerimizden biri, halka ait olmayan, bu hâliyle uygulamada da birçok yeni soruna yol açacak tüm düzenlemelere dair mantığa karşı çıkıyoruz ayrıca.

Tüm bunlardan öte, teklifin tümüne bakılınca -geneli üzerinde yaptığımız eleştirilerde de değindiğimiz gibi- bir rejim değişikliği ve mutlak otoriter bir rejim geliyor. Bu rejimde, halkı temsil eden Parlamento lağvediliyor, yasama organının işlevi yok ediliyor, milletvekillerinin denetim faaliyetleri elinden alınıyor, tamamen işlevsiz bir Parlamento dizayn ediliyor.

Değerli milletvekilleri, ne bu teklifin ne de Anayasa değişikliği teklifinin demokrasiyle, dünya örnekleri iddiasıyla bir ilgisi vardır. Meclisin iyi iş yapamaz hâle getirilmesini hükûmet sistemi değişikliği olarak görmek millet iradesini hiçe saymaktır. 10 Aralık tarihli Anayasa değişikliği teklifinin asıl hedefi Türkiye’de bir kuvvetler birliği sistemi kurmaktır. Bugün 28 Aralık, Roboski’de 34 sivil yurtaşın Türkiye’nin kendi savaş uçaklarınca bombalanarak katledildiği günün 5’inci yıl dönümü. Yargı daha bu olayın faillerini ortaya çıkaramamışken, o yargılamayla ilgili çok ciddi araştırma bariyerleri korunurken ve konulurken ve unutturmaya çalışılırken, öte yandan bağımsız ve tarafsız olduğu iddia edilen yargıya güven yüzde 3 seviyelerine düşmüşken kuvvetler ayrılığından geriye düşmek herkes için bir tehdittir. İktidar partisinin çoğunluğu elinde bulundurarak tüm yasal değişiklikleri yapabileceğini düşünmesi çağ dışı bir egemenlik anlayışıdır. Bu metin de bu zihniyetin bir ürünüdür. Kuvvetlerin birliğini getirmek ve onu tek elde toplamak gayretinin hiçbir yerde, dünyada örneği yoktur çünkü anayasa hukukunda böyle bir uygulama yoktur.

BAŞKAN – Sayın Ertan, lütfen toparlayalım.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Anayasa değişikliğiyle Türkiye’yi hukuk devleti ülkesi olmaktan çıkarma çabaları görülmektedir.

Genel olarak şu eleştiri de sunacağım: 12 Eylül darbecilerinin ürünü olan Anayasa’yı, iktidar partisi bu yaklaşımla sahiplendiğini göstermiştir. “Darbe ürünü Anayasa’nın o yüzden değişmesi gerekir.” diye açıklamalarda bulunuyor bir yandan ama bir yandan da toplum onayından geçmiş bir anayasa yapmak yerine darbe anayasası üzerine yama yapmayı teklif ediyor. Bu hâliyle artık 82 Anayasası iktidarı sınırlandıramayan, vatandaşların temel hak ve hürriyetlerini devlet karşısında korumayan bir kâğıt parçasından başka bir şey olmayacaktır yani Anayasa literatürü nezdinde bu, sahte bir anayasa olacaktır.

Değerli arkadaşlar, uygulamadaki mevcut durum, yasaklar ve karşılaştığımız, karşılaşılabileceğimiz ihlaller sebebiyle, Türkiye’nin taraf olduğu ve Anayasa 90 gereği de iç hukuk sayılan uluslararası metinlerin, sözleşmelerin durumunu da sorgulamak gerekiyor.

BAŞKAN – Sayın Ertan, lütfen...

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Çok az kaldı Sayın Başkan, müdahale etmezseniz... Yani, kesmeseydiniz, şu ana kadar bitmiş olurdu zaten.

BURCU ÇELİK (Muş) – Hangi gerekçeye dayanıyorsunuz Sayın Başkan? Hangi gerekçeye dayanarak bunu yapıyorsunuz Sayın Başkan? İç Tüzük’e mi dayanıyorsunuz, Anayasa’ya mı dayanıyorsunuz?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, burada...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, bir ifade eder misiniz? Birkaç üç gün önce bir ilke...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

BURCU ÇELİK (Muş) – Çok ayıp.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ama her geçen gün siz konuşma sürelerini kısıtlıyorsunuz. Bunu kabul etmiyoruz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bugün dokuzuncu gün, görüşmeler bir düzene oturdu.

Lütfen toparlayın.... Sayın Ertan, lütfen toparlayın...

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – İşte, zaten eleştirdiğimiz şey bu mantık...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, görüşmeler bir düzene oturmadı.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, karşılıklı iyi niyetle, karşılıklı görüşmelerle...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ben biraz önce söz aldığım da iktidar partisi milletvekilini uyarak bizi de uyaraçağınızı işaret ettiniz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ama, biz, yaptığımız hazırlıkları, bu kadar ciddi bir tartışmayı beş dakikayla sınırlandırmanızı kabul edemeyiz.

BAŞKAN – Sayın Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Böyle bir şey yok yani.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, lütfen karşılıklı...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Beş dakikadan sonra uyarmaya başlıyorsunuz. Ben süreye bakıyorum.

BAŞKAN – Lütfen devam edin...

GARO PAYLAN (İstanbul) – İnsicamı bozuyorsunuz ama ya.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – İnsicam bozuluyor..

BAŞKAN – Toparlayın lütfen.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Sayın Başkan, netice itibarıyla eleştirdiğim mevzu da buydu yani zaten toplumdan kaçırılan bir değişiklik, çok önemli bir değişiklik. Burada bizlerin de sözünü keserek gerçekten bir yanlış daha yapmış oluyorsunuz ve uluslararası metinler karşısında bu değişiklikleri değerlendirmek çok çok önemlidir. Her sözümüzü aslında daha çok dinlemelisiniz, sizden ziyade bizler konuşmalıyız zaten. Ben de bunu eleştiriyordum ve anlatmaya çalışıyordum.

Evet, son kısma geliyorum. Lütfen insicamımı bozmadan, müdahale etmeden devam etmeme izin verirsiniz... Dedğim gibi, mevcut yasaklar, OHAL uygulamaları, yürütmenin şu anki yetkisini, elinde barındırdığı yetkiyi kötüye kullanarak âdeta uyguladığı yasaklar zaten bir pratik ortaya koyuyor. Bu hâl karşısında, Türkiye'nin taraf olduğu ve Anayasa 90 gereği iç hukuk sayılan uluslararası metinlerin, sözleşmelerin karşısında yeni konum ne olacaktır? Hükûmetin, bence böyle bir açıklama yapmasına, bu konuya dair de bir açıklama yapmasına ihtiyaç var.

Tüm metinler temel hak ve hürriyetleri, ayrıca demokratik hukuk devletini, hukukun üstünlüğü prensibini, yargı bağımsızlığını esas alan... Uluslararası hukuk düzenine karşı yeni rejim bu değerlerden vaz mı geçiyor? Bu konuda acilen bir açıklamaya ihtiyaç var. OHAL ve yasakları kaldırılacak mı örneğin?

İktidar partisi hukuka güveni açıkça istismar ediyor, evrensel ilkeleri göz ardı ediyor, “Yaparım olur.” mantığıyla çalışıyor. Bu, David Landau’nun tabiriyle “suistimalci anayasacılık” kavramının yakın dönemdeki en somut örneğidir. Landau, bu suistimalci anayasacılık kavramını açıklarken şöyle diyor: “Bazı ülkelerde demokratik rejimler anayasa değişikliği yoluyla adım adım ortadan kaldırılıyor. İktidardaki güçlü başkanlar ustaca planlanmış anayasa değişiklikleri yoluyla kendilerinin görevde kalmasını sağlayacak anayasal sistem kuruyorlar. Özellikle anayasa değişikliği yoluyla kendilerini denetleyecek organları etkisiz hâle getiriyorlar. Bu şekilde yeniden biçimlendirilen anayasanın tam anlamıyla otoriter olduğu söylenemez çünkü seçimler yapılmaya devam eder. Uzaktan bakıldığında, anayasa hâlâ demokratikmiş gibi görünür ama yakından bakıldığında anayasanın gerçekte demokratik düzeni yok etmek için anayasa değişiklikleri yoluyla yeniden tasarlandığı görülür.”

BAŞKAN – Sayın Ertan...

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – Bu Anayasa değişiklik metni Türkiye halklarının güvenini de suistimal etmektedir. Bu ülkede yaşayan Lazları, Kürtleri, Ermenileri, Rumları...

BAŞKAN – Sayın Ertan, hem gündeme davet ediyorum hem de toparlamaya davet ediyorum.

BEDİA ÖZGÖKÇE ERTAN (Van) – ... Ezidileri görmezden gelen metnin imza sahipleri ve destekçileri 1 Kasım seçimlerinde başlatılan “yerlilik ve millilik” vurgusunu hayata geçirmeye çalışmakta, tekçi, ırkçı bir anayasayı yaşamlarımıza dayatmaktadır. 7 Haziran seçimlerinde Türkiye halklarının barıştan, bir arada yaşama iradesi göstermelerinden dolayı bugün bu metinle karşı karşıyayız. Çünkü Anayasa değişiklik metni, çoğulculuğu, demokratik cumhuriyeti, halkın yönetime katılma arzusunu kabul etmiyor ve buna karşı hazırlanmış bir metindir. Değişiklik metni, değişikliğin genel gerekçesi, madde gerekçeleri istediği kadar demokrasiden, özgürlüklerden dem vursun, metni okuyan herkes, iktidar partisinin ve metne destek veren muhalefet partisinden üyeleri de dâhil görmektedir ki kendini denetleyemeyen, demokratik işleyişe son veren, özgürlükleri askıya alan bir düzeni getirmektedir diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, söz sırası Sayın Orhan Sarıbal’da.

Buyurun Sayın Sarıbal.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; başkanlık sistemi olduğunu söyleyip buraya getirdiğiniz, aslında 2 partinin, 2 kurmayı tarafından düzenlenen uzunca bir süredir tek adam egemenliğinin, hegemonyasının, tek adam anlayışının bu ülkedeki baskıcı, antidemokratik yapısını yasallaştırmak talebiyle karşı karşıyayız. Biliyoruz ki yasama, yürütme, yargıyı tek adama teslim ederek onun kimyasına, onun fiziğine göre bir yasa inşa ediyorsunuz aynen 1980 Anayasası’nın o günün diktatörü Kenan Evren’e hazırlanmış olduğu gibi. Biz biliyoruz ki cumhurbaşkanlığı sistemi sizin kafanızdaki sisteme tam karşılık gelmiyor, başkanlık sistemi yine sizin kafanızdaki sisteme göre karşılık gelmiyor. Bazen burada örnek gösteriyor arkadaşlarımız Afrika ülkelerinden, Güney Amerika ülkelerinden, hani haksızlık etmemek lazım. Çünkü siz dünyada hiç olmayan, ilk kez Türkiye’ye özgü Recep Tayyip Erdoğan’a uygun yeni bir anayasa ve o anayasayla yöneteceği bir Türkiye Cumhuriyeti oluşturmak istiyorsunuz, kafanızdaki temel anlayış, temel yaklaşım bu. Bu noktadan yola çıktığımızda bunun şöyle bir karşılığı var: Bu, aslında var olan Anayasa’nın ilgasıdır. Yani, artık Anayasa manayasa yoktur. Uzunca bir süredir yok aslında, bayağıdır yok. Siz 2002 yılında geldiğinizden itibaren yavaş yavaş mevcut Anayasa’yı yok edip o günün kendi Başbakanınıza, bugünkü Cumhurbaşkanıya göre uygun bir

modeli yavaş yavaş, sindire sindire önce Fetullah Gülen Cemaati ortaklığıyla, sonra Cumhurbaşkanı seçildikten sonra ve 17-25 Aralıktan sonra bu defa Cumhurbaşkanlığı meselesi üzerinden yavaş yavaş inşa etmeye, yavaş yavaş gündeme getirmeye başladınız.

Değerli milletvekilleri, şöyle bir bakalım: Önce rektörlerden başladınız, hatırlayın, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinden başladınız, Yücel Aşkın’dan, ardından diğer üniversitelerden, ardından asker, ardından yargı. Hatta yargıda öyle şeyler yaptınız ki 12 Eylül 2010 tarihinde bir referandum yaptınız, o referandumda “Bu Anayasa yapısı, bu Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu bize uygun değil, bunu bir değiştirelim.” dediniz, değiştirdiniz; “Yetmez ama evet”çilerle, liberallerle ve siz birlikte değiştirdiniz. O Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunu, o Anayasa Mahkemesini teslim aldınız ama ne yazık ki 15 Temmuz sürecinden sonra gördünüz ki bu Anayasa Mahkemesi ve bu Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ne yazık ki sizin isteklerinize cevap vermiyor, size rağmen, onca ortaklığa rağmen size darbe yapıyor. Ama, darbeyi size yapmadı, darbe girişimini Türkiye Cumhuriyeti’ne yaptı. Bizim Anadolu’da şöyle bir şey var: Bir köyde baba malı var. 2 kardeş birbiriyle kavga eder, kardeşlerden biri kızar, eline alır benzin bidonunu, bütün köyü yakar. Böyle bir durum. Şimdi, bunun karşısında siyasal iktidara yüzleşme ve hesaplaşma düşmez de bunu bir fırsata çevirip, OHAL üzerinden kanun hükmünde kararnamele bunu fırsata çevirip “Fetullah Gülen Cemaati’ni cezalandıracağım.” diye, onu başta olmak üzere, kendisine muhalefet edecek ne varsa, kim varsa hepsini korkutacak, sindirecek, yıldıracak ve bunları yaparken de özellikle kendi kafasındaki o anayasa modelini, yönetim modelini de hayata geçirecek bir şekilde bizim önümüze bir Anayasa değişikliği getiriyor.

Değerli milletvekilleri, hesaplaştınız mı Fetullah Gülen Cemaati’nin darbe girişimiyle, yüzleştiniz mi Fetullah Gülen Cemaati’nin darbe girişimiyle? Bu halka hiç mi borcunuz yok sizin? Bu halka söyleyecek hiç mi hesabınız yok, hiç mi sözünüz yok sizin? Yetmez, bu da az geldi, şimdi bir anayasa teklifiyle bütün ülkenin Anayasasını, yargısını, yürütmesini, bir adama teslim ediyorsunuz. Aslında bir adama da teslim etmiyorsunuz, şöyle bir bakalım: Örneğin, bu getirdiğiniz tasarıda bakan var, cumhurbaşkanı yardımcısı var. Bu “Cumhurbaşkanı” dediğiniz, aslında ne başkanlık sistemine uyan ne kuvvetler ayrılığı parlamenter sistemine uyan ne güçlü Hükümet anlayışına uyan yani kendine özgü, kendine münhasır, monokültür bir özelliği olan yeni bir model. Yani, varsayalım ki bu Cumhurbaşkanı örneğin şöyle bir şey yapsa: Mesela, damadını bakan yardımcısı yapsa şu anda bakan yaptığı gibi, mesela oğlunu bakan yapsa veya başkan yardımcısı yapsa.

BAŞKAN – Sayın Sarıbal, lütfen toparlayalım.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Mesela, oğlunu başkan yardımcısı yapsa bununla ilgili bir kıtas var mı, bununla ilgili bir engelleme var mı? Siz şimdi şunu diyorsunuz, diyorsunuz ki...

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Seni de yapabilir.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Biz diyoruz, ben diyorum bu bir faşizm ayağı, faşizm izleridir diyorum, bu bir faşizmdir diyorum, diktatörlüktür diyorum, siz diyorsunuz ki: “Değil.” Bu yaptığınız ne? Sekiz gündür, dokuz gündür bu Komisyondayız. Komisyon, çoğunluğun baskıcı, totaliter yapısıyla yürüyor. Bu faşizm değil de nedir Sayın Başkan?

BAŞKAN – Demokrasi, demokrasi...

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Demokrasi var burada, herkes konuşuyor, sen de konuşuyorsun, ben de konuşuyorum.

BAŞKAN - Sayın Sarıbal, toparlayalım lütfen.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Daha on dakikada bana “Sus.” deme anlayışını size kim veriyor?

BAŞKAN – “Sus.” demedim, “Toparlayalım lütfen.” dedim, kayıtlara düzgün girsin.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Toparlamaya zamanımız var, toparlayacağız. Elbette, konuşacağımız önce işimiz var.

Değerli milletvekilleri, on dört yıllık tarihî sürece baktığımızda önümüze gelecek olan sürecin bize ne getireceğini anlamak için zorlanmayız. Örneğin, bu ülkenin taşını, toprağını, havasını, suyunu sattınız. Örneğin, “liberal düzen” diyerek, “faizciler” diyerek, “faiz lobisi” diyerek 16 milyon köylüye 90 milyar para verdiniz.

BAŞKAN – Sayın Saribal, gündeme davet ediyorum.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bir avuç rantiyeciye 750 milyar verdiniz.

BAŞKAN – Sayın Saribal...

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) - Niye müdahale ediyorsunuz?

MEHMET TÜM (Balıkesir) - Müdahale etme, konuşsun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Yani, şunu söylemeye çalışıyorum Sayın Başkan: İşsizler ordusu olmuş, emekli perişan, yoksullar aç, köylü kahveye çıkamıyor, cebinde çay parası yok ama sarayın ve siz milletvekillerinin ve bakanların rahatı iyi.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Sen nesin? Sen milletvekili değil misin?

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Çünkü siz içtiğimiz sudan, içtiğimiz çaydan, oturduğumuz koltuktan, hepsinden vergi alıyorsunuz.

BAŞKAN – Beraber içiyoruz Saribal. Çay geldi mi herkese birlikte geliyor.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Burada herkes milletvekili, hepimiz milletvekiliyiz.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Yani, bir eliniz yağda, bir eliniz balda ama bildiğiniz bir şey var, ekonomi hızla batıyor Osman, ekonomi hızla gidiyor, ekonomi çöküyor, toplumsal ayrışma maksimuma çıkmış, insanları Kürt, Türk, Alevi, Sünni, başörtülü, hatta başörtülülere de kendi içerisinde ikiye ayırarak ayırtırdınız, içenler, içmeyenler, kapalılar, açıkla, Trakyalılar, Anadolu lular yani toplumu ayırabildiğiniz kadar ayırmışsınız.

HALİL ETYEMEZ (Konya) - Gündeme gel, gündeme.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, hatibi dinleyelim lütfen.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Ve ne yazık ki Suriye bataklığına çöktürmüştünüz bu ülkeyi. Yetmez, terör örgütleriyle bazen dost, bazen düşman, işinize gelirse dost, işinize gelmezse düşman olmuştunuz yani kısaca bu ülkenin başının belası olmuştunuz. Ne yazık ki bu ülkede yaşadığımız on dört yıllık sürecin sonu bu. Peki, bu süreci başka hiçbir şekilde yönetme şansınız yok çünkü demokratik koşullara uysanız... Hani bu yasada çok övündüğünüz bir şey var, getiriyorsunuz: “Cumhurbaşkanı ile Parlamento aynı anda seçilecek. Bunda bir sorun yok, güçler ayrılığı var.” diyorsunuz. Bir 7 Hazirana bakın. Koalisyon kurmaya engel oldunuz. “Cumhurbaşkanı kendi başkanına kuramazsınız. Kurarsanız kendiniz düşünün başınıza geleceği.” dedi.

BAŞKAN – Sayın Saribal...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Ne yaptınız? Cumhurbaşkanının sözüne uyarak koalisyon olanaklarını tanımadınız, hatta ana muhalefet partisine koalisyon kurma olanağı bile tanımadınız. Bunun literatürdeki karşılığı nedir?

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Blok siyaseti.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Tam da “diktatörlük ve faşizmdir”. Bunun başka bir açıklaması da elbette yoktur.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Blok siyaseti de çöktü ya.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Demek ki sizin birazcık demokrasi kültürünüz, birazcık demokrasiye dair inancınız olsa biliyorsunuz ki -7 Haziranda olduğu gibi- yerle bir olacaksınız. Ne yapıyorsunuz? Toplumların hassasiyetleri vardır. İşte, bu ülkenin de, bu kadim toprakların da şöyle bir hassasiyeti var: Siyasal iktidarlar egemenler, hegomanlar fırsatı buldukları zaman o ülkenin hassasiyetlerine oynarlar. Nedir bu? Irkçılık mesela, mesela mezhepçilik...

BAŞKAN – Sayın Saribal... Sayın Saribal, hem gündemden ayrılıyorsunuz...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Tam da gündemle ilgili.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İçerikle ilgili konuşuyor, çok da doğru bir şey söylüyor. İçerik denetimi yapamazsınız. Ya, olur mu öyle bir şey?

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Hem söz vermiyorsunuz hem içeriğine karışıyorsunuz.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – ...mesela ekonomik eşitsizlik, mesela yoksulluk. Şöyle bir şey: Siz geldiniz iktidara...

MAHMUT POYRAZLI (Balıkesir) - Ya biz hep iktidardaydık.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – ...230 milyar dolar gayrisafi millî hasılası vardı bu memleketin değil mi? 230 milyar dolar. Şimdi, diyorsunuz ki: “3 kat arttırdık gayrisafi millî hasılayı, 3 kat.” İyi ettiniz, elinize sağlık. Biz biliyoruz nasıl olduğunu. Bu ülkeyi borçlandırdınız. 25 tane bankayı bu ülkeye getirdiniz. “Harca kardeşim. Kredi kartlarını koy cebine kardeşim.” Ondan sonra toplum aç, öbürü tarlasını satıyor, vesaire. Yüzde 39’luk kısmını yüzde 1’lik halk alıyordu o zaman, yüzde 1. Sene 2015’in sonu. Övündüğünüz, o büyüttüğünüz ekonomi 800 milyar dolar, yüzde 54’ünü yüzde 1’lik bir sınıfa veriyorsunuz. Birileri kovayla, birileri kazanla götürüyor, geride kalan yoksula da biat, şükür, sadaka düşüyor. İşte, sizin yönetim anlayışınız bu. Çünkü bundan sonra bu ülkede yaşanacak bütün krizleri, bütün olumsuzlukları demokratik bir anayasayla, demokratik bir yönetim şekliyle, demokratik bir anlayışla, vicdanlı, insani, hakkaniyetli bir anlayışla elbette yönetemeyeceğinizi biliyoruz. Bunun karşısına getire getire bir krallığı, bir hanedanlığı, bir padişahlığı, daha doğrusu adını sizin de bilmediğiniz, dünya literatüründe adı belli olmayan bir yönetim anlayışıyla yönetmeye çalışacaksınız. Elbette itiraz edeceğiz, elbette.

BAŞKAN – Sayın Saribal, lütfen toparlayın.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Orada bir arkadaşımız şunu söylemişti: “Ya öneri getirin.” Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bir suça ortak olmanın yolu oraya öneri getirmektir. Elbette öneri getirmeyeceğiz. Elbette yaptığınız yanlışları deşifre etmeye devam edeceğiz. Biz kesinlikle suça ortak olmayacağız. Böyle bir şey düşünmüyoruz. Elbette de hiçbir öneri getirmeyeceğiz ama yaptığınız haksızlık ve hukuksuzlukları topluma deşifre edeceğiz. Böyle bir sorumluluğumuz var bizim.

Mesela, dokunulmazlık meselesi var çok övündüğünüz bu alanda. Ya, Cumhurbaşkanı yardımcıları niye dokunulmaz olsunlar, neden? Acaba o bundan önceki bakanlar meselesini mi tekrar düşünüyorsunuz? Acaba hırsızlık, yolsuzluk, ganimet sömürme devam mı edecek? Peki, bakanlar, neyi var bunların bizden farklı; neyi var, neden? Bu ülkenin idarecileri, egemenleri neden halkından bu kadar çok korkarlar, neden? Niye böyle bir şey var? Neden yaparsınız bunu? Elbette aklımız almaz, elbette bunu kesinlikle en net şekilde, net, açık bir şekilde reddediyoruz, itiraz da ediyoruz. Karşı olduğumuzu bir kez daha sizlerle açık ve net bir şekilde paylaşmak istiyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu ülkede şu anda binlerce insan tutuklu, binlerce insan tutuklu.

BAŞKAN – Sayın Sarıbal, lütfen toparlayın ve gündeme dönün, lütfen toparlayın.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sendikaları ayırdınız mesela. Şu anda siyasal iktidara muhalefet eden bütün sendikaları darma duman ediyorsunuz.

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Anayasa konuşmuyor ki başka şey konuşuyor.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Olağanüstü hâlde Anayasa değiştirilmez zaten.

ÖMER ÜNAL (Konya) – Anayasa’da öyle bir şey mi yazıyor?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – “Düşünce özgürlüğü” yazıyor. Anayasa tartışıyoruz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Ama size biat eden, siyasal iktidara biat eden sendikaları elbette devlet olanaklarıyla besliyorsunuz, büyütüyorsunuz çünkü sizin taşeronluğunuzu, çünkü sizin militanlığınızı yapmasını istiyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Sarıbal, lütfen, gündeme davet ediyorum.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bu kadar net, bu kadar açık bir durumla karşı karşıyayız.

Yoksulları kimse sormuyor mesela. Mesela yoksullar nerede, ne yapıyor? 12,5 milyon emekli ne yapıyor mesela; nerededir bunlar? “Alevi çalıştay” dediniz, “Roman çalıştay” dediniz. Alevi çalıştayından ne çıktı biliyor musunuz? Lütfen, bunu iyi dinleyin. Alevi çalıştay sonunda Cumhurbaşkanınızın övündüğü Yavuz Sultan Selim katil köprüsü çıktı.

BAŞKAN – Sayın Sarıbal... Sayın Sarıbal...

MAHMUT POYRAZLI (Balıkesir) – Saçmalama ya! Saçmalama ya! Ne demek “Yavuz Sultan Selim katil köprüsü?”

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Yine, Alevi çalıştayında Cumhurbaşkanı...

MAHMUT POYRAZLI (Balıkesir) – Sen ne konuştuğunu biliyor musun, sen? Doğru konuş.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Haddini bil, haddini bil!

ÖMER ÜNAL (Konya) – Sen haddini bil!

ORHAN SARIBAL (Bursa) – ...Başbakan ve Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Ankara’nın en büyük arteri Yavuz Sultan Selim ismi çıktı. (Gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Sarıbal, görüşmelerin insicamını bozuyorsunuz. Lütfen toparlayın.

MAHMUT POYRAZLI (Balıkesir) – Düzgün konuş, düzgün. Sen Yavuz Sultan Selim’e “katil” diyemezsin, “katil” diyemezsin, “katil” diyemezsin.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Sonuç ne? CHP muhalefet, CHP muhalefet.

ÖMER ÜNAL (Konya) – Sensin katil.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Osman, Roman çalıştayından ne çıktı? (Gürültüler)

HASAN BASRÎ KURT (Samsun) – Sen Yavuz Sultan Selim’e “katil” diyemezsin. Özür dile, özür.

BAŞKAN – Sayın Sarıbal, lütfen toparlayın.

MAHMUT POYRAZLI (Balıkesir) – Sana mı kaldı “katil” demek? Ne konuştuğunu biliyor musun sen?

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Roman çalıştayından ne çıktı, Roman?

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Slogan at, slogan, DHKP-C sloganı at.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – İŞİD sloganı at sen de.

MAHMUT POYRAZLI (Balıkesir) – Düzgün konuş.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Roman çalıştayından ne çıktı?

BAŞKAN – Sayın Sarıbal...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Roman çalıştayından sizin iktidarınızın büyüttüğü en büyük müteahhit TOKİ çıktı, TOKİ.

BAŞKAN – Sayın Sarıbal, gündeme dönün yapmadığım bir şeyi yapacağım.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Romanları mağdur ettiniz. Romanların arazileriyle TOKİ'yi zengin ettiniz. (Gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Sarıbal, gündeme dönün, sözünüzü keseceğim.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – İşte, bu adaletsiz uygulamalarınız nedeniyle...

BAŞKAN – Sayın Sarıbal, Sayın sözünüzü kesiyorum.

(Mikrofon Başkan cihaz tarafından kapatıldı)

Sayın Sarıbal, sözünüzü kestim.

MAHMUT POYRAZLI (Balıkesir) – Sen kimsin Yavuz Sultan Selim'e “katil” diyen? Kimsin sen?

BAŞKAN – Sayın Sarıbal, lütfen, lütfen bitirin.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bitiriyorum, bir cümle, bitiriyorum.

BAŞKAN – Bitirin, bitirin ama lütfen.

ÖMER ÜNAL (Konya) – Düzgün bir dille konuşmayan herkesi uyarıyorlar burada. Sen bu kadar milletin ecdadına laf söyleyemezsin.

BAŞKAN – Sayın Sarıbal, lütfen bitir.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Tamam, Sayın Başkan, bitiriyorum. (AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Sarıbal, lütfen toparlayın.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan... (AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Sarıbal, bunun böyle olacağı belliydi.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan... (AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Sarıbal, lütfen bitirin, bitirin bitmez. Sayın Sarıbal, lütfen “Bitiriyorum.” deyin, bitirin, lütfen.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, bu telaş... (AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Sarıbal, lütfen bitirin.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Altmışaltı yıldır CHP muhalefet. CHP muhalefet.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – ...bu rahatsızlık...

BAŞKAN – Sayın Sarıbal, teşekkür ediyorum.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan... Sayın Başkan...

MAHMUT POYRAZLI (Balıkesir) – Sen ecdadına laf söylediğin müddetçe muhalefette kalmaya devam edeceksin bu memlekette. Sözüünü geri alacaksın.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, bu telaş suskunluğun telaşdır.

ÖMER ÜNAL (Konya) – Asıl sen telaşlısın, bağırarak telaşlı olduğunu gösteriyorsun.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Hadi canım, hadi!

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bu heyecan suskunluğun heyecanıdır. Biz sonuna kadar faşizmle mücadele edeceğiz. Elbette direnenler kazanacak. Elbette direnenler kazanacak. (Gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Sarıbal, mikrofonunuzu kapatmak zorunda kalacağım.

Sayın Sarıbal, teşekkür ederim.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Mahmut Bey, aynı şeyi düşünüyoruz aynı şeyi. Bu ülkede yıllarca 3-4 bin Alevi katledildi, bilmiyor musun sen?

MAHMUT POYRAZLI (Balıkesir) – Bilmiyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, grup başkan vekilimiz Naci Bostancı Bey, konuşacak.

MAHMUT POYRAZLI (Balıkesir) – Yavuz Sultan Selim’e “katil” diyemezsiniz siz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, grup başkan vekili konuşacak.

MAHMUT POYRAZLI (Balıkesir) – Bu ülkede Yavuz Sultan Selim’e “katil” diyemezsiniz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Tarih “katil” olarak yazmış zaten.

BAŞKAN – Arkadaşlar, Mahmut Bey, grup başkan vekili konuşacak. Ya, Mahmut Bey, değerli arkadaşlar...

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Biz iktidardayız zaten.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – İktidardasınız da ne oluyor? Ülkeyi bu hâle siz getirdiniz. Açıktan insanlar ölüyor.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

Naci Hocam, buyurun.

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN – Hocam, lütfen buyurun.

ÖMER ÜNAL (Konya) – Hesabını millet görecektir. Yavuz Sultan Selim’e, ecdadımıza “katil” diyenin millet hesabını görecektir. Ecdada sen “katil” de, millet hesabını görecektir.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) - O 40 bin evlat ecdad değil mi?

BAŞKAN - Arkadaşlar...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Sayın Başkan, kıymetli arkadaşlar...

ÖMER ÜNAL (Konya) - Kim?

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) - O 40 bin evlat.

ÖMER ÜNAL (Konya) - Ecdada katil diyemez!

BAŞKAN - Hocam, lütfen buyurun. Sayın Naci Bostancı, buyurun Hocam.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Burada...

ÖMER ÜNAL (Konya) - Ecdada katil diyemez!

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) - Dinleyin arkadaşlar ya, Grup Başkan Vekili konuşuyor.

BAŞKAN - Sayın Bostancı, buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Burada bir Anayasa değişikliğini, değişiklik teklifini görüşüyoruz.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) - Tek bir kişi mi ecdat?

ÖMER ÜNAL (Konya) - “Katil” diyemez; bu, ecdada hakarettir! Sandık geliyor, millet hesabı sorar.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, bu müzakereleri yürütmek zorundayız ve bu müzakereleri yürümediği, bitmediği sürece de yılbaşı dâhil burada olduğumuzu biliyorsunuz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) - Olabiliriz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Evet, kıymetli arkadaşlar...

BAŞKAN - Biz buna hazırız, bizim için sorun yok ama lütfen, bir düzen, bir insicam oluşturmuştuk.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) - Ne acelemiz var ya?

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Günler, aylar, yıllar, fark etmez.

BAŞKAN - Arkadaşlar, bir düzen, bir insicam oluşturmuştuk ve gayet de güzel gidiyordu, lütfen bozmayalım, lütfen iyi niyetli bir şekilde devam edelim.

Sayın Bostancı, Sayın Hocam, buyurun.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

6.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal'ın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 6'ncı maddesiyle ilgili önerge üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Sayın Başkan, kıymetli arkadaşlar; bu Anayasa değişiklik teklifini görüşmeye başlarken, daha en başından, öyle düşünüyor ve inanıyorum ki, bütün arkadaşlar “Gerginlik, dövüş, kavga, problem çıkmaksızın, konuya ilişkin müzakereler çerçevesinde görüşmeler sağlansın, kamuoyu da sağlıklı bir şekilde bilgi edinsin.”, bu kanaattedirler, partisi ne olursa olsun arkadaşların yaklaşımı buydu. Kendileriyle yapmış olduğumuz görüşmelerde de bu istikamette görüşler ifade ettiler, bunu biliyoruz. Esasen, bütün partilerden arkadaşlar son derece düzeyli, değişiklik teklifine katkı sağlayıcı, eleştirirken yahut da yanında yer alırken analitik, illiyet bağları olan, konu çerçevesinde yahut da konuyla bağlantılı, kamuoyundaki hassasiyetleri ifade etme cehdiyle konuşmalarını yaptılar. Fakat arada bazı arkadaşlar var, onlar -Genel Kurulda da kendilerini tanıyoruz- biraz provokatif bu arkadaşlar; konuşma üslupları, tarzları, yaklaşımları, el kol hareketleri, üstenci, tahkir edici, aşağılayıcı bir dilleri var. Şimdi, Sayın Sarıbal'ın konuşma tarzı da böyle, Genel Kurulda da böyle...

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Ben kimseyi aşağılamıyorum!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - ...buradaki konuşmaları da böyle. Yani, bu arkadaşların içinde, ben eminim ki, CHP'li arkadaşlar da, Sayın Sarıbal konuşurken “Bu iş mantık çerçevesinde yürüsün, aman gerginlik çıkmasın.” diye düşünenler Sayın Sarıbal'ın çizgiyi geçen ifadeleri olduğu kanaatindedirler diye düşünüyorum.

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) - Hayır, hayır, hiç öyle bir şey yok.

TUR YILDIZ BİÇER (Manisa) - Hangi mantıktan bahsediyorsunuz?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Bakın...

TUR YILDIZ BİÇER (Manisa) - Hangi mantıktan bahsediyorsunuz?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Bakın, söyleyeceğim, söyleyeceğim.

TUR YILDIZ BİÇER (Manisa) - Akıl ile mantık var mı burada?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Şimdi, Allah için, bize eleştiri ifade ediliyor: “Bu ülkenin başına bela olmuşsunuz...” Bunun neresinde bir mantık var, neresinde bir analitik değerlendirme var? Bu, düpedüz, karşıda milletten oy alan ve meşruiyetini buraya borçlu bir şekilde Mecliste bulunan, burada da üyeleri bulunan bir siyasi partiye karşı açık ve aleni saldırgan, kışkırtıcı, provoke edici bir üslup değil midir?

TUR YILDIZ BİÇER (Manisa) - Değil.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Şimdi, ben desem ki, Sayın Sarıbal’ın konuşmalarını tersine çevirsem -ki bunu yapacağım- aynı konuşmayı oradaki özneyi değiştirerek, CHP olarak yapsam hiçbiriniz yerinizde duramazsınız.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Sorun sizsiniz, sizsiniz sorun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Lütfen bu tür konuşmaları değerlendirirken aynı zamanda “Bu sözler bize söylene, mesela...”

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Sarıbal gelsin onları Bursa’da söylesin, yolda gezemez.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Ne biçim konuşuyorsun?

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Yolda gezemez, yolda.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - “...o zaman biz ne düşünüyoruz?”

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Bursa’da söylesen yolda gezemezsin.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Ancak burada konuşursun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Ben desem ki: “Ey CHP, milletin başına kaç yıldır bela oldunuz.” Siz buradan bir eleştiri çıkartır mısınız?

Şimdi, dün...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Senin Bursalılar yüzüne tükürecek.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Terbiyesiz! Yüzsüz!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Hakan Bey...

Dün burada... (Gürültüler) Arkadaşlar, dün burada, yakın tarihe ilişkin bir tartışma yaşandı.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Senin Bursalılar yüzüne tükürecek.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, Grup Başkan Vekilimiz konuşuyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Bakın, arkadaşlar...

BAŞKAN - Grup Başkan Vekilimiz konuşuyor, lütfen.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Dün burada...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Çık bir Heykel’de söyle onları hadi, çık bir Heykel’de söyle!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - ...yakın tarihe ilişkin bir tartışma yaşandı.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Sen ancak burada konuşursun!

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Sadece kendi çöplüğünde ötersin sen.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Şunu biliyoruz...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Sen Bursa'da insan içine çıkarak konuşamazsın! Kendi çöplüğünde ötersin sen, sen kendi çöplüğünün horozusun!

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Sen böyle konuşamazsın! Terbiyesiz, ne konuşuyorsun!

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, Grup Başkan Vekilimiz konuşuyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Tarihe ilişkin...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Genel Başkan dün bir şey söyler...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Arkadaşlar...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - ...bugün bu bir şey söyler. Ne istiyorsunuz Osmanlı'dan? Ne istiyorsunuz Osmanlı'dan?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) - Osmanlı'yı bir sen mi biliyorsun, bir sen mi biliyorsun Osmanlı'yı?

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Hakan Bey...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Osmanlı'ya alerjiniz neden?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Hakan Bey, arkadaşlar...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Neden alerjiniz Osmanlı'ya?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Grup Başkan Vekiliniz konuşuyor.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, Grup Başkan Vekilimiz konuşuyor.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Utanın bundan, utanın!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Hakan Bey...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) - Biz Türkiye Cumhuriyetini savunuyoruz!

BAŞKAN - Hocam, lütfen devam edin.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Bakın, dün akşam burada yakın tarihe ilişkin bir tartışma yaşandı. Bu tartışmanın kimseye bir faydası olmadı.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Yok hakikaten ya.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Dilin ayarı kaçtığında, tarihle ilgili mevzularda, emin olun, kimse kimseye meramını anlatamaz. Burası bir...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Daha geçmişini bilmiyor.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) - Sus, sus!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Hakan Bey...

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Terbiyesiz!

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Ruhunuzdan haberiniz yok sizin!

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) - Oradan oraya, oradan oraya... Müdahale eder misiniz Başkan?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) - Sen biraz dinlen ya, git, psikolojin bozuk herhâlde.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Elbette ki...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Sizin bozuk.

BAŞKAN - Hocam, lütfen devam edin.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Elbette ki...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Bari okuyun ya.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Bakın, tarih kutsal değildir, tarihî tartışmalar da yapılabilir.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Akıl sahibi olmadan bilgi sahibi oluyorsunuz, bilgi sahibi olmadan fikir sahibi oluyorsunuz.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, bakın, Grup Başkan Vekili konuşuyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Ama bunu yaparken...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Ya, onun derdi televizyona çıkmak, başka bir derdi yok. Olacak şey mi ya, olacak şey mi?

Bu laflar sana.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, Grup Başkan Vekili konuşuyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Arkadaşlar, tarihe ilişkin tartışmalardan murat eğer geçmişte ne olup bittiğini anlamaya çalışmaksa bunun dili ve üslubu vardır. Abartılı, tahkir edici bir dille tarihî tartışmalar olmaz.

Sayın Sarıbal “Katil Yavuz Sultan Selim.” diyor. Şimdi, ben böyle bir sözü söylemiş Sayın Sarıbal’ın bu sözüne karşı “Tarihte şu oldu, bu oldu.” gibi, mantık zemininde bir itirazda dahi bulunmam. Böyle bir dil ve üslupla tarih de konuşulmaz. Bakın, emin olun, böyle bir dil bugünkü siyaseti...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) - Sayın Sarıbal Stockholm sendromu yaşıyor.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Sizsiniz Stockholm sendromu yaşıyan.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar...

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Sen kimsin ya, sen kimsin?

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar...

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Seninle hesaplaşacağız.

ALİ ŞEKER (İstanbul) - Sayın Bostancı, kışkırtma, kışkırtma.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Arkadaşlar...

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, değerli arkadaşlar...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Arkadaşlar, CHP’li arkadaşlar gerekeni yaparlar, taşkınlığa mâni olurlar. Lütfen herkes sussun arkadaşlar. (Gürültüler)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, Grup Başkan Vekili konuşuyor.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Arkadaşlar...

MEHMET TÜM (Balıkesir) - Yavuz Sultan Selim Aleviler açısından bir katildir. (Gürültüler) Tarihi bilmiyor musunuz? Onlar insan değil miydi? Siz katilleri seviyorsunuz, biliyorum!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Arkadaşlar, tarihten çıkarılacak en büyük ders gelecek için düşmanlık çıkartmamaktır. Gelecek için düşmanlık çıkartan her tür tarih anlatısı yanlıştır. Atalarımız yanlış yapmış olabilir, bunu konuşabiliriz; biz yanlış yapmayalım.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) - Siz şu anda yanlış yapıyorsunuz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Bizim görevimiz bugün gelecek için kardeşliği savunmaktır, tarihe ilişkin kışkırtıcılığı değil. Kardeşliğimize de mâni olur, dikkatli olalım.

Ayrıca, bir konuda da CHP’li arkadaşların karar vermesi gerekiyor: Biz bu Anayasa değişikliğini Sayın Cumhurbaşkanı için mi yapıyoruz yoksa...

MEHMET TÜM (Balıkesir) - Evet, evet, aynen öyle.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Karar verin, karar, “Evet.” demeyin.

...yoksa “Hayır efendim, Sayın Kılıçdaroğlu da olsa biz buna karşıyız, ilke üzerine karşıyız.”, bu mudur?

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) - Aynen öyle, aynen öyle.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) - Karar verin, karar. Hangisi olduğuna karar verin.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Evet, değerli arkadaşlar, kifayeti müzakere...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Sayın Başkan, Erol Dora’ya bir söz verdik ama.

BAŞKAN - Erol Dora’ya söz vereceğiz ama süreç...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Hayır ama söz verdik “Burada, bu maddede konuşacaksın.” diye.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) - Erol Dora’nın sözü vardı.

BAŞKAN - Sayın Dora, lütfen...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) - Üslupla ilgili söyleyeceklerim var.

BAŞKAN - Sayın Başkanım, satışmaya mahal vermeden...

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Ben de söz alabilir miyim?

BAŞKAN - Hayır, Sarıbal, siz hakkınızı fazlasıyla kullandınız, lütfen...

Sayın Tezcan’a söz vereceğim.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Ama Başkanım, orada sataştı bir tane adam, burada sataştı...

BAŞKAN - Sayın Tezcan, toparlayıcı üslubunuzdan dolayı teşekkür ediyorum.

7.- Aydın Milletvekili Bülent Tezcan’ın tarihten husumet değil ders çıkarılması gerektiğine ilişkin açıklaması

BÜLENT TEZCAN (Aydın) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, dün akşam da gergin bir tartışma yaşadık, bugün de gergin ve hoş olmayan bir tartışma yaşadık. Biz burada Anayasa Teklifiyle ilgili düşüncelerimizi bütün açıklığıyla anlatacağız, tartışacağız her boyutta. Ancak, bir şeyi göz ardı etmeyelim. Tarihten husumet çıkarmaya kalkarsak bu işin sonu gelmez; bu sözüm hepimizdir, herkesedir, herhangi bir yeri hedef alarak değil, bir ortak dil açısından söylüyorum. Tarihten husumet çıkarılmaz, tarihten ders çıkarılır. Tarihî şahsiyetler ve kahramanlarla ilgili her birimizin farklı değerlendirmeleri olabilir, bizimiz “iyi” deriz, bizimiz “kötü” deriz, bundan daha doğal bir şey yoktur. Bunu bu tip gergin tartışma ortamlarında değil, sükûnetle ve yaşananları kendi dönemi içerisinde değerlendirerek konuşabilmeyi öğrenirsek geleceğe ilişkin Türkiye’nin geleceğini yanlış kurmaktan da kurtuluruz, doğru bir noktaya yöneliriz.

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkan Yardımcısı olarak söylüyorum, Selçuklu da bizimdir, Osmanlı da bizimdir, cumhuriyet de bizimdir, daha evveli de bizimdir, daha sonrası da bizim olacaktır. Tarihî şahsiyetlerimizin içerisinde tutum ve davranışlarının yanlış olduğunu söylediklerimiz vardır, doğru olduğunu söylediklerimiz vardır. Yanlış fazla, doğrusu az; doğrusu fazla, yanlış az olanlar olabilir bunları da söyleriz. Tam tersine, başka bir arkadaşımız da bizim söylediğimizin tamamen

dışında bir şey söyleyebilir. Bizim için doğrusu fazla olanların, sizin için yanlış fazla olabilir; bir başkası için doğrusu fazla olanların bizim için yanlış fazla olabilir. Ama, bunların tamamını bir suhulet ve tarihten ders çıkarma anlayışıyla ele almamız lazım.

SALİH CORA (Trabzon) – Bunun için...

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Müsaade edin arkadaşlar, hiç gerilime gerek yok, ben bir şey söylemeye çalışıyorum.

Yani, bakın, bugün Orta Doğu’da, Suriye’de, Irak’ta çatışma, savaş devam ediyorsa, bölge kan gölündeyse ve bugün biz her şeye rağmen Türkiye Cumhuriyeti olarak bu bölgede modern dünyayla yarışabilecek potansiyeli olan bir güç olarak hâlâ bütün tahribat girişimlerine rağmen ayakta durabiliyorsak hiç kimse şüphe duymasının ki bunun bizim tarihimize doğrudan ilgisi vardır. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak biliyoruz, bizim tarihimiz yüz yıl önce başlamadı. Bizim tarihimizin daha eski bir geçmişi olduğunu biliyoruz. Cumhuriyet devrimlerinin, o çok kıskanarak savunduğumuz cumhuriyet devrimlerinin, laik, demokratik cumhuriyetin temelinde de Osmanlı dönemindeki modernleşme hareketlerinin, Türk tarihinin derinliğinden gelen o büyük engin tecrübenin çok önemli bir temeli ve birikimi olduğunu biliyoruz. Bu konuda kendi içimizde de farklı şeyler düşünebiliriz, farklı noktalardan bakabiliriz ama bu konuda söyleyeceğim en azından görüşmelerin bundan sonrasıyla ilgili, hassas olan dönemler olmuştur tarihimizde. Her birimiz tarif ettiğinde bir diğeri yaralayan dönemler yaşamışızdır. Bu dönemleri hâlâ bugün de her birimiz farklı pencerelerden anlatabiliriz ama bir şeye özen gösterelim: Tarihten husumet çıkarmayalım, tarihten ders çıkaralım ve siyasetin gergin diliyle tarihin akıl ve mantık çerçevesi içerisinde değerlendirilmesini ayırabilelim.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504) (Devam)

BAŞKAN – Söz sırası Sayın Erol Dora’da.

Sayın Dora, buyurun.

EROL DORA (Mardin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Anayasa’mızın 98’inci maddesi Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgi edinme ve denetim yollarını düzenlemektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Meclis araştırması, genel görüşme, gensoru ve Meclis soruşturması yollarıyla denetleme yetkisini kullanır.

Soru, Bakanlar Kurulu adına sözlü ve yazılı olarak cevaplandırılmak üzere Başbakan veya bakanlardan bilgi istemekten ibarettir.

Demokrasi, egemenliğin kaynağını milletin oluşturduğu bir yönetim şekli olarak milletin temsilcisi olan yasama organının, yürütme organının faaliyetlerini denetlemesini gerektirir. Denetim görevi, Parlamentonun hükûmetle iletişimi sağlayan, böylece halkın taleplerini hükûmete bildirmek suretiyle her 2 organ arasında karşılıklı iş birliğini gerçekleştiren ve aynı zamanda hükûmete idarenin işleyişi, güncel gelişmeler ve sorunlar ile devlet hayatının ihtiyaçları hakkında yasama organını aydınlatma fırsatını veren bir araçtır. Parlamento, hükûmetin vermiş olduğu kararları, yapmış olduğu her türlü işlemi millet adına, milletten aldığı yetkiyle ve milletin menfaatini korumak amacıyla denetleme hakkına sahiptir.

BURCU ÇELİK (Muş) – Başkan, salonun sessizliğini sağlar mısınız lütfen.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, hatibi dinleyelim lütfen.

EROL DORA (Mardin) – Bu hakkın yaptırımını ise bakanların bireysel veya topluca Parlamento karşısında siyaseten sorumlu olmalarıdır. Ülkemizde Parlamento tarafından bakanların bireysel veya topluca siyasi sorumluluğunu ortaya koyabilecek tek araç gensoru kurumudur.

BAŞKAN – Sayın Dora, kaset değiştirilecek bir dakika...

Buyurun Sayın Dora.

EROL DORA (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ülkemizde Parlamento tarafından bakanların bireysel veya topluca siyasi sorumluluğunu ortaya koyabilecek tek araç gensoru kurumudur. 1876 Kanuni Esasi ve Meclis-i Mebusan Nizamname-i Dâhilisi'nden bu yana mevzuatımızdan bu yana yer alan gensoru kurumu zaman içerisinde uygulamada yaşanan aksaklıkları giderici mahiyette değişikliklere uğrayarak günümüzdeki hâline ulaşmıştır. Anayasa ve İç Tüzük'te işleyişi ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş olmasına karşın diğer bilgi edinme ve denetim araçlarından farklı olarak gensorunun tanımına yer verilmemiştir. Özbudun'a göre, gensoru, milletvekillerinin hükümetten veya sadece bir bakandan genel bir görüşme ve bunun sonucunda hükümetin veya ilgili bakanın siyasal sorumluluğunu doğuracak bir karara neden olacak şekilde sözlü açıklama talep etmesidir. Mevcut görevde bulunan Başbakan bir veya birkaç bakan hakkında izledikleri politika, bakanlığın faaliyet ve işlemleri söz konusu edilerek iddiaların genişçe tartışılmasına imkân veren ve sonuçta hedefteki hükümet üyesinin düşürülmesine kadar varabilen bir denetim mekanizmasıdır. İzlediği politikadan, eylem ve işlemlerinden rahatsız olunan bir hükümet üyesi hakkında bazı bilgi ve belgeler edinilmişse bu durumun tartışmaya açılması gensoru yoluyla olabilmektedir. Gündeme getirilmek istenen konuların suç niteliğindeki faaliyetler olması gerekli değildir. Yeterli performans sergileyemediği alanda başarılı olmadığı gibi iddialarla da bir bakan hakkında gensoru önergesi verilebilir. Meclis çalışmalarının dengeli olarak yürütülmesi, hükümetin rahat çalışması, sürekli olarak gensoru baskısı altında kalmaması için Anayasa gensoru yolunun işletilmesinde kesin, belirli, kısa süreler öngörerek bir an önce sonuçlandırılmasını amaçlamıştır.

Sonuçları itibarıyla parlamenter hükümet sisteminin en etkili denetim aracı gensorudur. Yürütme organının güçlü bir parlamenter desteğe sahip olduğu tek parti iktidarı dönemlerinde gensoru önergelerinin etkinliği ortadan kalktığı gibi önerge sayısı da ciddi bir biçimde düşmektedir. Gensoru önergeleri verildiği konuda ilgili bakanın veya hükümetin siyasal açıdan kendi kendisini değerlendirmesi için bir fırsattır. Önergelerde dile getirilen konuların bakan veya hükümet tarafından değerlendirilmesi olası daha büyük siyasal sıkıntıların ortaya çıkmasını engelleyebilecek, özellikle siyasal istikrarsızlığın yoğun olarak yaşandığı dönemlerde istikrarsızlığın daha da derinleşmesini önleyebilmektedir.

Muhalefetin, hükümetin sorumluluğunun ortaya konulmasında üstlendiği rol önemlidir. Çünkü, parti disiplini ve dayanışması iktidar partisi milletvekillerinin kendi hükümetleri üzerinde etkili bir denetim yapabilmelerini engeller. Ayrıca, siyasal partiler benzer siyasal fikirlere sahip milletvekillerine sahiptir. Aynı siyasal partiler benzer siyasal fikirlere sahip milletvekillerine sahip olabilecekleri gibi, aynı siyasal partinin Parlamento çatısı altında faaliyet gösteren üyelerinin bu siyasal partinin hükümeti oluşturan üyelerini genel siyasetin yerine getirilmesi sırasında izlenen yolun veya yöntemlerin siyasal açıdan sorumluluk doğurduğu gerekçesiyle denetlemesi görüş birliğinden kaynaklı olarak çoğunlukla olası değildir. Bu durumda, denetim araçlarının fiilen kullanılması görevi, muhalefet partisine mensup milletvekillerine düşmektedir. Bununla birlikte toplumun çoğunluğunun desteklediği dış politika, korunmaya muhtaç gruplar ve benzeri gibi konularda Parlamentoda gensoru önergesinin

görü  lmesinin kabul edilmesi denetim görevinin yerine getirilmesinde olduğu kadar iktidar partisinin alternatif g r   ler doğrultusunda politikasında değişiklik yapabilmesi ve Parlamentonun etkinliğinin artırılmasında da yararlı olabilecektir.

Soru; h k metin görev alanıyla ilgili açık ve belli bir konuda bir milletvekilinin Başbakan ve ilgili bakandan bir önergeyle bilgi istemesidir. Soru yoluyla milletvekilleri mesafe alınmayan, gelişme kaydedilmeyen, yerel, belli bir kesime ait veya ulusal, sosyal talep ve beklentileri ilgili bakanlara ula tırmakta, c z m üretilmeyen sorunları sorgulayabilmektedir. Bu nedenle, bir sorunun birinci dereceden muhatabı olan sorumlusuna yani ilgili bakana ve cevabı hazırlayacak bürokrasiye hatırlatılması isteniyorsa soru  nergese konusu yapılması pratik bir yol olagelm  tir. Konunun birinci derece yetkilisi ve sorumlusu olan ilgili bakanın a zından alınan cevap, h k metin yaklaşımını gösteren önemli bir belgedir. Soru sormada amaç, sadece bilgi edinmek olmayabilir. Milletvekilleri bir konuda yanlışlık yapıldığını d   n yorlarsa bu yanlı lı ın gündeme getirilerek tartışılmasını sağlamak için de soru sorabilmektedir; böylece soru yolu kullanılarak yanlışlıkların ayıklanması sağlanabilmektedir.

Sözlü soru  nergeleriyle, bir bakanlık tarafından yapılan yanlışlıkların tartışılması önemli bir denge ve denetleme mekanizması işlevi görebilmektedir.

Diğer taraftan, h k met  yeleri soru mekanizmasıyla icraatlarının Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından izlendiğini, denetlendi ini ve olumsuz sonuçlardan kendilerinin sorumlu tutulaca ını düşünerek daha dikkatli davranmaya yönelebilirler. Örneğin, herhangi bir il veya ilçedeki okul binasının depreme dayanıklılığı konusunda endişesi olan bir milletvekili bu sorunu bir soru  nergeseine d n   t r erek ilgili bakana sorabilmektedir. Bu konuda verilecek cevap ileride bir olumsuzluk olduğunda bakanın siyasi ve hatta cezai sorumluluğunu gerektirece inden soru sorulan konuda bakanın gerekiyorsa bir önlem almasını da sağlamış bulunmaktadır.

Yazılı soru  nergelerinin cevaplanma sürece bu kadar net olarak belirlenmiş olmasına rağmen çoğu yazılı soru  nergeseine zamanında cevap verilmediği, bu sürecin aylarca uzatıldı ı ve yazılı sorulara cevap verilmedi ine de çoğunlukla rastlamaktayız.

Genellikle her yasama döneminde salı ve  ar amba günleri birleşimin başında birer saat sözlü soruların g r   lmesi kararla tırılmaktadır; ancak uygulamada, alınan kararlarla, sözlü sorular için ayrılan bu s relerde kanun tasarı ve tekliflerinin g r   ld  ne sıkça rastlanmaktadır. Ancak yine de sözlü soru  nergelerinin i levselli i nispeten daha iyi sonuçlar vermektedir. En azından, sözlü soruları ilgili bakan Genel Kurulda cevaplandırı ında hem milletvekillerinin bilgilenebilmesi, ayrıca da Meclis TV'nin izlenebiliyor olması ve tutanaklardan bu cevapların okunabilmesi bu anlamda sözlü önergelerin i levselli i ve önemi açısından çok önemlidir.

Şimdi, duruma baktığımızda, özellikle genel g r   meyle ilgili olarak devlet faaliyetlerinin bu genel g r   melerden çıkarılmış olduğunu görmekteyiz, ancak son olarak verilmiş olan bir önergede de bu eksiklik giderilmiştir. Bizce yapılan bu de i ikli in fazla bir anlamı yoktur, bir makyajdır, var olan bir ibarenin çıkarılarak tekrar konulması Meclisin i levselli i açısından fazla önem arz etmeyen bir durumdur.

Şimdi, sonuca gelecek olursak, Meclisin en önemli denetleme ve bilgi edinme mekanizmalarından olan gensoru, Meclis soruşturması, sözlü soru  nergese gibi önemli denge ve denetleme mekanizmalarının yapılan bu teklifle bu şekilde ortadan kaldırılması Meclisin denetleme fonksiyonlarını önemli ölçüde azaltacaktır; dolayısıyla Meclisin yasama organı olarak i levselli ini de önemli ölçüde zayıflatacaktır. Bu açıdan, yapılan bu de i ikli in Parlamentonun, yasama organının etkinliği ve i levselli i açısından çok olumsuz sonuçlara sebebiyet vereceğini söyleyebiliriz. Zaten getirilmiş olan bu düzenlemenin iktidar partisi de H k met de bunun aslında bir başkanlık sistemi olduğunu vurgulayacaktır.

Bütün yetkilerin Cumhurbaşkanında toplanacağı böyle bir sistemde Parlamentonun, Meclisin bu şekilde denetleme ve en önemli denetleme mekanizmalarından yoksun bırakılması, Parlamentonun ve halkın iradesinin tecelli etmesi açısından büyük noksanlıklar yaratacaktır diye düşünüyor, bu duygu ve düşüncelerle tekrar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Dora, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bir önerge var, önergeyi okutuyorum.

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerindeki görüşmeler neticesinde konu açıklığa kavuşmuş olduğundan maddenin oylamasına geçilmesini arz ve teklif ederiz.

Yusuf Başer

Kemalettin Yılmaztekin

Yozgat

Şanlıurfa

BAŞKAN – Gereçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bir konu üzerindeki görüşmelerin ilanihaye devam etmesi mümkün değildir.

Ayrıca, görüşülen konunun da vuzuha kavuşması nedeniyle İç Tüzük'ün 26'ncı maddesi gereğince iş bu değişiklik önergesi verilmiştir.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, önergeyi, kifayeti müzakere önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, bir söz rica ediyorum.

BAŞKAN – Kabul etmeyenler...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, bir söz rica ediyorum.

BAŞKAN - Kifayeti müzakere önergesi kabul edilmiştir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, Sayın Başkan...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sayın Başkan, söz talebi var.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, biliyorsunuz maddeden sonra bir önerge vermiştik, önergeyi sizlere dağıtmıştık; değiştirilen, önergeye göre de konuşmalar yapılmıştı.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer maddeye geçiyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Söz istiyorlar vermiyorsunuz. (CHP milletvekilleri tarafından sıra kapaklarına vurmalar, gürültüler)

BAŞKAN – 7'nci maddeye geçiyorum.

(Kâtip Üye Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu tarafından maddenin okunmasına başlandı)

MADDE 7 – 2709 sayılı Kanunun 98 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve kenar başlığı metinden çıkarılmıştır.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, bir söz istiyorum.

BAŞKAN – Arkadaşlar, maddeye geçtik.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sayın Başkan, konuşturuyorsunuz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, maddeye geçtik.

(Kâtip Üye Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu tarafından maddenin okunmasına devam edildi)

“...MADDE 98- Türkiye Büyük Millet Meclisi belli bir konuda Meclis araştırması ve genel görüşme yapabilir; milletvekilleri yazılı soru sorabilir. Meclis araştırması, belli bir konuda bilgi edinilmek için yapılan incelemeden ibarettir.”

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Söz istiyor burada Grup Başkan Vekili.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, maddeyi okuttuk.

Maddede bir önerge var.

YASAMA UZMANI – Hayır, devam ediyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, bir dakika...

YASAMA UZMANI – Eksik okundu madde.

BAŞKAN – Arkadaşlar, madde anlaşılmıyor ve önergeler anlaşılmıyor deniliyor. Lütfen, sessizlik olursa...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ya, Sayın Başkan, bir söz verir misiniz?

BAŞKAN – Sayın Akbaşoğlu, okuyun lütfen.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Böyle bir usul olur mu? Nasıl bir usul bu?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 7’nci maddeye geçtik.

(Kâtip Üye Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu tarafından maddenin okunmasına başlandı)

“MADDE 7- 2709 sayılı Kanunun 101 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, bir söz verir misiniz?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Burada üç maymunu oynamayın!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yani tamamına geçmeden bir söz istiyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşım, madde okunsun, daha sonra...

(Kâtip Üye Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu tarafından maddenin okunmasına devam edildi)

“A. Adaylık ve seçimi

MADDE 101- Cumhurbaşkanı, kırk yaşını doldurmuş, yüksek öğrenim yapmış, milletvekili seçilme yeterliliğine sahip, doğuştan Türk vatandaşı olanlar arasından, doğrudan halk tarafından seçilir.

Cumhurbaşkanının görev süresi beş yıldır. Bir kimse en fazla iki defa Cumhurbaşkanı seçilebilir.

Cumhurbaşkanlığına, siyasi parti grupları, en son yapılan genel seçimlerde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partiler ile en az yüz bin seçmen aday gösterebilir.

Cumhurbaşkanı seçilen milletvekilinin Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sona erer.

Genel oyla yapılacak seçimde, geçerli oyların salt çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir. İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamayı izleyen ikinci pazar günü ikinci oylama yapılır. Bu oylamaya, ilk oylamada en çok oy almış iki aday katılır ve geçerli oyların çoğunluğunu alan aday Cumhurbaşkanı seçilir.

İkinci oylamaya katılmaya hak kazanan adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması hâlinde; ikinci oylama, boşalan adaylığın birinci oylamadaki sıraya göre ikame edilmesi suretiyle yapılır. İkinci oylamaya tek adayın kalması halinde, bu oylama referandum şeklinde yapılır. Aday, geçerli oyların salt çoğunluğunu aldığı takdirde Cumhurbaşkanı seçilir.

Seçimlerin tamamlanamaması halinde mevcut Cumhurbaşkanı yenisi seçilinceye kadar görevine devam eder.

Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin diğer usul ve esaslar kanunla düzenlenir.”

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, teklif ettiğimiz maddeyi okuttuk ancak Cumhuriyet Halk Partili arkadaşlarımızın Sayın Hakan Çavuşoğlu’nun siyasi geleceğiyle ilgili bahsettiği bir kısım kaygılarından dolayı, teklif ettiğimiz madde üzerinde bir değişiklik önergesi var.

LEVENT GÖK (Ankara) – Onu gönderir misiniz bize.

BAŞKAN – Bu manada ben Hakan Çavuşoğlu arkadaşımız adına da Cumhuriyet Halk Partili milletvekillerine teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – CHP’nin değil ki o.

BAŞKAN – Şimdi, şöyle: Sizin talepleriniz doğrultusunda biz bir önerge hazırladık diyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ha, tamam.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Nükte, nükte.

HİLMİ BİLGİN (Sivas) – Latife.

BAŞKAN – Arkadaşlar, şöyle: İsterseniz önergeyi de okutayım, onu da dağıtayım.

İkisini birlikte müzakereye açıyorum.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Önergeden örnek istiyoruz ya bir tane, ne olduğunu bilelim bari. Günlerdir söz vermiyorsunuz, bari önergeyi görelim ya.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Şimdi, değişiklik önergesini de okutuyorum:

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, durduk yerde gerildik ya.

BAŞKAN – Onu da Komisyon üyesi arkadaşlara dağıtacağım, müzakereye öyle açacağım.

Okutuyorum...

(Kâtip Üye Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu tarafından önergenin okunmasına başlandı)

“Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan 2/1504 esas sayılı Kanun Teklifi’nin çerçeve 7’nci maddesiyle değiştirilmesi öngörülen 2709 sayılı Kanun’un 101 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “doğuştan Türk vatandaşı olanlar” ibaresinin “Türk vatandaşları” şeklinde değiştirilmesini, altıncı fıkrasına aşağıdaki cümlelerin eklenmesini ve yedinci fıkranın aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.”

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayret bir şey ya! Ya, böyle saçmalık olmaz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bağırarak çağırarak Parlamento’yu zapt etmeye çalışıyorlar.

BÜLENT TEZCAN (Aydın) – Önce madde müzakere edilir, ondan sonra değişiklik teklifi okunur, sonra o müzakere edilir, bu, böyle olur. Madde müzakeresini açmadan önergeyi nasıl okutursunuz Sayın Başkan?

(Kâtip Üye Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu tarafından önergenin okunmasına devam edildi)

“Murat Alparslan

Ankara

İbrahim Halil Fırat

Adıyaman

Markar Eseyan

İstanbul

“Oylamada, adayın geçerli oyların çoğunluğunu alamaması halinde sadece Cumhurbaşkanı seçimi yenilenir.”

“Seçimlerin tamamlanamaması halinde yenisi göreve başlayıncaya kadar mevcut Cumhurbaşkanının görevi devam eder.””

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Cumhurbaşkanı adayı olabilmek için aranması öngörülen “doğuştan Türk vatandaşı olma” şartı “Türk vatandaşlığı” olarak değiştirilmektedir. Ayrıca, tek adayın geçerli oyların çoğunluğunu alamaması durumunda uygulamada doğabilecek tereddütlerin önüne geçilebilmesi amacıyla Cumhurbaşkanı seçiminin yenileneceğine ilişkin hüküm eklenmesi öngörülmektedir. Bu durumda, Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimi yapılmayacak, sadece Cumhurbaşkanı seçimi yenilenecektir.

Öte yandan, seçimlerin tamamlanamaması durumunda, mevcut Cumhurbaşkanının yenisi göreve başlayıncaya kadar görevine devam edeceğine açıklık getirilmektedir.

BAŞKAN – Evet, değerli arkadaşlar, maddeyi, madde teklifimizi okuttum. Başka da bir önerge olmadığı için önergeyi de okuttum ki konuşmalarda bir anlam bütünlüğü olmuş olsun diye. Burada amacımız pratik, hızlı hareket etmektir.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Pratik anayasa, pratik diktatörlük!

BAŞKAN – Şimdi, bu kanun maddesi biraz önce de ifade ettiğim gibi Sayın Hakan Çavuşoğlu’yla doğrudan ilgili olduğu için...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Söz istiyorum. Sayın Başkan, söz vermezseniz gerçekten, bakın, bu sefer iş çıkırından çıkacak. Böyle bir şey yok.

BAŞKAN – Tamam, söz vereceğim.

Hakan Bey, teşekkür kısmında konuşacakmış. Bir saniye, ben listeme bakıyorum...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Çok zorlandınız bu sefer.

BAŞKAN – Evet, değerli arkadaşlar, Sayın Özgür Özel’e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Özel.

IV.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma usul ve esasları hakkında görüşmeler

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, saygılar sunuyorum.

Size, şahsınıza ve üstlenmiş olduğunuz göreve saygılı davranmak hepimizin görevi çünkü burası Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir Komisyonu ve şu an üstlendiği görev itibarıyla son derece kritik bir durumda; biz bunun Türkiye açısından bir felaket üreteceğini iddia ediyoruz, siz de bunun Türkiye açısından çok doğru bir iş olduğunu iddia ediyorsunuz.

Sayın Başkan, size hitap ediyorum. Ben size hitaben bir değerlendirme yapıyorum burada ve son derece haksız bir şey yaptığınız için de çok ciddi şekilde tepkiliyim. Ama bu Komisyonunda sinirlerin gerilmesi, hangi taraftan olursa olsun arkadaşlardan bir tanesinin sesini yükseltmesi, diğerinin cevap vermesi, ayağa kalması, üste yürümesi, kürsüye doğru gitmesi, bu kadar önemli bir makamın, Anayasa Komisyonu Başkanlık kürsüsünün iktidar partisi milletvekilleri tarafından bedenlen savunulma ihtiyacının hissedilmesi bu Parlamentoyu da Türkiye’yi de utandırır; bunu bilin, bunu bilelim.

Parlamento konuşulan yerdir. Parlamentoda söz haklarının kısıtlanmaması esastır. Özellikle parlamentolarda grup başkan vekillerinin, hükümet temsilcilerinin ve Parlamentoda grup sözcülerinin İç Tüzük’te yazan ve yazmayan hakları vardır. Bu hakların kullanımı hem usul yönünden hem işleyiş yönünden, içerik yönünden Parlamantonun sağlıklı yasama yapması açısından olmazsa olmazdır. Bu Komisyonunda defalarca sinirler gerildiğinde, yükseldiğinde buradan dışarıya bizi de sizi de utandıracak görüntülerin yansımaması için üzerimize düşenin fazlasını yaptık. Ama sizin geçen maddede ve bu maddede de yaptığınız mesele son derece yanlış bir uygulama. Öncelikle, kifayetimüzakereyle ilgili sıkıntıları dile getirmeden önce şunu söyleyeceğim: Hepimiz çeşitli komisyonlarda görev yapan kişileriz, hepimiz Parlamento hukukunu az ya da çok biliyoruz. Ama bizi buraya görevlendirmiş halk iradesi, millî irade bir milletvekilinin, bir Komisyon sözcüsünün, bir Komisyon Başkanının ya da ona, Başkana vekâlet eden kişinin hiç değilse yanındaki uzmanların da katkısıyla ve üstlendiği görevin öneminin farkında olarak, belli bir düzeyde İç Tüzük’e, bu Parlamantonun iç hukukuna uygun davranma ve kaliteli yasama yapma noktasındaki sorumluluğunu yerine getirmesini bekler, bu ön kabuldür, olmazsa olmaz şarttır.

Bir madde üzerinde müzakereler sürerken kifayetimüzakere önergesi verilmiş olsa da usul hakkında söz istendiğinde “Usul esastan önce gelir.” deyip dönüp o sözü vermeniz lazım, vermediniz. Döndünüz maddeyi oyladınız; döndünüz önergeyi okuttunuz, döndünüz maddeyi bir daha oyladınız. Oysa yaptığınız iş baştan aşağı yanlış. Şimdi aynı yanlışın içindesiniz, diyorsunuz ki: “Önce maddeyi okuttum...” Eyvallah, sonra önergeyi okutuyorsunuz söz talebimize rağmen, sonra bir başka önergeyi okutuyorsunuz, sonra diyorsunuz ki: “Hep beraber üzerinde konuşsun arkadaşlar, pratik olsun.” Anayasa hukukunda, Parlamento İçtüzüğü’nde ve dünyadaki örneklerde çeşitli yasama yöntem ve biçimleri vardır, pratik parlamento görüşmesi diye bir şey yok, pratik komisyon görüşmesi yok. Usul şudur: Madde okutulur, madde müzakereye açılır, madde müzakereleri öncesinde ya da sırasında verilmiş önergeler fotokopi olarak gruplara dağıtılır. Madde müzakereleri bittikten sonra -çok da ciddi bir klişedir- şöyle der; yanınızdaki yasama uzmanı öyle bir not uzatabilir size, o katkı da son derece meşrurdur, haklıdır, not da şöyle yazar: “Madde 7 üzerinde müzakereler tamamlandı, şimdi madde üzerinde önergeler var. Önergeleri geliş sırasına göre okutup aykırılık sırasına göre işleme alıyorum.” Bunu size hatırlatmaktan utanç duyuyorum, üzüntü duyuyorum Sayın Başkan. “Madde üzerindeki görüşmeler tamamlandığından madde hakkında gruplar tarafından verilmiş önergeleri geliş sırasına göre okutup aykırılık sırasına göre işleme alıyorum.” Bunu bu salondaki herkes bilir ki eğer -örneğin- aykırı önerge kabul edilirse ondan az aykırı önergeler düşer. Şöyle bir yasama yöntemi yoktur Sayın Başkan, şöyle bir müzakere yöntemi yoktur: “Ben bütün önergeleri bir torba hâlinde ortaya attım, yer sofrası gibi, etrafına dizilin, yiye buradan yesin, yemeyen buradan yesin, istemeyen buna dokunmasın. En sonunda biz toptan bir oylama yapacağız ve istediğimiz gibi bir şey geçireceğiz.”

Bu, şu şartlanmışlıktan kaynaklanıyor: Buradaki, Komisyondaki iradenin Komisyon dışından yönlendirilmesinden kaynaklanıyor. Bu masanın etrafında hangi partiden olursa olsun sayın milletvekillerinin aklını, karar verme yeteneklerini yok saymaktan, küçük görmekten kaynaklanıyor. Şundan; verilen görevin ne olduğunun farkında olmamaktan kaynaklanıyor Sayın Başkan. Bu madde var. Bu madde belli miktarda müzakere edilir, o sırada çeşitli önergelerle... Mesela ortaya attığınız

2 önergeden daha aykırı bir önerge gelebilir, geliş sırası sondadır, öyle okutursunuz ama öncelikle işleme alırsınız. Örneğin, Komisyon üyesi Sayın Mustafa Köse tarafından ya da Komisyon üyesi Cengiz Aydoğdu'nun imzasıyla verilecek bir en aykırı önergenin öncelikle görüşülme, o önerge kabul edilirse diğer önergelerin iptal edilme ihtimalini sıfır gördüğünüz ortada. Yaptığınız, riyaset makamının ortaya koyduğu davranış biçimiyle diyorsunuz ki -turnak içinde söylüyorum ve Cengiz Bey'in kusura bakmaması niyetiyle söylüyorum- Cengiz Ağabey, kafanızda şu var: "Bu metni okuyup kendine göre bir önerge veremez, verse de yaptığı konuşmada önergesi hakkında kimseyi ikna edemez, etse de kimse bu önergeyle ilgili serbest vicdaniyla karar verip örneğin en aykırı önerge bu, bu madde metninden çıkarılmasını yapamaz." Kişi hakkındaki yani Cengiz Aydoğdu dediğim bir örnek, muhalefet de olsa iktidar da olsa ortaya koyduğunuz bakış açısı bu. Maalesef, "Askeriyede kurallar kanla yazılmıştır." diye bir laf var, burada da kurallar tecrübeyle, demokrasiyle, geçmiş yaşanmışlıklarla ve içtihatlarla oluşmuştur ki bu kural kaleme de alınmış bir kuraldır, Parlamentonun en yaygın uygulamasıdır ve her bir milletvekilinin teker teker özgür iradesiyle yasama faaliyetine katıldığı, katkı yapabileceği, onun sonucunda da bu konuda karar verilebileceğini kabul ederek yapılır. Önerge vermek, önerge üzerinde konuşmak, onun öncelikle oylanmasını talep etmek dışında, pratik olsun, hepsini ortaya yapalım, konuşup oylayalım. Bu, tam da meseleyi anlamamak ve açıkçası bugünkü durumunuz açısından bir suçüstü hâlidir.

4+4+4'te bir önerge hakkında izahat istedik. Dönemin grup başkan vekili döndü ve samimiyetle şunu söyledi. "Ya, izahatın yeterli olmadığının biz de farkındayız, gerekçe de düzgün yazılmamış ama." "Ağabey, kim hazırladıysa önergeyi, altında da imzası var, çıksın beş dakika izah etsin." dedim. Çok da basit bir şey söylüyordum ha, çok basit. Yüzde 100'ü temsil etmesi gereken, yüzde 100 için yapılan bir kanuna, kanun metninde, bu ülkede çok farklı dinlerden, inanç gruplarından, azınlıkta da olsa sayıları insanlar var, onları rencide etmemek için kanuna "sevgili peygamberimiz" yazmak doğru bir yaklaşım olmaz, incitici olabilir, bununla ilgili, bu kadar basit bir şey; herkes de hak verdi sonradan, hâlâ daha da hak veriyor. Ama, sıkıntı şuydu: Bana sayın grup başkan vekili o gün dedi ki: "Ya, kusura bakma ama bun değiştiremeyeceğiz, Parlamento dışı kaynaklarda hazırlandı bu önerge."

Şimdi, bugün geldiğimiz noktada, bu Komisyona... Bakın, yapıyorsanız bile dünyaya ve tarihe bunu hissettirmeyin kardeşim. Yaptığınızı biliyoruz, yanlış yaptığınızı da düşünüyoruz, bunun maalesef bizim tarafımızdan yeterince belki deşifre edilemediğini de görüyoruz ama artık her işin bir usulü, bir adabı, her davranışın bir vicdanı, onun da dışarıda bir yansıması var. Burada milletvekillerini bu hâle getiremezsiniz bu yöntemle, bu yasama şekliyle.

Gelelim, esas başta söz verseydiniz yapacağım konuya ve eleştiriye, kifayetimüzakere. Şimdi, parlamentolarda asıl olan son düşünce ifade edilene kadar herkesin ve sınırsız konuşmasıdır. Ama, bugünkü yaşam pratiği ve bugün geldiğimiz nokta bunun -bunu yöneten siz de olsanız biz de olsak- her isteyenin istediği süre ve istediği sayıda her maddede konuşmasını olanaklı kılmıyor. Bu noktada, aynı kimyadaki gibi... Maksimum düzensizliğe eğilim hâliyle minimum enerjili duruma eğilim hâlinin denge noktasına kimya diyoruz. Burada da yeterince müzakere edilecek, her fikir dile getirilecek, o konuda söylenecek tüm sözlerin en azından özlere ifade edilmiş olacak kadar çok ama asla ve asla herhangi bir değişikliğin yapılmasına izin verilmeyecek ölçüde engellemeye teslim olmayacak kadar da belli bir sürede müzakere yapılması gerekiyor; eğri oturalım, doğru konuşalım. Bütün dünya parlamentolarında "obstrüksiyon" diye yani "engelleme" diye bir hak var. Engelleme hakkı çeşitli yöntemlerle, çok sayıda önerge vererek, kürsüye çıkan hatibin "filibuster" uygulamasıyla gücünün yettiği kadar konuşması ya da çeşitli yöntemlerle uygulanabiliyor, bu bir hak. Bu, kaba kuvvetle ya da verilmiş yetkilerin suistimal edilerek engellenebileceği anlamına gelmiyor. Bugün geldiğimiz noktada dünya parlamentoları bu konuya iki tür çözüm bulmuşlar, iki tür. Çözümlerden bir tanesi konuşmacının süresini sınırlamak;

bir diğeri, konuşmacının sayısını sınırlamak. Bir üçüncü yöntem yok. Siz yöntem olarak burada konuşmacının süresini sınırlayacaksanız, o bir tercihtir, konuşmacının sayısını sınırlayamazsınız. Bizim Parlamentomuzun da yaygın olarak tercih ettiği Komisyon çalışma yöntemi budur.

İç Tüzük’e aykırı olmasına rağmen yerleşmiş bazı uygulamalar da vardır; Komisyon üyelerinin öncelikle söz alması, Komisyon üyelerinin daha çok süre kullanması. Bu, iktidarıyla muhalefetiyle mutabakata varmış ve yazılmamış bir kurala dönüştüğü komisyonlar vardır, örneğin Plan ve Bütçe Komisyonu. Bu bir yöntemdir ve süre sınırı vardır ama konuşmacı sayı sınırı yoktur.

Bir diğeri yöntem, 1920’den 1960’a kadar uygulanmış. Konuşmacının süresinin sınırlanmadığı ama sayısının sınırlandırıldığı uygulamadır. Bu uygulamada kifayetimüzakere önergesi meşru bir önerge dir. Belli kuralları vardır.

BAŞKAN – Sayın Özel, toparlayalım lütfen.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, burada, zaten bitmek üzere ama şu toparlama çağrınız bile baştan beri söylediğim meselenin ruhuna ilişkin yaptığım, hiç de başka bir amacı olmadığını sizin de bildiğiniz bir konuda kapalı olduğunuz ve baştan beri yaptığım eleştirileri haklı gösteren bir yaklaşım. Neyse, sonlandıralım.

Eğer konuşmacının süresi sınırlı değilse mecbur sayısını sınırlayacaksınız. Sayısını baştan sınırlaymadığınız için, Genel Kurulla ilgili bu tip sınırlamalar vardır, konuşmacının sayısını sınırlamanın yolu müzakerelerin yeterliliği önergesidir. Bu önergenin iki tane esası var. Örneğin, 1924 sonrası şöyle uygulanmış: Bir konuda lehte ve aleyhte düşünenlerden en az 6’şar kişi konuşmadan kifayetimüzakere önergesi verilmiyordu, verildiğinde de en az iki hatibe talepleri durumunda bu önergenin lehinde ve aleyhinde konuşma hakkı veriliyordu. Dünyanın hiçbir parlamentosunda makul müzakere olmadan kifayetimüzakere önergesi verilmez. Bu, söz talep eden kişi sayısına ve meselenin önemine göre kararlaştırılır. Ama yapılmayan bir tek şey vardır, kifayetimüzakere önergesinin lehinde ve aleyhinde en az 1’er kişiye söz vermeden bu önergeyi oya sunamazsınız; yaparsınız olur mu olur, ilk örnek olur. Yaparsınız, utandırılırsınız; yaparsınız, kötü örnek olur; yaparsınız, riyaset makamının, Başkanlık makamının yetkiyi kötüye kullanımı olur; çoğunluğun azınlık üzerinde sadece çoğunluğuna dayanarak tahakküm kurması olur. Bu, doğru bir yaklaşım değil. Bir işi yapacaksınız usulüne göre yapmanız lazım, o da şu: Anayasa değiştiriyoruz, partimiz ve pek çok siyasi parti meselenin önemine ilişkin gerekirse yılbaşı gecesi çalışalım demiş, biz önerge verdik bu konuda. Bugün paşaya kelle yetiştirmiyoruz. Bugün yapmaya çalıştığımız işin, az konuşulmasının hiçbir pratik izahı yok. Madde üzerinde ben dersem ki size 150 arkadaşım konuşana kadar ve sınırsız “evet” ama şu anda ben daha 3 hatip konuşturmuşum madde üzerinde. Usul hakkında alınan, işte geçmişte yaşanan bir acı olayın yıl dönümü olmasıyla ilgili alınan, sözler hariç 3 hatip konuşturmuşum. Şu ana kadar madde üzerinde -Komisyon üyesi usul hakkında konuşmuş ama maddeye girmiş, onu da öyle sayalım- 1 tane Komisyon üyem konuşmuş, 5 tane Anayasa Komisyonu üyem fikrini dile getirememiş. Önerge verilmiş, önergeleri, torba kanun gibi -sizin icat ettiğiniz bir şekilde- pratik müzakere yöntemiyle torba hâlde ve çorba hâlde konuşulmuş, görüşülmüş. Bu yaklaşım, kesinlikle doğru bir yaklaşım değil.

Bir de tarihe not düşmek açısından, iki kez niyetlendim, Sayın Mehmet Parsak salonda yoktu. İlk günkü konuşma listesi elimizde. Sizde de var, bizde de var. Konuşma listesinde, geneli üzerinde konuşmalarda kifayetimüzakere önergesini verdiğiniz noktada Mehmet Parsak’ın konuşma talebi yok, söz talebi yok. Bakın, şöyle bir işe kalkıştınız o gün: Bu işi bitirmeye karar verdiniz. Sonra Mehmet Bey’e uyarıda bulundunuz. Mehmet Bey geneli üzerinde konuşmamış olmasın diye, bakın, bu bir nezaket kendi içinizde ama bu bütün içinde, bu oda içinde büyük bir nezaketsizlik ve Mehmet Bey konuşmayı düşündüğü süreden önde söz alıyor. Kendisine söz veriyorsunuz geneli üzerinde ve Mehmet

Bey sözünü bitirdikten bir konuşmacı veya iki konuşmacı sonra kifayetimüzakere önergesiyle bu işi kesiyorsunuz. Oysa diğer partilerin daha birer tane Komisyon üyesi konuşmuşken. Bu, yaptığınız işin ruhuna uygun olabilir, kendi aranızda tanımladığınız yeni hukuk alanına uygun olabilir ama bu Parlamentonun, bu Komisyonun davranışına uygun bir şey değil. Ha şunu söyleyin...

BAŞKAN – Sayın Özel, lütfen toparlayalım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Toparlayayım.

LEVENT GÖK (Ankara) – “Toparlama” lafını kullanmayın.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Deyin ki Sayın Mehmet Parsak, grup başkan vekili yok, grup başkan vekili gibi söz alabilmeli. Bence öyle. Burada grup başkan vekili olması önemli bir şeydir ama yoksa grup başkan vekili, grubunun sözcüsüdür, söz talep ettiğinde kendisine mevkiidâşlarıyla bir sıra dâhilinde söz verilmelidir. Bu da olur ama Mehmet Bey’e “Biz kifayetimüzakere vereceğiz, isterseniz konuşun, sonra biz bu işi yapalım.” hoşluğu doğru bir hoşluk değil, doğru bir yaklaşım değil. Ben burada Mehmet Parsak’ı da eleştirmem. Burada sizin yönetim anlayışınızı eleştiririm. Şimdi, geldiğimiz noktada ya süre ya sayı sınırlanacak. Genel şöyle bir uygulama oturtmaya çalışmayın... Bakın, şu doğru: Komisyon üyelerinin daha uzun ve istediklerinde -ki onu uyguluyoruz- öncelikle, diğer arkadaşlarımızın bir makul dâhilinde sözlerini tamamlaması. Bu makule bir dakika koymadık, bir süre koymadık. Bu konuda arkadaşlarımız dün on beş dakika konuşurken bugün siz sekizinci dakikada uyarıp onuncu dakikadan sonra sık uyarılarla insicam bozarsanız, bu, hatiplerimize haksızlık olur. Biz de burada oturan grup başkan vekilleri olarak görevimizi yerine getirememiş oluruz. Bakın, konuşmacının sayısını sınırladığınıza göre esasen süresini sınırlayamazsınız. Eğer süreyi sınırlayacaksanız isteyen bütün arkadaşlarımızın söz talebi gerçekleşene kadar konuşmalarına izin vermeniz lazım. Hem sayıyı sınırla kifayeti müzakereyle...

BAŞKAN – Sayın Özel, cevap haklarınızı kullanayım, toparlarsanız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Elbette kullanacaksınız Sayın Başkan.

Hem süreyi sınırla bir de bunu sekizinci dakikadan başlatıp her bir dakikada sözle taciz ederek insicamı boz, hangi partiden olursa olsun. Demin çok hoşuma giden bir şey oldu: Halkların Demokratik Partisinden birisi AKP’li üyenin sözünün sürekli kesilerek insicamının bozulmasına itiraz etti. Bu olgunluğu, bu Parlamento, bu Komisyon yapabilmeli. Sizin bir arkadaşınız olmadık bir lafı atmaya başladığında ona bizim müdahale etmemizi beklemeyip sizin yapmanız lazım. Aynı şeyi biz de yapmaya çalışıyoruz. Bizden birisinin sözünü siz kesiyorken şuradan bir arkadaş “Ya Başkan insicamını bozma.” dese burada gerginlikler, sıkıntılar bu kadar ortaya çıkmaz. Sizden özel bir ricam var, özel bir isteğim var. Gerilim arttığı anda partinin grup başkan vekilleri, sözcüleri devreye girip görev yapıyor. Bu ana kadar verilen her kifayetimüzakere önergesinden sonra tartışma çıktı. Geldik bu tartışmaları çözmeye çalıştık.

Şimdi, bir önerge verilmiş. Biraz önce yaptığım teknik konuşmamı yapmak için söz istiyorum. Bir grup başkan vekili söz istemiş, ayağa kalkmış, siz yanınızdaki arkadaşımıza diyorsunuz ki: “Devam, devam.” O da okuyor ben söz talep ederken. Şimdi, ben ya bağırıma devam edeceğim ya -daha önce defalarca yaşandı, kötüdür- oraya doğru yürüyeceğim, bazı arkadaşlar engel olmaya çalışacak, bilmem ne olacak. Bunlara hep yönetimin aceleci ve oldubittici tavrı sebebiyet veriyor. Bırakın grup başkan vekili... Bu konuşmamın altı dakikasıydı o, geri kalanı hep bu lüzumsuz, yönetimdeki acelecilik, zorlama ve zorbalığa varan davranış biçiminden kaynaklanıyor. Sayın Şentop’a da söyledim. Sizinle de iyi bir iletişim içinde olduğumuzu düşünüyoruz. Mümkün olduğu kadar buradan Türkiye’ye -bu kadar şehit gelirken, bu kadar patlamalar olurken, bu kadar acılar yaşanırken, 2016 kimsenin hatırlamak

istemediği bir yıla dönüşmüşken- hazmedilmeyecek, hoşla gitmeyecek görüntüler servis edilmesin istiyoruz. Bunun yolu kifayetimüzakere önergesinin herkesin makul karşıladığı bir sürede verilmesi, öyle değilse üzerinde mutlaka müzakere açılması, lehte, aleyhte birer ikiye sözden sonra oylanmasıdır. Bunu yaparsanız hiç olmazsa şekil şartları sağlanır.

Biz, geçtiğimiz, oldubittiyle bitirdiğiniz işte eski 7 şimdi 6'ncı maddedeki davranışınızı kabul etmiyoruz. O kadar az konuşmacı kendini ifade edebilmişken müzakerenin yeterli görülmesini doğru bulmuyoruz.

Son olarak ifade ediyorum, önce madde görüşmesi, sonra en aykırı önerge, sonra diğer önergeler, aykırılık sırasına göre ayrı ayrı oylama. Bunu yapmazsanız, bunu yapmadığınız zaman, siz adına “pratik” demiş olsanız da yaptığınız iş İç Tüzük’e aykırı, Anayasa’ya aykırı ve demokrasi bilincine aykırı. Yüz yıllardır oluşturulan Parlamento kültürüne, yasama kültürüne aykırı iş olur. Bu tip aykırılıklar zaman aşar, bu tip aykırılıklar mekân aşar. Burada dört duvarın arkasında yaptım, çoğunluk bende diye olmaz. Attığınız her adım bu Parlamentonun tarihini yazan kitaplara geçiyor. Hiç gidiyor musunuz, bilmiyorum- son olarak onu söyleyeyim- bu Parlamentonun kütüphanesine, anayasa hukuku profesörleri, hocaları, öğrencileri, doktora için gelenler, araştırma için gelenler nelere nelere bakıyorlar, karşılaştırmalı hukuk, karşılaştırmalı anayasa tarihi. Şentop’un uzmanlığı, onunki hukuk tarihi; karşılaştırmalı anayasa tarihi dersleri var. Sizin burada yaptığınız bir önerge, yaptığınız bir işlem kötü yasama uygulaması olarak konuyor, karşısına İngiliz Parlamentosunun, Amerikan Parlamentosunun, Fransız Parlamentosunun doğru uygulamaları konuyor. Şunu bilin, bu salonda oturan herkes İngiltere-Türkiye maçında Türk futbolcunun iyi top oynamasını ve maçı kazanmasını istiyor. Aşkın zamanlı mekân aşan işler yaparken, yasama gibi bir iş yapıyorken şunu bilin, biz, sizin Fransız Parlamentosundaki doğru uygulama bir tarafa, Türkiye Parlamentosundaki kötü uygulamanın bir tarafa yazıldığı bir çizelgeyi hayata geçirmenizi istemeyiz. Nasıl millî takımda Saffet Sancaklı gol attığında bu salonun hepsi ayağa kalktıysa, burada da -sizin fazlalıkla vurguladığınız- çok millî, millî bir iş yapıyorsanız eğer, Türkiye’yi bütün dünyada mahcup edecek uygulamalara imza atmayın. Bu uygulamalar zamanı ve mekânı aşılıyor, tarihe kalıyor. Belki bugün doğmuş bir tane öğrenci on sekiz yıl sonra hukuk fakültesi 1’inci sınıfta ödev yapmak için geldiğinde bu uygulamadan utanmasın. Buna hakkınız yok.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Özel, öncelikle uyarılarınız için teşekkür ediyorum. Bizler, hepimiz, Türkiye Büyük Millet Meclisinde görev yapan milletvekilleri olarak, Türk Millî Takımı’nı oluşturuyoruz ve hepimiz aynı gayeyle hareket ediyoruz.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Siz bize sürekli kırmızı kart gösteriyorsunuz.

BAŞKAN – Bu sebeple bunu ifade edeyim. Burada en doğruyu bulma adına hareket ettiğimizi de ifade edeyim.

Süreçle ilgili genel görüşmeler sırasında -tabii, Sayın Parsak açıklayacaktır ama ben o süreçte de kısmen görev yaptığım için ifade edeyim- MHP Grubu adına Sayın Erkan Akçay konuşma yapmıştı. Yine Sayın Parsak da geldiğinde grubu adına söz istedi ve kendisine sözü kesilmeden söz verilmiş oldu. Biz burada, genel uygulamada kim söz istemişse ona söz verdik ama uyarılarınız için de teşekkür ediyorum.

Şimdi sözü Sayın Parsak’a veriyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, bizim de söz istemimiz var.

BAŞKAN – Tamam.

Sayın Parsak, buyurun.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ben, tabii, Sayın Özel’in genel usule dair kıymetli eleştirilerine bir cevap verecek değilim, onlar onun kendisine ait kıymetli düşünceleri, önemli de sözler söyledi ama özellikle benimle ilgili söylediği hususlarla ilgili bir açıklama yapma ihtiyacı duyuyorum.

Sayın Özel “Listede -bizde de vardı o liste, sizde de vardı- adı olmamasına rağmen Sayın Parsak’a söz verildi. Esasen, bu, Sayın Parsak’a söz verilmesi onun bakımından nezaketli bir durumdur ama geri kalanlar bakımından nezaketsiz bir durumdur.” dedi. Bunu tahmin ederek söylediğini düşünüyorum çünkü gerçek öyle değil. Daha ilk gün yani salı günü müzakereler başladığında ben mümkün mertebe sonlara doğru konuşmak istediğimi hem Komisyon Başkanına hem de görevli arkadaşlara ilettim. Onda da maksat şudur: Bu çalışmayla ilgili herkesin kıymetli eleştirileri, değerlendirmeleri olacaktır. Ben bunları süreç içerisinde her birine ayrı ayrı cevaplar vererek uzun uzun bölmek yerine, sonunda genel bir değerlendirmemi de paylaşılabileyim diye. Nitekim, bu görüşmeleri hassasiyetle takip ettim. Bunlardan özellikle önem verdiklerimi, kıymet verdiklerimi not aldım ve cumartesi günü konuşmamda da bunlara karşı, doğal olarak, bir cevap mahiyetinde konuşmamın bir kısmını ayırdım. E, şimdi, o cumartesi günü geldiğimiz vakitte de bugün konuşmak istediğimi de beyan ettim dedim. Dolayısıyla, yani “Sayın Parsak’ın söz talebi olmadığı hâlde kendisine söz verildi.” iddiası -bu çerçevede söylüyorum Sayın Özel- doğru değildir.

Öbür taraftan, eğer liste baz alınacaksa biraz önce siz yokken Komisyon üyesi arkadaşımız Sayın Erkek listede olmadığına atıf yaparak “Bu, Komisyon dışındaki arkadaşlar için değil mi?” diye çok da haklı bir ifadede bulundu. Yani, biz Komisyon üyeleri listede yer alsak da almasak da ihtiyaç gördüğümüzde söz talep ederiz. Riyaset makamı o anda uygun görüyorsa o anda verir, kimi zaman olduğu gibi de o anda uygun görmüyorsa başka bir zamanda söz verir.

Bir de, siz de ifade ettiniz, ben burada grup başkan vekili değilim ama hem grup başkan vekilliğinden hem de parti grup sözcülüğünden kaynaklanan hakları mümkün mertebe iyi niyet çerçevesinde kullanmak istiyorum. Her şeye bir cevap verme ihtiyacı duymuyorum ama cevap verilmesi gereken her şeye -mesela, örneğini demin siz yokken yaşadık- çok kısaca cevap vermeye çalışıyorum ama o dahi haksız olarak itham ediliyor. Yani, siz yokken bir ifadede bulunuldu, ben ona çok kısa bir açıklama yapma ihtiyacı duydum, aynı anda Sayın Bakan da söz talep etmişti. Ben hem Sayın Bakandan hem riyaset makamından izin isteyerek “Benim çok kısa bir açıklamam olacak.” dedim. Ama, Sayın Emir dedi ki: “Sayın Bakandan bile daha önemli, bakın ondan bile önce veriyorlar.” Öyle değil; bu, çalışmanın daha verimli olabilmesi için.

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Siz hatırlı misafirsiniz de ondan.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Çünkü, benim söz istememden önce Cumhuriyet Halk Partisinin çok kıymetli bir milletvekili önemli beyanlarda bulundu. Ben biliyorum ki Sayın Bakan bir iki dakika bir şey söylemek için söz istemiyor, elbette epey uzun bir açıklama yapacak. E, o açıklamadan sonra benim vereceğim cevabın da zaman bakımından anlamı kalmayacak, esasen etkisi de olmayacak. Ondan dolayı, ben hemen peşi sıra mesela bir açıklama yapma ihtiyacı duydum. Belki en fazla bir dakika sürmüştür.

Dolayısıyla, özetle şunu söylemek istiyorum: Cumartesi günü benim konuşmamın yapılmasıyla alakalı benim talebim olmamasına rağmen riyaset makamının telkiniyle âdeta ya da bir nezaket gösterilmesiyle -yani sizin vehmettiğiniz gibi- böylesi bir söz veriş söz konusu değildir. Ben ilk günden

bunu hem Sayın Başkana hem de Komisyonun değerli üyelerine, hatta personellerine ifade ettim ve bu çerçevede o gün konuştum. O gün konuşacağımı da biliyordum, girerken de söyledim. Onu düzeltme kabilinden size ifade etmiş olayım Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, tutanağa geçsin diye bir şey söylemek istiyorum. Bir dakikayı geçmeyecek, hemen, bu konuyla alakalı.

BAŞKAN – Sayın Beştaş’ın söz talebi var ama.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir dakikayı geçmeyecek, hemen bu konuyu bağlayalım diye.

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Parsak, bugünden bakarsak... Zaten biraz önce o yüzden dedim, Sayın Parsak bu durumda Komisyon üyeleri o listeden bağımsız olarak söz istediklerinde alabiliyorlar ki doğrusu da odur diye ama o gün ne süre ne konuşmacı sayısı sınırlanmamış, uzun bir liste yapılmıştı ve hiçbir Komisyon üyesi listede olmaksızın o ana kadar konuşmamıştı.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Konuştu, tutanaklara bakın.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Nurhayat Altaca Kayışoğlu konuştu, diğer 5’i konuşamadı zaten. Onlar çünkü listenin...

İSMAİL AYDIN (Bursa) – Bülent Bey konuştu sözcü olarak.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır ama o usul yönünden, o ayrı, şey üzerinde konuşmadı.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, geri dönmek istemiyorum. O konuşma sürecini yürüten kişi olarak kısa bir açıklama yapayım, devam edelim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bitiriyorum, sonra yapın.

Bir liste vardı, o listeye göre gidiyorduk, Komisyon üyeleri de o listedeki sıraları gelince konuşuyorlardı. Benim itirazım onaydı ama bu şekilde...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, şöyle ifade edeyim: Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisinden arkadaşlarımız o gün listenin fotokopisini istediler benden. Ben de dedim ki, hatta kayıtlara geçsin diye de söyledim: Biz burada İç Tüzük gereğince gelen konuşma taleplerini listeliyoruz ama arkadaşlarımızın talepleri doğrultusunda biz bu listeleri değiştiriyoruz, ediyoruz, tutuyoruz. Bu sebeple vermiş olduğumuz bu fotokopiler müktesep hak oluşturmaz, değişik arkadaşlarımızın elinde değişik listeler olabilir, bu bir ön çalışmadır. Şu an benim önümde de mesela Cumhuriyet Halk Partisinden, HDP’den, AK PARTİ’den gelen listeler var, devamlı görüşerek bir liste oluşturuyoruz. O gün ben iyi hatırlıyorum, bunun konuşulacağını da tahmin ettiğim için Cumhuriyet Halk Partisinden grup başkan vekili arkadaşımız söz istemişti, ona söz verdikten sonra, diğer grup başkan vekillerine de söz verdikten sonra Milliyetçi Hareket Partisi adına Sayın Parsak’a söz vermiştik, o şekliyle gerçekleşmişti. Ben eksik bilgiyi tamamlamak adına bunu ifade ediyorum.

Sözü Sayın Meral Daniş Beştaş’a veriyorum.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan, sonrasında ben de çok kısa bir söz talep ediyorum.

BAŞKAN – Tamam.

Sayın Beştaş, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, bu sözü lütfen benim madde üzerindeki sözüme saymayın, peşin peşin söylüyorum.

BAŞKAN – Ha, evet, ben de onu söyleyecektim, o ayrı. Evet, madde üzerinde de söz talebiniz var.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ben grubumuz adına söz aldım.

Şimdi, Sayın Başkan, ben de bu tartışmaya bir katkı yapayım: Ben lafı hiç dolandırmayacağım, yöntem olarak da bunu pek tercih etmeyen biriyim, artık öğrendik birbirimizi. Yani, şunu talep ediyoruz: Gerçekten MHP ile iktidar partisi arasındaki uzlaşa zaten saklanacak, gizlenecek bir uzlaşa değil. Her ne kadar uzlaşının ayrıntıları gizli tutuluyorsa da bir mutabakatla bu metni önümüze getirdikleri objektif olarak bir vakıa ve bu uzlaşa Komisyon aşamasında da devam ediyor. Yani, bu Sayın Parsak'ın kişiliğinden ve üslubundan, kibarlığından bağımsız bir şekilde söylüyoruz ama şunu söyleyelim o güne ilişkin: Biz de buradaydık ve çok yakın izledim. Hatta, bir ara söyleyecektim, geçtiği için fırsat olmadı. Bizim konuşma taleplerimiz vardı, Cumhuriyet Halk Partisinin vardı ve böyle bir iki konuşma talebi değil, yüzlerce konuşma talebi vardı. Bizim grubun çoğunu sonra talep ettikleri için gelip ekledim ve bu konuşma talepleri karşılanmadığı gibi... Sayın Parsak'ın ismi gerçekten yoktu, söz talebi de yoktu ve...

BAŞKAN – Zaten grup adına yapılan görüşmeler sırasında vermiştik.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, hayır, listede yoktu.

BAŞKAN – Ben şunu ifade edeyim: AK PARTİ'den de 50 milletvekili arkadaş listede bekliyordu.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ha, ben bütün vekiller adına söylüyorum. Yani, Sayın Parsak'ın, dedim ya şahsi olması anlamında değil ama şu hazırlık olduğunu da... Lütfen bizi aptal yerine koymayın; lütfen, rica ediyoruz.

BAŞKAN – Öyle bir şey yok.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Biz burada gayet zinde, diri ve her şeyin farkındayız.

BAŞKAN – Biz hep beraber iyi bir şey yapmaya çalışıyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Burada Sayın Parsak konuştuğundan sonra bütün konuşma taleplerinin iade edilmesi ve yeterlilik önergesi verilmesinin bir hazırlık sonucu olduğunu anlamak için burada bütün süreci takip etmeye gerek yok. Ya, bu işi yapıyorsunuz, bari biraz usturuplu yapın, bu kadar gözümüze gözümüze sokmayın yani.

Şimdi, geneli üzerinde yüzlerce konuşma talebi var, bir iki konuşma veriliyor, sonra yeterlilik önergesi geliyor ve bunların hepsi bir hazırlığın neticesinde önümüze geliyor. Biz bunu görüyoruz, her şeyin farkındayız ve Türkiye'de Türkiye yurttaşları da bunu görüyor, görmeleri için de bütün çabamızla buradaki yaşananları anlatmaya çalışıyoruz size. Ve bunu bu şekilde mahkûm ettiğimizi ve bizim aklımızla alay edildiğini de bir kez daha ifade etmek istiyorum. Sayın Özel'in beyanlarına da aynen katılıyorum çünkü süreci çok yakından takip ettik.

Diğer meselede -uzatmamak için söylüyorum- önergeler meselesinde dün de itiraz ettik. Gerçekten, bir acele var, olağanüstü bir acele var. Yani, sanki siz yangından mal kaçıırıyorsunuz ve bu mal kaçırma sırasında dünden beri iki değişiklik geldi. Belki daha fazla değişiklikler gelecek. Daha Komisyon süresi bitmeden teklif bu kadar değişiyorken biz bunu niye Genel Kurula götürüyoruz? Bunu bir tartışalım, bunu halk tartışsın. Yani, bu toplum sözleşmesinin değişikliklerini, hem de gelecek yüz yılı belirleyecek, etkileyebilecek değişikliklerin acelesi nedir? Yeni yıl bizim umurumuzda değil, yeni yıl mı kaldı bize? Dışarıda kan revan, yangın devam ediyor, biz burada ısrarla bize dayatılan gündem üzerinde konuşmaya zorlanıyoruz ve konuşturulmuyoruz üstelik. Yani, her maddede üç dört kişi konuşuyor, hemen yeterlilik önergesi... Yetmez, yetmiyor. Siz kendi gündeminizi hem Komisyona hem Türkiye'ye hem geleceğimizi ipotek altına alarak dayatıyorsunuz. Bu, bütün tüzük kurallarına, anayasa yapım yöntemlerine ve siyasal etiğe de uygun değildir. Sadece çoğunluğun gücüne dayanarak

bir Anayasa değişikliğini bu şekilde geçirmeniz meşru değildir, gayrimeşrudur. Siz istediğiniz kadar Genel Kurulda da bunu geçirin, bu halktan zaten geri dönecek. Ama biz halka gitmeden, bu halkın bize verdiği...

OSMAN AŞKIN BAK (İstanbul) – Halka gidecek...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Size söylemedim Metiner.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Ben cevap vermedim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Osman, sana da söylemedim. Pardon... Osman, lütfen...

BAŞKAN – Sayın Beştaş, lütfen, devam edin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yani, bakın, çok önemli şeyler söylüyoruz aslında fakat bu arada bile...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Ne olsa bizden...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Siz de demek ki taş atılmasını hak ediyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, lütfen, devam edin.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Senin başına taş düşsün ya!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Senin başına taş düşmüş zaten, sen bitmişsin, ölmüşsün, ne karışyorsun şimdi? Hayret bir şey ya!

BAŞKAN – Sayın Beştaş, lütfen, devam edin.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Zavallısın, gerçekten, zavallısın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Zavallı olan kim, biliyoruz biz, sizin durumunuzu biliyoruz.

BAŞKAN – Sayın Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Lütfen, haddinizi bilin, lütfen...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Siz haddinizi bilin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Haddini bil, lütfen...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Haddini bileceksin.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, lütfen, devam edin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sen haddini bileceksin.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Susacaksın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sen kimsin de benimle böyle konuşuyorsun ya! Senin olduğun yerde bulunmaktan bile büyük bir eza duyuyorum.

MEHMET METİNER (İstanbul) – O zaman bulunma, kapı orada.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sen bizim günahımanızın be!

BAŞKAN – Sayın Beştaş, lütfen, devam edin.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Sen kimsin be! Her tarafın günah senin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ya, bırak Allah aşkına!

BAŞKAN – Sayın Beştaş, lütfen, devam edin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Lütfen, “Beştaş” derken “Metiner” de der misiniz. Bu kadar taraflı olmayın.

BAŞKAN – Siz devam edin lütfen. Konuşmacı şu an sizsiniz, siz devam edin lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ama siz sadece beni uyarıyorsunuz.

BAŞKAN – Devam edin diyorum, devam edin lütfen.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Konuşmacı milletvekiline sataşılıyor ya.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Kendi milletvekilin sataşılıyor, bize “Susun.” diyorsunuz.

Şimdi, özetle şunu söylüyorum: Bu önergelerin verilme şekli usule aykırıdır, siyasi etige aykırıdır. Biz dün de durdurma önergemizi vermiştik, durdurma önergemiz de yine, karambolde oylamayla geçirildi önergemiz. Hâlbuki, Türkiye’nin şu anda mevcut konjonktürde en önemli önergelerinden birini verdik. Siyasal irade şu anda cezaevindedir. Halkın bir bölümünün -“millî irade” diyenlere atfen söylüyorum- millî iradenin dörtte 1’i cezaevindedir ve bu koşullarda anayasa, toplum sözleşmesi yapılamaz. Onlar da gelip bu masada oturana kadar bu çalışmalar durmak zorundadır dedik ama tabii ki yine, oylarla reddedildi, biz hâlâ o noktadayız. Bu değişiklikten sonra da bu tartışmaların olumluya seyredebileceği ihtimali de çok önemli ve değerlidir. Biz tarihsel uyarımızı yine yapıyoruz: Lütfen, bu sakat çalışmaları durduralım.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, teşekkür ediyorum.

Madde üzerinde konuşma hakkınız baki, o listede var.

Sayın Naci Bostancı, buyurun Hocam.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan, kıymetli arkadaşlar; saygıyla selamlıyorum.

Biraz önce Sayın Özel’i hep beraber dinledik. Bugünkü tartışmaları anlatırken 4+4+4’ten örnek verdi ve oradaki bir anekdotu anlattı. “Bir grup başkan vekili” dedi, kimin olduğunu söylemedi ama benim anladığım, iktidar partisine mensup bir grup başkan vekili. Gerekçelerin yetersiz olduğu iddiasına “Ne yapalım? Biz de biliyoruz ama yapacak bir şey yok.” demiş bu arkadaş. Aynı zamanda, ikinci bir şey daha söylemiş, “Parlamento dışı kaynaklar bunu hazırladı.” şeklinde bir açıklaması olmuş. Eğer bu grup başkan vekili yani AK PARTİ’li grup başkan vekili bunu herkese söylediyse problem yok ama Sayın Özgür Özel’le arada iki kişilik bir konuşma olduysa Sayın Özel’e bir görev düşüyor. Bugünkü durumu anlatmak için geçmişten dipnot ve tahkim edici bir örnek olarak anlattığı bu olayın gerçekte, yanlış da hatırlayabilir, başka türlü de olabilir; o grup başkan vekili kimse, Sayın Özel’in muhakkak onun ismini söylemesi lazım. Bu, isimsiz kalmaz. Gerçekte ne olmuş, ne söylenmiş, karşılıklı o konuşma nasıl olmuş, açıklığa kavuşması bakımından önemlidir. “Bir grup başkan vekili” diye bunu geçiştiremeyiz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Hocam, teşekkür ederim.

Sayın Özel, talebe binaen...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Naci Bostancı’nın talebini son derece haklı görüyorum. O gün bana söylendiğinde iki üç kişiydik, hep beraberdik orada, ben buna kızdım, sonra da aslında, biraz da sınırlarıma hâkim olamayarak bu, tutanaklara da geçti, “Parlamento dışı kaynaktan” diyorlar falan diye. Bunu o günkü tutanaklardan ispatlı ve fosforlu şekilde Sayın Naci Bostancı’ya makul süre içinde vereceğim ve Komisyonla da paylaşacağız.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – İsmi söyleyin.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – O gün o sözü söyleyen grup başkan vekili, o gün orada görevli olan grup başkan vekiliydi, üç kişi birden oturuyorlardı ve bir tanesi bunu dedi, ben de bunu tutanağa geçirdim. Tutanakla söyleyeceğim ki Sayın Naci Bostancı’nın merakı tam olarak ve...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Kişisel bir merak değil Sayın Özel.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Anladım, anladım; meşru bir merak bence de.

Teşekkür ederim.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504)*
(Devam)

BAŞKAN – Evet, değerli arkadaşlar, konuşma sırası Sayın Murat Emir’de.

Sayın Emir, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, son tartışmadan hareketle ben sözlerime başlamak isterim izin verirseniz. Şimdi, buradaki son tartışmada asıl tartışılan şey, Parlamento dışı kaynaktan Parlamente’ye bir kanun teklifinin getirilmiş, hazırlanmış olması meselesi. Peki, bugünle ilgisi ne? Bugünle ilgisi de bugün görüşmekte olduğumuz, uzun süredir görüşmekte olduğumuz bu teklifin kaynağı Parlamento içi midir, Parlamento dışı mıdır? Şimdi, her ne kadar Parlamento içinden birkaç unsur –altını çizerek söylüyorum- birkaç kişi bu görevi yapmıştır ama asıl kaynağının dışarıda olduğunu sadece ben söylemiyorum, sarayın danışmanı Sayın Mehmet Uçum’u dinlerseniz asıl hazırlığın nerede, kim tarafından, kim adına, kimin için yapıldığını zaten görebilirsiniz. Bu tartışmanın uzatılacak bir tarafı yok.

Değerli arkadaşlar, üzerinde söz almış bulunduğum maddede en can alıcı nokta Cumhurbaşkanının partili olabilmesi. Şimdi, önemli bir anlam saptırması yapılıyor, önemli bir mantık hatası yapılıyor, bilinçli bir mantık hatası yapılıyor. Burada biz, Cumhurbaşkanının yetkilerinin yasama ve yürütmeye karşı son derece genişletildiğini, bütün yetkilerin Cumhurbaşkanının şahsında tekleştirildiğini, merkezileştirildiğini, egemenliğin saraya kaydırıldığını söyledikçe hangi örneği versek “Bu zaten var Anayasa’da.” diyorsunuz. Sayın Bakan olsaydı burada keşke birazdan ayrıntılarına gireceğim. Bir defa, verilen yetkilerin birçoğu mevcut Anayasa’da yok, genişletilerek kullanılıyor. Onu söylediğimizde de ki: “Zaten canım, fiilî durum var, bu fiilî durum varken biz buna nasıl bigâne kalabiliriz.” diyorsunuz, ikinci mantık hatasını da orada yapıyorsunuz. Peki, 1982 Anayasası’nı bir an için demokratik bir Anayasa kabul edelim, demokratik olmadığını biliyoruz ama. Buradaki geniş yetkiler, Kenan Evren için hazırlanmış geniş yetkiler, bugünkü sizin bu önergeyle getirdiğiniz taraflı Cumhurbaşkanı tarafından kullanılacak yetkiler midir? Elbette değildir yani şunu söylemeye çalışıyorum: Hem yürütmenin başı olan cumhurbaşkanlığı sistemi dediğiniz, Türk tipi dediğiniz, bizim Türk tipi diktatörlük dediğimiz sistemle bütün yetkileri taraflı bir Cumhurbaşkanına veriyorsunuz ama aynı zamanda tarafsız olması gereken bir varsayımsal Cumhurbaşkanı için verilmiş geniş yetkileri daha da genişleterek tekrar aynı kişiye veriyorsunuz. Şimdi, bu nedenle de zaten kötü, antidemokratik, faşist ellerde hazırlanmış ve darbe koşullarında Türkiye insanına, Türkiye’ye dayatılmış bir Anayasa’yı dahi geçen yetkileri bir kişiye yine OHAL koşullarında, yine tartıştırmadan, yine tüm kesimleri susturarak, yine uzmanların görüşünü almadan, yine o Goebbels’ten aldığınız propaganda yöntemlerini kullanarak Türkiye’ye dayatmaya çalışıyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, gerekçesine bakıyorum, Cumhurbaşkanının tarafsız olması nasıl anlatılmış diye? Gerçekten dikkatinize sunmakta yarar var. Madde 8’in gerekçesi diyor ki: “Cumhurbaşkanının herhangi bir partiyle ilişkisinin olması, onun görevini yerine getirirken taraflı olacağı anlamına gelmemektedir. Esasen demokratik hukuk devletlerinde kamu adına görev yapan seçilmiş veya atanmış tüm yöneticiler görevlerini kamu hizmetinin gerektirdiği tarafsızlık ilkesine uygun olarak

yerine getirmekle yükümlüdürler.” Peki, öyleyse bu akılla gidecekseniz, bu doğruysa eğer generallere, yüksek yargıçlara, üst düzey bürokratlara partili olma hakkını ve yetkisini ne zaman tanıyacaksınız, onlardan niye esirgiyorsunuz, onlar kamu görevi yapmıyorlar mı? Biz bunu söylediğimizde örnek hazır, “Belediye başkanı da partili seçiliyor, hâlâ partili ama belediye başkanı bütün o seçildiği bölgenin belediye başkanı.” Evet, doğru ama belediye başkanı böylesine yetkiler mi kullanıyor? Belediye başkanı kendisini denetleyecek müfettişleri atıyor mu? Belediye başkanı İçişleri Bakanlığına bağlı değil mi? Belediye başkanı kanunlarla, yasalarla sınırlı değil mi? Bütün erkler belediye başkanının elinin altında mı? Belediye başkanı bu kadar geniş yetkileri kullanma hakkına sahip mi? Dolayısıyla burada aslında Cumhurbaşkanını taraflı yaparak işin içinden çıkılmaz bir anayasal kaotik durumu ve anayasal anarşiyi gündeme getirmiş oluyorsunuz.

Şimdi, bakın, Cumhurbaşkanı niye tarafsız olmalı? Değerli arkadaşlar, görev ve yetkilerine bakıyorsunuz, devletin başı olacak. Devletin başı olacak kişinin bir siyasi partinin üyesi ve de acelelerden anlıyoruz ki, hemen yürürlüğe girmesinden anlıyoruz ki bir an evvel bugünkü Sayın Cumhurbaşkanı partili Cumhurbaşkanı olacak. Peki, devletin başı nasıl olacak, devlet kimdir? Genel Başkanının ismi Devlet Bahçeli olan partinin üyelerine, milletvekillerine, tabanına sormak lazım. Devlet kimdir? Devletin başında bir partinin genel başkanı olabilir mi? Anayasal yetkisinden bahsediyorum. Bakın, milletin birliğini temsil edecek. Bunlar tarafsız Cumhurbaşkanı için verilmiş görev ve yetkililerdir. Bir parti lideri tek başına Cumhurbaşkanı seçildi diye, yüzde 51 oy aldı diye o ülkenin milletin birliğini temsil edemez.

Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını temin edecek. Bakın, bu tarafsızlıkla ilgili bir şeydir, tarafsız olacaksınız, devlet organları arasında bir uyumsuzluk çıkarsa siz devreye gireceksiniz yani mesela muhalefet partisi ile iktidar partisi bir sorun yaşıyorsa hükümet kurulması konusunda bir kaotik durum varsa veya bir başka ağır durumdan geçiliyorsa örneğin 15 Temmuzda yaşandığı gibi, Cumhurbaşkanı o zaman görevini yapacak ve organların uyumlu çalışması için görev üstlenecek. Peki, taraflı bir Cumhurbaşkanı bunu nasıl yapacak? İddia şu: “Fiilî durum var, biz bunu anayasal bir düzene getirmek istiyoruz.” Değerli arkadaşlar, şunu hatırlatmak isterim: İstanbul’a zırlırlar geldiğinde, Anadolu her yerinden işgal edildiğinde de bir fiilî durum vardı. O günkü fiilî duruma razı olanlar, o günkü fiilî durumu değiştiremeyiz diyenler, hiç olmazsa bazı özgürlüklerimiz olsun, hiç olmazsa bu şekilde yaşamayı becerelim diyenler mandacıları ama o günkü fiilî durumu reddedenler, Samsun’a çıkanlar ve onun peşinden gidenlerdi ve tarihi onlar yazdılar.

Değerli arkadaşlar, şimdi, fesih yetkisinden bahsettik, bir önceki maddede söz alamadığım için bu ikisini birleştirerek söyleyeceğim. Fesih yetkisi parlamenter düzenlere özgü bir yetkidir ve bizim Anayasa’mızda da her ne kadar antidemokratik olsa da, her ne kadar 12 Eylül generallerince hazırlanmış olsa da yine de fesih yetkisi belirli şartlara bağlıdır. Oysa bugün getirilen sistemde fesih yetkisi tamamen seçilmiş Cumhurbaşkanının keyfiyetindedir. Şimdi, millî iradeyi yani Türkiye Büyük Millet Meclisini fesih yetkisi altında, fesih tehdidi altında çalıştırıyorsunuz ve o Cumhurbaşkanına da diyorsunuz ki: “Evet, sen artık rahat rahat partini yönet.” Niye partisini yönetecek, hangi ihtiyaçlarını yönetecek? Çünkü milletvekili listelerini o genel başkanın hazırlaması gerekiyor. Niye? Çünkü yine 12 Eylülün getirdiği faşist, gerici, antidemokratik bir Siyasi Partiler Yasası var. Şimdi, bu Siyasi Partiler Yasası’nın değişmesi gerektiğini, güncellenmesi gerektiğini, demokratikleştirilmesi gerektiğini, parti içi demokrasinin yaşama geçirilmesi gerektiğini söyleyen bir tane AKP’li veya MHP’li bulabilir misiniz?

BAŞKAN – Sayın Emir, toparlayalım lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) – Birazdan Sayın Başkan.

Şimdi, bunlar olmadan hem partili olacak hem Meclis çoğunluğunu belirleyecek hem onları bir bir seçecek, parti genel başkanı olarak milletvekili aday listesinin altına imza atacak, onları götürecek Yüksek Seçim Kuruluna verecek, ondan sonra dönecek gelecek bağımsız ve tarafsız bir Cumhurbaşkanının kullandığı yetkileri kullanacak. Ne onlar mesela? Mesela Anayasa Mahkemesi üyelerini atayacak. Şimdi, biz öteden beri Anayasa Mahkemesi üyelerinin de, şimdiye kadarki HSYK üyelerinin bir kısmını da ve diğer yüksek yargı organlarının da Cumhurbaşkanı tarafından bu kadar geniş oranda atanmasına karşı çıktık. Başka, daha demokratik ve daha objektif şartlar, koşullar bulunması gerektiğini söyledik ama bununla da yetinmiyorsunuz o Cumhurbaşkanı ki Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu -hâkimler savcılar kurulunun yeni adıyla- 12 üyesinden 6'sını atayacak ve o Cumhurbaşkanı ki aynı zamanda 12 tane Anayasa Mahkemesi üyesini atayacak, Danıştayın üyelerinin bir kısmını atayacak ama aynı zamanda taraflı da olabilecek. Peki, taraflı Cumhurbaşkanı yüksek yargıyı böylesine dizayn ettikten sonra biz o yargının tarafsız ve bağımsız olduğunu nasıl bileceğiz? Bakın, 1'inci maddeye yazdınız, dediniz ki: "Mahkemeler hem bağımsızdır hem tarafsızdır." Şimdi, "tarafsız" demekle tarafsız olmuyor, onu seçen Cumhurbaşkanı taraflı ama seçtiği yargı tarafsız olacak. Bunun nasıl olacağını bir kişi anlatsın, ne olur, bir kişi anlatsın. Hiç kimse bunu anlatamaz. Dolayısıyla, burada, Cumhurbaşkanının bu şekilde taraflı olmasının Türkiye demokrasisini, hukuk devletini tamamen tahrir edeceğini ve bütün güçleri bir kişinin emrine vereceğini görmemiz gerekiyor arkadaşlar.

Şimdi, aynı kişiye, seçilmiş Cumhurbaşkanı yetki veriyoruz, kararname çıkarma yetkisi veriyoruz. Kararname çıkarma yetkisinin sınırları belirsiz. Bakın, burada bilinçli bir anlam saptırması yapılmış, onu dikkatinize sunmak istiyorum. Özellikle Anayasa'mızdaki 13'üncü madde varken yani kararnamelerin ve kanunların uluslararası sözleşmelerle ve özellikle, dokunulamayacak temel insan haklarıyla uyumu gerektiği, o sınırı geçemeyeceğine dair zaten Anayasa'nın 13'üncü maddesinde bir sınır var.

BAŞKAN – Sayın Emir, toparlayalım lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) – Dolayısıyla, kararnamelerin sınırlandığı iddiası, bakın, burada, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin sınırlandığı iddiası bir palavradır, çünkü sınırlanmıyor. Deniyor ki: "Devletin yürütme faaliyetlerine ilişkin konularda kararname çıkartır." Nedir yürütme faaliyetine ilişkin konular? Her şeydir, her şeydir. Olsa olsa, bir değişiklik durumunda, bir sıkıntı durumunda o konuyla ilgili, kararnameyle ilgili, olmaz ama, diyelim ki bir kanun çıkması durumunda biz Anayasa Mahkemesine gittiğimizde o Anayasa Mahkemesi nasıl karar verecek? O Anayasa Mahkemesinin olağanüstü hâl kanun hükmünde kararnamelerinde nasıl içtihadını bozduğunu, içtihat istikrarı ilkesini görmezden geldiğini ve Saray'ın gözünün içine bakan bir yüksek yargı organı olduğunu görmedik mi? Aynı şekilde, biraz önce ifade ettim sakıncalarını, taraflı Cumhurbaşkanının atadığı 15 üyeden 12'sinin, taraflı Cumhurbaşkanının atadığı bir Anayasa Mahkemesinin, bizim bu kanun hükmünde kararnamelerle ilgili anayasa yargısına başvurduğumuzda objektif, nesnel, evrensel hukuk ilkelerine uygun bir karar verebileceğini nasıl iddia edebilirsiniz?

BAŞKAN – Sayın Emir, lütfen toparlayalım.

MURAT EMİR (Ankara) – Değerli arkadaşlar, bakın, Cumhurbaşkanının taraflı veya tarafsız olması basit bir konu değil. Bu, devlet düzenimizin, anayasal düzenimizin ve hukuk devletimizin tamamen tahrir edilmesi anlamına geliyor. Bu, sonuç olarak, bu şekliyle geçtikten sonra hâkimlerin de partili olabileceği, üst düzey kamu görevlilerinin de partili olabileceği, yüksek askerî bürokrasinin, generallerin de partili olabileceği bir düzene geçmiş oluyorsunuz. İşte bunun adı parti devletidir. Öyle

bir parti devletidir ki her şeye bir kişinin karar verdiği, her şeyi bir kişinin yönettiği, o kişinin herkese dokunabildiği, her yere dokunabildiği ama kimsenin ona dokunmadığı bir parti devleti düzenidir. Bu nedenle, bu madde de, bu teklifin bütünü gibi son derece tehlikelidir ve bir an evvel geri çekilmelidir.

BAŞKAN – Sayın Emir, teşekkür ediyorum.

Konuşma sırası Sayın Tekin Bingöl’de.

Sayın Bingöl, buyurun.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Zaman zaman Meclis tutanaklarını inceleme ihtiyacı hissedirim ve o Meclis tutanaklarını incelediğimde gördüğüm çok net bir tablo vardır: Geçmiş yıllarda Meclisteki tartışmaların ne kadar düzeyli olduğunu görürüm. Özellikle iktidar partisine mensup milletvekillerinin muhalefet milletvekillerinin konuşmalarını büyük bir anlayışla, hoşgörülle karşıladıklarını net bir şekilde ifade ederim ve arkadaşlarıma da önerim, Parlamentonun itibarını, milletvekillerimizin saygınlığını korumak görevi olan siz değerli arkadaşlarımin da zaman zaman o Meclis tutanaklarını inceleyerek oralardan birtakım sonuçlar çıkarmanızın çok ama çok önemli olduğunu ifade etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, az önce hep birlikte Sayın Bakanı dinledik. İyi bir hukukçu olduğunu düşündüğüm, hayretle ve üzüntüyle dinlediğim Sayın Bakanın özellikle kuvvetler ayrılığı ve demokrasiyle ilgili yaptığı tespitlerde hukukçu kimliğiyle bağdaşmayan ifadelerinin olduğunu gördüm. Aslında Sayın Bakanın da bu söylediklerine çok fazla inandığını düşünmüyorum ama neylersiniz ki parti içi demokrasinin ve özgür siyaset yapma anlayışının hâkim olmadığı kurumlarda, işte, maalesef böyle inanılmayan ve hukuk dışı, demokrasi dışı söylemlerde bulunulabiliyor.

Önceki gün hepimizin, milletvekillerinin, basın mensuplarının, tüm kamuoyunun ilgiyle beklediği ve izlediği bir görüşme gerçekleşti. Bu görüşme Sayın Başbakan ile Sayın Bahçeli arasında gerçekleştirildi ve zannedildi ki uzun süredir bu Anayasa Komisyonunda yapılan görüşmeler sırasında okunmadan imzalanan o Anayasa değişikliğinin içeriği ortaya çıktıktan sonra AKP’li ve MHP’li milletvekili arkadaşlarımızın o kaygılarını Sayın Genel Başkanlarına ileterek birtakım düzenlemeleri yapma ihtiyaçlarını ifade ettiklerini düşünüyorduk. Oysa gördük ki o görüşmenin sonucunda dağ fare doğurdu ve sadece yedek milletvekilleriyle ilgili bir düzenleme gerçekleştirildi. Peki, niçin sadece yedek milletvekilliğiyle ilgili düşünce? Yine, basından takip ettiğimiz kadarıyla ve tekzip edilmediği için ifade etmek istiyorum, AKP’li milletvekili arkadaşlarımızın temel kaygısı, bu Anayasa değişikliği içinde sadece yedek milletvekilliğiymiş. Aslında o kaygılarını Sayın Başbakan “Korkmayın, sizi kimse öldürmez.” ifadesiyle dile getirse dahi demek ki AKP’li milletvekili arkadaşlarımız ikna olmamış, o kaygılarını açık bir şekilde paylaşarak böyle bir düzeltme yoluna gitmişler. Görüldü ki bu arkadaşlarımızın kaygıları sadece milletvekilliği ve koltuk. Onların kaygıları bizim kaygılarımızla örtüşmüyor; bizim kaygımız Türkiye, bizim kaygımız 79 milyon vatandaşımız. O açıdan, bu düzenlemenin hiçbir anlamının olmadığını ifade etmek isterim. Bilirsiniz bir deve hikâyesi vardır. Deveye sorarlar... O da der ki: “Nerem doğru ki!” Bu Anayasa değişikliği metninin içindeki hangi madde doğru ki birkaç palyatif düzenlemelerle Anayasa değişikliği metnini yoluna sokabilelim.

Bakın değerli arkadaşlar, günlerdir bizim arkadaşlarımızın ısrarla ama ısrarla dile getirdikleri konuların inanın hiçbirisi bir kişiye ya da kişilere özgü konular değil. Bu dünya hiç kimseye baki değil, herkes gelip geçici. Kimler gelip geçmedi ki bu dünya yüzünden. Düşmanları tarafından dâhi ilan edilen Mustafa Kemal Atatürk de geldi geçti ve bunun gibi daha birçok lideri saymak mümkün. Onun için biz kişilerle meşgul değiliz, biz kişilere özgü bir eleştiri anlayışına sahip değiliz. Bizim eleştirimizin temeli bu Anayasa değişikliğinin özüne, ruhuna yönelik. Nedir o? Çok net bir şekilde

ifade edeyim ki rejim değişikliği. Bunun başka türlü izahı yok. Bunu, kıyasından köşesinden bizim eleştirilerimizi yok sayarak savunmak şansına da sahip değilsiniz değerli arkadaşlar. Bu, net bir şekilde rejim değişikliği ifade ediyor.

Değerli arkadaşlar, parlamenter demokratik sistem, çok önemli ve çok büyük bir birikime sahipken ve yine, parlamenter demokratik sistemin en iyi işlediği yönetim tarzının cumhuriyet rejimi olduğunu hatırlatarak şunu da ifade etmek istiyorum değerli arkadaşlarım: Bu rejim değişikliği, inanın hiç kimseye bir yarar getirmeyecek. Burada yapılan oylamalar bu Anayasa değişikliğinin maddeleriyle ilgili değil, siz burada Türkiye’yi oyluyorsunuz, siz burada Türkiye’nin geleceğini oyluyorsunuz, siz burada geleceğimiz olan çocuklarımızın, torunlarımızın geleceğini oyluyorsunuz. Onun için, bu Anayasa Komisyonu çalışmaları son derece önemli. Israrla, büyük bir iyi niyetle, büyük bir samimiyetle arkadaşlarımızın her fırsatta dile getirdiği konular, işte, bu rejim değişikliğine dikkat çekmek üzere yapılan konuşmalar.

Değerli arkadaşlar, zaman zaman atıfta bulunuluyor, Sayın Burhan Kuzu’nun kitabından alıntılar yapılıyor; eyvallah ama Sayın Burhan Kuzu, birkaç gün önce, bir televizyon programında -ki daha önce de bazı AKP’li yöneticiler bunu dile getirmişti- Parlamentonun bu değişiklik sonrasında ikili bir sisteme geçeceğini ifade ediyor net bir şekilde ve adını da koyuyor, diyor ki: “Bu Anayasa değişikliği hayata geçtikten sonra Parlamentoda iki parti kalacak; AKP ve CHP.” Adlandırıyor. Peki, değerli arkadaşlar, 15 Temmuz sonrasında dağlara, taşlara yazdığımız “Hâkimiyet milletindir.” kavramına ne oldu? Peki, milli iradenin bu Parlamento çatısı altında tecelli etmesini niye yok sayıyoruz, niye bütün siyasi partilerin özgürce bu çatı altında, gelip düşüncelerini ifade etmelerine fırsat vermiyoruz? Peki, iki partili sisteme geçtik -CHP için bir sorun yok, CHP doksan üç yıllık bir ulu çınar ve bu Parlamentoda mutlaka ve mutlaka her geçen gün güçlenerek var olacak- iyi de, ortaklaştığımız -hadi diğer siyasi partileri bir tarafa bırakalım- Milliyetçi Hareket Partisi ne olacak? Onu, kendi içinde eritecek misiniz ya da birleşecek misiniz? Onun adı yok ama bu metin, bu Anayasa değişikliği metni, iki partinin ortak metni olarak Parlamento çatısı altına getirilmiştir. Ben merak ediyorum, Milliyetçi Hareket Partisinin çok değerli milletvekilleri, acaba Sayın Burhan Kuzu’nun ve bazı AKP yöneticilerinin zaman zaman dile getirdiği bu ikili sistemin neresindeler? Bütün bunları değerlendirirken, ortaklaştıkları bu iki siyasi parti bunun adını koymuş mudur ya da siz değerli milletvekillerinin dahi -bizi bir tarafa bırakın- sizin dahi bilmediğiniz başka birtakım konular mı görüşülmüş? Başka birtakım liderler arasında, farklı birtakım değerlendirmeler sonucunda bunlar karar altına mı alınmış? Hâlâ şunu çok açık bir şekilde ifade ediyorum ki: Bu Parlamentoda bulunan milletvekillerinin temsil ettikleri vatandaşlarımız, Anadolu’yu karış karış geziyoruz, bu Anayasa değişikliğiyle ilgili müthiş kaygılılar. AKP seçmeni için de aynı şeyi söyleyebilirim, MHP seçmeni için de aynı şeyi söyleyebilirim, HDP seçmeni için de aynı şeyi söyleyebilirim, Parlamentoda grubu bulunmayan siyasi partiler için de aynı şeyi söyleyebilirim.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, bakın, biat kültürüyle, tekçi bir anlayışla siyaset yapıldığında biz bu ülkeye çok büyük kötülük yaparız. Ülkenin içinde bulunduğu zor koşullar herkesçe malum. Dönüp burada bunları tek tek saymanın bir anlamı yok. Hepimiz çok derin bir şekilde bunların farkındayız ama neylersiniz ki bir siyaset anlayışı, bir siyaset kültürü âdeta gözümüzü kör etmiş. Türkiye’nin geleceğini ipotek altına alacak olan bu Anayasa değişikliğiyle ilgili hiçbir şekilde ama hiçbir şekilde AKP ve MHP milletvekili arkadaşlarımız, suskunluklarını bozarak, tıpkı 1 Mart tezkeresi oylanırken o özgür iradelerini ortaya koyarak 1 Mart tezkeresinin bu Parlamentodan geçmesini engelleyen o saygın milletvekilleri gibi hepimizin bir duruş sergilemesi gerekiyor.

BAŞKAN – Sayın Bingöl, toparlar mısınız lütfen.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Peki.

1 Mart tezkeresi bu Parlamentodan geçseydi, şimdi ülkemizin içinde bulunduğu koşullardan çok daha kötü bir sürecin içerisinde olmuş olacaktık. Gelin, hep birlikte, Türkiye'ye olan borcumuzu, bizi bu Parlamento'ya gönderen vatandaşlarımızın, o, bize vermiş oldukları yetkiyi, bazı düşüncelerden arınarak, biat anlayışını bir tarafa bırakarak, 1 Mart tezkeresini ve bu parlamenter demokratik sistemin, bu Parlamentosunun saygınlığını daha da yücelterek bir tavır koyalım ve bizim sesimize lütfen kulak verin. İnanın, Cumhuriyet Halk Partisi bundan önce yaptığı birçok uyarıda nasıl haklı çıktysak, her seferinde "Biz demiştik." demekten bıkmış usanmışsak, gelin bu kez hep birlikte bu gidişi ters yüz edelim, gelin hep birlikte bunu, daha sağlıklı, daha nitelikli bir hâle dönüştürelim. Yol yakınken bu hepimizin görevi diye düşünüyorum.

Bakın, değerli arkadaşlarım, bu Parlamento şimdiden yok sayılıyor. Bir başbakan yardımcısı çıkıp rahat bir şekilde gazetecileri tehdit edebiliyor. "Ayağınızı denk alın." diye bir akademisyene yakışmayacak laflar sarf edilebiliyor. O zaman dönüp ben de şu cümleyi -kusura bakmayın- kullanmak zorunda kalacağım: Sayın Başbakan Yardımcısı geçmişte birlikte olmadığı arkadaşlara "Mücahitken siz müsait oldunuz." diyorlarsa, ben de Sayın Numan Kurtulmuş'a "Sayın Kurtulmuş, çünkü açıklamalarınızdan sonra siz de müsait olmuşsunuz." diyorum, sizlere saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Bingöl, teşekkür ediyorum.

Sayın Saffet Sancaklı'nın söz talebi var.

Sayın Sancaklı, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben "Saffet Sancaklı gol atınca salondaki herkes ayağa kalkıyordu." dedim de, bir teşekkür edecek herhâlde. Siz yoktunuz ben onu söylediğimde. Saffet Bey'in böyle bir nezaketi vardır...

SAFFET SANCAKLI (Kocaeli) – Biz o millî formayı yıllarca gururla, onurla taşıdık sizler için, bütün Türk halkı için.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben de onu söyledim, bu minvalde bir konuşma yaptım.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

8.- Kocaeli Milletvekili Saffet Sancaklı'nın Ankara Milletvekili Tekin Bingöl'ün (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 7'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SAFFET SANCAKLI (Kocaeli) – Orada da o golleri zaten Allah bize nasip etti, hepimiz içindi onlar. Teşekkür ediyorum.

Şimdi, sayın konuşmacı bir iki bir şey söyledi, onunla ilgili açıklama yapma gereğinde bulunuyorum.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Bir iki bir şey demedim, çok şey söyledim.

SAFFET SANCAKLI (Kocaeli) – Bir iki tane konudan ben rahatsız oldum, yani bu kayıtlara geçsin hem de biz de... Mehmet Bey aslında konuşacak ama o da bir yere kadar gitti, gelecek.

Şimdi, "Sayın Genel Başkanla, Milliyetçi Hareket Partisi milletvekilleri, ne konuştular?" Biz, "ne konuştular"ını bilmiyoruz ama basından öğrendiğimiz kadarıyla bir şey de konuşmamışlar. Oradan çıkan sonuca bakarak, basından okuyarak bir yorumda bulundunuz. Milliyetçi Hareket Partisi milletvekilleri Sayın Genel Başkanla her şeyi konuşabilecek, demokratik ölçülerde... Sayın Genel Başkan da rahatlıkla bu imkânı bize veren bir genel başkandır. Ama bizim bir özelliğimiz var, bizim konuşmalarımız basına çok yansımıyor yani gerçek konuşmalarımız; basın istediği gibi alıp yazıyor. Siz oradan bakarak yorum yaptınız, bir kere o yorumunuzu beğenmedim.

İkincisi, Milliyetçi Hareket Partisinin bitirilme konuşması var. Dün akşam mı, iki akşam evvel mi, Sayın Burhan Kuzu da bir şeyler söylemiş. Milliyetçi Hareket Partisi herkese bir on numara büyük gelir. Milliyetçi Hareket Partisini kimse bitiremez. Milliyetçi Hareket Partisi kimsenin içine girmemiştir, kimsenin yanında da değildir. Milliyetçi Hareket Partisi, Türkiye Cumhuriyeti'nin yanındadır, devletin yanındadır. Ülkenin bekası noktasında Milliyetçi Hareket Partisi daha önce nasıl davrandıysa, nasıl devletin yanındaysa bugün de aynısıdır, yarın da aynısı olacaktır. Ama Milliyetçi Hareket Partisi milletvekillerinin çok hassas olduğunu da bu konuda herhâlde biliyorsunuz. Bizim Sayın Genel Başkanımızın “Önce devletim ve milletim, sonra partim ve ben.” anlayışını biz benimsemiş insanlar olarak susuyoruz, herkesin görüşüne de saygımız var ama “Milliyetçi Hareket Partisi bitirilecekmiş.”, yok işte, “Birisinin içine girecekmiş, dışına çıkacakmış.” konuşmaları da bizi yaralıyor. Lütfen, böyle konuşmalar yapmayın. Milliyetçi Hareket Partisi, Türkiye Cumhuriyeti olduğu müddetçe var olacaktır.

Teşekkür ederim söz verdiğiniz için size de.

BAŞKAN – Sayın Sancaklı, teşekkür ediyorum.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Sayın Başkan, müsaade ederseniz, çok kısa bir açıklama yapmak ihtiyacı oldu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yanlış anlaşılma var.

BAŞKAN – Şimdi, değerli arkadaşlar, Sayın Naci Bostancı'nın söz talebi vardı...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İç Tüzük 69'a göre, söylediği söz bağlamında...

BAŞKAN – Önce Sayın Bostancı'ya söz vereceğim, daha sonra size...

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Sayın Başkan, devamında çok kısa bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN – Ama Sayın Bostancı'nın söz talebi var.

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Ben süremi dahi kullanmadım.

BAŞKAN – Sayın Bingöl, buyurun.

9.- Ankara Milletvekili Tekin Bingöl'ün Kocaeli Milletvekili Saffet Sancaklı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Sayın Sancaklı herhâlde beni dikkatle dinlemedi. Bu söz bana ait değil. Bu söz, kendisinin de ifade ettiği, Sayın Burhan Kuzu'nun, bu Anayasa değişikliği metninde herhâlde imzası olan, sık sık televizyonlara çıkıp açıklama yapan Sayın Burhan Kuzu'nun ifadesi. Ben ondan hareketle söyledim ve bir de, bu konuda hiç kimse açıklama yapmadı. Ben de merak ettim, merakımı gidermek adına bunu burada dile getirdim.

İkincisi: Sabırla ve büyük bir metanetle, Sayın Sancaklı'nın bahsettiği o millî duruşu, devlete ve vatanına bağlı olan, cumhuriyet değerlerine sahip çıkan o milliyetçi anlayışı mutlaka ve mutlaka yerlerine getirecektir diye konuşmalarından böyle bir şey aldım. Bu beni çok mutlu etti. İnşallah, Milliyetçi Hareket Partisinin değerli milletvekilleri bunun gereğini yapacaktır çünkü arkadaşlarımız, her fırsatta cumhuriyete verdikleri öneme, parlamenter sisteme verdikleri öneme vurgu yaparlar. Sayın Bahçeli de aynı anlayışla açıklamalar yapıyor. Biz, Sayın Sancaklı'nın, dediklerini mutlaka yerine getirecektir umuduyla sonucu bekleyeceğiz.

Ben “Sayın Bahçeli'yle Sayın Başbakan hiçbir şey konuşmuyorlar.” demedim. Birçok kez bir araya geldiler, elbette çok şey konuşuyorlar ama bizim bilmediğimiz, hâlâ kamuoyuyla paylaşılmayan konuların açıklığa kavuşması lazım.

Şimdi, Sayın Sancaklı diyor ki: “Biz Genel Başkanımızla konuşuyoruz.” Eyvallah, herkes genel başkanıyla konuşuyor. “E biz onları söylemiyoruz.” Ya, bugün söylenmeyecek de ne zaman söylenecek, burada da söylenmeyecek de nerede söylenecek? Sayın Sancaklı, bizi bu konuda bilgilendirin. Bizi bu konuda bilgilendirin ki yanlış anlaşılmalara ya da yanlış söylemlere fırsat vermeden biz de bilgili bir şekilde, bilgilendirilmiş olarak doğru şeyler söyleyelim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bingöl, teşekkür ediyorum.

Söz sırası Sayın Naci Bostancı’da.

Sayın Bostancı, buyurun.

10.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı’nın Ankara Milletvekili Tekin Bingöl’ün (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi’nin teselsül ettirilmiş 7’nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkanım, teşekkürler.

Sayın Bingöl’e, Anayasa tartışmalarına, değişiklik teklifine ilişkin tartışmalara katkı yapıcı konuşması için öncelikle teşekkür ediyorum.

Burada iki hususu açıklığa kavuşturmak gerekiyor. Bunlardan birincisi, yedek milletvekilliğine ilişkin. Sayın Başbakanın AK PARTİ Grubuna “Merak etmeyin, sizi kimse öldürmez.” şeklinde bir beyanı olmadı, öyle bir tartışma da olmadı. Tartışmalar çok daha başka türlü yaşandı, önce onu belirteyim, birinci elden bir bilgi olarak.

İkincisi: CHP’nin, MHP’nin geleceğine ilişkin bu kadar kaygı göstermesini ilginç buluyorum. (CHP sıralarından gürültüler)

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Biz sizin geleceğiniz için de kaygılanıyoruz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – İzin verirseniz...

Burada stratejik bir akıl kol geziyor.

Kıymetli arkadaşlar, kim ne demiş, şu şunu demiş, bu bunu demiş, bunların bir önemi yok. Önemli olan şu: Türkiye’nin yakın tarihine baktığımızda, Yusuf Akçura 1904’te “Üç Tarz-ı Siyaset”i kaleme aldığı anda, “Türkçülük, İslamcılık, Batıcılık” diye üç temel mecradan bahseder; Osmanlı’dan intikal eden ve cumhuriyette de devam eden, hem entelektüel hem siyasi olarak kendi yolunu açmış üç siyasi hareketten bahseder. Bunlar zaman içinde evrilmişlerdir ama kendi mecralarını korumuşlardır. Bugün milliyetçilik MHP tarafından siyaseten temsil ediliyor; muhafazakâr demokratlık AK PARTİ tarafından temsil ediliyor; sosyal demokrat görüş de CHP tarafından temsil ediliyor; Halkların Demokratik Partisi de daha farklı bir yere oturuyor son zamanlarda çeşitli tartışmalar çerçevesinde.

Bu mecralar varlıklarını sürdürüyor ve öyle anlaşılıyor ki gelecekte de sürdürecektir. İndi değerlendirmelerin ötesinde, bu siyasal, toplumsal, entelektüel ve kültürel gerçekliği hesap eden bir akılla geleceğe bakmakta fayda vardır diyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Hocam, teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504) (Devam)

BAŞKAN – Konuşma sırası Sayın Garo Paylan’da.

Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Herkesi saygıyla selamlıyorum öncelikle.

Değerli arkadaşlar, Anayasa tartışıyoruz ve güç ve gücün dengelenmesini tartışıyoruz ve aslında hepimiz, iktidarı, muhalefeti, güven içinde yaşayacağımız, huzur içinde yaşayacağımız bir ülke hayalindeyiz ve bunu nasıl tahkim edeceğimizi düşünüyoruz.

Arkadaşlar, yalnızca gücün dengelenmesi değil, bir hukuk devleti özlemi içindeyiz; yüz elli yıldır, iki yüz yıldır, bir hukuk devleti olsun. Hukuk devletine karşı hepimiz özgür, eşit ve güvende hissedelim, bunun özlemi içindeyiz.

Bakın, bugün defalarca, burada, geçmişten ders çıkarılmaktan bahsedildi, geçmişten nasıl ders çıkarılır... Ama ben dinledim arkadaşları iki gündür, daha önce olduysa bilmiyorum ama tarihten pek bahsetmedik gerçek anlamda; bazı hamasetler söz konusu oldu ama tarihten bahsetmedik. Neler yaşamışsınız, buna bir bakalım derim arkadaşlar.

Ben bir de kendi zaviyemden, kendi halkımın zaviyesinden ve bütün halkların zaviyesinden buna bakmak istiyorum. Nasıl altüst oluşlar yaşamışsınız ve buna karşı nasıl tepkiler vermişsiniz, biraz bunları anlatmaya çalışacağım.

Şimdi, Osmanlı güzellemesi yapar kimi arkadaşlarımız, “Osmanlı’da her şey çok güzeldi, bütün halklar eşitti, özgürdü.” Kimisi de Osmanlı’yı kötüler, cumhuriyet güzellemesi ve cumhuriyet kutsaması yapar. Oysa hiçbirimiz, hiçbir zaman tam anlamıyla, bütün kimlikler olarak, bütün inançlar olarak eşit ve özgür olmadık. Osmanlı’da da eşit değildik, Osmanlı’da hepimiz eşit değildik. Aynı ayrı kimlikler, ayrı ayrı uygulamalara tabiydi. Mesela Hristiyan topluluklar haraç ve cizye uygulamalarıyla karşı karşıyaydı, ayrımcı uygulamalarla karşı karşıyaydı ve buna karşı da...

Sayın Başkan, bir uğultu var ama...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen dinleyelim.

GARO PAYLAN (İstanbul) – ...18’inci yüzyılda Avrupa’da başlayan özgürlük hayalleri, o güne kadar özgür ve eşit olabilme hayali kurmamış Osmanlı tebaalarına da eşit ve özgür olma rüyasını getirdi ve bu yönde talepler ortaya çıktı. 19’uncu yüzyılın başından itibaren bu rüyalar dillendirilmeye başlandı ve talepler ortaya konuldu. Bununla ilgili de, biliyorsunuz arkadaşlar, 1839 Tanzimat Fermanı, 1856 Islahat Fermanı bunlarla ilgilidir ve bunlarla birlikte, padişahın gücünü dengeleyecek unsurlar devreye konma hayali ortaya kondu. Bununla ilgili ilk girişimleri de bakın arkadaşlar, Ermeniler, Rumlar ve Yahudiler yaptılar. Bununla ilgili Anayasa girişimleri söz konusu oldu. 1860 Ermeni Nizamnamesi devreye kondu, Ermeni Nizamnamesi yazıldı ve Babıali tarafından 1863’te onaylandı. 1862’de Rum Patrikhane Nizamnamesi devreye kondu, 1865’te Hahambaşılık Nizamnamesi ortaya kondu. Bütün bunlar Anayasa belgeleriydi ve Anayasa belgelerinde hem kendi iç dengeleri yani o milletler sisteminin iç dengeleri yazılmıştı hem de devlete karşı sorumluluklar ve ödevler dengelenmişti, Babıali’de bunlar onaylanmıştı bir milletler sistemi içinde. Bütün bu arayışlar da çoğulcu, eşit ve adil bir düzen kurmak içindi bütün kimlikler açısından.

Daha sonra, arkadaşlar, bütün bu nizamnameler sonrasında 1876’da ilk Anayasa devreye geçti ve ilk Meclis. Bu da Abdülaziz istibdadına karşıydı. Mithat Paşa’nın girişimleri, Abdülaziz’in istibdadını dengelemek için bir Meclis kurulması düşüncesi devredeydi ve bu Meclis kurulursa bir güç dengelenir, denge ve denetleme ortaya konulur idealiydi.

Bu belgenin yazımında da bakın, 1876 belgesinin yazımında da bütün halklar devredeydi, bir komisyon çalıştı -aynı buradaki komisyon olduğu gibi- o komisyonda en önemli görevlerden birisi -burada saygıyla yâd etmek istiyorum ismini- Krikor Odyan'ındı, Anayasa'yı yazdı. Yani Anayasa'nın komisyonda yazımı Krikor Odyan tarafından yapılmıştır. Bir Ermeni Anayasa uzmanı tarafından yazılmıştır ilk Anayasa, tabii ki komisyonun çalışmaları neticesinde.

Ve 1863'te, 1860'larda yapılan o nizamnamelerden feyzalarak, hepimizin eşit olabileceği, bir Meclis tarafından temsil edilebileceği bir anayasa devreye kondu. Seçimler yapıldı ve ilk Anayasa'da, bakın, ilk Mecliste, arkadaşlar, temsiliyeti size söyleyeyim: O günkü nüfusa uygun, yüzde 60'ı Müslümandı, yüzde 40'ı gayrimüslim topluluktandı aşağı yukarı. Meclis de aşağı yukarı böyle oluştu; 69 Müslüman unsur vardı Mecliste temsil edilen, 40 da Ermeni, Rum ve Yahudi üye vardı arkadaşlar Mecliste, 46. Daha sonra, tabii ki Meclisimiz çok uzun ömürlü olmadı, yine kaotik bir anda, Osmanlı-Rus savaşı sonrası Abdülhamit Meclisi feshetti. Sonra, biliyorsunuz... Arkadaşlar, bakın, Meclisin gücünü almak nelere yol açtı. Otuz yılı aşkın bir istibdat dönemiyle karşı karşıya kaldık. Tam otuz yılı aşkın bir istibdat dönemi, yani Meclisin gücünü devre dışı bırakan bir istibdat dönemiyle karşı karşıya kaldık. Hani Abdülhamit dönemi kutsanır ama öyle değildi arkadaşlar. İstibdat demek iki türlü şeye sebebiyet verir, ya biat edersiniz istibdatla ya da sessizliğe bürünürsünüz. İtiraz eden kesimlerin tamamı sessizliğe büründürüldü. Bu otuz bir yıllık istibdat sonrası... Biliyorsunuz, istibdatlar sonsuz sürmez; üç yıl sürer, on üç yıl sürer, yirmi üç yıl sürer ama eninde sonunda istibdatlara karşı da birileri isyan eder, mücadele eder ve istibdatları devirirler. 1908 yılında II. Abdülhamit tekrar Anayasa'yı devreye sokmak zorunda kaldı.

Anayasa Tadil Komisyonu devreye girdi arkadaşlar, gene bir anayasa masası kuruldu, bütün halklar çok mutluydu o devrim sonrası ve tekrar bir tadil masası kuruldu. Padişahın yetkilerini sınırladı, sadrazamın yetkilerini artırdı, Meclisin yetkileri ciddi anlamda arttı, denge ve denetleme mekanizmaları devreye konuldu ama arkadaşlar, gücü ele geçirenler de -biliyorsunuz, eşitlik anlamında sorunlarımız olduğu için- 1909'daki 31 Mart Vakası'nı iyi bilirsiniz, onu Allah'ın bir lütfu olarak gördüler. Hani 15 Temmuzda darbe yaşadık ya, onu Allah'ın bir lütfu olarak görenler vardı ya, aynı, 31 Mart Vakası'nı da Allah'ın bir lütfu olarak görüp, gittikçe İttihat ve Terakki cuntasının gücü tahkim ettiği dönemlere geçtik. Sonra, bu iddia, 1913'teki Babıali Baskını sonrası -Talat, Enver ve Cemal- ilk cunta devreye geçti. Anayasa ve Meclis devre dışıydı zaten; 3 kişinin, bir cuntanın denetimine geçti devlet ve iddiası şuydu: "Biz kaybettığımız toprakları geri alacağız." Ve Turancı hayallerle maalesef ülkemizi -pek çok felaket vardır, bugün hâlâ anarız- Sarıkamış'ta ve daha pek çok cephede büyük felaketlere sürüklediler Anadolu halklarını ve sonrasında, biliyorsunuz, "Tek adama güç verin.", "3 kişiye güç verin.", "1 kişiye güç verin." iddiası ülkeyi büyük felaketlere sürükledi. Meclis devre dışıydı, basın ciddi baskılar altındaydı, hiçbir denge ve denetleme mekanizması yoktu ve ülke büyük felaketlere sürüklendi.

Arkadaşlar, o günlerde, o yaşadığımız felaketler sonrası, hani "Ülkeyi büyüteceğim." hayallerinde olanlar duvara çarpınca gelip Anadolu'da Türk'ün yurdu yapmak -hani "Türk'ün anayasası" diyenler var ya- iddiasıyla Anadolu'dan 4 halkı eksilttiler. Ermenileri, Süryanileri, Rumları ve Yahudileri bu ülkeden bir şekilde, öyle ya da böyle ya katlettiler ya gönderdiler ya sürdüler ve "Anadolu'yu Türk'ün yurdu yapma" iddiasında oldular. Büyük felaketler yaşadık o dönem sonrası.

Sonra, arkadaşlar, bütün bu suçların, günahların üzerinden geçerek 1921'de yeni bir anayasa yapıldı. O da çoğulcu bir anayasa olma iddiasındaydı kalan halklarla ilgili. Hani 4 halk yoktu ya, kalanlarla ilgili çoğulcu bir anayasa yapma iddiasındaydı ama maalesef, o gün de gücü ele geçirenlerin o çoğulculuk iddiaları gerçek değildi çünkü bir suç işlenmişse ve suç cezasız kalmışsa o suç tekrarlar arkadaşlar. Benzer kadrolar devredeydi ve 1924 Anayasası'yla tekçi anayasayı tahkim ettiler.

1924'te tekçi anayasayı yapınca “Hani, arkadaşlar, çoğulcu anayasa yapacaktık?” diyen Kürt halkı 1925'te Şeyh Sait İsyanı'yla buna karşılık verdi. Hani, bir ihanet olarak gösterilir ama bir isyandı sonuç olarak -yok sayılanlar, biliyorsunuz, ya sessizliğe bürünürler ya da isyan ederler- ve 1925'te buna hemen Takriri Sükûn Yasası'yla karşılık verildi ve ondan sonra, arkadaşlar, on yıllarca süren bir sessizlik dönemine mahkûm edildik. Ermeniler için üç kuşak, Kürtler için iki kuşak süren bir sessizlik dönemine ve tekçi bir döneme mahkûm edildik.

Bunun sonunda -kısadan geleyim, arada işlenen pek çok suçlar var ama- AKP'nin bir iddiası vardı. Hani, kendileri de 28 Şubat döneminden dolayı, yok sayılan bir sosyoloji oldukları iddiasıyla, “Bu ceberut düzene son vereceğiz arkadaşlar.” iddiasıyla bütün toplum kesimlerinden destek istediler. Dediler ki: “Biz bu düzeni değiştireceğiz. Çoğulcu, herkesin eşit hissedeceği bir hukuk sistemi kuracağız. Güçler dengeli ve denetlenebilir olacak. Hepimiz özgür ve mutlu olacağız.” Ama maalesef, bugün geldiğimiz noktada -bakın, değişim vaadi vardı- büyük karanlıklara savrulduk.

Bizim HDP olarak -ben Halkların Demokratik Partisinin kurucularından biriyim- iddiamız şuydu arkadaşlar: “İnkâr edilerek de meselelerimizi çözemiyoruz, isyan ederek de çözemiyoruz. Gelin, Mecliste, demokratik bir sistem içinde, konuşarak meselelerimizi çözelim.” İddiamız buydu ama bir statüko var ki bu durumdan hiç mutlu değil. 7 Haziranda biz ciddi bir güç kazandık; 80 milletvekiliyle, rengârenk Meclise geldik. Ermeni'si, Türk'ü, Kürt'ü, Hristiyan'ı, Alevi'si, Müslüman'ı; bütün kimliklerimizle, kadını erkeği eşit olarak, eşit sayıda milletvekiliyle Meclise geldik, dedik ki: “Arkadaşlar, başka bir yol var. Gelin, elimizi tutun; el birliğiyle, beraber, eşitlikçi bir anayasayı devreye sokalım.” Ama statüko devredeydi. “Eşitlik olmayacak, burası Türk'ün yurdu olacak ve Türk'ün anayasası olacak.” diyen bir statüko vardı ve bunu diyenlerin de provokasyonları hazırды.

Bakın, “Çözüm süreci biterse darbe olur.” dedik. Biz bunu söyledik ve ben bunu bütün komisyonlarda ve Genel Kurulda defalarca tekrarladım. Arkadaşlarım bana şimdi geliyor her partiden, “Sen nereden biliyordun darbe olacağını” hani “ByLock'un mu var?” filan diyenler de oldu. Ben tek bir cemaate üyeyim, Ermeni Cemaati'ne üyeyim. Arkadaşlar, darbe olacağını bilmek için öyle byLock'a filan ihtiyaç yok.

BAŞKAN – Sayın Paylan, toparlayalım lütfen.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Darbe olacağını bilmek için Türkiye siyasi tarihine bakmak yeterlidir çünkü devletin tekçi anlayışını tahkim etmek isteyenler provokasyonlar yaparlar. Ne yaparlar biliyor musunuz? Gaziantep'te bir bomba patlattırılar, buna yol verirler, 56 çocuğumuzu parçalattırılar, aynı gün ne hikmetse ordu sınırda hazırды ve orduyu Cerablus'a sokarlar. Bu provokasyonları yapanlar bunu yaparlar. Ve bugün bizim askerlerimiz orada hayatlarını kaybediyorlar. Bu provokasyonu yaparlar. Ankara'da bomba patlamasına yol verirler. Ceylânınar'da 2 polisimizi öldürürler ve onlar eş zamanlı olarak Davutoğlu'na istihbarat verirler, uçakları kaldırırlar ve savaşı başlattırırlar bu statükocular. Maalesef, biz bu girdaba düştük. Kısadan söyleyeyim, onlarca bombalama ve insanımızın hayatını kaybetmesi ve umudunu kaybetmesiyle karşı karşıya kaldık ve nihayetinde vardığımız yer, arkadaşlar, bir darbe oldu.

Darbe gecesi hep beraber mücadele verdik ve ertesi sabah, o gecedan itibaren bütün Hükûmet yetkililerini aradık. Sayın Cumhurbaşkanına ulaşmaya çalıştık. Pek çok bakanla görüştük, “Gelin, bu darbeden bir ders çıkaralım. Çünkü bu darbe, bizi kutuplaştırdığı için, birbirimize düşürdüğü için başarılı oldu; birilerine ‘hain’ diye parmak sallanıldığı için başarılı oldu. Gelin, el birliğiyle bu girdaptan çıkabiliriz.” dedik. “4 parti birlikte oturalım, konuşalım.” dedik; Sayın Cumhurbaşkanına bu çağırını ilk Selahattin Demirtaş, Eş Genel Başkanımız yaptı o gecenin sabahında ama ne hikmetse, statüko bunu

istemiyordu. Bir Yenikapı ruhu ortaya konuldu -Yenikapı ruhundaki vatandaşlarımızı tenzih ederim, oradaki milyonları- ama oradaki, sahnedeki ruh milliyetçi, tekçi bir ruhtu. Bizim önerimizse “Çoğulcu bir anlayışla bu girdaptan çıkabiliriz arkadaşlar.” önerisiydi.

BAŞKAN – Sayın Paylan, toparlar mısınız.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bitiriyorum efendim, az kaldı.

Değerli arkadaşlar, bugün geldiğimizde Sayın Mehmet Parsak açıklamasında bunu söyledi, bu sunumunda, 21 maddelik anayasa önergesinde; dedi ki: “Bu, Türk’ün anayasasıdır.” Bakın, cumhuriyetin kuruluşunda da böyle söylenmişti, “Burası Türk’ün devletidir ve Türk olmayanların tek yapabileceği bir şey vardır; hizmet etmek, biat etmek veya köle olmaktır.” “Türk’ün anayasası” dediğiniz anda, buna karşı, bakın, bir millet tanımı var. Sayın Cumhurbaşkanı da hep söylüyor, “millet” diyor. Bakın, “bu millet” diye bir tanım ortaya koyuyor.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Bu, cumhuriyetin hangi metninde var Garo Bey? Bir bakan söylüyor, rica ederim ya.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Mahmut Esat Bozkurt.

Bakın, “millet” tanımında birileri kendini içinde hissediyor. Sayın Cumhurbaşkanı “millet” deyince, “tek millet” deyince birileri içinde hissediyor. Birileri de, ben mesela dışında hissediyorum “tek millet” deyince. Çünkü, “Türk’ün anayasası” dendiğinde ben dışında hissediyorum.

BAŞKAN – Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bitiriyorum efendim, toparlıyorum.

Bu “millet” tanımını daha çoğulcu bir anlayışa taşımaya ihtiyacımız vardı arkadaşlar ama dışında hissedenlerin iki yolu var. Bakın, cumhuriyet tarihi boyunca da, Osmanlı tarihi boyunca da böyle olmuş. Bu istibdadı siz kurabilirsiniz, “Türk’ün anayasası” da diyebilirsiniz. Baskıcı bir rejim kurabilirsiniz, basını susturabilirsiniz, Parlamentoyu etkisiz hâle getirebilirsiniz, yargıyı etki altına alabilirsiniz. İstibdat kurulur. Ama, dışında hissedenlerin iki yolu var: Ya sessizliğe bürünecekler ya da isyan edecekler; ikisi de kötüdür. Sessizliğe bürünmek kişiliği parçalar. Bazı kimliklerden kişiler oraya yakın durmaya çalışırlar, ona biat etmeye çalışırlar, yaranmaya çalışırlar. Daha çok yaranmak zorundadırlar o kimliktekiler, o kimliğin dışında olanlar. Bazıları da isyan ederler ya da sessizliğe bürünürler. İkisi de kimliği ve kişiliği ve toplumu sakatlar arkadaşlar. Gelin, buna izin vermeyelim; birilerinin kazanmış, birilerinin kaybetmiş hissedeceği bir sonuca yol açmayalım.

Bakın, referandum sonucu aşağı yukarı belli. “Evet” ve “hayır” 40 ila 60 arasında oynayacak. Ben “hayır” çıkacağına eminim referanduma giderse ama “evet”in belki 50,01’le çıkması durumunda, kıl payı çıkarsa geri kalan yüzde 50, o “millet” tanımının içinde olmayacak, ya sessizliğe bürünecek ya da isyan edecek. İnkâr ve isyan sarmalından çıkmamız gerekiyor arkadaşlar. Hepimizin içinde hissedeceği, hepimizin az veya çok... Ben tam olarak hissetmek durumunda değilim ama az veya çok içimde hissedeceğim, kendimi güvende hissedebileceğim bir hukuk devleti istiyorum. Bir meclis istiyorum kendi temsilcilerimi bulabileceğim. Budur hayalimiz, budur özlemimiz. Gelin, hep beraber bunu yapalım arkadaşlar. Birilerimiz kaybetmiş, birilerimiz kazanmış... Bu hiçbirimizin hayrına değil.

Arkadaşlar, bakın, bu iklim, burada yaratılan iklim... Birbirimizi hedef gösteriyoruz. Az önce bir Bursa vekilimiz diğer Bursa vekilini hedef gösterdi.

BAŞKAN – Sayın Paylan, lütfen toparlayalım.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Bitirdim, son cümlelerim efendim.

Arkadaşlar, bu iklim hepimizi yakar, geçmişte defalarca yaktı. Tek adama irade vermek belli kesimleri dışında hissettirir ve bu iklim, birbirimizi hedef gösterme, birbirimizi dışarıda hissettirme iklimi hepimizi yakar. Gelin, bu yoldan behemehâl dönelim diyorum arkadaşlar.

Hepinize saygılar sunarım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Özel’in kısa bir konuşma talebi var.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

11.- Manisa Milletvekili Özgür Özel’in İstanbul Milletvekili Garo Paylan’ın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi’nin teselsül ettirilmiş 7’nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, Sayın Paylan’ın konuşmasını dikkatle dinledim. Konuşmasının katıldığımız kısımları var, katılmadığımız, eleştiriye muhtaç kısımları var ama şiddetle reddedilecek kısımları da var. Çok teknik, detaya girmeden ve buradaki gündemden çok sapmadan şunu söyleyeyim. Biraz önce sayın Komisyon sözcümüz de ifade etmişti “Tarihten husumet çıkarmamak lazım.” diye. Bugün, burada -tarihten ders alıp doğruları yapmayı konuşacağımızı hep söylüyoruz ya- geriye bakıp ileriye doğru geleceği kucaklayacak bir metnin olması gereken anayasa görüşmelerinde, tarihten husumet çıkarmak, tarihteki bazı olayları çok farklı bir dille burada dile getirmek geçmişteki yöneticileri ve doğrudan cumhuriyet tarihini hem töhmet altında bırakacak hem de bizleri son derece rahatsız edecek bir dili doğru bulmadığımızı belirtmek isterim. Cumhuriyet Halk Partisinin dış politika konusunda son derece deneyimli kadrolarının tezi Türkiye’nin tezi hâline dönüşmüştü ve bu tez, tarihin siyasiler tarafından ele alınıp araçsallaştırılması yerine, tarihin tarihçiler tarafından özgürce ve bilimsel olarak araştırılıp bu konuda siyasilerin bu araçsallaştırılan tarih üzerinden kapanmış, kapanması ümit edilen yaraları siyasete alet ederek deşmemeleriydi. Bu tek taraflı bir söz ve söylem değildir. Bugün tarihin bir kısmında cumhuriyetten önce ve Cumhuriyet Dönemi’yle ilgili ne konuşulacaksa tarihçilerin araştırması... Biz, Dersim olayları konusunda da, Ermeni meselesi konusunda da Meclise verilmiş tüm önerelerde Meclis araştırma komisyonlarının kurulmasını hep destekledik. Bu konuda çekindiğimiz, utandığımız, sıkıntı duyduğumuz hiçbir şey yok ama bir anayasa konuşurken -kullanılacak olan dilin- hepimizin hatalarıyla ve sevaplarıyla ortak tarihi olan ama hepimiz için övünçlerle dolu bir dönemi şeytanlaştıracak bir dilden de uzak durulması gerekiyor. Bu konudaki hassasiyetimizi ifade etmek isterim.

BAŞKAN – Sayın Özel, teşekkür ediyorum.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Bostancı’nın bir söz talebi var önce.

Sayın Bostancı, buyurun.

12.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı’nın İstanbul Milletvekili Garo Paylan’ın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi’nin teselsül ettirilmiş 7’nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sayın Paylan’ın tarihe ilişkin değerlendirmelerini son derece şematik, klişe, kışkırtıcı ve esasen, tarihsel araştırmaların makul bir şekilde, olması gereken hakikate ulaşmak için daha dingin bir tarzda sürmesi gereken yaklaşımından da uzak görüyorum. Esasen bu bir tür -beni bağışlasın- militan

tarihçiliktir. Sayın Paylan'ın anlattığı o şematik tarihin karşısına başka tür bir militan tarihçilik koymak mümkündür. Bizim derdimiz, tarihte elbette nelerin olup bittiğini anlamaya çalışmak ama unutmayalım, tarih biraz alacakaranlık bir alandır. Hatalarımızın hakkaniyetli ve adil olmasına ilişkin, ne ölçüde adil olduklarına ilişkin tartışmalar yaparken kendimiz onlardan beklediğimiz hakkaniyeti ve adaleti bugün göstermeliyiz. Bunu göstermezsek geçmişten de böyle bir beklentimiz olmamalı. Bu çok doğru bir tutum olmaz.

Osmanlı İmparatorluğu'nun çökme döneminde neler yaşandığına ilişkin burada herkesin söyleyeceği sözler var ama emin olun, savaşın, acıların, trajedinin yaşandığı bir dönemde bugüne intikal eden yaralar varsa bugün bize düşen görev herkesin yarasını kapatacak bir dille geleceği kurmaya çalışmaktır. Cumhuriyet Dönemi'ni değerlendirirken de, 1923'te cumhuriyet kurulduğunda, cumhuriyet projesi, evet, bir ulus devlet projesidir ama bu ulus devlet, ırkçılığı esas alan, Türk'ün dışında kalanların biat edeceği yahut da hizmet edeceği bir anlayış ekseninde asla şekillenmedi. Buna ilişkin kimilerinin beyanları olabilir ama cumhuriyet projesi, halkın, bu ülkede yaşayan insanların birer fail olarak siyasete katılabildikleri, iktidar ilişkilerinde yer aldıkları ve bu çerçevede müzakereleri yaptıkları bir proje olarak gelişti, olgunlaştı, hepimizin katkılarıyla da böyle bir mecrada yürüyor. Emin olun, geçmişe ilişkin haksızlık geleceğe ilişkin bir adaletsizlik olarak karşımıza dikilir Sayın Paylan. Benim sizi anlamaya çalışmam kadar... "Ben" derken farklı konularımız olabilir, siyasal pozisyonlarımız olabilir. Sizin de aynı şekilde, başkalarını anlama çabanız dilinize sirayet etmeli. Kişisel, mahrem dünyanızdaki anlama çabanızı kastetmiyorum, dilinize intikal eden ve başkalarının da böyle bir çabanın şahidi oldukları, böylelikle, bir dille bugünü, geçmişi konuşmak emin olun, gelecek adına hepimiz için daha uygun olur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Hocam, teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Paylan, siz görüşlerinizi açıkladınız. Sizin görüşleriniz doğrultusunda, kendi görüşlerinizi açıkladıktan sonra Cumhuriyet Halk Partisi ve AK PARTİ grubu yetkilileri de sizin görüşleriniz doğrultusunda kendi cevaplarını verdiler. Her ikisi de kayda geçti.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Zamanın ruhu içinde her zaman herkes her yanlış yaptı. Artık, biz önümüze bakalım.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sataşma var efendim.

BAŞKAN – Sayın Orhan Kırçalı sabahtan beri bekliyor...

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sataşma var efendim.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Ama, söz hakkı vermek lazım, haksızlık olur.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır Başkan, şu anda cevap vermemiz lazım. Cevap verme hakkı var.

BAŞKAN – ...ve diyor ki: "Ben AK PARTİ'li olduğum için mi beni bekletiyorsun, arkaya atıyorsun?"

Söz sırası...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan, hakkı cevap vermek.

BAŞKAN – Orhan Bey'den bir iki dakika müsaade alıyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Cevap verme hakkı var.

BURCU ÇELİK (Muş) – Grup başkan vekiliniz de söylüyor.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bir saniye...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Sayın Başkan ama haksızlık olur, söz hakkı vermeniz gerekir.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, bu Divanı biz yönetiyoruz.

Sayın Paylan’a kısa bir açıklama için söz veriyorum.

BURCU ÇELİK (Muş) – Sayın Bostancı, pas atıyor, siz oradan oraya pas atıyorsunuz, yok böyle bir dünya.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, böyle karşılıklı bir konuşma yöntemi yok.

Benim istirhamım, lütfen kısa şekilde toparlayınız.

Buyurun.

13.- İstanbul Milletvekili Garo Paylan’ın Manisa Milletvekili Özgür Özel’in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GARO PAYLAN (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, Sayın Özel; ben husumet çıkarmaktan bahsetmedim, ders çıkarmayı söyledim, hep ders çıkaralım dedim. Geçmişe bakalım ön yargısız olarak hiçbir tabu olmadan. Geçmişte pek çok elbette dönem var. Kiminin kendini yakın hissettiği, kiminin uzak hissettiği dönemler var ama her dönemden ders çıkarabiliriz. Burada da asla kışkırtıcı ve militan bir tarihçilik yapmadım Sayın Bostancı, yalnızca ders çıkarma çağrısı yaptım ve şunu söyleyeyim: Hep mağdur olmuş bir kimlik tarafından bunu yaptım. Bakın, sizler bazı dönemde güçlü hissettiniz -siz ve siz- bazı dönemde mağdur hissettiniz. 28 Şubat döneminde siz mağdurdunuz, şimdi Sayın Özel kendini mağdur hissediyor. Onun kimliğinde, onun siyasi çizgisinde olanlar bazı dönemlerde kendilerini güçlü hissettiler. Ben hep kendimi mağdur hissettim ve hep eşit olmaya çalıştım ve bu öneriyi sundum, burada da bu öneriyi sunuyorum, “ama”sız, “fakat”sız her anlamda bir eşitlik öneriyorum. Şimdi, gücü ele geçirenin diğerinden başkalarını anlamasını beklemesi -sizin cümleinizle- yani sizin şimdi güç elinizde ve “Başkaları beni anlasın.” diyorsunuz. Tam tersine, o empatiyi attan düşenler bilecek, o düşenler diyecek ki: “Bak, ben böyle gadre uğruyordum bu devlet tarafından. Şimdi acaba diğerlerin gadre uğrattıyor muyum?” Bunu demediğiniz sürece tarihimizden ders çıkarmayız ve aynı hataları yapmaya devam ederiz. Einstein’ın lafıdır: “Aynı şeyleri yaparsanız aynı sonuçları alırsınız.” Aynı hatalar, geçmişte defalarca rövanşist hareketler yapıldı arkadaşlar. Birisi gücü eline geçirdi, diğerine karşı rövanş olarak kullandı, diğeri tekrar gücü eline geçirdi... Bakın, bu böyle giderse tekrar başka bir güç ama üç ay ama üç yıl ama on üç yıl sonra gücü eline geçirecek ve bugün gadre uğratanları gadre uğratacak.

BAŞKAN – Sayın Paylan...

GARO PAYLAN (İstanbul) – O açıdan, gelin, hepimizin kazanacağı, hiçbirimizin kaybetmeyeceği bir düzen kuralım ve birbirimize sarılalım. Bakın, gidip de Rus’a sarılmayalım, Amerikan’a sarılmayalım, birbirimize sarılalım.

BAŞKAN - Sayın Paylan, lütfen toparlayın.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Birbirimize sarılacak bir düzen kurmazsak daha çok çok dertler çekeriz arkadaşlar.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)*A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)*

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504) (Devam)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, konuşma sırası Sayın Orhan Kırçalı’da.

Sayın Kırçalı, buyurun.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Paylan, şunu ben size söylemek istiyorum, şunu çok iyi bilin ki: Bu Anayasa değişikliğiyle birlikte bu millet kazanacaktır, bu ülke kazanacaktır, bundan hiç şüpheleniz olmasın. Bu işi de burada kapatmak istiyorum fazla uzatmadan.

Çok değerli milletvekilleri, anayasalar istikrar belgeleridir. Fakat anayasaların istikrar belgeleri olması, onların ilanihaye değişmeyeceği anlamına da gelmez. Tarihsel ve toplumsal koşulların değişmesine bağlı olarak onlar da değişirler, değişiklik yapılması zaman zaman da kaçınılmaz olmuştur. 1982 Anayasası da daha yapıldığı ilk günden bu yana değiştirilmesi istenen bir anayasadır. Bu Anayasa, akademisyenler, uygulamacılar, siyasi partiler, dernekler, sendikalar, basın-yayın organları tarafından da şiddetle eleştirilmiştir ve hâlâ eleştirilmeye de devam etmektedir.

Değerli milletvekilleri, 1982 Anayasası, hükûmet modeli olarak parlamenter sistemi, parlamenter modeli öngörmesine karşın, bu modelle bağdaşmayacak derecede Cumhurbaşkanına geniş görev ve yetkiler vermiş, bu bağlamda Cumhurbaşkanını yürütme erki içerisinde görev ve yetkili kılmıştır. 1982 Anayasası’nın 8’inci maddesi “Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından kullanılır.” diyerek iki başlı bir yürütme öngörülmüştür. Buna karşın Anayasa, Cumhurbaşkanının sorumsuz olduğunu da öngörmüştür.

Parlamenter sistemde ise Cumhurbaşkanlığı, ülkenin ve milletin bütünlüğünü temsil eden, sembolik ve temsili yetkilerin dışında bir yetkiye sahip olmayan sorumsuz bir makamdır. İç ve dış siyasetin temel belirleyicisi ise Parlamente’ye karşı sorumlu olan hükûmet ve onun başındaki başbakandır. 1982 Anayasası’nı yapan askerî yönetimin zihnindeki devlet başkanlığı makamı, parlamenter sistemde olması gereken sembolik konumun çok ötesinde, seçilmiş devlet organları üzerinde güçlü bir vesayet rolü oynayacak, partiler üstü bir makamdı. Bu makamın da gelecekte siyaset kökenli bir şahıs tarafından değil, tercihen eski bir asker veya Silahlı Kuvvetlerin güven ve onayına sahip bir sivil tarafından doldurulacağı hesaplanmıştı. Bu hesap nedeniyle 1982 Anayasası, Cumhurbaşkanına parlamenter sistemle bağdaşmayacak genişlikte yetkiler vermiş, Anayasa’nın 104’üncü maddesinde cumhurbaşkanının yasama, yürütme ve yargı alanına ilişkin yetkilerini ayrıntılı bir şekilde sayma ihtiyacı hissetmiştir.

1982 Anayasası öncesinde de sonrasında da Cumhurbaşkanlığı seçimleri siyasi tarihimizde krizlerle, muhtıralarla, darbelerle, bildirilerle anılmaktadır. Çünkü seçilmişlerin üzerinde vesayet rolü oynayacak aday üzerinde uzlaşmadığında, Cumhurbaşkanı adayları tehditlerle adaylıktan uzaklaştırılmıştır, Meclisin Cumhurbaşkanı seçememesi için gerekli her türlü manevralar yapılmıştır, hukuk skandallarıyla seçimler engellenmeye çalışılmış, “Siyaset kurumu Cumhurbaşkanını seçemiyor.” gerekçesiyle Cumhurbaşkanlığı seçimleri darbelerin gerekçesi yapılmıştır.

11’inci Cumhurbaşkanının seçimi öncesinde de Çankaya üzerinden vesayet kurmaya alışık çevreleri yine bir telaş sarmış.

BAŞKAN – Sayın Kırçalı, toparlayalım lütfen.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – “Tehlikenin farkında mısınız?” sloganlarıyla yapılan mitingler, 27 Nisan bildirisi ve 367 şartının dikte edilmesi karşısında dik duran AK PARTİ iktidarı Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin kriz olmaktan çıkartılması için Anayasa değişikliği yolunu açarak Cumhurbaşkanının halkoyuyla seçilmesini sağlamıştır.

Cumhurbaşkanlığı sisteminde yürütmenin başı konumunda olan Cumhurbaşkanı ve yasama organı genel seçimlerle belirlenmektedir. Yasama ve yürütme erkleri arasında oluşabilecek çekişmelerin çözümünün aracı da seçimdir.

Demokrasi ve cumhuriyetin en bariz özelliği yasama, yürütme ve yargının birbirinden bağımsız olması yani hepimizin mutabık olduğu kuvvetler ayrılığı ilkesidir. Yürütmenin yasamanın içinden çıktığı parlamenter sistemde kuvvetler ayrılığı zayıftır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde Parlamento daha güçlüdür. Parlamentonun koyduğu kanunlar çerçevesinde icrai görev yapabilen, Parlamentonun onayladığı bütçeyle sınırlı olarak halka hizmet eden, seçimle gelip seçimle gidecek olan Cumhurbaşkanının diktatör olacağını iddia etmenin mantıklı hiç bir izahı yoktur. Önerilen sistemde kanun koyma yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisinin tekelindedir. Meclis uygun ve gerekli gördüğü takdirde Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenen alan veya konuda çıkaracağı kanunla düzenleme yapabilecektir. Böyle bir durumda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hâle gelmektedir. Özetle, düzenleyici norm koyma üstünlüğü Meclisin tekelindedir.

Toparlıyorum, bitiriyorum hemen.

Milletimiz 2007 yılındaki Cumhurbaşkanlığı seçimiyle ilgili e-muhtıra ve Anayasa Mahkemesinin 367 olarak nitelenen garabet kararına karşı yapılan Anayasa değişikliğini 2007 referandumunda yüzde 68,95 “evet” oyuyla onaylamıştır. Cumhurbaşkanının doğrudan millet tarafından seçilmesine ilişkin düzenleme, bir taraftan vesayetçilerin müdahale zeminini ortadan kaldırmış, öte yandan hükümet modelini başkanlık modeli yönünde tahkim etmiştir.

Sayın Başbakanımızın değişişyle zoru hemen yaparız, imkânsız ise biraz zaman alır. Bu Anayasa değişikliği de yüce milletimizin takdirine sunulacaktır. Ülkemize, milletimize şimdiden hayırlı olsun.

Hepinizi saygıyla tekrar selamlarım.

BAŞKAN – Sayın Kırçalı, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, söz sırası Sayın Meral Daniş Beştaş’ta.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ara vermeyecek miyiz?

BAŞKAN – Yok, yedi buçukta.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hüda Hanım, konuşacak.

BAŞKAN – Sayın Beştaş’ın talebi doğrultusunda Sayın Hüda Kaya’ya söz vereceğiz.

Sayın Kaya, buyurun.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Hemen maddeden girmem gerekirse Cumhurbaşkanını aday gösterme konusunda, maddesinde 20 milletvekilinin yazılı teklifiyle mümkünken skala genişletilmiş. Siyasi parti gruplarıyla son yapılan genel seçimlerde yüzde 5 oy almış olan siyasi partiler ve en az yüz bin seçmen Cumhurbaşkanı adayı gösterebilecek. Cumhurbaşkanlığı seçiminde ikinci oylamaya iki aday kaldığında mevcut düzenlemede adaylardan birinin seçilme yeterliliğini yitirmesi yahut ölümü hâline göre ikinci oylama yönteminin

belirlenmesi hâli teklife göre “Adaylardan birinin herhangi bir nedenle seçime katılmaması şeklinde değiştirilmiştir.” “Herhangi bir neden” kavramı oldukça geniş olup bununla amaçlanan somut değildir ve muallaktır. “Seçimlerin tamamlanamaması hâlinde mevcut Cumhurbaşkanı yenisi seçilinceye kadar görevine devam eder.” şeklindeki düzenlemenin ucu da açık. Bu durumda bu sonuç bir risk geliştiriyor. Bu hükümde herhangi bir süreden söz edilmemiş; “seçimler tamamlanmadığı müddetçe” ibaresi son derece belirsiz, ucu açık bir zaman dilimini kapsıyor.

Sayın Başkan, sayın arkadaşlar; katıldığım günler boyunca Anayasa Komisyonu çalışmasında farklı partilerden farklı arkadaşlarımız edebiyattan, şiirden örnekler verdiler. Farklı anayasa örnekleriyle kıyaslar yapıldı. Tarihten örnekler verildi. Farklı tarih algıları ve farklı tarihe bakışlar eleştirildi, yerildi bazen kızgınlığa dönüştü. Fakat ben burada -Sayın Naci Bostancı Başkan-muhafazakâr demokrat olarak iktidar partisini tanımladığı için de zaten başından bu yana da böyle tanımlandığı için- şunu örnek vermek istiyorum: Evrensel hukuktan, Anayasa kıyaslarından, edebiyattan, tarihten bolca örnekler verildi. Dindar, muhafazakâr, demokrat bir tanımla kendini ifade eden bir parti olması hasebiyle, ben de bir Müslüman olarak Muhammed Hamidullah’a göre belki insanlığın ilk yazılı sözleşmesi, anayasası olarak ifade edilen Medine Toplumsal Mutabakatı’ndan birkaç örnek verip sözümü toparlamak istiyorum Sayın Başkan.

Bakın, arkadaşlar, bu Medine Toplumsal Sözleşmesi sadece Müslüman halklar arasında gerçekleşmemişti. O şehirde, o bölgede yaşayan bütün farklı etnik yapılaraya sahip ve inançlara sahip toplumlar arasında Peygamber’in geliştirdiği bir müzakere süreci sonucunda bütün tarafların, farklı halkların, inançların bu Anayasa’ya onay vermeleri, imzalamaları teklifleri yer aldı, kendilerinin farklı düşünce ve teklifleri kabul gördü, Anayasa’da gerçekleşti. Kendi ifade tanımlarıyla -hangi tanımla o toplum anılıyorsa- resmî olarak bu toplumda tanındı ve resmen onlar kimlik olarak kabul edildiler. En önemlisi, beni çok çarpan, etkileyen maddelerden bir tanesidir ki Medine Sözleşmesi’nin 2’nci maddesinde bakın, arkadaşlar, özellikle dindar arkadaşlarım, Müslüman dindar arkadaşlarım “ümmet” kavramı...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Çok özür dilerim. Böyle bir hitap tarzı olmaz.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Neden? Yok, bu çok önemli.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Ama böyle bir hitap tarzı olmaz.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Ama bu çok önemli.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Ne demek efendim “Dindar, Müslüman, muhafazakâr arkadaşlarım”?

HÜDA KAYA (İstanbul) – Bir dinleyin. Neden olduğunu şimdi anlayacaksınız.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Ama böyle bir yaklaşım olmaz.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Hayır, şimdi sebebini anlayacaksınız. Bakın, arkadaşım, bir dinleyin sonra anlayın ne demek istediğimi. Ne dediğimi anlamadan niye müdahale ediyorsunuz?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Komisyonumuz saat ikiden beri çalışıyor ve birçok arkadaşımız -teşekkür ediyorum- bırakmadan devam ediyor. Lütfen, karşılıklı laf atmayalım, devam edelim.

Lütfen devam edin Sayın Kaya.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Arkadaşlar, bakın, Anayasa Komisyonu çalışması yapılıyor burada ve burada dindar, muhafazakâr demokrat olarak bir iktidar, bir yönetim var.

TANJU ÖZCAN (Bolu) – Ya öyle iddia ediyorlar, öyle değil.

HÜDA KAYA (İstanbul) – Dolayısıyla, ben bu örneği özellikle veriyorum. Sevgili arkadaşlar, lütfen bunu sabırla bir sonuna kadar dinleyin. Eleştiriniz varsa da eleştirin. Ama burada herhangi bir başka kimliğe, mezhebe, ötekileştirme amaçlı bu söylenmiyor. Neden söylediğimi dinleyince anlayacaksınız.

Bakın, Medine Toplumsal Mutabakatı’nın 2’nci maddesi Peygamber’in onayı ve diğer toplumların liderlerinin onayıyla yazılmış bir maddedir. Ne der burada: “Bu anayasada, bu mutabakatta, sözleşmede imzası olan, yer alan bütün diğer toplumlar Arap’ı, Hristiyan’ı, Yahudileri, Müslüman olan Arapları olmayan Arapları, hepsi diğerlerine karşı, diğer bu toplumda bu Anayasa’da imzası olmayan toplumlara karşı bir ümmettirler.” der arkadaşlar. Ümmet, sadece Müslüman olanların ümmeti değil, Peygamber’in elinden, Peygamber’in dilinden bir ümmet çerçevesi içine Hristiyanları, Müslüman olmayanları, Yahudileri dahi alan bir çerçeve çizilmiştir burada ve bu bir Anayasa’dır sevgili arkadaşlar ve suçun şahsiliğinden tutun, çok hukuklu hatta tercihli hukuk sistemine kadar maddeler geliştirilmiştir. Farklı halklar, toplumlar arasında yapılan bu Anayasa Mutabakatı’nda Peygamber Müslüman diye, Peygamber Arap diye, hiçbir diğer topluma Arapçılık dayatılmamıştır, tek dil dayatılmamıştır. Peygamberin dili Arapça diye tek dil, “Peygamber Arap’tır.” diye bir üst kimlik asla dayatılmamış. Bütün bunlar bu sözleşmeyle kesinlikle yer almasının önüne engel olunduğu gibi, bunu koruyan önlemler yer almıştır maddelerde. Ne manada bir üst kimlik, etnik, mezhepsel, dinsel ne olursa olsun kesinlikle reddedilmiştir. Bütün bu farklı toplumların kendi inançlarını ve ana dillerini özgürce yaşayabilmeleri Medine Sözleşmesi’yle garanti altına alınmıştır. Hiçbir üst kimlik, inanç, dil dayatılmadan aralarındaki hukuk sadece ve sadece adalet esası üzerine geliştirilmiştir.

Değerli arkadaşlar, bu anayasal madde, bu Medine Sözleşmesi bin dört yüz yıl önce ilk toplumsal bir mutabakat ve Anayasa olarak böylesine özgürlük ve adalet temeli üzerine, bir barış toplumu oluşturmak projesi üzerine geliştirilmiş ve bizlere örnek bırakılmıştır. Fakat biz bugün 2017’ye giriyoruz ve bin dört yüz yıldan çok daha geri, hatta “Cahiliye sistemlerinin kopyası olan bir anayasa çıkmasın.” diye burada her birimiz mücadele veriyoruz. Toplumun bütün taraflarının barışını, adaletini, özgürlüğünü garantiye almayan bir anayasa çıkarılabilir ama bu meşru olmaz. Hem evrensel hukuka hem vicdana hem de Allah’tan gelen tüm inançlardaki vahye göre de gayrimeşru olur. Bütün kimlikler, bütün inançlar bu anayasada kendini bulabilmelidir. İşte, Garo arkadaşımızın feveran ettiği nokta tam da buydu. Bunun referansı bizim kendi inancımızın temelinde de var, bizler bunu hep birlikte gerçekleştirmeliyiz değerli arkadaşlar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Kaya, teşekkür ediyorum.

Söz sırası Sayın Sibel Özdemir’de.

Sayın Özdemir, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, Komisyon çalışmalarının başladığı 20 Aralık saat 16.00’den itibaren ben de aralıksız olarak Komisyon çalışmalarına katılmaya, takip etmeye çalışıyorum. Teklifin geneli üzerinde benim de birçok milletvekilimiz gibi konuşma talebim vardı ancak konuşma taleplerimiz, konuşma hakkımız alışkın olduğumuz bir gece yarısı önergesiyle, yeterlilik önergesiyle gasbedildi. Başkan ve Divanın bu tutumunu ve usulünü, yöntemini kınıyorum. Bundan sonra da burada özveriyle ve sabırla yaptığımız çalışmaların engellenmemesini diliyor ve temenni ediyorum.

Evet, değerli milletvekilleri, yaklaşık sekiz gündür konuşuyoruz. Şunu anlatmaya çalışıyoruz sizlere: Anayasalar toplumsal mutabakat belgeleridir. Anayasalar tüm toplumun, bireylerin ve devletin işleyiş mekanizmalarını oluşturan, kurumların yapılarını, görev, yetki ve sorumluluklarını belirleyen, çok ama çok önemli, bağlayıcı, kalıcı sözleşmelerdir.

Tarihe ve devlet deneyimlerine baktığımızda, şüphesiz anayasa metnlerinin içeriği ana tartışma alanıdır. Ancak daha önemli olarak, tartışılan anayasaların ya da anayasal değişikliklerin yapılma, oluşturulma ortam ve süreçleridir.

Bugün ortak aklı, uzlaşığı hâkim kılarak ve toplumsal, geniş tabanlı bir zeminde tartışılmadan bir Anayasa değişikliği teklifi Meclis gündemine gelmiştir. Milliyetçi Hareket Partili ve Adalet ve Kalkınma Partili 2 hukukçu milletvekilinin ve iki parti genel başkanının, Komisyon görüşmelerinin devam ettiği, hatta geneli üzerinde konuşmaların devam ettiği günlerde dahi bir görüşme trafiği içerisinde oldukları, Komisyonun iradesini yok sayarak hâlâ düzeltme sürecinde oldukları Anayasa tartışmalarını izliyoruz bizler de.

Burada bu teklife “evet” diyen değerli milletvekillerine sormak istiyorum: Bu taslak metnin, ki cumhuriyet tarihimizin en önemli yapısal değişikliklerini içeren bu metnin hangi aşamasında katıldılar, görüş ve önerilerini, eleştirilerini, duydukları kaygıları bu metne yansıttılar? Kendilerinin konuşmalarından anladık ki böyle bir durum olmadı maalesef.

Sayın Başbakan geçen hafta Adalet ve Kalkınma Partili milletvekilleriyle bir toplantı yaptı. Ancak biz o esnada burada, teklifin geneli üzerindeki görüşlerimizi anlatma çabası içerisindeyiz. Yani, konuşmalar devam ederken, işte, yine iki partinin genel başkanlarının toplantıları ve oradan çıkan sonuçların Komisyona yansiyip bazı maddelerin çekilmesi ve...

Ama burada benim önemle üzerinde durmak istediğim konu: Başbakan o toplantıda, basına yansıdığı kadar, şöyle söyledi: “Şimdilik böyle olsun. MHP’ye de sormak lazım onu. Şimdi virgülüne dahi dokunamayız. Biz sonra düzeltiriz.” Şimdi, bu nasıl gayriciddi bir durum, gayriciddi bir süreç yönetimi? Demokratik, şeffaf olmayan bir süreç.

Ama daha da önemlisi: Burada benim anladığım ya da bizim değerlendirmemiz: Bu değişiklik teklifiyle güçlü bir iktidarın adımları atılacak, sonra Anayasa’nın tamamını değiştirmek yolunda ilk adımlar atılmış olacaktır. Aslında, bizim için, hepimiz için kaygı verici olan tam da buydu.

Anayasalar, siyasi partilerin mutfağında ve siyasal bakış açılarıyla hazırlanmamalıdır. Elbette görüşleri, katkıları olacaktır ama bir toplumsal uzlaşığı metni oluşturulmalıdır.

Mücadele ve bedeller ödenerek kazanılan “parlamentar sistem” deneyimi bir kenara bırakılarak tek kişinin isteğine uygun bir diktatörlüğe geçişin zemininin hazırlandığı, bu ülkenin bütün tarihsel kazanımlarına ve geleceğine haksızlık olarak görüyoruz bunu. Güçlü bir parlamentar sistem, demokratik işleyen kurumsal yapılar ve hukuku üstün kılmakla temel sorun alanlarını sağlıklı ve objektif ve siyasetüstü tartışmadan rejim değişikliğini tartışmak yine ülkemizin demokratik kazanımlarına ve deneyimlerine büyük haksızlıktır.

Şunu söylemek istiyorum: Siyasi Partiler Yasası ve seçim barajı tartışılmadan, lider sultanı ve bunun yansıması, yürütme ve yasama organları arasındaki ilişki, parti genel başkanlarının yasamada faaliyet gösteren milletvekillerini tek başına belirlemeleri, özel kuruluşların yapıları tartışılmadan bir rejim değişikliğini tartışmak bu ülkeye haksızlıktır.

Darbe dönemlerinde darbe dönemleri uygulamalarını içselleştiren bir anayasa ve hukuk -biz buna “darbe hukuku” diyoruz- oluşturulmaktadır. Bugün de benzeri şekilde, ortak akıl yerine dayatma kültürü hâkimken, Anayasa’yla güvence altındaki tüm temel hak ve özgürlüklerin askıya alındığı bir OHAL dönemi içindeyken böyle bir ortamda sağlıklı bir Anayasa değişikliği tartışma zemini yoktur.

Bugün Türkiye’nin temel ihtiyacı güçlü, sağlıklı, tutarlı işleyen bir parlamenter sistem ve kuvvetler ayrılığı mekanizmasının güçlendirilmesiye yargı, yasama, yürütme, yürütmenin birbiri üzerindeki vesayetini ortadan kaldıran bir sistem revizyonu gerekirken işte bu düzenleme evrensel uygulanan yasama, yürütme ve yargıyı, bu 3 sac ayağını bir tek kişiye teslim ediyor, güçler birliğini oluşturuyor, mutlak güç yaratıyor ve Meclisi devre dışı bırakıyor.

Bugün tam da olduğu gibi darbe dönemleri ürünü yasalarda kötü deneyimlediğimiz, darbecilerin kendilerini güvence altına alan anayasal düzenlemenin bir tekrarını bugün bu teklife “evet” diyen milletvekilleri, maalesef, siyasi tarihimize tekrar eklemiyorlar. Tek kişinin vesayetini koruyan yeni bir darbe düzenlemesi hayata geçirilmek isteniyor. Denetimsiz, sorumsuz, taraflı, her türlü hukuki güvence altında olan bir Cumhurbaşkanlığı sistemi tam da bu uygulamaların yolunu açıyor.

Evet, ülkemizin bulunduğu ortama çok değerli milletvekilllerimiz değindiler ve tutanaklara geçti. Kaygı verici, belirsiz bir ortamdayız. Toplumun sorunları, beklentileri, kaygılarından ziyade, ihtiyaçlarından ziyade bu anayasal teklif, değerli milletvekilleri, ülkenin, toplumun, devletin işleyiş mekanizmasının gerçekten tıkanması için mi ya da bunun için elzem bir ihtiyaçtan mı doğdu yoksa siyasi bir elitin hırslarından mı kaynaklanıyordu?

Evet, dünya ve ülkemiz siyasi ve hukuksal literatürüne girecek fiilî durum yaratılması ve devlet yönetim yapısında yaratılan defakto uygulamalar. Evet, Mecliste çalışmaya başladığımız günden itibaren, devlet geleneğimizde var olan teamüllerle karşılaştık. Bunlar yasalara paralel uygulanıyordu. Ancak ilk defa devlet yönetim sistemimizde bir fiilî durum yaratılma sürecini yaşadık hep beraber. Anayasa tartışmaları temel hak ve özgürlükler bağlamında tartışılmıyor. Demokratik, kurumsal yapıların güçlendirilmesi bağlamında tartışılmadan, hukukun üstünlüğü ve bağımsız yargı ekseninde tartışılmadan tek kişinin yarattığı fiilî duruma anayasal bir zemin ve meşruluk kazandırılması ekseninde yapılan tartışmalarla karşı karşıyayız.

Peki, neydi bu fiilî durumlar? Bunlar: Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesiyle birlikte Anayasa’yı ve yasaları yok sayan anlayışı; yargıyı tanımadığını beyan etmesi; meydanlarda yasama ve yürütmeye talimat vermesi; Anayasa’daki mevcut yetki ve sınırlarını aşması; tarafsızlık yeminini yok sayması; Anayasa’yla teminat altına alınmış “kuvvetler ayrılığı” ilkesini yok etmesi; seçilmiş Başbakan ve Kabinesini isteğine göre görevden alması, onu şekillendirmesi, Hükûmetin başı gibi davranması ve partisinin genel başkanı gibi davranması; bütün özel kuruluşları, yargı kurumları başta olmak üzere, başkan ve üyelerini kendi istek ve dünya görüşü ve siyasi bakış açısına göre ataması -işte, Boğaziçi Üniversitesi’ndeki rektör atama sürecini hep birlikte izledik- ülkemizin içinde bulunduğu OHAL dönemi kararnameleleriyle yasama faaliyetleri üzerinde statüko oluşturması. Taraflı ve partili bir Cumhurbaşkanına işte yukarıda saydığım bu muazzam yetkilere anayasal bir değişiklik yapmak için hep birlikte sekiz gündür çalışıyoruz. Bu değişiklik, maalesef, çift başlı bir anayasal kılıf hazırlama çabası. Gerek iktidar partisinin gerekse Cumhurbaşkanının Anayasa dışı bu otoriter rejim arayışları ve her biri Anayasa ve yasa dışı olan fiilî uygulamalarına anayasal meşruiyet arama çabaları ve Milliyetçi Hareket Partisinin de, Değerli Milletvekili Sayın Parsak’ın da konuşmasında belirttiği üzere, bu sürecin, bu fiilî durumun kendisi çifte meşruiyet ve çift başlı yürütme sistemine anayasal noktada meşruiyet kazandırmak için katkı verdiklerini kendi partisinin ve kendi -şahsı için söyledi sanırım- imkânları ve idealleri dâhilinde katkı verdiklerini.

Evet...

BAŞKAN - Sayın Özdemir, lütfen toparlayalım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) - Tabii ki.

Bizim asıl tartışmamız gereken aslında Cumhurbaşkanının, bu belirttiğim uygulamaların mevcut Anayasa içinde Anayasa'yı tanımayan bir iktidarın anayasal sınırlara çekilmesi sorunudur.

Evet, benim ilgi alanım olduğu için, çalışma alanım olduğu üzere Avrupa Birliğinden bir örnek vermek istiyorum size değerli milletvekilleri. Avrupa Birliği 2007 yıllarında kurumsal anlamda ve özellikle uluslararası temsiliyet ve yetki karmaşası anlamında işte Avrupa Birliği Komisyonu Başkanı, Konsey Başkanı ve yüksek temsilcisi fiili durumlar yaratılmasından dolayı Avrupa Birliği anayasaları gibi olan Lizbon Antlaşması'nda bir düzenlemeye gittiler. Ama, alıp da bütün bu yetkileri tek bir makama devretmediler. Bu 3 makamın da görev ve yetki alanlarını belirginleştirerek denge, denetim mekanizmalarını güçlendirdiler. Burada, benim üzerinde durmak istediğim bizim resmî aday ülkesi olduğumuz Avrupa Birliği müktesebatına, hukuksal mevzuatına uyumlaştırma sürecinde yine bu müktesebatta yer alan ve üyeliğimizin temel kriterleri olan Kopenhag siyasi kriterlerinden bağımsız yargı ve işleyen demokratik kurumsal yapıların ve güçler ayrılığının güvence altına alınması, güçlendirilmesi, işte bu anayasal değişiklikle resmî aday olduğumuz Avrupa Birliğinin iç hukukumuzu uyumlaştırma sürecine yaratacağı sorunlar acaba bu taslağı hazırlayanlar tarafından değerlendirildi mi?

Birkaç cümle de gerekçeyle ilgili değinmek istiyorum izninizle. Ben, bu gerekçeyi okuduğum zaman, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarlarının kendi gerçekliklerini ve tezlerini inkâr eden ve bu halkı on dört yıldır istikrar diye bütün meydanlarda aldattığının bir belgesi olarak algıladım. Gerekçede istikrar, vesayetten kurtulmak ve millî irade vurguları gerçeklikten bağımsız şekilde çok fazla tekrar ediliyor. On dört yıldır bu ülkemizin üzerine inşa edildiği demokrasi kazancı olan bu parlamenter sistemin varlığıyla halkın oylarıyla iktidara gelmediniz mi siz? On dört yıldır istikrar söylemleriyle ülkeyi yönetme erkine sahip olmadınız mı siz? Ya da bu gerekçeyi okuduktan sonra ben... Siz acaba hangi yollarla iktidar oldunuz? “Vesayet” diyorsunuz, sizin üzerinizdeki vesayet parlamenter demokratik sistem ya da kurumlar değil, sizin bağlı olduğunuz, bütün iradenizi temsil ettiğiniz tek kişi var; üzerinizdeki vesayet bu. Ancak, şimdi, siz bu Anayasa değişikliğiyle değerli milletvekilleri, bütün bu vesayeti bütün 80 milyon halkımızın üzerine maalesef yaymak istiyorsunuz.

“Millî irade” dediniz. Değerli milletvekilleri, siz iktidara geldiniz ve bir anda millî iradeyi keşfettiniz. Bu ülke cumhuriyet rejimiyle birlikte... Bütün dünya savaş sonrası otoriter ve dikta rejimleriyle mücadele ederken biz doksan üç yıl öncesinde cumhuriyet rejimiyle birlikte egemenliği kayıtsız ve şartsız millete teslim etmişiz zaten. Ancak, siz bugün bu anayasal değişiklikle ne yapıyorsunuz? Millet in bu kayıtsız ve şartsız egemenliğini bir tek kişiye -kim olduğu önemli değil- teslim ediyorsunuz. Cumhuriyet rejiminden bu ülkeyi otoriter bir dikta rejimine dönüştürüyorsunuz.

Evet, bakanın sunumuyla ilgili birkaç cümleye değinmek istiyorum. Bakan dedi ki ve birçok iktidar partisi milletvekilleri de aynı söylemi kullandılar: “Bu taslak, bizim kendi yapımıza uygun özellikler içermektedir.” dediler. Gücün ve yetkinin, tüm yetkinin tek kişinin elinde toplanmasıyla oluşacak dikta rejimi -ben soruyorum size- bizim toplumsal, sosyolojik yapımıza ve dokumuza uygun mudur değerli milletvekilleri? Sadece bizim için değil, tüm dünya yönetim biçimleri için bu taslakla son derece sakıncalı ve tehlikeli, subjektif kişisel bir yapıyı hâkim kılmak istiyorsunuz.

Yine, “Demokratik devlet yapısını güçlendiriyoruz.” deniliyor, bu maddelerdeki hangi araçlarla bu sağlanıyor? Kuvvetler ayrılığı lağvedilirken devletin işleyiş mekanizmalarında hatalara engel olan, objektif ve şeffaf şekilde birbirini denetleyen yasama, yürütme, yargı kurumları mekanizmaları tek bir kişinin yetkisine bırakılırken nasıl demokratik bir devlet yapısından bahsedeceğiz?

“Fren mekanizması güçlendiriliyor.” deniyor. Gerçekten, güvenoyunun kaldırıldığı, Meclis denetiminin ortadan kaldırıldığı, Cumhurbaşkanı Meclisi kendi inisiyatifi, sınırı ve koşulsuz bir şekilde feshedebilecekken; bütün bakanlıkları, yardımcılarının faaliyetinin sadece denetim mekanizmasının kendi olduğu bir sistemde, bütün yargı organlarının, üst düzey yöneticilerin, kamu kurumlarının, kamu kurumlarının kuruluş kanunlarının yetkisini aldığı bir dönemde nasıl bir fren mekanizmasından bahsedebilirsiniz?

“Milletvekilleri güçlendiriyoruz.” deniyor. Cumhurbaşkanı seçimiyle kendi iradesiyle belirlediği milletvekillerinden oluşan bir yasama organı, bütçe yetkisi sınırlandırılmış, denetim yetkisi neredeyse yok edilmiş, sınırlandırılmış, kanun yapma yetkisi gasbedilmiş, fesih tehdidi altında olan bir Meclis nasıl güçlendirilmiş olacak?

Yine, Sayın Adalet Bakanı ve iktidar milletvekilleri dediler ki: “Güçlü iktidar oluşacak.” Haklı olarak bu yetkilerle donatılan bir kişinin biz de doğal olarak güçlü bir diktatör oluşmasından kaygılıyız. Sayın Bakan dedi ki: “Bu değişikliklerle iktidarın hukuk ve ahlak dışı olması engelleniyor.” Ya, peki, seçilen o başkan hukuk ve ahlak dışı olursa biz ne yapacağız? Ki, biz bu Anayasa’yı, mevcut Anayasa’mızı ve yasaları tanımayan bir Cumhurbaşkanı gördük. Peki, kontrol mekanizması ne olacak? Üniversiteden bir hocam sürekli şu atasözünü kullanırdı, derdi ki: “Bir Alman atasözü vardır, ‘Güven iyidir ama kontrol daha iyidir.’” Peki, bu yapıdaki kontrol mekanizmaları neler? Ben, bir milletvekili olarak bu kontrol mekanizmalarını göremiyorum. Evet, bütün yetkileri bir kişiye verelim ama kontrol ve denetim mekanizmaları nerede? Bu Anayasa Değişiklik Teklifi, Cumhurbaşkanı üniter, köklü devlet geleneğimizde devletin sigortası olmaktan çıkarıp partili, taraflı bir Cumhurbaşkanı yaratacak, Cumhurbaşkanı’nın partisizliği bağli sürecek ve tarafsız olacak!

Şimdi, ben soruyorum size: Teorik olan bu cümlemin ülkemizin toplumsal ve sosyolojik gerçekliğine gerçekten uygulanacağına, hayata geçeceğine kim inanıyor bu salonda?

Son cümlem: Evet, bu taslak bilim insanlarının söylediği gibi, seçimle otoriter bir yapı oluşturmaktadır. Sizin tabirinizle söylüyorum, buradaki dinlediğim konuşmalardan, sui generis -Sayın Akbaşoğlu sanırım söyledi- nevi şahsına münhasır, Türkiye’ye özgü, millî, yerli bakışı ortaya koyan Türk tipi; biz de cümlemin tamamını söylüyoruz, bir dikta rejimidir. Ne bu yüce Mecliste görev yapan değerli milletvekilleri ne de bu halk bu nevi şahsına münhasır dikta rejimine izin vermeyecektir. Tıpkı, biz yüce Meclisin huzurunda ve yüce milletimizin önünde yemin ettiğimiz gibi, tam demokratik, hukukun egemen olduğu, demokratik, laik, sosyal, hukuk devletine ve cumhuriyet rejimine hep birlikte sahip çıkacağız.

Sabırlarınız için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Özdemir, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, konuşma sırası Sayın Hakan Çavuşoğlu’nda...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ben bir düzeltme yapacaktım.

BAŞKAN – Tamam.

Önce Sayın Parsak’a düzeltme için...

Sayın Parsak, buyurun.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

14.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 7'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Aslında, düzeltme de değil yani şöyle, bunu defalarca söyledim ama her söylenince gene söylemek durumunda kalıyorum: Hem Sayın Genel Başkanımızın hem de bizim beyanlarımız üzerinden burada çeşitli milletvekilleri, sadece biraz önce naif eleştirilerini paylaşan sayın milletvekili için değil, bunlar olmasın diye esasen cumartesi gün teklifin geneli üzerinde yaptığım konuşmada yoruma da meydan vermemek adına, farklı yerlere de çekilmemesi adına Sayın Genel Başkanımızın konuşmasını bire bir, aynen okumuştum. Sayın Genel Başkanımızın konuşmasından da bu durum, bu sonuç çıkmamaktadır, ben şimdi gene kayıtlara geçmesi bakımından buradan ifade ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN – Sayın Parsak, teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)**A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504) (Devam)

BAŞKAN – Söz sırası Sayın Hakan Çavuşoğlu'nda.

Sayın Çavuşoğlu, buyurun.

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli katılımcılar; ben de sizleri saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

Çok öz ve kısa bir açıklamada bulanacağım. Malumunuz, görüşmekte olduğumuz, müzakere ettiğimiz maddede Cumhurbaşkanlığına adaylığın şartları arasında doğuştan Türk vatandaşı olması hususu söz konusu idi. Bu maddeyle ilgili müzakerenin başında bir önerge okundu ve bu önergeyle birlikte “Doğuştan Türk vatandaşı olmak” şartı sadece “Türk vatandaşı olmak” şartıyla değiştirilecek.

Tabii, bu konuda çok şey söylenebilir. Ben de bir evladıfatihan olarak, sonradan bu ülkeye gelmiş, vatandaşlığını sonradan kazanmış bir arkadaşınız olarak bu çerçevede bu duygu dünyasına sahip binlerce soydaşımızı, akrabamızı ilgilendiren bu konuyla ilgili olarak başta bu hassasiyete bütün içtenliğiyle katılan Sayın Genel Başkanıma, Binali Yıldırım'a, elbette bu noktada müzakere sürecinde aynı şekilde Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'ye ve bu Komisyonda partili ayrımı gözetmeksizin bu manada bir hassasiyet taşıyan sayın milletvekili arkadaşlarımıza göstermiş oldukları yapıcı eleştiriler nedeniyle çok çok teşekkür ediyorum. Bu, hakikaten ülkemizin sadece Türkiye'den ibaret bir hinterlandı olmadığını, gönül coğrafyasının çok geniş olduğunu düşündüğümüzde sonradan bu ülkeye gelerek burasını vatan bilen, her şeyini bu vatan için feda etmeyi göze alan hatta ve hatta affınıza sığınarak uzatmamak kaydıyla, vatansız olduğu hâlde 15 Temmuz darbe girişiminde o hainlere karşı göğsünü siper ederek şehadet şerbetini içen Mustafa Canbaz'ı da bu vesileyle anmış oluyorum. Önemli bir konuydu, çok çok teşekkür ediyorum hepinize, hepinizden Allah razı olsun.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bir önerge var, okutuyorum.

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerindeki görüşmeler neticesinde konu açıklığa kavuşmuş olduğundan maddenin oylamasına geçilmesini arz ve teklif ederiz.

Yusuf BaşerKemalettin Yılmaztekin

Yozgat Şanlıurfa

BAŞKAN – Gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Bir konu üzerindeki görüşmelerin ilanihaye devam etmesi mümkün değildir.

Ayrıca, görüşülen konunun da vuzuha kavuşması nedeniyle İç Tüzük'ün 26'ncı maddesi gereğince iş bu değişiklik önergesi verilmiştir.

BAŞKAN – Arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, söz istiyorum bu noktada.

BAŞKAN – Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Sayın Başkan, söz talebi var.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, kifayeti müzakere önergesi kabul edilmiştir.

Şu an Sayın Markar Eseyan, Sayın İbrahim Halil Fırat ve Sayın Murat Alparslan tarafından verilen ve gerekçesi okutulan önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Değerli arkadaşlar, kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Çoğunluğun azınlık üstündeki hükmüdür. Bunlar doğru değildir. Yaptığınız şeyler doğru değildir. Bu, çoğunluk üzerinde yaptığınız, çoğunluğun azınlık üzerindeki geçerliliğidir.

BAŞKAN - Diğer maddeye geçiyoruz:

(Kâtip Üye Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaçoğlu tarafından maddenin okunmasına başlandı)

MADDE 8- 2709 sayılı Kanunun 104 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 104- Cumhurbaşkanı Devletin başıdır. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir.

Cumhurbaşkanı, Devlet başkanı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyetini ve Türk Milletinin birliğini temsil eder; Anayasanın uygulanmasını, Devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını temin eder.”

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Zaten Başkanlık sistemi budur, diktatörlük sistemi budur, getirmek istediğiniz sistem budur, yapacağınız şey budur. Onun için, yaptığınız şeyin geçerliliği yoktur. Halka duyurmak istediğimiz şey budur. Yaptığınız şey, oldu bittiye getirmektir.

(Kâtip Üye Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaçoğlu tarafından maddenin okunmasına devam edildi)

“...Gerekli gördüğü takdirde, yasama yılının ilk günü Türkiye Büyük Millet Meclisinde açılış konuşmasını yapar.

Ülkenin iç ve dış siyaseti hakkında Meclise mesaj verir.

Kanunları yayımlar.”

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Dört duvar arasında milletvekillerinin sesini duyurmak istemiyorsunuz. Halktan sakladığınız şey budur, insanlardan sakladığınız şey budur. Oldu bitti içerisinde maddeleri geçiriyorsunuz.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Otur yerine!

(Kâtip Üye Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu tarafından maddenin okunmasına devam edildi)

“... Kanunları tekrar görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderir.

Kanunların, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün tümünün veya belirli hükümlerinin Anayasaya şekil veya esas bakımından aykırı oldukları gerekçesi ile Anayasa Mahkemesinde iptal davası açar.

Cumhurbaşkanı yardımcılarını ile bakanları atar ve görevlerine son verir.”

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) - Sesimiz dört duvar arasında kalıyor, insanların arasında kalıyor. El birliğiyle milletin sesini kısıyorsunuz. Yaptığınız şey doğru değildir. Oldu bittiyle Türkiye'nin sesini kısıyorsunuz, diktatörlük maddelerini getiriyorsunuz. Bunu yapmayın, Türk milletine yazıktır.

(Kâtip Üye Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu tarafından maddenin okunmasına devam edildi)

“... Üst düzey kamu yöneticilerini atar ve görevlerine son verir.

Yabancı devletlere Türkiye Cumhuriyetinin temsilcilerini gönderir, Türkiye Cumhuriyetine gönderilecek yabancı devlet temsilcilerini kabul eder. Milletlerarası andlaşma akdeder ve yayımlar.

Anayasa değişikliklerine ilişkin kanunları gerekli gördüğü takdirde halkoyuna sunar. Millî güvenlik politikalarını belirler ve gerekli tedbirleri alır. Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil eder. Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar verir.”

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Başkanlık sistemi çoğunluk sistemidir, başkanlık sistemi diktatörlüktür, başkanlık sistemi Esat rejimidir, (AK PARTİ milletvekillerinden “Kameraya bak, kameraya” sesleri) Başkanlık sistemi Irak'tır, Libya'dır, Suriye'dir. Siz Tayyip'i Saddam yapmak istiyorsunuz. Siz Tayyip'i Mısır'da, Irak'ta, Libya'da olduğu gibi yapmak istiyorsunuz.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Ne alakası var?

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Otur yerine!

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) - Yaptığınız şey, Türkiye Büyük Millet Meclisini yok etmektir. Yazıktır.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) - Hiç böyle bir şey değil, hiç böyle bir şey yok.

(Kâtip Üye Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu tarafından maddenin okunmasına devam edildi)

“... Sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebi ile kişilerin cezalarını hafifletir veya kaldırır.

Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenemez.”

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) - Libya gibi, Suriye gibi, Irak gibi bir Türkiye istiyorsunuz. Siz Türkiye büyük Millet Meclisini yok etmek istiyorsunuz. Bu yaptığınız doğru değildir. Yaptığınız şey doğru değildir. Yaptığınız şey doğru değildir. Yaptığınız şey doğru değildir. (CHP milletvekillerinden alkışlar) Yaptığınız şey doğru değildir. Yazıklar olsun! Yazıklar olsun! Yazıklar olsun size! Yazıklar olsun size! Yazıklar olsun size! Sizler Türkiye Cumhuriyeti’ni yok etmek istiyorsunuz.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) – Ne alakası var?

(Kâtip Üye Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu tarafından maddenin okunmasına devam edildi)

“... Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi Öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.”

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) - Diktatörlük getirmek istiyorsunuz. Sizler Saddam’ın Irak’ını Türkiye’ye getirmek istiyorsunuz. Sizlere yazıklar olsun!.. Sizler Türkiye’yi yok etmek istiyorsunuz. Yazıklar olsun sizlere! Sizler diktatörlük getirmek istiyorsunuz. Sizler diktatörlük getirmek istiyorsunuz. (CHP sıralarından “Bravo Engin” sesleri, alkışlar)

(Kâtip Üye Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu tarafından maddenin okunmasına devam edildi)

“... Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde kanun hükümleri uygulanır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.”

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Yazıklar olsun sizlere! Yazıklar olsun!

(Kâtip Üye Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu tarafından maddenin okunmasına devam edildi)

“...Cumhurbaşkanı, kanunların uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilir.

Kararnameler ve yönetmelikler, yayımdan sonraki bir tarih belirlenmemişse, Resmî Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girer.

Cumhurbaşkanı ayrıca Anayasada ve kanunlarda verilen seçme ve atama görevleri ile diğer görevleri yerine getirir ve yetkileri kullanır.”

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, maddeyi okuttum.

Maddenin görüşmelerine başlıyoruz ancak saat şu an 19.35 ve yemek arası veriyoruz.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Yazık Türkiye’ye, yazık cumhuriyetimize! (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Saat 20.30’da buluşmak dileğiyle toplantıya ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.36

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 20.35

BAŞKAN : Mustafa ŞENTOP (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ : Reşat PETEK (Burdur)

SÖZCÜ : Abdurrahman ÖZ (Aydın)

KÂTİP : Muhammet Emin AKBAŞOĞLU (Çankırı)

(Oturum, Sözcü Abdurrahman Öz tarafından açıldı)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, toplantıyı başlatıyorum.

Sayın Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun kısa bir açıklama talebi var.

Buyurun.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

15.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 7'nci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Değerli Milletvekilimiz Sibel Özdemir Hanımefendi geçen oturumda bana atfen bir cümle sarf etmişti. Ben tutanaklardan okuyacağım, başka bir yorum yapmayacağım, ne söylediğim tutanaklara geçsin diye. “Değerli arkadaşlar, biraz sonra teklifimizin içeriğini aydınlatmaya gelince, bizim sistemimiz, önerdiğimiz sistem, suigeneris, kendine özgü bir Cumhurbaşkanlığı modelidir, başkanlık sistemini ana eksen olarak alan ama Türk tipi, Türkiye'ye özgü bir model ortaya koyan, kendi tarihî tecrübemizi, millî ve yerli bakımımızı evrensel anlamda ortaya koyacak bir perspektif ve bir düzenlemedir; kendi bağlamında, kendi sistematğinde doğru ve isabetli bir şekilde değerlendirilmelidir.” demişim, açıklamam budur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Akbaşoğlu, teşekkür ederim.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Sayın Başkan, bir kısa cevap verecek Sibel Hanım, bir cümleyle cevap verecek.

BAŞKAN – Yani Sayın Akbaşoğlu sadece kendi konuşmasını hiç yorum katmadan tekrar etti.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Hiç yorum yapmadım.

BAŞKAN – Evet, ben...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan, açıklama yapsın, bir cümleyle bir açıklama yapsın.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, ben sözü...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ama Sayın Parsak ne zaman söz istese veriyorsunuz açıklama için.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, Sayın Başkan...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bakın, sadece kendi okuduğunu, tutanağı tekrar okudu. Herhangi bir sataşma yok.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Doğrudur, tamam ama bu bir zan; yanlış anlamayı gidermek için.

BAŞKAN – Zaten bir sataşma yoktu haddizatında. Ben şunu ifade edeyim...

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – İsmi vererek ama... İsmi vererek cevap verdi.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, ismini kullandığı için...

BAŞKAN – Haddizatında bir sataşma yoktu, sadece “suigeneris” ifadesini kullandı ama Sayın Akbaşıoğlu metni aynen okudu. Bu sebeple herhangi bir sataşma yok.

Ben sözü Sayın Yusuf Başer’e veriyorum...

MEHMET GÖKDAĞ (Gaziantep) – Sibel Hanım’da da bir sataşma yoktu.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – İsmi kullanarak cevap verdi, ismini söyledi.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan sadece ben de tekrar... Sataşma olarak almıyorum, sataşma yok.

BAŞKAN – Tamam, peki.

Sibel Hanım, lütfen, kısa olsun.

Buyurun.

16.- İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir’in Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu’nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben az evvelki oturumda, konuşmamda Sayın Akbaşıoğlu’na evet, atıf yaparak kendisine bir sataşmada bulunmadım; sadece kendisinin bu Anayasa değişikliğiyle getirilmiş olan sistemdeki tanımlamalarını bizzat, aynen kullandım ve sonuna da kendi tanımımızı ekledim. Yapmış olduğum açıklama bundan ibarettir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504) (Devam)

BAŞKAN – Söz sırası Sayın Başer’de.

Sayın Başer, buyurun.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anayasa değişikliği teklifimizin 9’uncu maddesinde konuşmak üzere söz aldım. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

1982 Anayasası Cumhurbaşkanının görev ve yetkilerini düzenleyen maddesinde devletin başkanı olarak Cumhurbaşkanlığını belirtmekte -devlet başkanı sıfatıyla da Türkiye Cumhuriyeti’ni, Türk milletinin birliğini temsil ettiğini- devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışması dolayısıyla da Cumhurbaşkanına yetkiler vermektedir. Cumhurbaşkanının 1982 Anayasası’nda seçim usulleri, yasama organı içerisinde milletvekillerinin oylarıyla seçilmekteydi. Aslında parlamenter sistemin aksine 1982 Anayasası’nda Cumhurbaşkanlığının yetkileri artırılmış ve sorumsuz hâle getirilmişti.

Cumhurbaşkanı, devlete hıyanet dışında hiçbir şekilde yargılanamayacağı yine Anayasa'mızın metni içerisinde yapılmıştı. Ama onun haricinde, yetki olarak yasama ile ilgili yetkileri ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş, yasamayla ilgili yetkileri düzenlenmiş, yargıyla yetkileri düzenlenmiş, âdeta 1982 Darbe Anayasası'nı yapan zihniyet, ola ki millet tarafından yanlış yaparsa, yürütmenin başı sıfatıyla Cumhurbaşkanlığını bir ara denetim mekanizması olarak görmüş ve âdeta o manada seçilmiş iradeyi etkisiz hâle getiren bir düzenleme yapmıştı. Öyle ki şu an mevcut sistemimizde adı parlamenter sistem olmasına rağmen, Cumhurbaşkanına rağmen, hiç kimse, çoğunluk oyunu almış olsa dahi, Başbakan olma, yürütmenin başı olma imkânına haiz değildi. Bununla ilgili örnekleri geçmiş dönemlerde Türkiye yakinen yaşadı ve gördü. 1998 yılında gördü, ondan sonraki zamanlarda gördü. Mecliste 15 milletvekili olan bir kişiye Cumhurbaşkanı, Başbakanlık ve hükûmeti kurma görev ve yetkisi vermişti. Dolayısıyla, bu husus yanlıştı. Özellikle 2006 yılında Meclis tarafından Cumhurbaşkanının seçilmemesi sebebiyle ki o dönemi hatırladığımız zaman, önce darbe sevicileri olan ve Türkiye'de tabiri caizse Demokles'in kılıcı olarak 82 Anayasası'nda, 61 Anayasası'nda askerî darbeler olmuş, onun üzerine anayasalar düzenlenmişti, o dönem içerisinde de bu sefer yine karşımıza askerî vesayet odağı çıkıyor ve âdeta 27 Nisan muhtırasıyla beraber seçilmiş iradeye, millet iradesine siz Cumhurbaşkanını seçemezsiniz kabilinden darbe girişimlerinde bulunuyordu. Onun üzerine, AK PARTİ hükûmetleri madem ki böyle bir durum söz konusu, dolayısıyla, o halde yapılması gereken şey, artık Cumhurbaşkanlığı seçimleri Türkiye'de yeni bir kriz ortamı olmasın düşüncesiyle dedik ki madem ki öyle, o halde Cumhurbaşkanı da halk tarafından seçilsin ve yolumuza bu şekilde devam edelim. Aslında, Türkiye siyasi tarihine baktığımız zaman, özellikle seçilmiş Cumhurbaşkanı olarak, 2014 yılından itibaren, halk oyuyla beraber seçilen ve halkın yüzde 52 oyuyla beraber seçilmiş olan ilk Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, seçimler esnasında da kendisini "Ben sadece temsil makamı olarak kalmayacağım. Ben egemenliğin kaynağı olan millettten yetkilerimi aldığımı göre..." Anayasa'mızda yazılı olan yetkilerin tamamını kullanacağını belirtmiş ve bununla ilgili olarak da oturan değil, koşan, çalışan ve Türkiye'nin gelecek kuşaklara güçlü bir Türkiye olması için, kâdir bir ülke olması için ve temel hak ve hürriyetlerinin tastamam yaşanabilir bir ülke hâline gelmesi için gayret göstereceğini belirtmişti.

Değerli arkadaşlar, Cumhurbaşkanımız da Sayın Recep Tayyip Erdoğan da Anayasa'mızın 104'üncü maddesinde yazılı olan hususlarda yetkilerini kullanmaya gayret göstermiştir. Bizim getirmiş olduğumuz düzenlemeyle mevcut Anayasa'mızın 104'üncü maddesinde yazılı olan hükümlerin dışında Cumhurbaşkanına ayrı bir yetki vermemiz söz konusu değildir, sadece yürütmenin başkanı olmak sıfatıyla ve başkanlık sisteminin ruhuna da uygun olarak düzenlemeler yapmak suretiyle böyle bir düzenleme yapmayı uygun gördük. Yine, burada hep söyleniyor, Cumhurbaşkanı kararnameleri de o noktada sınırlanmak marifetiyle, eğer Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin temel hak ve hürriyetleriyle siyasi temel hak ve hürriyetler noktasında yapılamayacağını ve eğer kararname ile kanun arasında bir çelişki olduğu zaman veya eşit olduğu zaman da kanunların öne geçeceğini hükme bağlamak suretiyle de o noktada yürütmenin başkanı olmasına rağmen sayın seçilecek olan cumhurbaşkanının o manada kısıtlar mahiyetinde bir değişiklik teklifinde bulunduk. Ben o manada yapılan değişiklik teklifinin hukuka uygun olduğunu, Anayasa'mıza uygun olduğunu ve Cumhurbaşkanlığı sistemine uygun olduğunu belirtiyor hepimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Başer, teşekkür ediyorum.

Konuşma sırası Sayın Hilmi Yarayıcı'da.

Sayın Yarayıcı, buyurun.

HİLMİ YARAYICI (Hatay) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Divan, sayın milletvekili arkadaşlarım; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Belki bir çok arkadaşımın söylediği gibi bir hatırlatmayla başlayacağım sözlerime: Birçok arkadaşımız Anayasa'nın toplumsal bir mutabakat, bir anlaşma olduğunu söyledi. Evet, ben de buna katılıyorum. Bu anlaşma toplumun tüm kesimlerini ilgilendirdiği için keşke burada Barolar Birliğinden, üniversitede ders veren, bugün açığa alınan ya da görevinden alınan hukukçu öğretmen ve öğretim görevlilerinden, anayasa hukukçularından, STK'lardan, partilerden, kısaca sivil toplum kuruluş örgütleri ve öğrencilerden oluşan bir heyet burada görüşlerini sunsalar ve onlardan da yararlanabilseydik. Dolayısıyla, madem bütün toplumu ilgilendiren bir mutabakat bu; kalıcı, sağlıklı, doğru politika üretebilecek, barışı, hukuku, bağımsızlığı, bağımsız yargıyı, kuvvetler ayrılığını öngören bir anlayışa sahip çıkan ve bunun gereklerini yerine getiren kurum ve kuruluşlar olsaydı.

Ben ilk günden beri Komisyonunda yer alıp ben de gözlemlerime dayanarak şunu söyleyebilirim ki tamam onlar yok ama hiç olmazsa buradaki ortamın daha demokratik bir işlev ve işleyişe sahip olacağını düşünüyordum. Ama, ne yazık ki bugün de gördüğüm gibi bizim Grup Başkan Vekilimiz Sayın Özgür Özel'e bir söz istediği hâlde, onlarca kez tekrar ettiği hâlde, böyle bir demokratik talebin hayata geçmediğini ve ne yazık ki genel görüşmeler üzerine henüz bu konuşmalar, görüşmeler bitmediği hâlde madde görüşmelerine geçildiğini gördüm, gözlemledim. Dolayısıyla, bu durumun İç Tüzük'e, hukuka, Anayasa'ya, en önemlisi demokrasiye aykırı olduğunu düşünüyorum. Demokrasiye aykırı olduğunu düşünüyorum çünkü gerçekten bunu içselleştirebilseydik çoğunluğun azınlığa tahakkümü dışında bir kişinin dahi düşüncesinin, önerisinin ne kadar önemli olduğunu, ona kulak vermemiz gerekliliğini görebilirdik. Dolayısıyla bunu görmediğimiz gibi, bu şekilde devam ediyor.

Bu arada ben özellikle Roboski katliamının yıl dönümü nedeniyle bu katliamı yapanları lanetliyor ve kaybettiğimiz yurttaşlarımızı bir kez daha saygıyla anıyorum.

Evet, on dört yıldır tek başına iktidar olan, istediği zaman istediği konuda ve dilediği yasayı değiştirebilecek bir AKPHükümetinin, sanki sistem tıkanmış, eli kolu bağlanmış gibi başkanlık dayatması içerisinde olduğunu görüyoruz. Yönetimde çift başlılık varmış, halkın seçtiği Cumhurbaşkanının yetkilerini kullanmadığı ve halk iradesini yansıtmadığı söyleniyormuş. Bu durum asla doğru değil çünkü zaten fiili anlamda bir süredir hayata geçen, bu uygulamaları hayata geçiren bir anlayış ne yazık ki aynı zamanda hem bir partinin genel başkanı hem Cumhurbaşkanı hem bakan hem de belediye başkanı ve neredeyse muhtarın yerine koyarak bunu hayata geçirmek durumunda kalmıştır.

Bu durum yeni bir şey değildir, aynı zamanda 2. Abdülhamit zamanını hatırlatan bir yaklaşım ve tutumdur. Sultan Abdülhamit ilk Anayasa olan 1876'daki yapım aşamasına katılıp istediği maddeye dayanarak önce Anayasa'nın mimarlarını sürgüne göndermiş 113'üncü maddeye dayanarak, ardından yine Anayasa'nın bir hükmünden yararlanıp tatile gönderdiği Meclisi otuz yıl boyunca çağırmamış ama zor durumda kaldığı ve mecbur kaldığı dönemde yani 1908'de tekrar mecbur kaldığı için çağırmış. Bu nedenle 1876'da heyet olan Parlamento kanatlarına Meclis adı verilmiştir.

24 Anayasası'nı kabul eden İkinci Mecliste durum çok farklıdır. Yani Mustafa Kemal'in tercih ettiği olmadığı hâlde ama isimlerini tercih ettiği kişilere oradaki Mecliste bulunan vekiller karşı çıkmış ve tasarının daha demokratik bir şekilde işlev ve işlerlik kazanmasını sağlamışlardır. Yapılmak istenen sistem değişikliğinden çok ne yazık ki bir rejim değişikliğidir ve tasarlanan rejim öyle bir rejim ki tüm kurum ve kuruluşlar Recep Tayyip Erdoğan'ın özellikleri göz önünde bulundurularak tasarlanmış bir Anayasa değişikliği teklifidir. Getirilmek istenen değişiklikle insan hak ve özgürlüklerinin teminatı

olan kuvvetler ayrılığı ne yazık ki tek bir adamda birleştirilmiştir. 1909 Anayasa değişiklikleriyle başlayan devletin ağırlık merkezinin saraydan Meclise kaydırılması süreci cumhuriyetle taçlandırılmış ama şimdi, ne yazık ki devletin ağırlık merkezi tam yüz yıl sonra tekrar Meclisten saraya devrediliyor.

Bitmiyor tabii. Bir madde ve kelime değişikliği var ki çok önemli. Paketin lafzından çok ruhunu ele veriyor. Meclis genel görüşmelerinin kapsamında yer alan “toplumu ve devlet faaliyetini ilgilendiren konular” ibaresi “toplumu” şeklinde kısaltılıyor ve diğer bir ifadeyle “devlet faaliyetlerini ilgilendiren konular” ibaresi çıkarılıyor ve tüm bu yetkiler ne yazık ki yine Cumhurbaşkanının yetkisi dâhiline alınıyor. Paketin madde gerekçelerinde bu durum madde 6’da şu şekilde açık açık belirtiliyor: “Yasamanın yürütmeyi denetlemesiyle Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermesi yasamanın görev ve yetkileri arasından çıkarılmaktadır.” İfade nettir ve açıktır. Kanun koyma gücü budanan, yürütmeyi denetleme görevi Anayasa’dan çıkarılan, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi veren ve alınan bir Meclis olsa olsa tabela Meclisi olur. Mevcut durumda Meclisin işlevsizleştiğini söyleyebiliriz fakat değişiklik bu fiili durumun ötesinde. Meclisi kaldırmıyor, bir meclis varmış gibi izlenim yaratmak için açık tutuyor.

İsterseniz Montesquieu’nün iki yüz altmış sekiz yıl önce söylediklerine bir kulak verelim. Montesquieu yasama, yürütme ve yargı kuvvetlerinin tek elde toplandığı bir sistemde hiçbir şekilde hürriyet olmadığını söyler. Bu konuda Montesquieu’nün düşüncelerini özetlemekten olduğu gibi vermek isterim. 1748 yılında yayınlanan “Kanunların Ruhı” adlı eserinde şöyle diyor: “Eğer aynı idarenin kişilik veya yapısında yasama erki yürütme erkiyle birleşmişse hiçbir şekilde hürriyet yoktur çünkü aynı monarkın veya aynı senatonun zalimce yürütmek için zalimce kanunlar yapmasından korkulur. Yargı erki de yasama, yürütme erklerinden ayrılmış değilse gene hürriyet yoktur. Eğer bu erk yasama erkiyle birleşirse vatandaşların hayat ve hürriyetleri üzerindeki idare keyfe kalmış bir idare olur çünkü yargıç kanun koyucunun durumuna düşer. Şayet yargı erki yürütme erkiyle birleşirse yargıç korkunç bir zalim kesilir. Bu üç erki de aynı kişi veya kurullar kullanırsa her şey mahvolur. Avrupa’nın çoğu krallıklarında hükümet hafifletilmiştir. Bu üç erkin padişahın kişiliğinde birleştiği, Türk ülkesindeyse korkunç bir müstebitlik yani despotizm hüküm sürer. Bu cumhuriyetlerde bir vatandaş, ne durumda bulunur artık siz düşünün. Evet, bu müstebit olmak isteyen hükümdarlar da bütün idare otoritesini kendi kişiliklerinde birleştirmekle işe başlamışlar.” Korkulan odur ki Montesquieu’nün 1748’de Türk ülkesi için yazdığı, şimdi yani 2016’da Türkiye Cumhuriyeti’nde gerçekleşmek üzeredir.

Bu tespit, bugün yeni bir şey olarak yutturulmak isteniyor. Daha da ayrıntılı şeyleri arkadaşlarımız günlerce söylüyor. Yani her yönüyle, yapılmak istenen demokrasiye, insan hak ve özgürlüklerine, yargı bağımsızlığına hiçbir şekilde ilişkisi ve ilişkisi olmayan bir düzenleme yapıldığını anlatıyorlar. İktidar düzenlemeyi savunurken sürekli istikrardan söz ediyor. Bakın, ben bir iki örnek vereyim madem istikrar diyorsunuz. 1 Kasım sonrası özellikle gelişen istikrarın, bir buçuk yıl içerisinde ne yazık ki 21 bombalı saldırıda 411 kişinin hayatını kaybetmesi olduğunu biliyoruz. İstikrarınızın İstanbul’da, Ankara’da, Sırtak’ın, Yüksekova’nın ve daha birçok yerleşim yerinin yerle bir edilmesi ve yüz binlerce insanın yerini terk etmek zorunda kalması, yaşamını yitirmesi -sivil, asker polis- gözümüzün önünde yaşadığı için görüyoruz. Bu istikrarda savaş dilinin bine yakın askerimizin, polisimizin yaşamını yitirdiği olgusunu değiştirmiyor. Bir de bu istikrar döneminde yüzlerce cana mal olan darbeyi de yaşadık. Darbe fırsatçılığı üzerinden binlerce insan tutuklandı, on binlerce, yüz binlerce kamu görevlisinin işine son verildi, açığa alındı. Yani hilafet, şeriat ve Kürt düşmanlığı gösterilerinden başka hiçbir gösteriye izin vermemenizin de istikrarınızın bir parçası olduğunu düşünüyorum. Dile kolay geliyor belki ama 3

bin akademisyenin bu süreçte üniversitelerimizden uzaklaştırıldığını, size boyun eğmeyen gazetecileri tutuklamanın, muhalif medya organlarının kapılarına kilit vurmanın, eleştirinin en küçüğüne dahi tahammül edememenin istikrarınız olduğunu söyleyebiliriz.

BAŞKAN – Sayın Yarayıcı, toparlayalım lütfen.

HİLMİ YARAYICI (Hatay) – Sayın Başkanım, ben...

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – On dakika içinde toparlayacak.

HİLMİ YARAYICI (Hatay) – Pardon, ben söyleyeyim.

Ben çok açık söyleyeyim, bugüne kadar çok az konuşurum ama öz konuşurum. Çok da konuşmam, boş da konuşmam. İzin verin, on dört yıldır bu iktidardasınız, konuştunuz, yaptınız, uyguladınız, birkaç dakika tahammül ediniz.

BAŞKAN – Sayın Yarayıcı, biz tahammül ediyoruz ama...

HİLMİ YARAYICI (Hatay) – Tamam, gerekirse...

BAŞKAN – ...bu Komisyon 9’uncu gündür günde on iki saat çalışıyor.

HİLMİ YARAYICI (Hatay) – Biliyorum, ben buradayım.

BAŞKAN – Ama siz belki bugün geldiniz. Biz bütün arkadaşlara gerekli tahammülü...

HİLMİ YARAYICI (Hatay) – Başkanım, ben de buradaydım. İlk günden beri buradayım. İzin verin, birkaç cümleyle bitireyim.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Saatlerce konuşulur, Anayasa bu, Anayasa. Anayasayı değiştiriyorsunuz, konuşacağız tabii.

BAŞKAN – Buyurun, lütfen devam edin.

HİLMİ YARAYICI (Hatay) – Sizin istikrar dediğinizin, halklarımızı etnik ve dinî temeller üzerinden ayırıştırarak birini diğerine düşman etmek olduğunu, kan, ölüm ve gözyaşından başka bir sonuç elde edilmediğini de gördük. Bu nedenle bize daha fazla istikrardan bahsetmeyin lütfen. “İstikrar” dediğiniz şeyin, kavramları ters yüz etmekten ibaret olduğunu da biliyoruz. O hâlde bu başkanlık dayatmanızın nedenlerini çok az da olsa söyleyin. Bombaların patladığı, şehit cenazelerinin geldiği, en büyük ekonomik krizlerin yaşandığı böyle bir dönemde “başkanlık” diye tutturmanın bir nedeni var elbette. Çünkü başta rejim değişikliğini dayatan irade, yıllardır hukuksuzluğunun halklarımıza yaşattığı acıların, Suriye’de meşru bir yönetimi devirme uğruna kafa kesen cihatçı çetelere tırlar dolusu silah ve lojistik destek sunmanın, ülkemizin katillerin üssü hâle gelmesinin; Berkin’in, Ali İsmail’in, Ethem’in, Ceylan’ın, daha onlarca gencimizin öldürülmesinde “Bu emri ben verdim.” diyenin elbette bir hesabı sorulacağını biliyorsunuz, dahası yandaş yargı aracılığıyla ayakkabı kutularında ele geçirilen milyon dolarların hesabının sorulacağını da. Ancak o, iktidarını sağlamlaştırmak istedikçe Aylan bebek ve daha nice çocuk bir daha “anne” diyemeyecek; binlerce anne, baba bir daha evladına sarılamayacak; cenazesi bir hafta sokakta kalan Taybet Ananın evlatları bir daha annelerine sarılamayacak; gencecik yaşta evinde sabaha karşı dört buçuk gibi polislin girdiği ve polise sadece “Galoş giy.” dediği için yarım metre mesafeden vurulan Dilek Doğan hayata gülümseyemeyecek; Berkin bir daha uçurtma uçurtamayacak, misket oynayamayacak. Ankara Tren Garı, barış talebinin “kan ve ölüm” demek olduğunu anlatıyor bize. Suruç’ta patlayan bomba Kobanili çocuklara oyuncağın dahi çok görüldüğünü gösteriyor bize. Cizre’de, Sur’da bodrumların “canların korunduğu alanlar” yerine “toplu öldürülme” anlamına geldiğini gösteriyor bize. Devrilen çözüm masasının yüzlerce asker, polis evlatlarının babalarına hasret bir ömür anlamına geldiğini de gördük. Dolayısıyla, bugün, özellikle çok yakın, birkaç gün içerisinde 16 askerimizin şehit olduğu bir yerde, onlarca askerimizin yaralandığı bir yerde, Türk Bayrağı’nın

yerlerde sürüklendiği ve ayaklar altında çiğnendiği görüntüsü gözler önündeyken, Hükûmetten de sanal medya tosuncuklarından da tek bir tepki görmedik. Buna razı değiliz. Buna razıyken yandaş yazarların katledilen Mehmetçiği Türk askeri olmamakla suçlaması bizi bir kez daha yaktı. Yani Çanakkale’den Antep’e varana kadar Kurtuluş Savaşı’nda şehit olan, kanı yetmezmiş gibi tüm vatandaşlarımıza ilişkin vatan olmak için daha da kana ihtiyaç duyulduğunu vurgulayan anlayış, anlayış değildir.

Tüm bu acıların elbette bir sorumlusu var ve biz o sorumlunun, o iradenin kim olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla, düzenlemede “Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar suç işlerse ne olacak?” sorusunun cevabı tam da bu korkuyu yansıtmaktadır. Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakanların suç işledikleri zaman yargılanabilmeleri için önce Meclisin 301 milletvekilinin soruşturma açılmasını istemesi gerekecek. Sonra, Meclisin 360 vekilinin...

BAŞKAN – Sayın Yarayıcı...

HİLMİ YARAYICI (Hatay) – Buyurun.

BAŞKAN – Lütfen, toparlayalım.

HİLMİ YARAYICI (Hatay) – Toparladım, son cümleler.

BAŞKAN – Çünkü konuşacak diğer arkadaşlar var. Lütfen toparlayalım.

HİLMİ YARAYICI (Hatay) – Peki. Bir kez konuştum ama izin verin, işte birkaç kelime daha konuşalım çünkü gerçekten buna ilişkin ihtiyacımız var, halkın bizden bir beklentisi, karşılığımız var bizim.

BAŞKAN – Doğru söylüyorsunuz.

Buyurun.

HİLMİ YARAYICI (Hatay) – Teşekkür ederim.

Evet, düzenlemeden de anlaşılacağı gibi Cumhurbaşkanının yargılanmaması için her ayrıntı en ince detayına kadar düşünülmüş. Hesap verme korkusunun ülkemizi felakete sürüklemesi için izin vermeyeceğiz. Bizde bu yürek attığı sürece direneceğiz. Rejim değişikliği yapmanıza izin vermeyeceğiz. Böyle biline.

Toparlayıp son cümleyi söylüyorum. Sonuç olarak, eğer gerçekten Anayasa değişikliği yapacaksak öncelikle toplumsal barış ve uzlaşır bir noktadan hareket etmek zorundayız. Toplumun tüm kesimlerini, öğrencileri, memurları, yurtseverleri, ilericileri, aydınları, akademisyenleri dışlamadan, Alevileri, yurtseverleri, Kürtleri dışlamadan, barış dilini kullanarak, hem içeride hem dışarıda ortak, eşit vatandaş ilişkisini hayata geçirebilecek bir anlayışı önce tesis etmek zorundayız ki bundan sonra bir Anayasa değişikliği yapalım. Yoksa bu Anayasa ayakları havada, sağlıklı olmayan, kalıcı olmayan, içi boş bir anayasa olacak, bizim tarafımızdan da kabul görmeyecektir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Konuşma sırası Sayın Burcu Çelik’te.

BURCU ÇELİK (Muş) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, öncelikle Roboski’de can veren 34 yurttaşımızı anarak sözlerime başlamak istiyorum. Ne yazık ki üzerinden beş sene geçmesine rağmen, hâlen 1 kişi bile bu konuda yargı karşısında değildir. Üstüne üstlük, akrabalarını bu katliamda kaybeden Milletvekili Arkadaşımız Ferhat Encü de şu anda hukuksuz bir şekilde cezaevinde tutulmaktadır.

Arkadaşlar, sürekli olarak burada ne kadar ciddi bir iş yaptığımızı, yaptığımız işin sorumluluğunun ne kadar büyük olduğunu anlatmaya çalışıyoruz. Bunu anlatmaya çalışırken de lütfen -burasını özellikle belirtiyorum- kişilerden bağımsız düşünelim. Sadece şimdiki Cumhurbaşkanını, bugünü ve getirmek üzerinden düşünmeyelim; başkalarının da bugünü ve geleceğini hesap ederek bir iş yapalım demeye çalışıyoruz. Ne yazık ki geldiğimiz noktada bunu anlatmakta sıkıntılar yaşadığımızı düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, 9'uncu maddeyle Cumhurbaşkanına o kadar büyük yetkiler veriliyor ki bu yetkilerin sadece olağan hâllerde değil, olağanüstü hâllerde bile kullanılması büyük sorunlara yol açacaktır. Neredeyse maddenin özeti şudur: Bir şekilde bir Cumhurbaşkanı seçilecek ama seçilecek olan bu Cumhurbaşkanı ise devlet kurumlarının, yargı kurumlarının, özetle ülkenin temel taşlarını oluşturan her kurumun yetkilisini seçebilecek.

Değerli milletvekilleri, biz teklifin içeriğine, hâlihazırda görüşme şeklinde elbette ki karşıyız ancak görüyoruz ki baştan sona eksik olan bu teklife ilişkin yaptığımız konuşmalar iktidarı etkiliyor. Bunun bir sonucu olarak ve anladığımız kadarıyla iktidar milletvekillerinin de karşı çıktığı 5'inci madde tasarıdan çıkarıldı. Şimdi 9'uncu maddeye bakıyorum; bu madde, 5'inci maddeden çok daha tehlikeli bir madde. Bu maddeyle Cumhurbaşkanının herhangi bir milletvekiline ihtiyacı yok değerli arkadaşlar. Maddeyle Cumhurbaşkanı istediğini atayabiliyor, istediğini görevden alabiliyor, istediği zaman kanun yapabiliyor. Sözüm ona, bir istisna getirilmiş, Cumhurbaşkanı temel hak ve hürriyetler ile siyasi hak ve hürriyetler hakkında kanun hükmünde kararname çıkaramıyor teklife göre.

Hepinizin dikkatine sunmak istiyorum: Bu konu, Anayasa madde 90'da zaten düzenlenmiş bir konudur. Anayasa madde 90, 2004 yılında yine AKP Hükûmeti zamanında getirilmiştir. Nedir bu madde? "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlararası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz." Yani, değerli arkadaşlar, bu maddeden de anlaşılacağı üzere, madde 90 değiştirilmediği müddetçe hak ve özgürlükler noktasında imzacısı olduğumuz uluslararası sözleşmeler kanunlar karşısında elbette ki üstün olacaktır.

Değerli arkadaşlar, isterseniz 9'uncu maddeyi ve metnin tamamını göz önünde bulundurarak denge denetlemenin olmadığını ve de en önemlisi kuvvetler ayrılığının nasıl kuvvetler birliği hâline geldiğini maddeler hâlinde açıklayayım:

Cumhurbaşkanı mevcut taslakla yasamayı kontrol edecek diyorum ben. Nasıl mı? Cumhurbaşkanı parti genel başkanı olarak milletvekili listesi yapacak; Cumhurbaşkanı Meclisi feshedebilecek; Cumhurbaşkanı bütçeyi hazırlayacak; Cumhurbaşkanı kararnamelerle kanun alanını daraltacak; Cumhurbaşkanı kanunları veto edebilecek.

Cumhurbaşkanı yargıyı şekillendirecek diyorum. Nasıl? HSYK Başkanını atayacak örneğin, HSYK'nın yarısını kendisi atayacak, Anayasa Mahkemesinin 15 üyesinden 12'sini atayacak.

Cumhurbaşkanı devleti yapılandıracak diyorum. Nasıl? Kamu kurum ve kuruluşlarını kuracak, kamu tüzel kişilerini kuracak ve bunlara yetki verecek.

Cumhurbaşkanı uluslararası ilişkileri belirleyecek. Nasıl? Cumhurbaşkanı uluslararası anlaşmaları akdedebilecek; Cumhurbaşkanı büyükelçileri atayabilecek.

Cumhurbaşkanı bürokrasiyi, devleti şekillendirecek. Nasıl? Cumhurbaşkanı tüm üst düzey kamu yöneticilerini atayabilecek, atama kriterlerini kendisi belirleyecek; eğitimi şekillendirecek -YÖK ve rektör atamalarından kaynaklı- orduyu şekillendirecek.

Cumhurbaşkanının geniş yetki alanlarına gelecek olursak: Millî güvenlik politikalarını belirleyebilecek; TSK Başkomutanlığını temsil edecek; OHAL ilanına karar verebilecek.

Peki, değerli arkadaşlar, bu kadar geniş yetkileri olan Cumhurbaşkanının denetimi nasıl sağlanacak diye baktığımızda, teklifte böyle bir düzenlemenin olmadığını görüyoruz. Denetlemenin olmadığına ilişkin de şunları kamuoyuna ve sizlere sunmak istiyorum: Cumhurbaşkanı tüm yetkileri tek başına, herhangi bir denetimi olmadan kullanacak. Yargı denetimi daraltılacak, sadece ve sadece Anayasa Mahkemesinin denetimi var olacak. Örneğin, Danıştay ön incelemesi kaldırılacak. Cumhurbaşkanına ömür boyu hukuki bir koruma gelecek. 3 dönem seçilebilme imkânı da gelecek.

Değerli arkadaşlar, şimdi, burada günlerdir konuşuyoruz, eminim ki hepimizin önünde var, Kemal Gözler’in bir makalesi yayımlandı, yılların hocası, yılların hukukçusu. Ben oradan bir alıntı yaparak bunu bütün değerli arkadaşların dikkatine sunmak istiyorum. Kendi yorumumu hiç katmadan, direkt makaleden okuyacağım. Bakın, şöyle diyor:

“Kuvvetler ayrılığı yoksa hürriyet de yoktur

Bundan iki yüz altmış sekiz sene önce Montesquieu’nün söylediği gibi, yasama, yürütme ve yargı kuvvetlerinin tek elde toplandığı bir sistemde hiçbir şekilde hürriyet olmaz. Bu konuda Montesquieu’nün yazdıklarını özetlemeden olduğu gibi verelim. 1748 yılında yayınlanan ‘Kanunların Ruhı’ isimli eserinde Montesquieu şöyle diyor:

‘Eğer aynı idarenin kişilik veya yapısında yasama erki yürütme erkiyle birleşmişse hiçbir şekilde hürriyet yoktur. Çünkü, aynı monarkın veya aynı senatonun zalimce yürütmek için zalimce kanunlar yapmasından korkulur.

Yargı erki de yasama ve yürütme erklerinden ayrılmış değilse gene hürriyet yoktur. Eğer bu erk yasama erkiyle birleşirse vatandaşların hayat ve hürriyetleri üzerindeki idare, keyfe kalmış bir idare olur çünkü yargıç, kanun koyucunun durumuna düşer. Şayet yargı erki yürütme erkiyle birleşirse yargıç korkunç bir zalim kesilir’

Bu üç erki de aynı kişi veya kurullar kullanırsa her şey mahvolur...

Avrupa’nın çoğu krallıklarında hükümet hafifletilmiştir... Bu üç erkin padişahın kişiliğinde birleştiği Türk ülkesinde ise korkunç bir istibdat hüküm sürer...

Bu cumhuriyetlerde bir vatandaş ne durumda bulunur, artık siz düşünün. Aynı idareciler kitlesi, kanunu yürütme yolunda zaten, yine kanun koyucu sıfatıyla, kendi kendine verdiği tam bir yetkiye sahiptir; genel emirleriyle devleti silip süpürebilir ve yargı erki de kendisinde bulunduğu için özel emirleriyle de herhangi bir vatandaş mahvedebilir.

Orada bütün iktidar bir bütün hâlini almıştır; zalim bir hükümdarın varlığını belli eden bir dış emare olmasa dahi bu olay her an hissedilir.

Müstebit olmak isteyen hükümdarlar da, bütün idare otoritesini kendi kişiliklerinde birleştirmekle işe başlarlar.’

Korkulan odur ki Montesquieu’nün 1748’de ‘Türk ülkesi’ için yazdığı şeyler 2016’da Türkiye Cumhuriyetinde gerçekleşmek üzeredir.

Önemle belirtmek isterim ki yasama, yürütme ve yargı kuvvetlerinin elinde toplandığı kişinin kim olduğunun -altını çiziyoruz- bir önemi yoktur. Bu kişi bir ‘bilge kral’ veya halk tarafından yüksek bir oy oranıyla seçilmiş bir başkan olsa bile değişen bir şey olmaz. Halk tarafından seçilmiş olması bu kişinin yetkilerini kötüye kullanmayacağı anlamına gelmez. Her kuvvetin doğasında kötüye kullanılma eğilimi vardır. Bundan yüz yirmi dokuz sene önce Lord Acton’un söylediği gibi ‘İktidar yozlaştırır, mutlak iktidar mutlak yozlaştırır.’ İktidar iktidarla sınırlanır, iktidardakilerin insafıyla değil!

Kuvvetlerin aynı elde toplandığı bir sistemde kimse güvende değildir. Böyle bir sistemde medeni yaşam tehdit altındadır.

Kuvvetler ayrılığı yoksa anayasa da yoktur

Kuvvetler ayrılığı teorisi, anayasacılığın en temel ve en eski teorisidir. Kuvvetler ayrılığının olmadığı yerde anayasa da olmaz. Kuvvetler ayrılığının olmadığı bir devlet, anayasal devlet değildir. Bu husus, en güzel, en çarpıcı şekilde 16 Ağustos 1789 tarihli Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'nin 16'ncı maddesinde şu şekilde belirtilmiştir: "Hakların güvence altına alınmadığı ve kuvvetler ayrılığının olmadığı bir toplumda anayasa yoktur." Bundan 227 yıl önce ilan edilmiş bu madde şunu söylüyor: Bir devlette bir anayasanın olduğunu söyleyebilmek için o devlette, bir yandan vatandaşların hak ve hürriyetlerinin güvence altına alınması, diğer yandan da o devlette kuvvetler ayrılığının olması gerekir. Bu iki şart gerçekleşmedikçe bir devlette "anayasa" isimli bir belgenin olması, o devlette gerçek anlamda bir anayasanın olduğunu göstermez.

Türkiye'de son yıllarda vatandaşların hak ve hürriyetlerinin güvence altında olup olmadığı çok tartışmalıdır. Kuvvetler ayrılığı ise uygulamada varlığı ve etkililiği tartışmalı olsa bile, hiç olmazsa Anayasa'mıza göre şeklen vardı. 10 Aralık 2016 tarihli bu değişiklik teklifiyle artık kuvvetler ayrılığı sadece fiilen değil, resmen de kaldırılmaktadır. Söz konusu Anayasa değişikliği teklifinin gerçek anlamı budur. Fiilen kalkmış olan kuvvetler ayrılığının resmen de kalkmasıdır.

Sonuç olarak değerli arkadaşlar, 10 Aralık 2016 tarihli Anayasa değişikliği teklifi şayet kabul edilirse Türkiye'de sadece Hükûmet sisteminde bir değişiklik olmayacak, kuvvetler ayrılığı ilkesi ortadan kalkacak, bu ilkenin ortadan kalkmasıyla, bir yandan, Montesquieu'nün söylediği gibi, Türkiye'de hürriyet de ortadan kalkacaktır. Diğer yandan da bu ilkenin ortadan kalkmasıyla 1789 Fransız Bildirgesi'nin belirttiği gibi, Anayasa da ortadan kalkacaktır. Zira, yukarıda açıkladığımız gibi, kuvvetler ayrılığının olmadığı yerde hürriyet de, anayasa da olmayacaktır değerli arkadaşlar.

Tüm bu sebeplerle, şu anki teklifin tamamının geri çekilmesini, Türkiye halklarının beklediği, gerçekten, çoğulcu, demokratik bir anayasanın tekrardan bütün kesimlerce üzerinde tartışılıp kamuoyuna, halka sunulması gerektiğini talep ediyorum ve hepinizi tekrardan saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Özkan, teşekkür ediyorum.

Söz sırası Sayın Oğuz Kaan Salıcı'da.

Sayın Salıcı, buyurun.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, on güne yakındır burada, Adalet ve Kalkınma Partisi ile Milliyetçi Hareket Partisinin üzerinde uzlaşmış olduğu Anayasa teklifiyle ilgili görüşlerimizi ifade etmeye çalışıyoruz. Ben muhalefet partilerinden arkadaşların söylemiş olduklarından oldukça fazla şey öğrendim ama üzülerek söyleyeyim, iktidar partisindeki arkadaşlarımızın ifade etmiş olduğu görüşlerin büyük bir kısmı muhalefetin dile getirmiş olduğu eleştirilere doyurucu bir cevap vermek yerine, daha çok, hamasetle örülü nutuklar atmak yönünde olmuştur ki umarım, bundan sonraki konuşmalarda daha tutarlı ve yapılan eleştirileri ortadan kaldıran ya da tatmin eden cevaplar verilebilir.

Değerli arkadaşlar, şu ana kadar konuşan arkadaşlarımız olayı gerek anayasa hukuku çerçevesinde gerek anayasa tarihinde ya da tarihsel örnekler boyutunda ele aldılar. Ben o bölümlere çok girmeyeceğim ama ortada çok açık bir şey var ki bu teklifte, güçler ayrılığı yerine güçler birliğini doğrudan sağlayan bir sistem söz konusu ki bizim en büyük eleştirilerimizden bir tanesi de bu. Burada şöyle net bir durum var: Partinin genel başkanı olacak olan bir başkan ya da cumhurbaşkanı, o partinin, bizim şu ana kadarki siyasal sistemimize göre ya da Adalet ve Kalkınma Partisinin şu ana kadar uygulamış olduğu

yönteme göre milletvekillerini de belirler aynı zamanda, kimlerin milletvekili olacağını da belirler yani milletvekili listesini partinin genel başkanı belirler. Bu, bazı diğer partilerde de böyledir. Aynı gün yapılacak olan bir seçimde, bir partinin genel başkanı olan cumhurbaşkanı milletvekili listesini de belirlediği için eğer o kişi cumhurbaşkanı seçilirse onun partisinin de orada çoğunluk sağlayacağı söylenebilir, zaten maddeye bunun için konulmuş büyük ihtimalle. Şimdi, böylece, yasamayı o cumhurbaşkanı ele geçirmiş oluyor, o belirlemiş oluyor. E, yürütmenin zaten başında. HSYK'yı da, Anayasa Mahkemesini de çoğunlukla kendisi belirlediği için yargıyı da ortadan kaldırmış oluyoruz, onu da tek bir kuvvete bağlamış oluyoruz. Dolayısıyla, aslında, güçler birliğini uygulamış oluyoruz. Şimdi, güçler birliğini uyguladığınız zaman ne olur? Ortaya şöyle bir durum çıkar: Türkiye, Dünyanın, Avrupa'nın gelişmiş demokrasilerinden ayrılmaya başlar. Bu, bizim zaten düşük olan tasarruf oranlarımızı etkiler, ekonomimizi etkiler. Diyeceksiniz ki "Başkanlık sistemiyle ekonominin ne ilgisi var?" Hatırlayın, şu son birkaç ay içerisinde dolar kurunun en yüksek zıpladığı dönem, olağanüstü hâlin tekrardan ilan edildiği ve açıklandığı gündü. Yani, aslında, Amerika'daki seçimden ya da onun dışındaki birçok gelişmeden etkilenmedi mi? Evet, etkilendi, sonra tekrardan yerine geldi. Ama olağanüstü hâlin uzatıldığının açıklandığı gün dolar kuru çok ciddi bir reaksiyon gösterdi, o gün bugündür de belli bir seviyenin altına düşmüyor. Türkiye'ye gelen dış yatırım azalıyor, hatta, bir miktar yatırım tekrar Türkiye'nin dışına çıkıyor. Türkiye'de perakende sektöründe ciddi sorunlar var. Yani, şunu ifade etmeye çalışıyorum: Yanlış bir dış politika Antalya'ya gelen turist sayısını nasıl etkiliyorsa ya da Kilis'e düşen füzelere neden oluyorsa yanlış bir sistem değişikliği, Anayasa değişikliği, başkanlık sistemine geçiş de Türkiye'nin ekonomisine ciddi zararlar verebilir.

Şimdi, bu aynı zamanda, sizin şu ana kadar getirmiş olduğunuz yani 2002 yılından beri getirmiş olduğunuz siyaset diline ya da ilk başta kullanmış olduğunuz dile ve iddialarınıza da aykırı. Şöyle aykırı, Adalet ve Kalkınma Partisi ilk kurulduğu yıllarda hep şunu söyledi, burada partinin kurucusu olan ya da o yıllardan beri milletvekili olan arkadaşlarımız da var: "Biz vesayetle mücadele ediyoruz. Biz statükoyla mücadele ediyoruz." "Askeri vesayet" dedi, "yargı vesayeti" dedi, "bürokratik vesayet" dedi vesaire. Ama şu ana kadar söylemiş olduklarınızla, daha doğrusu, ilk kuruluş sırasında söylemiş olduklarınızla daha sonra yapmış olduklarınız arasında ciddi bir makas açıklığı var. Ben oturdum -daha önce okumuştum ama- sizin parti programınızı tekrardan okudum, 2002 yılındaki Adalet ve Kalkınma Partisinin programını. Burada size açık bir şekilde, o gün yazdıklarınız ile daha sonra uyguladıklarınız ve bugün yapmaya çalıştıklarınız arasındaki açık çelişkileri müsaade ederseniz göstermeye çalışacağım. Örneğin, "temel hak ve özgürlükler" bölümünde -biraz o bölümü hızlı geçeceğim- diyorsunuz ki: "Esasen, laiklik, her türlü din ve inanç mensuplarının ibadetlerini rahatça icra etmelerini, dinî kanaatlerini açıklamalarını, bu doğrultuda yaşamalarını ancak, inançsız insanların da hayatlarını bu doğrultuda tanzim etmelerini sağlar." İleri bir şey söylüyorsunuz ama bunu lütfen, biriniz gidin, İsmail Kahraman'a söyleyin. Meclisin, sizin oylarınızla seçilmiş olan Başkanı bir kere değil, iki kere değil, defaatle Anayasa'dan laikliğin kaldırılması gerektiğini söyledi; parti suçudur arkadaşlar. Yani, eğer Adalet ve Kalkınma Partisinde gerçekten, iyi işleyen bir disiplin mekanizması olsaydı İsmail Kahraman'ın bugün ihraç edilmiş olması gerekirdi.

BAŞKAN – Sayın Salıcı, siz lütfen, madde gündemine ilişkin konuşun, AK PARTİ'yle ilgili, lütfen, o kısımlara girmeyin çünkü cevap hakkı doğmasın.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Sayın Başkan, gelip cevap hakkı kullanabilirler ama ben kimseyi rencide edici bir dil kullanmıyorum.

BAŞKAN – Ama şu an, insicamı bozmayacak şekilde, lütfen, madde gündemiyle ilgili konuşalım.

Devam edin.

Gündeme devam ediyoruz.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Ne konuşacağımıza da mı siz karar vereceksiniz ya!

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Sayın Başkan, dokuz günden beri buradaki hazırun bir çalışma yürütüyor, bu çalışma sırasında tansiyonun ciddi şekilde yükseldiğine tanık da olduk. Dikkat ediyorsanız, ben belli bir nezaket çerçevesini aşmadan...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum, doğru söylüyorsunuz.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Aynı zamanda, “Bu bunu söyledi, şu şunu söyledi.”ye de girmeden, parti programı üzerinden, yazılı...

BAŞKAN – Ama şimdi, “parti disiplini” falan dediğiniz zaman o başka bir noktaya gidiyor.

Siz lütfen, devam edin.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Sayın Başkan, ben neyin nereye gittiğini fark edebilecek durumdayım.

Yazılmış, üzerinde tartışılmış, bir kurucular kurulu tarafından kayda geçirilmiş ve bir siyasi partiyi bir arada tutan ana metin de parti programıdır zaten. İnsanlar o parti programına güvendikleri için, inandıkları için üye olurlar, onun için parti programından tek tek aldım.

BAŞKAN – Sayın Salıcı, siz lütfen devam edin.

Buyurun.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Devam ediyorum.

“Partimiz, bütün vatandaşlarımızın özgür haber alma ve düşüncelerini yansıtmaya hakkını kabul eder. Çağımız demokrasilerinin vazgeçilmez koşullarından biri özgür medyanın varlığıdır.” Adalet ve Kalkınma Partisi programı. Şimdi, arkadaşlar, bununla ilgili ne söyleyeyim, 150’yi geçti tutuklanan gazeteci sayısı, Türkiye’de “havuz medyası” diye bir kavram sizin zamanınızda icat oldu. Bunun finansmanının nasıl sağlanacağıyla ilgili de işte, ortaya dökülen bir sürü konuşmalarda vesairede hepimiz tanıklık ettik bir sürü tatsız şeye. “Parti içi demokrasi, bireyin ve azınlık görüş sahiplerinin hukuku ve demokratik yarışma hakları sağlanarak geliştirilecektir.” diyor. Sayın Davutoğlu’nun bir gecede bir saatlik bir görüşmenin sonucunda Başbakanlıktan ve parti genel başkanlığından ayrıldığını ve şu andaki Sayın Binali Yıldırım’ın göreve geldiğini hep beraber biliyoruz. Daha ilginç bir şey söyleyeyim. “Parti adaylarının tespitinde tüm üyelerin katılımıyla yapılacak ön seçim sistemi esas alınacaktır.” diyor Adalet ve Kalkınma Partisinin programında. 2002 programını gelmeden kontrol ettim, şu anda hâlihazırda geçerli olan programınızda da aynen yazıyor. “Milletvekili ve bakanların yargılanmaları önündeki anayasal engeller kaldırılacak; dokunulmazlık, tüm kamu görevlilerinin yargılanabilmeleri önündeki engeller ve ayrıcalıklarla birlikte ele alınacak ve milletvekillerinin Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerine inhisar ettirilecektir.” 4 tane bakanın yargılanmamak için dokunulmazlıklarının kaldırılmadığını sizlere hatırlatırım. Yani buradan şuraya geliyoruz aslında, 2002 yılında siz bir sistem eleştirisi yaparak toplumun karşısına çıkmışsınız o sistem eleştirisinde var olan yapıyı statükoculukla suçlamışsınız, onu değiştireceğinizi ifade etmişsiniz, toplum da size ilk seçimde yüzde 34 civarında oy vermiş ama ondan sonraki gelen durumda öyle bir hâle gelmiş ki toplum sizin söylediklerinizle yaptıklarınız arasında bir uçurum oluşmuş ve Adalet ve Kalkınma Partisinin 2002’de kendi programına yazdığı sözler geçerli olmakla birlikte uygulama maalesef çok daha geriye dönmüş. Bir örnek vereyim isterseniz...

ÇETİN ARIK (Kayseri) – Doğru söylüyorsunuz, biz de şahidiz.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Tabii tabii, bir örnek vereyim isterseniz. Şimdi, değerli arkadaşlar, ne söyleniyor? 2002, 2003, 2004 yıllarında o günün Başbakanı ya da parti sözcüleri tarafından sıkça ifade edilen bir durum vardı, denirdi ki: “Türkiye tüm Orta Doğu’ya model ülkedir, hem demokratiktir hem laikliği esas alır hem de bir İslam ülkesidir -yani Müslümanların büyük bir çoğunlukla yaşadığı bir ülkedir- bir model ülkedir.” Daha sonra denildi ki: “Türkiye lider bir ülkedir.” Daha sonra dendi ki Türkiye önümüzdeki yıllarda dünyanın en büyük ekonomilerinden bir tanesi olacaktır.” Bu son bir ay içinde yapılan bir iki açıklamayı okuyayım size, söyleyeyim isterseniz. Sayın Binali Yıldırım dedi ki: “Eğer bu anayasa geçmezse ülke bölünecektir.” dedi, bir. İkincisi: Yine, parti sözcülerinden hatta Cumhurbaşkanı da söyledi: “Bugün itibarıyla Türkiye’nin beka sorunu vardır.” dedi. Şimdi, beka sorunun ne kadar facia bir şey olduğunu yani ülkenin varlık yokluk tehlikesi altında olduğunu biliyoruz. Şimdi, 2003 yılında model ülkeydi, lider ülkeydi, 2015-2016 yıllarında beka sorunu var ve parçalanma tehdidiyle karşı karşıya. Değerli arkadaşlar, bu arada başka kimse iktidar olmadı ki, bu arada Adalet ve Kalkınma Partisinin iktidarı devam etti. Dolayısıyla buradan yapılacak olan çıkarım bu işin faturasının aslında sizin iktidarlarınız döneminde yapılmış işlerden kaynaklandığını, belki siz bunu böyle yapmak istemediniz ama yapmış olduğunuz işler ülkeyi böyle bir noktaya doğru getirdi.

Gelelim anayasa ile ilgili bölüme. Programda Anayasa’yla ilgili gayet güzel sözler var. Diyor ki: “Özgürlükçü, tüm toplumun ihtiyaçlarına cevap veren, demokratik hukuk devleti ilkesine ve demokratik ülkelerin standartlarına uygun, toplum ile devlet arasında yeni bir toplum sözleşmesi kurmayı hedefleyen, tümüyle yeni bir anayasa önerisi hazırlayacaktır. Bu öneri, yeni bir anayasal mühendislik denemesi değil, -yani şu anda yapıldığı gibi değil, bu tam bir anayasal mühendislik denemesidir- halkın iradesini ve taleplerini demokratik temelde devlet yapısına yansıtan bir belge olacaktır. Kısa, öz ve açık biçimde açıklanacaktır. Kuvvetler ayrımı ilkesi hassasiyetle uygulanacaktır.” Baştan beri eleştiriyoruz, burada kuvvetler ayrımı yok, bununla ilgili tatmin edici bir açıklama yapılsın diye, maalesef yapılmıyor. “Yasama, yürütme ve yargı güçleri arasında ve denge denetim sağlanacaktır.” diyor sizin programınızda arkadaşlar. Şimdi, ben bundan sonra dönüp şu anda sizin yaptığınız şeyler, sizin 2002’deki kendi programınıza da aykırı dersem haksız mı olurum?

BAŞKAN – Sayın Salıcı, toparlayalım lütfen.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – “Partimiz sadece kendi içinde değil, parlamento ve toplum içinde de kolektif iradenin tekil iradelerin yerini almasını sağlayacaktır.” “Tekil iradelerin yerini almasını sağlayacaktır.” demek bir kişinin değil, birkaç kişinin değil, tüm toplumun iradesi ortaya konacaktır demek ki dokuz gündür burada yapılan eleştirilerin temel noktalarından birisi de budur. “Bu nedenle partimiz, hazırlayacağı yasa tekliflerini sivil toplum kuruluşlarının değerlendirmelerini alarak oluşturacaktır.” Değerli arkadaşlar, baştan beri bunu söylüyoruz, sivil toplum örgütleri niye yok, üniversitelerden ya da sendikalardan, farklı yerlerden neden görüş alınmıyor, bunu sorguluyoruz, sizin programınızda da bunun böyle yapılması gerektiğini zaten siz yazmışsınız ama yazmış olduğunuz şeylere riayet etmediğiniz bir durumla karşı karşıyayız. “Yüksek mahkeme üyelerinin belirlenmesi usulü, mahkemelerin bağımsızlığı, mesleki ölçütler ve seçim yapacak organlar demokratik ülke deneyimleri dikkate alınarak yeniden düzenlenecektir.” Bizim tartıştığımız sistemin adı ne? Türk tipi başkanlık. Hani demokratik ülkelerin deneyimleri?

BAŞKAN – Sayın Salıcı, lütfen toparlar mısınız.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Hani bunlardan biz ders alacaktık? Farklı tercihlerin rekabeti, sağlıklı bir demokratik sistemin vazgeçilmez unsurlarındandır. Bu yarışta çoğunluğun oyunu alanlar iktidara gelir, tüm ülkenin ya da yerel yönetimlerin sorumluluğunu üstlenirler.” Buraya kadar sorun yok. “Ancak yarışı kazanmak ve iktidara gelmek çoğunluğun iradesini mutlaklaştırmaz.” Arkadaşlar,

aynı şeyi söylüyoruz, çoğunlukçuluk değil, çoğulculuk olsun diyoruz, 2002’de yazmışsınız ama yapılan uygulama bambaşka bir şey. “Partimiz, teröre tepki olarak maksadını aşan ve bölge halkını rahatsız eden bazı uygulamaların terk edilmesi ve yıllardır devam eden OHAL uygulamasının tamamen kaldırılmasını hedeflemektedir.” Buna açıklama yapmaya gerek duymuyorum, konu gayet açık zaten. “Kamu personelinde kariyer ve liyakat esasını temel alacak ve eleman alımlarını bu kıstasa göre yapacaktır.” Arkadaşlar, Yenikapı’da Sayın Genel Başkan çıktı dedi ki: “Şu liyakat şimdiye kadar olmadı belki ama bundan sonra şu liyakati bir göz önünde bulunduralım.” dendi ama yapılan, verilen ifadeler bu FETÖ soruşturması kapsamında ortaya çıkardı ki 2010 yılındaki referandumda ayan beyan bildiğiniz cemaatle, belki o zaman terör örgütü olduğunu bilmiyordunuz ama aleni pazarlık yapılmış, bildiğiniz cemaatle yapılmış. “108 verelim.” denmiş, öbür taraf demiş ki “Hayır, 140’dan daha aşağı olmaz.” demiş, 2002’de programınıza “liyakat” yazmışsınız liyakati hak getire.

Değerli arkadaşlar, YÖK’le ilgili de çok ilginç şeyler var. Şimdi, şunu söylüyor Adalet ve Kalkınma Partisinin liderleri ya da sözcüleri. YÖK hep bir eleştiri konusuydu Adalet ve Kalkınma Partisi kurulduğunda. “YÖK, bir koordinasyon kuruluna dönüştürülmesi gerekir.” yazıyordu burada, gittikçe daha da güçlendirdiniz, her rektör seçiminde seçilen rektör...

BAŞKAN – Sayın Salıcı, lütfen toparlayın.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Sayın Başkan, ekonomiyle bile alakası vardır diyorum, sizin programınızın da alakası var doğrudan.

BAŞKAN – Sayın Salıcı, lütfen toparlayın...

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Peki, hızlandırayım, anladım hızlandırayım.

BAŞKAN – Sayın Salıcı, benim için sorun yok, biz Başkanlık Divanı olarak bu işi yürütmeye kararlıyız ama...

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Peki, Sayın Başkanım.

BAŞKAN – ...sizin arkadaşların söz talebini yerine getirme gayretiyle hareket ediyorum, takdiri size bırakıyorum.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Anladım Sayın Başkan.

BAŞKAN – Biz Başkanlık Divanı olarak icraatımızı yaparız.

Teşekkür ederim.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Anladım.

Şöyle söyleyeyim. Programınızdan verilmesi gereken örnek çok uzun ama kısaltarak vereyim. Şimdi, YÖK’le ilgili hep şu söylendi: “YÖK diye bir şey olmaz, yanlıştır. Üniversite rektörleri arasında seçim yapılıyor, bu seçimde birinciye riayet etmiyorsunuz.” dendi, vesaire vesaire birçok şey dendi. Arkadaşlar, Dicle Üniversitesi Rektörü şu anda FETÖ suçlamasıyla içeride, bir hanımefendi, altıncı sıraya geldi oylamada, YÖK bunu 3’e düşürdü, 3 kişinin arasından Sayın Cumhurbaşkanı birinci olarak atadı, bugün FETÖ’den içeride. Boğaziçi Üniversitesi Rektörü, -başka arkadaşlarımız da söyledi- yüzde 86 oy aldı ama bugün yerine aday bile olmayan birisi atandı. Bunlar sizin söylemiş olduklarınızla yapmış olduklarınız arasında yaşanmış olan en büyük çelişkilerden bir tanesi.

Değerli Başkan, diğerlerine, sansürle ilgili, basın özgürlüğüyle ilgili vesaire başka şeyler de var, onlara çok fazla girmeden sözümü tamamlayayım isterseniz. Şimdi, şöyle bir sıkıntıyla karşı karşıyayız. Siz bir anayasa teklifi getirdiniz, bu anayasa, eğer toplumun tamamını kucaklayan, mümkün olduğunca

geniş bir uzlaşmaya dayanan bir anayasa olmazsa belki Meclisten geçer, -biz geçeceği kanaatinde değiliz- belki referandumdan da geçer yüzde 51'le, -biz ondan da geçeceği kanaatinde değiliz- ama geçtiği zaman bir yasallık elde eder ama bir meşruiyet elde edemez. Yüzde 92'yle gelen...

(Gürültüler)

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Arkadaşlar, ben ne söylediğimi biliyorum, yasallık elde eder, meşruiyet elde etmez diyorum, gayet açık.

BAŞKAN – Sayın Salıcı, lütfen toparlayın.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Yok, hiç öyle değil, hiç öyle değil arkadaşlar...

BAŞKAN – Sayın Salıcı, lütfen toparlayın. Sayın Salıcı...

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Hayır, hayır, müsaade edin, bitireyim.

BAŞKAN – Sayın Salıcı, toparlayın...

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Hayır, bitiriyorum, son cümleyi...

BAŞKAN – Hayır, bakın, şu an...

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Son cümleyi söyleyeceğim, tıpkı...

BAŞKAN – Şu anda arkadaşlarınızın konuşma hakkından alıyorsunuz, devam edin.

CEMAL OKAN YÜKSEL (Eskişehir) – Bizim muvafakatımız var efendim.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Sayın Başkan, tıpkı 1982 Anayasası'nın referandumdan yüzde 92'yle geçmiş olmasına, yasallık kazanmasına ama daha sonra o Anayasa'yı yapanlar dâhil olmak üzere bir tek kişinin arkasında durmadığı, değiştirilmekten yamalıklı bohçaya dönen Anayasa'nın düştüğü duruma düşer. Böyle bir Anayasa'nın Türkiye'nin istikrarına, ekonomisinin gelişmesine, siyasi partilerin daha demokratik bir noktada olmasına, hak ve özgürlüklere, basın hürriyetine hiçbir faydası olmaz. Tartışmalı bir anayasa Türkiye'yi daha iyi bir noktaya götürmez, sizin çok sevdiğiniz iktidara da götürmez arkadaşlar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Salıcı, Teşekkür ediyorum.

Ayrıca, partimizin programını ve tüzüğünü okuduğunuz için de ona da teşekkür ediyorum.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Hepimiz okuduk canım.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Siz de okuyun, siz okuyun, siz.

BAŞKAN – Şimdi, tabii, değerli arkadaşlar, grup başkan vekilimizin kısa bir söz talebi var.

Buyurun Hocam.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

17.- Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın İstanbul Milletvekili Oğuz Kaan Salıcı'nın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teselsül ettirilmiş 8'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; teşekkürler.

Sayın Salıcı birçok eleştiriden bahsetti. Tabii, her biri birer ikişer cümleden müteşekkil bir eleştiriler zincirine nereden başlanır, nerede biter, bunlara cevap nasıl verilir?

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Süre bu kadar.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ama emin olun, bunlar orijinal eleştiriler değil Sayın Salıcı.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Çünkü sürekli aynı hataları yapıyorsunuz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Geçmiş zabıtlara bakılırsa bunların hepsinin söylendiği ve hepsine de cevapların verildiği hatırlanacaktır. Fakat burada üzerinde durulması gereken bir iki husus var. Bunlardan birisi şu: En son söylediğiniz yasallık, meşruiyet meselesi.

Yasallık, meşruiyet hukukta tartışılır, çok doğru, ama demokratik teorinin esası, nihai olarak halkın vermiş olduğu kararın doğru olacağı varsayımı üzerine kuruludur. Eğer bunu reddederseniz -demokrasi elbette sadece bundan ibaret değildir ama- demokrasinin en temel unsurlarından birini reddetmiş olursunuz. Biraz da akla şunu getirir: Rahmetli Ecevit, hatırlarsınız, bir zamanlar sayısal-siyasal tartışması yapmıştı. Sanki bu yasallık ve meşruiyet tartışması o sayısal-siyasal tartışmasını hatırlatıyor yani siz sayısal olarak güçlü olabilirsiniz, halktan daha fazla yetki almış olabilirsiniz ama siyaseten CHP’nin özgül ağırlığı hesaba katıldığında, onun dediğinin olması gerekir şeklindeki bir yaklaşımı hatırlatır. Bu çok doğru olmaz.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Hiç alakası yok.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Siz alakası olmadığını düşünebilirsiniz ama söylediğiniz sözler karşı tarafta bu tür çağrışımlar yapıyorsa iletişimde ve seçilen dilde bazı problemler var demektir.

İkincisi, 12 Eylül döneminde, ben de yargılananlardan birisiydim.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – O zaman sahip çıkın.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Çok sanıklı bir davaydı. Savcı aynı zamanda bir dergide yazmış olduğum yazıdan pasaj alarak benim 146’dan cezalandırılmamı talep etmişti. Yazdığım yazı...

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Solcu olarak mı yargılandınız, solcu muydunuz?

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ülkücüydü, ülkücü.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – İzin vererseniz anlatayım: Yazdığım yazı, reklamlarda küçük çocukların görüntülerinin ve masumiyetlerinin istismar edilerek ticari kazanç sağlama çabalarına ilişkin eleştirel bir yazıydı ve işte, “bu kirli ve çirkin düzen” şeklinde içinde bir cümle geçiyordu. Savcı, başlangıçtaki ifadeleri bırakmış, nokta nokta demiş, işte “bu kirli ve çirkin düzen” diyen sanık, 146’ya karşı eylemle kalkışmada bulunmuştur diye 146’dan tecziyemi talep etmişti ve beraat ettim.

BURCU ÇELİK (Muş) – Şu anda bize aynısını yapıyorlar, biliyor musunuz?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Aynısıysa beraat edersiniz, merak etmeyin. (Alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Hocam, sizin cevap hakkınız bizim uygulamamızın dışında olduğu için bir uygulama geliştirmesi yapmamız lazım yoksa süreçte sıkıntıya giriyoruz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Hayır, bir yere bağlayacağım. Çok affedersiniz. Sonuçta biz bir saat, iki saat konuşma talebinde bulunmadık. Aslında zaman zaman iki dakikalık, üç dakikalık açıklamalarda bulunuyoruz.

Aslında, emin olun, bütün samimiyetimle söylüyorum, muhalefetteki bazı arkadaşlar bizi eleştirirken 12 Eylül savcılarının mantığına göre davranıyorlar.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Şu ankiler de öyle yapıyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdiki savcılar şahane!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Nokta, nokta, nokta, bir cümleyi alıntılıyorlar, önünde sonunda ne geliyor, bunları atlayarak buradan bir hüküm cümlesi çıkartıyorlar.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Eskiden kopyala-yapıştır yoktu, şimdi kopyala-yapıştır yapıyorlar.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Bakın, bu siyasette iyi bir şey değil.

Şimdi, mesela, “Referandum geçmezse ülke bölünecek.” demiş Sayın Başbakan. Sayın Başbakanın böyle bir beyanı yok. Değil. Sadece, bu Anayasa değişikliğinin Türkiye’nin birliği bütünlüğü bakımından ne kadar önemli olduğunu anlatırken o ifade içerisinde değerlendirilmesi gereken bir husustur. Yoksa niye bölsün?

VELİ AĞBABA (Malatya) – 12 Eylülü arıyoruz. Kenan Evren yataktan kalksa “Maşallah” der; “Ben bile bu kadar düşünememiştim.” der Kenan Evren.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Ama yanlış hatırlamıyorsam, yanlışsa lütfen düzeltin, “Bu referandum ülkeyi bölecek.” şeklinde sizin beyanlarınız vardı. Böyle beyanlarınız vardı: “Referandum ülkeyi bölecek.” Ee, referandum demokratik araçlardan birisi.

BAŞKAN – Hocam, sürece devam etmek istiyoruz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Amasya) – Kıymetli arkadaşlar, lütfen bu eleştiriler ne olup bittiğine ilişkin, ne anlatıldığına ilişkin bütün o anlamları ihata eden bir yere oturursa hepimiz faydalı oluruz, yoksa öbür türlü bir faydası olmaz.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN – Hocam, ben de teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, konuşma sırası Emine Yavuz Gözgeç Hanımda...

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Sayın Başkan, sadece bir cümle müsaade eder misiniz?

BAŞKAN – Ama siz zaten hakkınızı fazlasıyla kullandınız.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Hanımefendinin sözünü kesmek istemem ama sadece bir cümle müsaade edin.

BAŞKAN – Sayın Salıcı, bir dakika, lütfen...

18.- İstanbul Milletvekili Oğuz Kaan Salıcı’nın Amasya Milletvekili Mehmet Naci Bostancı’nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Sayın Başkan, şimdi, Naci Bey o nazik üslubuyla ince ince bazı şeylerden bahsetti. Onların bir kısmı cevap vermeye değer değil ama bir tanesi cevap vermeye değer çünkü burası üzerinden bir siyaset yürütülüyor. Yani “Cevap vermeye değer değil.” derken “değersiz” anlamında söylemiyorum, hani, “Ben onlara cevap vermeyeceğim.” anlamında söylüyorum.

Yasallıkla meşruiyet meselesi eski bir tartışmadır; siyaset biliminde de, siyaset tarihinde de eski bir tartışmadır. Ben eğer daha sonra 82 Anayasası’nı ve ona verilen yüzde 92 oya rağmen... Yasallık kazanmıştır yani geçerli olmuştur, uygulanmıştır ama bu, toplumda bir meşruiyet zemini yaratmamıştır örneğini vermemiş olsam Sayın Bostancı’nın söylediklerine katılırim ama konuyu daha sonra örneklediğim için burada siyasal-sayısal tartışmasına da meşruiyetle yasallık arasında benim kastetmediğim bir anlamı ortaya koymaya da ben gerek olmadığı kanaatindeyim. Kendisi bir anekdottan bahsetti...

BAŞKAN – Sayın Salıcı, teşekkür ederim.

Bir dakika dediniz, iki dakika, üçüncü dakikada.

OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Tamam efendim, hızlandırayım. Ben o kadar hızlı konuşmıyorum demek ki.

Madde 146'yla ilgili başından geçen bir şeyden bahsetti. Ben de geçen ay Sayın Binali Yıldırım'ın başından geçen bir şeyden bahsedeyim. Bir grup DSİ müteahhidi toplanıyorlar, diyorlar ki: "Biz bu ihaleleri aldık üç sene önce, beş sene önce, dolar kuru 1,80'di, 1,90'dı ama bizim girdilerimiz döviz üzerinden. Dolayısıyla bizim fiyat farkı almamız lazım." Sayın Başbakana gidiyorlar. Sayın Başbakan, "cumhurbaşkanlığı sistemi" dediğiniz sisteme geçilmeden, başkanlık sistemine de geçilmeden "Arkadaşlar, bu iş beni aşar, oraya gideceksiniz." diyor.

Arkadaşlar, siz Türkiye'yi böyle bir hâle getirdiniz. Bunu da görmek lazım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Peki Sayın Salıcı, teşekkür ederim.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504) (Devam)*

BAŞKAN - Konuşma sırası, Sayın Emine Yavuz Gözgeç Hanım'da.

Sayın Gözgeç, buyurun.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; birkaç gündür Komisyon çalışmalarını izliyorum. Öncelikle, "Uzlaşalım, bir araya gelelim, bir anayasa yapalım." deniyor. Oysa 2011 yılında tüm partilerin eşit katılımıyla bir Anayasa Komisyonu oluşturuldu, STK'lar da önerilerini sundular. Yirmi altı ay boyunca kapsamlı bir çalışma yapıldı, 60 madde üzerinde uzlaşıldı, ancak, uzlaşılan maddeler dahi çıkarılamadı.

2016 yılında yine Meclis Başkanlığının girişimiyle bir komisyon oluşturuldu. Ancak "Başkanlık varsa konuşmayız." ve benzeri şartlar ileri sürülerek başlamadan bitti, bitirildi. Yine 26'ncı Dönemde bir uzlaşma komisyonu oluşturuldu, 7 madde üzerinde uzlaşıldı. Bugün teklif edilen maddeler içinde bu 7 madde de mevcut.

Daha güçlü bir Türkiye ve siyasi istikrarla yolumuza devam etmek için MHP'yle birlikte bu teklif hazırlanmıştır. Bu teklife de katkı konulabilirdi, konulmadı. Şimdi, Komisyondaya görüşüyoruz ancak buradaki genel tavır da, "Nasıl katkı koyarız?"dan çok, "Nasıl engelleriz?" tavrı. Bir yandan, "İlanihaye, yıllarca konuşalım." anlayışıyla "Milletvekilini konuşturmuyorsunuz, milletin hakkını gasbediyorsunuz." diyenler, dün Denizli Milletvekilimiz konuşurken sıralara vurup, bağırıp çağırıp slogan atmak suretiyle Milletvekilimizi, Komisyon tarafından, Başkan tarafından söz verilmişken, konuşturmamak için ellerinden geleni yaptılar. Yani milletin vekilinin, milletin hakkını slogan atarak, bağırarak, sıralara vurarak gasbettiler. Bu tavır, gerçekten milletin hakkını koruma niyetini gösteren bir tavır mıdır, takdirlerinize bırakıyorum. Aslında bu tavır, "Milletin egemenliği nedir, sadece biz biliriz. Milliyetçilik nedir, biz biliriz. Anayasa nedir, biz biliriz. Bizden başka doğru yoktur." tavrı. Bizim teklif ettiğimiz sistem cumhurbaşkanlığı sistemi yani bir yönetim sistemi. Rejim değişikliği olduğu iddiası var. "Cumhuriyet elden gidiyor, cumhuriyete sahip çıkın." algısı oluşturulmaya çalışılıyor.

367 krizini hatırlayalım; karar yeter sayısı olarak belirtilen 367'nin toplantı yeter sayısı olduğu iddia edildi. Daha önceki Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde bu aranmış mıydı? Hayır. Sayın Ahmet Necdet Sezer'in süresi dolmuştu, Meclis bir cumhurbaşkanı seçecekti, Sayın Abdullah Gül ilk turda 357 oy aldı. Ne dendi? "Hayır, size cumhurbaşkanı seçtirmeyiz." Yani burada birkaç gündür, Meclisin yetkilerinin ortandan kaldırıldığını iddia edenler, parlamenter sistemde Meclisin cumhurbaşkanı seçmesine izin vermediler. Meclisin 357 oyla alınan kararına saygı duymadılar, Anayasa Mahkemesine götürdüler.

O zamanki Meclis tutanaklarına bakın, söylenenler: “Toplumu ötekileştiriyorsunuz. Fedakârlık yapıp adayınız çekilsin. Siz belirleyemezsiniz cumhurbaşkanını, halka gitseniz bile seçemeyeceksiniz.” Anayasa Mahkemesine başvuru aynı gün 27 Nisan e-muhtırası verildi. Ne deniyor muhtırada? “Son günlerde Cumhurbaşkanlığı seçimi sürecinde öne çıkan sorun, laikliğin tartışılması konusunda odaklanmış durumdadır. Bu durum Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından endişeyle izlenmektedir.” Bu muhtıraya karşı CHP ne dedi? “Bu, bir muhtıradır, Hükûmet bunun gereğini yerine getirmelidir. Halkımız devlet organlarıyla çatışanlara sahip çıkmaz. Genelkurmayın tespitleri bizim tespitlerimizdir, farklı değildir; altına imzamızı atarız.” Anayasa Mahkemesi ne dedi? “Daha önce bu konuda da karar verilmemiş olabilir, bu düşünülmemiştir. Geçmişteki uygulamalar Anayasa’ya uygun olmayabilir ama biz şimdi ‘Meclis yanlış yapmış, düzelttik.’” dedi.

Sayın Abdullah Gül’ün eşinin başörtülü olması gerekçe gösterilerek yapılan laiklik-başörtülü tartışmaları... Burada bir parantez açmak istiyorum. Özellikle Bursa’da baro başkan seçimlerinde oy kullanmaya gelirken, bir tatil gününde, sadece siyah başörtüsü taktığı için “Oyu iptal edilsin.” diyerek tutanağa imza atanları biliyoruz. Bu zihniyetin, demokrasi dersi vermeye çalışması ayrı bir ironidir. Yine o günlerde, cumhuriyet mitingleri, “Tehlikenin farkında mısın?” manşetleri... Bugün de burada atılan sloganlar neler? “Tiyatro çadırını yıkacağız.”, “Hesap soracağız.”, “Yüzde 50 sizden nefret ediyor.”... Yani, dokuz yıl önce söylenen ve yapılmak istenenler, “Cumhuriyet elden gidiyor.” sloganları bugün yine aynı zihniyet tarafından tekrar ediliyor.

Aynı şeyleri tekrar edip, tekrar tekrar yapıp farklı sonuçlar beklemek ne kadar doğru bilemiyorum. Halk o zaman da gereken cevabı verdi, şimdi de verecek inşallah. Biz halkımızın ferasetine güveniyoruz.

Ben, burada yapılacak değişikliklerin hayırlı olmasını diliyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Gözgeç, çok teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, bir cevap hakkı doğdu.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Emine, beni mi kastettin?

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – “İmza atanlar.” dedim.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Beni kastettiğinizi söyleyeceğim.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bir saniye.

Değerli arkadaşlar, konuşma sırası...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, cevap hakkı doğdu, parti adına...

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – İmzalamış mıydınız?

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Ben söz alayım, açıklayacağım şimdi.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bir saniye...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Hayır.

Grup adına Sayın Özgür Özel’e söz vereceğim.

Sayın Özel, buyurun.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

19.- Manisa Milletvekili Özgür Özel’in Bursa Milletvekili Emine Yavuz Gözgeç’in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi’nin teselsül ettirilmiş 8’inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, Emine Hanım’ı dikkatle dinledik. Tabii, kendi konuşması içinde ifade etmeyi gerekli gördüğü, bizim de dikkatle dinlediğimiz pek çok husus var. Bizim itirazımızın olduğu çok husus da var. 367 tartışmasını bir başka boyutuyla zaman zaman ele alıyoruz, hatta bir konuşmacımızdan o konuyu enine boyuna irdelemesini de isteyeceğim tutanaklara geçmesi açısından. Ama her şey bir yana, sapla samanı, Sayın Cumhurbaşkanının deyimiyle at iziyle it izini birbirine karıştırmamak lazım bir konuda, verilen e-muhtıra meselesi.

27 Nisanda verilen e-muhtıra, Cumhuriyet Halk Partisi tarafından sivil topluma karşı verilmiş bir muhtıra olarak algılanmış ve dile getirilmiş olup, o e-muhtırayı veren kişinin, dönemin Başbakanı, şimdiki Cumhurbaşkanı tarafından devlet üstün hizmet madalyasıyla ödüllendirildiğini, kendisine o günün parasıyla 500 bin, bugünkü kur hesabıyla 1 milyon TL’nin üzerinde zırlı bir Mercedes hediye edildiğini, makamdan kapıya kadar uğurlandığını, Cumhuriyet Halk Partisinin 27 Nisan e-muhtırasıyla ilgili araştırma komisyonu kurma talebinin de partiniz milletvekillerinin oylarıyla 24’üncü Dönemde reddedildiğini hatırlatmak istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Özel, teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Bu arada, benim bir talebim var Emine Hanımdan.

BAŞKAN – Sayın Özel, sataşmaya mahal vermeyelim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tam aksine Sayın Başkan.

Bir imada bulundunuz, bulunduğunuz ima Bursa baro seçimleriyle ilgili.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Özgür Başkanım, o bana söylenmiş bir şey.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamam, işte onu soracağım.

Bir saniye Nurhayat, ben senin hukukunu korumakla görevliyim, devlet bunun için maaş ödüyor bana.

Şimdi, bir imada bulundunuz. (AK PARTİ milletvekillerinden “O kendi hakkını koruyamıyor mu?” sesleri)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, hayır...

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, lütfen sataşma yapmayalım.

Değerli arkadaşlar, lütfen iyi niyetle söylenmiş bir cümleyi lütfen istismar etmeyin.

Sayın Özel, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Çok özür dilerim de şöyle bir şey var: Nurhayat Hanım söz istese Başkanın vermeyeceği açık çünkü açık bir sataşma yok ama...

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Ben Nurhayat Hanım’ı hiç demedim, genel bir zihniyeti kastettim. İmzalamış mı bilemiyorum?

BAŞKAN – Sayın Özel, lütfen devam edelim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Benim buradaki görevim şu: Bursa baro seçimlerinde, kullandığı, attığı bir imza üzerinden, başörtülü birisinin oyunun sayılmaması için imza verdiğini ima ettiğiniz kişi bu salonda ya da Cumhuriyet Halk Partisinde şu anda milletvekili mi, değil mi? Eğer kastettiğiniz Nurhayat Hanım’sa açıkça söyleyin cevap hakkını kullanacak, değilse tutanağa geçsin.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – İmza atıp atmadığını bilemem, o yüzden söyleyemem. Ben, genel bir zihniyeti ifade ettim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Nurhayat Hanım’ı kastetmediniz?

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Bilemiyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, kastettin ya da kastetmedin.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Bilemiyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yapacak bir şey yok o zaman.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, konu açığa kavuşmuştur.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504) (Devam)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, gündeme kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Konuşma sırası Sayın Mehmet Tüm'de.

Sayın Tüm, buyurun.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bölgemizde savaş ve terör tüm hızıyla devam etmektedir. Her gün onlarca şehidimizi, yurttaşımızı içimiz kan ağlayarak toprağa veriyoruz. 15 Temmuz darbe girişiminden sonra devlet çökmüş, asker ve polis yarından çoğu darbeye diye cezaevlerine atılmış, 1 milyonun üzerinde insan mağdur edilmiş. İstihbaratımız çökmüş, haberi eniştenden, kayınçodan, vatandaştan alır duruma gelmişiz. Ülkemiz bu kadar sıkıntılı bir süreçten geçerken siz, devletin düzenini sağlamak yerine, insan haklarını, özgürlükleri ve demokrasiyi yok etmek istiyorsunuz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen hatibi dinleyelim.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Ülkeyi komşularının tümüyle savaşın eşiğine getirdiniz, ekonomiyi krize soktunuz. Tüm bunları düzeltmek adına OHAL ilan ettiniz. Ülkede normal bir düzenin olmadığını artık siz de kabul ediyorsunuz, “Olağanüstü hâli de bunun için ilan ettik.” diyorsunuz. Yani, kısacası, siz, bu güzelim ülkeyi yangın yerine çevirdiniz.

Şimdi sizlere soruyorum: Evlere, ocaklara ateş düşerken sizin tek derdiniz Başkanlık mıdır? Yangında ilk kurtaracağınız, Sayın Tayyip Erdoğan'ın koltuğu mudur? Bu telaşın, bu korkunun nedeni nedir söyler misiniz? Öyle anlaşılıyor ki başkanlığı getirmek için ülkeyi bu hâle sizler bilerek getirdiniz. Ancak, biliniz ki bu ülkeyi kuranlar ülkeye diktatörlük getirmeniz için savaşmadılar. Onlar halk için savaştılar, padişahın değil, halkın yanında yer aldılar.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bakınız, sizlere Mustafa Kemal Atatürk'ten bir anekdot anlatacağım: 1924 Anayasası'nın cumhurbaşkanlığını düzenleyen maddesi görüşüldüğünde Mecliste genel eğilim, halk tarafından seçilmesi olarak ortaya çıkmıştı. Atatürk bunun üzerine şu konuşmayı yapıyor, diyor ki: “Efendiler, Cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi sakıncalıdır, vekillerin seçmesi daha uygundur. Yarın birisi çıkar ‘Beni halk seçti.’ diyerek krallığını ya da diktatörlüğünü ilan ederse demokrasi tehlikeye girer.”

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; doksan iki yıl önce söylenmiş bu söz, bizlere bugünün özetini çok açık ve net biçimde anlatmaktadır. Geldiğimiz yer, ne yazık ki tam da Atatürk'ün işaret ettiği tehlikeli yerdir. İşte, onun için diyoruz ki kurucu iradenin getirdiği rejime dokunmayın. Cumhuriyet her şeyiyle hassas dengeler üzerinde kuruldu, rejimle ve toplum dengeleriyle oynamayınız.

Sayın milletvekilleri, son birkaç yıldır sizin her yerde ağzınıza sakız ettiğiniz başkanlık hayaliniz, ne yazık ki ülkemizin gündemini meşgul etmeye devam etmektedir. Ülkemizde oluk oluk kan akarken, bizler buraya kapanmış, yangından mal kaçırır gibi, kim, nasıl diktatör olacak diye günlerden beri tartışıyoruz. Bu, Fatih'in İstanbul'u fethederken Bizanslı papazların melekler tartışmasına benziyor. Tarih bunu nasıl yazacak, takdiri tarihçilere bırakıyorum.

Sayın Başkan, AKP olarak sizler önce Amerikan sistemine özendiniz, sonra baktınız ki orada demokrasi var, başkan tek adam değil, yönetimi demokratik kurumlarla bölüşüyor, kongreye hesap veriyor; bunun size göre olmadığını anlayıp gördünüz ve bundan vazgeçtiniz, "Türk tipi" diye bir başkanlık uydurdunuz; bu da tam sizin anlayışınıza göre idi. Nedir bu Türk tipi başkanlık, bunun için ne yapmak gerekirdi, hepsini ince ince hesapladınız, sonunda karar verdiniz. Tam altı yüz yıl, bu ülkede bir uygulama vardı yani tek adamlık uygulaması. "İşte, tam bize göre." dediniz. "Zaten Osmanlı'da herkes padişah değildi, 'Osman' ile 'Orhan Bey' idi, sonraları 'han', 'sultan', 'hakan' diye anıldılar, çok sonraları 'padişah' denildi, şimdi de varsın adı 'padişah' yerine 'başkan' olsun; önemli olan, adı değil, padişahın kendisidir." dediniz. Aslında adını da koydunuz ancak şimdilik sadece kendi aranızda kullanıyorsunuz. Sizin için artık her yerde bir reis var. Belki şimdi anlaştığınız gibi ileride MHP'yle anlaşır "başbuğ reis" dersiniz ya da yakışır sizlere. Zaten modelin teamülü olan "Cumhurbaşkanlığı" gibi isimler size asla uygun değildir.

Değerli milletvekilleri, bakınız, 16 Mayıs 1919 günü Bandırma Vapuru'yla Samsun'a doğru yola çıkan Mustafa Kemal'in aklında bir şey vardı, tek şey vardı: Ülkeyi, önce işgalci emperyalist güçlerden temizlemek, sonra ulusun egemenliğini zorla elinde bulunduran saltanattan kurtarmaktı. Daha ilk gün aklından geçen, cumhuriyet fikriydi. 23 Nisan 1920'de bunun ilk örneği olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi açıldı. Emperyalizm ülkeden kovulduktan sonra saltanat kaldırıldı ve nihayet 29 Ekim 1923'te cumhuriyet ilan edildi. Egemenlik kayıtsız ve şartsız ulusa verildi. Tüm bunları yapanlar Çanakkale'nin ve Kurtuluş Savaşı'mızın muzaffer komutanlarıydı. Tüm askerdi, tamamı cephelerde bizzat savaştı, orduları yönetti. Hiçbirisi, masa başında oturarak kendisini başkomutan ilan etmedi ancak bu muzaffer komutanların hiçbirinin aklına diktatörlük kurmak asla gelmedi, böyle bir şeyi hiç düşünmediler, önerenlere de sert tepkiler gösterdiler. Tüm bunları merak edenler Birinci Meclis tutanaklarına baksınlar, nasıl bir demokratik düzen öngördüklerini orada göreceklerdir.

Sayın milletvekilleri, şimdi bir an düşünelim, Atatürk'ün yerinde Tayyip Erdoğan, İsmet Paşa'nın yerinde Binali Yıldırım, Fevzi Paşa'nın yerinde İsmail Kahraman olsaydı ne olurdu memleketin hâli, düşünebiliyor musunuz?

İyi ki de o dönemde sizler yoktunuz, Vahdettin'i İngiliz zırhlısından indirir, yalvarır yakarır başımızda tutardınız çünkü siz, padişaha kul olmayı çok seviyorsunuz, Türkiye Cumhuriyeti'nin yüz yıllık kazanımlarını tek kalemde silip geriye dönmek istiyorsunuz.

Bakınız, Başbakan Binali Yıldırım bir açıklama yaptı, dedi ki: "Türkiye rejim tartışmasını 1923'te sonlandırmıştır." Evet, bizler de aynen Başbakan gibi düşünüyoruz. Başbakanı sözünün arkasında durmaya davet ediyoruz. 1923'te kurucu irade tarafından yani kurucu iktidar tarafından kurulan çoğulcu parlamenter sistemi sizler hangi hakla ortadan kaldırıyorsunuz? Dünyanın neresinde görülmüş ki kurucu iktidarın kurduğu rejimler, seçimle iktidara gelen bir parti tarafından değiştirilsin, ortadan kaldırılsın.

Sayın üyeler, kurucu iktidarların özelliği, uğruna savaştıkları halk adına yeni bir devlet, yeni bir rejim kurmalarıdır. Bunun için savaşır, bunun için halktan yetki alırlar. Sizin bu rejimi değiştirmek gibi bir hakkınız ve yetkiniz yoktur. Her iktidara gelen parti kafasına göre rejimi değiştirirse o ülkede huzur olabilir mi? Böyle bir devlet anlayışı nerede görülmüştür?

Şimdi, siz rejimi değiştirip gerekçe olarak “istikrar”ı bahane ediyorsunuz. Aslında, tüm bunların geçerli olmadığını sizler çok iyi biliyorsunuz. Onun için, 15 Temmuz bahane ederek kendinizi kurucu irade yerine koyuyorsunuz. FETÖ çeteleriyle mücadelenin adını “İkinci Kurtuluş Savaşı” koymanızın asıl sebebi budur. FETÖ’yü bile kendi amaçlarınız için çok iyi kullanıyorsunuz. Hiç düşünmek istemediğimiz sorular, sizin bu faşizan tutumunuzdan dolayı aklımıza geliyor.

Bakınız, Kenan Evren darbe yaparken Amerika’dakiler “Bunlar bizim çocuklar.” dedi. Şimdi, sizin bu tutumunuz, aklımıza “FETÖ’cüler de AKP’nin çocukları mı?” sorusunu getirmektedir çünkü siz, kurmak istediğiniz rejim uğruna ülkeyi ateşe atmaktan çekinmeyecek kadar hırslarınıza yenik düşüyorsunuz. Şimdi her şeyi bir diktatöre vererek ne yapmak istiyorsunuz, anlamış değiliz.

Değerli arkadaşlar, diktatörlük gelince ekonomi düzelecek mi, dolar 2 liraya düşecek mi, bölgede savaş bitecek mi, IŞİD, PKK, FETÖ yok olacak mı, terör bitecek mi, Kürt sorunu çözülecek mi, Türkiye’de eşit yurttaşlık sağlanacak mı, işsizlik sona erecek mi, demokrasi tüm kurumlarıyla işleyecek mi, tek adamın olduğu yerde yargı bağımsızlığı olacak mı, basın özgürlüğü olacak mı, üniversiteler özgürce rektörlerini seçecek mi, cemaat yurtlarından çocuklarımız kurtulacak mı, çağdaş, demokratik, laik eğitim olacak mı yoksa millî seferberlik ilan etmeye devam mı edeceksiniz? Mesela, başkan millî seferberlik ilan ederek paraları banka yerine ayakkabı kutularına saklamayı mı emredecek? FETÖ yerine hangi cemaatleri devlete yerleştirecek? Eş dost, aile fertlerinden Bakanlar Kurulu mu oluşturulacak? Kendisini eleştiren gazeteci, yazar ve aydınları cezaevine atmaya devam mı edecek? Başkan tüm bunları yaparken bugün burada parmak kaldıran sizler ne yapacaksınız? Vicdanen rahat olacak mısınız? Farkında değilsiniz ama Meclisi fiilen etkisiz duruma getirip kapatıyorsunuz. Reisinizin, sizin parmaklarınızı indirip kaldırmanıza artık ihtiyacı bile kalmayacaktır. Yazık olacak sizlere. Parmaklarınız da kireç tutacak.

Sayın AKP’li arkadaşlar, tüm bunlara çok kızdığınızı biliyorum.

BAŞKAN- Sayın Tüm, toparlayalım lütfen.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Toparlıyorum.

Bunlar benim uydurmalarım değil Sayın Başkan, bugüne kadar yaşadıklarımızın göstergesidir. Eğer sizler bu tasarımı gerçekleştirirseniz, bunlar ne yazık ki yaşanacak, hatta daha kötüsü yaşanacak. Örneğin, başkanın akıl sağlığı bozulursa ne olacak? Buna sizin parmaklarınız karar verebilecek mi? Savaş emri veren bir reise yani başkomutana “Git, sağlık raporu al.” diyebilecek misiniz? Eğer böyle bir talepte bulunursanız, bilin ki ilk deli gömleğini size giydirecekler. Bakınız, bu tasarı, Türkiye’ye giydirilmek istenen bir deli gömleğidir. Önce giydirip sonra ellerini arkadan bağlayacaklar, hiçbir etkiniz kalmayacak. Yol yakinken gelin, bu gömleği yırtıp atalım. Rahmetli Kamer Genç FETÖ’yü anlatırken üstüne yürüdünüz, bugün rahmet okuyorsunuz.

Bizler, ülkesini seven herkese sesleniyoruz: Son pişmanlık çare etmez. Sizleri, testiği kırmadan uyarıyoruz, 80 milyonluk bir ülkeyi tek kişinin iki dudağı arasına mahkûm etmeye hiç kimsenin hakkı yoktur. Kim olursa olsun sistem kişiye göre kurgulanmaz, sistem halka göre kurgulanır. Bu kurgu 1923’te bitti.

Unutmayın, Türkiye Cumhuriyeti sadece sizin değildir, hepimizin, babamızdan, dedemizden devraldığımız ve çocuklarımıza bırakacağımız ortak mirasımızdır.

Sizlere çağrım, mirasyedi olmayınız, çağdaş uygarlık hedefinden vazgeçmeyelim. Bakınız, “Hayatta ben en çok babamı sevdim.” diyen Can Yücel diyor ki:

“Gölköy adında bir yer varmış Gelibolu’da,

Televizyonda gösterdiler geçen gün.

Gelenek edinmiş köy halkı,

‘Ben kendimi bildim bileli bu böyledir.’

Diyor muhtar.”

BAŞKAN – Sayın Tüm, toparlar mısınız lütfen.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – “29 Ekimde toptan sünnet ederlermiş çocuklarını...

Derken ekranda entarili bir çocuk belirdi,

Kirvesi tutmuş kolundan.

Yatırdılar bir kamp yatağına,

Ardından sünnetçi olacak zat boy gösterdi

Elinde bıçağıyla.

Çocuk kaldırdı başını, bağırdı:

‘Yaşasın Cumhuriyet’ diye.

Bunun üzerine de ekran karardı,

Korkarım, bu, sade Gököylülerin değil, hepimizin,

Sade küçüklerin değil, büyüklerimizin de

Düştüğü bir tarihsel yanılgı.

Çünkü sünnet değil, farzdır Cumhuriyet.”

Farzdır cumhuriyet, yaşasın cumhuriyet.

Ben diyorum ki hayatta ben en çok cumhuriyeti sevdim. Bugün eğer kul değil, yurttaş isem cumhuriyete borçluyum tıpkı Kasımpaşalı bir delikanlının, oturduğu koltuğu cumhuriyete borçlu olduğu gibi. Eğer bugün bizler buradaysak demokrasinin, cumhuriyetin sayesindeyiz çünkü bizler, cumhuriyetin sayesinde milletvekiliyiz. Gelin, cumhuriyete ve demokrasiye olan borcumuzu, onu birilerine kurban etmek yerine ona sahip çıkarak ödeyelim. Bırakalım diktatörleri, tarihin derinliklerinde kalsınlar. Eğer illaki Anayasa’yı değiştirmek istiyorsanız, gelin, özgürlüklerin ve demokrasinin önündeki tüm engelleri hep birlikte kaldıralım, Cumhurbaşkanının yetkilerini kısıtlayalım, eşit yurttaşlığı sağlayalım, Cumhurbaşkanı hepimizin cumhurbaşkanı olsun; birliğimizi, bütünlüğümüzü temsil etsin. Partili cumhurbaşkanı nasıl birliğimizi sağlayacak? Her gün muhalefete laf yetiştirme yarışına giren bir cumhurbaşkanı nasıl her kesimin cumhurbaşkanı olacaktır? Buna inanıyor musunuz sayın milletvekilleri?

BAŞKAN – Sayın Tüm, toparlayalım lütfen.

MEHMET TÜM (Balıkesir) – Bitiriyorum, az kaldı, az kaldı Sayın Başkanım.

Bu düzenleme ülkeyi kutuplaştırmaya, bölünmeye götüren, Türkiye’yi uçuruma sürükleyen bir düzenlemedir. Umuyor ve diliyorum ki, bu düzenleme bu Meclisten geçmeyecek ve halkımız derinden bir nefes alacak.

Sözlerimi şu dileklerle bitirmek istiyorum: Yaşasın özgürlük. Yaşasın parlamenter demokrasi. Yaşasın laik, çağdaş, demokratik cumhuriyet.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Tüm, teşekkür ediyorum.

Konuşma sırası Sayın Gülay Yedekci’de.

Sayın Yedekci, buyurun.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, beni gerilmeden dinlemenizi rica ediyorum çünkü siz “sistem değişikliği” deseniz de yapmaya çalıştığınız, doğrudan doğruya rejim değişikliğidir.

Cumhuriyeti tarihe gömmek istiyorsunuz, siz belki istemerseniz de kraldan çok kralcılar çıkıyor. Rize’de Atatürk heykelinin kaldırılması gündemdeyken ve bizim buradaki mücadelemiz gündemdeyken Rize’de istiklal mahkemeleri tarafından idam edilen 8 kişi için anma düzenleniyor. Nereye varmak istiyorsunuz, ılımlı İslam cumhuriyetine mi? Bu yolun karanlık olduğu, bu yolun sonunun karanlık olduğu çok açıktır. Orta Doğu’da Müslümanlığı kardeşçe yaşayan en güzel ülke Türkiye’dir. Niçin bu ortamı bozmak istiyorsunuz? Amacınız nedir? Kardeşliğimiz yok mu? Hangimizin tırnağı kırılrsa bir diğerimiz üzülmeyiz? Hangimizin canı yansa bir diğerimiz üzülmeyiz? Sınırlarımızdaki bütün ülkeler, Orta Doğu’daki ülkeler kan gölü içerisindeyken Türkiye’deki barışı, huzuru niçin yok etmek istiyorsunuz? Niçin sürekli olarak elinizdeki kıymetini bilmiyor ve sürekli kandırılıyorsunuz?

Bir vatansever olarak, bir anne olarak bu konuşmayı yapıyorum ve bir uyarıda bulunmak istiyorum: İleride bir soba var, çocuk koşarak sobaya doğru gidiyor, eli yanacak, belki de sobanın üstündeki kaynar su üstüne dökülecek, çocuk yanacak. Sadece siz yanmayacaksınız, hepimiz yanacağız; geleceğimiz, yarınlarımız, torunlarımız yanacak. Bunun için, bir durun, nefes alın, ülke de bir nefes alsın. Neye, niçin, kime, neyi yetiştirmeye çalışıyorsunuz? Bu hız neden? Her gün 3-4 tane maddeyi niçin geçirmek zorundasınız? Daha önceki uyarılarımızın haklı çıktığını göz önüne alın lütfen ve bu uyarılarımızı da dikkate alın. Niye sadece 1 kişi hem bakan hem Başbakan hem Dışişleri bakanı hem İçişleri bakanı hem İstanbul Büyükşehir Belediye başkanı; neden? Böyle olmasa daha iyi olmaz mı? Bir düşünseniz, bir değerlendirsенiz.

Önce “Amerika” demiştiniz, şimdi Eskişehir Milletvekilimiz Cemal Bey açıkladı, Suriye’den alınan bir anayasa teklifi hazırlanmış. Daha önce İsviçre’den almıştık. Yani yönümüzün de ne tarafa doğru döndüğünü aslında bir anda belirlemiş olduk. Doğrudan almışsınız, maddeler de açık ve ortada. Bunlar, lütfen, kafalarınızda soru işareti oluştursun, burada bir şey söylemeyin. Ama bakın, IŞİD’e “öfkeli gençler” dediniz, kimin kurdurduğunu açıkladılar, duyduunuz. Yaptıkları vahşet ortada, insanları çoluğu çocuğu ne hâle getirdiler, ortada. Diğer kandırılmaların acı da olsa bir şekilde geçebilir ama bu kandırılmanız çok acı ve bedeli ödenmeyecek bir faturaya sebep olacaktır. O zaman anlayacaksınız; bizim bu çırpınmalarımızın, bu açıklamalarımızın, bu çalışmalarımızın sebebini anlayacaksınız. İstiklal Marşı’nda sözü geçen “son ocak” bilersiniz bir Cumhuriyet Halk Partisinin evidir.

Bilin, şunu da bilin: Biz emperyalizmin ağababalarını yenerek, Kurtuluş Savaşı’nı kazanarak elde ettiğimiz cumhuriyeti kimseye yıkturmamız. Bu konuda herhangi bir endişeniz olmasın. Tabii, siz sanıyorsunuz ki size oy verenler yine size oy verecekler, yanılıyorunuz. Türk milletine her şeyi kabul ettirebilirsiniz ama köleliği, diktatörlüğü kabul ettiremezsiniz. Cinsel istismar yasasında olduğu gibi, vatandaşımız karşınızda dikilecektir. Nasıl dağı, taşı, ovayı, dereleri sattınız ama çocuklara dokunduğunuzda “Nasıl olur bu!” deyip “Çocuklarımızın bedeli yok.” dediye vatandaş, şimdi de aynı şeyi söyleyecek ve “Vatanımızın bedeli yoktur.” diyecektir ve karşınızda duracaktır.

Her darbe sonrası bir anayasa geliyor. Çok şükür, milletimiz tarafından bu darbe girişimi bertaraf edildi. Bu anayasanın bu kadar alelacele gelmesinin nedeni nedir? Bir güç şaşkınlığı yaşadığınız kanaatindeyiz, en açık biçimde bunu söyleyebiliriz. Bunun cinsel istismar önergesiyle de somut hâle geldiği çok açıktır. Dediniz ki: “5 yaşındaki çocuk, istismarcısıyla evlenebilir.”

Buradan açık çağrıda bulunuyoruz: Sendikalara, meslek odalarına kulak verin. İnsanımız aç, insanımız geçim sıkıntısı yaşıyor, barınma sıkıntısı yaşıyor, insanımız çocuğunu doyurma sıkıntısı yaşıyor. Size yakın olmayan, on dört yıldır sizin iktidarınıza destek vermeyen insanların hâli gerçekten çok kötü durumda.

15 Temmuzdan sonra liyakat önemsenir zannettik ama şimdiye kadar uygulamalarınız bizi, maalesef, üzdü. “Atatürk bize yüz yıl kaybettirdi.” diyen emperyal düşünceyle acaba paralele mi düştünüz? Şu anda sizin elinize bu Anayasa teklifini kim verdi? Bu sefer sizi kim kandırıyor acaba? Herhangi bir cevap vermek zorunda değilsiniz, sadece düşünün istiyorum. Bu kadar aceleyle bu teklifi size kim geçirtmeye çalışıyor? Biraz üzerinde düşünmeye ihtiyacı yok mu bu ülkenin?

Şimdi, bizim sizin bu kadar aceleyle geçirmenize karşı durmamızda siz dediniz ki: “Hemen geçirelim, kimse konuşmasın, beş dakika konuşun.” Ama yedek milletvekilliğini iptal ettiniz. Biz size dedik, “Kamyon kazaları olabilir, insanları öldürebilirler.” dedik, şimdi vazgeçtiniz. Belki de burada bir sürü madde çokça ciddi zarara sebep olacak, cumhuriyeti yıkabilecek -bir insana bir sürü yetki veriyorsunuz- onun için, bunu değerlendirmekte, tekrar gözden geçirmekte fayda yok mudur?

Saniyorsunuz ki sonsuza kadar iktidar olacaksınız ama unutmayın, her gecenin bir sabahı vardır. AKP içinde de demokrasiye, özgürlüğe inanan insanlar olduğuna inanıyorum; çevreye, kente duyarlı insanlar da vardır. Bu söylediğim yerlere nereden varıyoruz? 80’inci maddeyi çıkardınız Değerli Başkan, sayın milletvekilleri; 80’inci madde doğanın idam yasasıdır. Daha geçen gün Tarihî Yarımada’da Anıtlar Kurulunu lağvettiniz, KUDEB diye bir yasa çıkardınız ve “Belediye başkan yardımcısı, belediye başkanını denetleyecek.” gibi abuk bir şey getirdiniz. Bunları size acaba kriptö’cüler yaptırıyor olabilir mi? Şimdiki anayasa taslağını da onlar size hazırlatıyor olabilir mi, hiç düşündünüz mü? Çünkü bunlar çok zararlı ve bu insanlar sizin çok yakınınıza kadar gelmişlerdi, hatırlayınız.

Şunu bütün içtenliğimle ifade etmek isterim ki: Yaptığımız adanmışlık takdire şayandır ama bugünkü inanmışlık ve adanmışlıkla 2010 yılında da konuşuyordunuz. Şimdi geldiniz, dediniz ki: “Kandırıldık.” Bir daha kandırılmayın diyor uyarılarımız.

Tek tek her biriniz iyi niyetli ve nitelikli insanlar olabilirsiniz ama bir araya geldiğinizde -belki de toplum mühendisleri sizi bilerek bu şekilde bir araya getiriyor- canavar bir zihniyet ortaya çıkıyor.

BAŞKAN – Sayın Yedekci, toparlayalım lütfen.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Kendinden olmayana hayat hakkı tanımayan, kendinden olmayana hiçbir şekilde yaşam hakkı tanımayan bir anlayış ortaya çıkıyor. AKP olarak, genel olarak bir fiili durum yaratıyorsunuz. Mesela mekânları önce yaşanmaz hâle getiriyorsunuz, sonra “Burada kentsel dönüşüm yapalım.” diyorsunuz. Cumhurbaşkanı için önce fiili bir durum yaratıyorsunuz, önce masayı veriyorsunuz, sonra “Yasayı yapalım.” diyorsunuz. Bu anlayış kabul edilemez.

ZEHRA TAŞKESENLOĞLU (Erzurum) – Gecekondulaşma ta 1930’larda başladı.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Gecekondulaşma sizden sonra arttı, artarak devam ediyor.

Atatürk’ün heykellerini sökerek milletin gönlündeki yerini yıkabileceğinizi zannediyorsunuz ama stadyumlardan caddelerden ismini söktüğünüz Atatürk’ün 15 Temmuzdan sonra kalpaklı fotoğrafını saray dâhil, parti binalarınıza astığınızı hatırlatırız. Ne çok şey yaşadık, her şeye rağmen...

HALİL ETMEYEZ (Konya) – Hangi binaya girdiniz?

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Bütün binaları gezdik, gördük, biliyoruz.

HALİL ETMEYEZ (Konya) – AK PARTİ’nin binalarını da mı?

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Bütün binaları gördük ve o kadar laf söylediğiniz Atatürk'ün kalpaklı fotoğrafı Yenikapı semalarında da dalgalandı.

Tüm çok uluslu güçlerin oyunlarına rağmen bölünmedik, bir aradayız, yan yanayız. Yani başımızdaki tüm oyunlara ve kanlı savaşlara rağmen yüzyıldır ayakta'yız. Bunu dün bile utanmadan laf attığınız Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarına borçluyuz. Stalin sınıfsal adaleti dağıtmak için, Hitler adalet dağıtmak için halkın en yüksek desteğiyle geldi ama dağıttıkları kendi ülkeleri oldu, adaleti dağıtmadılar, kendi ülkelerini darmadağın ettiler. Biz “Ne darbe ne diktatörlük. Yaşasın tam demokratik, tam bağımsız Türkiye!” diyoruz.

10 yaşındaki oğlumla Rus Büyükelçisi öldürüldüğünde beraber haberleri izliyorduk, bana dedi ki: “Anne, sana bir şey söyleyebilir miyim.” Söyle oğlum dedim, “Anneciğim, bizim ne Rusya'yla ne Amerika'yla iyi geçinmek ya da onlara şirin görünmek gibi bir derdimiz olmamalı.” dedi. Dedim ki: Neden oğlum? “Çünkü, biz Kurtuluş Savaşı'nda bunların hepsini yenmedik mi anne?” dedi. Doğru söyledi, “Gerçekten bizim korkmamamız lazım, cesur olmamız lazım.” dedi. İşte Bursa Nutku'nda Atatürk'ün ülkeyi emanet ettiği gençler bu gençler.

Korkuyla hazırlanıyor aslında, bu hazırlamaya çalıştığınız anayasa teklifi de bir korku teklifi aslında. Tarih açıkça gösteriyor, halkımız ve Türkiye Büyük Millet Meclisi asla kazanımlarının gerisine düşmüyor. Ülkemizde bundan eminiz; bu, Meclisten de, halktan da mutlaka geri dönecektir, buna inanıyoruz ama buradaki tartışmalara gerek yok. Biz burada bilimi, feni, teknolojiyi tartışalım. Mars'ta yaşam alanı planlıyor diğer ülkeler. Türkiye niçin bu planlamalarda yok? Türkiye'nin bilimde, fende niçin hiç adı geçmiyor? Malta küçük bir ülke, 425 bin nüfusu var. Denizcilikte, teknolojiye, eğitimde bizden niçin ileride olsun? Koskoca Türkiye Cumhuriyeti devletiyiz biz, yedi düvele diz çöktürmüştüz. Dünyanın her yerinde iktidarlar var ama sadece demokraside muhalefet var. Ama, Türkiye'de ne yaptınız? Sosyal medyada yazdıklarından dolayı 2 bin kişiyi tutukladınız. Bir bakanınızın çocuğu şikâyet etti diye 13 yaşındaki çocuğu sorguladınız.

Önerilen bu teklifte millet yok, Meclis yok, hükûmet yok, cumhurbaşkanı zaten yok. Peki, ne var? Hükûmetsiz devlet, sorumsuz yönetim var; millet hiç yok. Bu teklifle zaten tek başına bütün kararları alabilecek, belki de bin cumhurbaşkanı yardımcısı atayabilecek bir cumhurbaşkanı var.

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Kamera çekimi var.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Vatandaş geçim derdinde, sen neyin derdindesin Sayın Vekilim? Vatandaş geçim derdinde.

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Ben farkındayım.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Şimdi, burada yapılması gereken... Siz anlatıyorsunuz, mesela diyorsunuz ki: “Şu kadar yoksulluk yardımı yaptık. Şu kadar fakir fukaraya yardım yaptık.” Sanki maharet gibi. Asıl yapmanız gereken ne? O kadar fakir fukaranın olmayacağı bir sistemi kurmak. On dört yıldır iktidardasınız. Stalin'in tavuğu gibi, ülkeyi yönetmektense laik, demokratik, çağdaş ve eşitlikçi bir ülke kurmak lazım. TÜRK-İŞ verilerine göre yoksulluk sınırı 4.655 liraya yükseldi.

BAŞKAN – Sayın Yedekci, çay gönderdik.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Bitiriyorum, gördüm.

Aç millet, aç, Sayın Başkanım. Asgari ücretin altında açlık sınırı. Dolar, euro yükseldi, zamların önü alnamıyor; tüccar, esnaf, ev kadını, taksici kan ağlıyor. Siz burada başkanlık derdindesiniz. Bu mudur derdiniz! Bu mudur derdiniz!

BAŞKAN – Sayın Yedekci, toparlayalım lütfen.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Dağ taş satılmış, Çevre Bakanımız çıkmış diyor ki: “Sermayenin önünü açacağım, gelip yapınlar.”

Tarih, kültür, her şey yok edildi, beyler başkanlık derdinde. Hep dünyada ilk olmak istiyorsunuz. Her açıklamanız böyle.

BAŞKAN – Erkeksi bir dil kullanmayın lütfen “beyler” diye. Bizim partimizde bayanlar da var.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Dünyada ilk defa... Kadına duyduğunuz saygı da, zulüm de ortadadır. Kadına tacizin, tecavüzün, şiddetin arttığı ortadadır. İşte, çocuk tecavüzleri yüzde 434 artmıştır, fuhuş yüzde 790 artmıştır, cinsel taciz yüzde 449 artmıştır, uyuşturucu kullanımı yüzde 678 artmıştır. Uyuşturucu bağımlılığı 10 yaşın altına inmiştir. 4 kişiden 1’i depresyon ilacı kullanmaktadır. “İstikrar” diyorsunuz, işte Türkiye’yi getirdiğiniz istikrar ortadadır. İki Trakya büyüklüğündeki tarım alanı ekilip biçilemiyor.

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Sistemin sıkıntısı, sistemin.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Sistemi siz yarattınız Beyefendi. Tohumu bile bitirdiniz, hibrit tohuma döndünüz. Basın özgürlüğünde 99’uncu sıradan 149’uncu sıraya döndük. Gazetecileri tutukladınız, akademisyenleri tutukladınız ve kendi bizzat atadığınız başbakanı değiştirdiniz ve yerine daha “düşük profilli” deyip başka başbakan adadınız...

BAŞKAN – Sayın Yedekci, lütfen toparlayın.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – ...ve atadığınız bu başbakana da güveniniz olmadı...

BAŞKAN – Sayın Yedekci, lütfen...

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Bir müsaade edin, bitireyim. Bir dakika, bitireceğim. Sataşmasanız bitecek.

ZEHRA TAŞKESEN LİOĞLU (Erzurum) – Biz kasetle değiştirmedik ki demokrasiyle değiştirdik, siz kasetle değiştirdiniz.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Başbakanın...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Kaseti kim çekti? Kim dağıttı? Kim meydanlarda bağırdı?

BAŞKAN – Sayın Yedekci, tamamlayınız lütfen. Sayın Erkek... Sayın Erkek... Lütfen...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Ama, böyle bir şey olur mu!

BAŞKAN – Ama lütfen Sayın Erkek, lütfen...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Kaseti kim çekti? Kim dağıttı? Ahlak olsun biraz, ahlak! Ayıp bir şey! Terbiyesizliğe bak ya!

BAŞKAN – Sayın Yedekci, devam edin lütfen, toparlayın lütfen.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – “Düşük profilli” deyip bir başbakan adadınız.

BAŞKAN – Sayın Yedekci, lütfen toparlayın.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – O başbakanla da şimdi boş bakanlığı toptan yok ediyorsunuz. Bu da yanlış.

“Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmayın.” diyen Mehmet Akif Ersoy’un dizeleri:

“Bana anlat bakayım şimdi: Şu biçare ocak,

Zorbalar saltanatından ne zaman kurtulacak?

Hiç bu mantıkla, a divane, hükümet mi yürür?

Bir cemaat ki erenler işi yumrukla görür,
Ya kuzum, zaptiye ruhuyla hükûmet sürenin,
Yeri altındadır, üstünde değildir kürenin!”

BAŞKAN – Sayın Yedekci...

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Şimdi, biz şunu söylüyoruz: Hiçbir kul yaşattığını yaşamadan ölmezmiş. Onun için, Allah size yardım etsin, ben sizin için de dua ediyorum.

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Allah senin duanı kabul etsin.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Bu ülkede ölümler var.

BAŞKAN – Sayın Yedekci, sizin konuşmanız uzadıkça...

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Adana’da çocukların yandığı gün 6,7 milyon liraya müftülük binası açtınız. İki cihanda iki elimiz yakanızda olacaktır.

Yüce heyeti, hazırunu saygıyla selamlarım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yedekci.

Konuşma sırası Sayın Filiz Kerestecioğlu’nda.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bak, Sayın Parsak yanınızda oturuyor. Kasetlerle MHP’den kaç insan gitti?

BAŞKAN - Sayın Kerestecioğlu, buyurun.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sizin birlikte hareket ettiğiniz cemaatin çektiği kasetlerle.

BAŞKAN – Sayın Erkek... Sayın Erkek...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Kasetler Sayın Erdoğan’a gösterildi, “Dağıtın.” talimatı verildi...

BAŞKAN – Sayın Muharrem Erkek...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – “Dağıtın, dağıtın.” diye talimat var. Böyle konulara girmeyin.

BAŞKAN – Sayın Muharrem Erkek, son konuşmacı...

Sayın Kerestecioğlu, lütfen buyurun, devam edin.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Evet, tamam herhâlde.

Değerli milletvekilleri, daha önce de aslında birçok kez ülkenin gerçek gündeminin bu olmadığını ancak Türkiye’ye dayatılmak istenen ve tekçi bir zihniyetle yönetme arzusunun bugün tezahür ettiğini, 2 partinin de bunda anlaşarak aslında ülkenin gündemi olmayan bir teklifi önümüze getirdiklerini söylemiştik.

Şimdi, az önce, bir saat kadar önce hukuk ve insan haklarından sorumlu Eş Genel Başkan Yardımcımız sevgili Aysel Tuğluk da tutuklandı. Aysel Tuğluk da bu Parlamentonun bir üyesiydi ve isterdik ki -hani danışmanların burada olmamasını istiyorsunuz ya- aslında “Danışmanlar niye burada değil?” diye sorgulanması gerekirken, burada kalkıp da bizim hukuk tartışmak, danışmanlarımıza bunu danışmak, onların desteklerini almak icap ederken sevgili Aysel Tuğluk’un da, başka milletvekillerimizin de... (Gürültüler)

Eğer konuşmayı kesmeyecekseniz devam etmeyeyim. Sayın Başkan, “Süre bitti.” diye müdahale ediyorsunuz ama lütfen...

BAŞKAN – Sayın Kerestecioğlu, uygun bir şekilde, zamanda tamamlarsanız mutlu oluruz çünkü...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Daha bir dakika dolmadı.

BAŞKAN – Hayır, “Kesmeyeceksiniz.” dedi ya, sona ilişkin söyledim

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Siz ciddi misiniz? Şaka mısınız?

BAŞKAN - Arkadaşlar, şaka falan değil, sona ilişkin söyledim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ben size başka bir şey söylüyorum. Konuşmaları keserken çok güzel müdahale ediyorsunuz ama sessizliği sağlamak için aynı müdahaleyi yapmadığınızı ifade etmek istedim.

BAŞKAN – Tamam, dikkat edelim Sayın Kerestecioğlu, dikkat edelim. Şöyle makul...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Daha konuşmama yeni başladım, o bölüm... Zaten uzun konuşmaktan yana bir insan değilim hiçbir zaman, gerekli de görmüyorum.

BAŞKAN – Tamam, buyurun, devam edin.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Evet, Aysel Tuğluk, hukuk ve insan haklarından sorumlu Eş Genel Başkan Yardımcımız tutuklandı. Sabahleyin bu ülkenin aslında çok ciddi bir başka yararı, cezasızlık ya da yargıya, adalete yıllar geçse de ulaşamama yarasının önemli göstergelerinden biri olan Musa Anter davasıydım. Bu sizinle başlamadı ama o zaman başlayan JİTEM, aslında bugün de sizin başka uygulamalarınızla devam ediyor. Biz mesela bunları konuşabilmeliydik, aslında bu Türkiye’de insanların yaşam hakkını, yaşam güvenliğini nasıl sağlayabileceğimizi konuşabilmeliydik ama biz yine bir kişinin başkanlığını konuşmak zorunda bırakıyoruz.

Aynı şekilde bugün bir başka konu daha var Türkiye’nin gündemini yine işgal edemeyen, yine Türkiye’nin gündeminde yer bulamayan 2011’de TSK uçaklarıyla bombalanarak 34 insanımızın öldürüldüğü Roboski katliamı. O davada da ne tesadüftür ki hâlâ bir kişi bile henüz sorumlu değil. Ama, biz Anayasa konuşuyoruz değil mi? Bunun da yeni olduğunu iddia ediyoruz üstelik, yeni bir şey konuştuğumuzu iddia ediyoruz.

Şimdi teklife baktığımız zaman, o “yeni” dediğiniz teklife, ne yapıyor bu teklif? Meclisi ortadan kaldırıyor ya da işlevsiz bir organ hâline getiriyor. Başbakanlık ve Bakanlar Kurulunu kaldırıyor, onun yerine cumhurbaşkanı tarafından atanan ve ona karşı sorumlu olup da Meclise karşı hiçbir sorumluluğu olmayan cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlıklar getiriliyor. Bunların hepsi, her bir bakan, yardımcılar cumhurbaşkanının sahip olduğu dokunulmazlık zırhıyla donatılıyor. Bizim 12 milletvekilimiz şu anda cezaevinde arkadaşlar ve dokunulmazlıklarını o kadar kolay kaldırdınız ki, o kadar kolay kaldırdınız.

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Hep beraber, hep beraber.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) - Biz yoktuk, hep beraber değil, lütfen...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Biz hariç hep beraber olabilir ya da çekince koyan başka milletvekilleri de vardır tabii ki onları tenzih ederek söylüyorum. Ama, bu kadar kolay dokunulmazlık kaldırın bu Meclis, Cumhurbaşkanına, bir kişiye bu ülkeyi tek başına yönetsin, sorumsuzca yönetsin, 400 kişinin, hatta 401 kişinin imzası gereksin soruşturulabilmesi için diye kendisine ve yardımcılara dokundurtmamak için ellerinden geleni yapıyorlar. “Bir şey olmaz.” mı diyorsunuz? Öyle bir olur ki. Neden olmasın? Size neden bir şey olmasın? Bize neden bir şey olmasın? Halkımıza neden bir şey olmasın? Bir kişiye yetkileri bu denli vermek için neden bu kadar isteklisiniz? Kendi iradenizden bu kadar mı sıkıldınız? Parlamentodan bu kadar mı sıkıldınız? Halkın iradesinden bu kadar mı vazgeçtiniz? Neden böyle bir şeyi yapmak zorundasınız?

Şimdi, bu yetkileri verdiğiniz zaman neler olabileceğini ben size söyleyeyim. Kararname yetkisiyle birlikte bu salonda şu anda olan milletvekilleri yargı erkine bakılmaksızın bir daha milletvekili olamayabilir. Ekolojik talanı engelleyen yasal düzenlemeler ortadan kaldırılabilir. Bu yolla ülkedeki bütün dereler herhangi bir ÇED raporuna bağlı kalmaksızın talan edilip yandaş sermayeye peşkeş çekilebilir. Çocuk sayısı, aile kurma zorunluluğu bile getirilebilir. Hatta, hani o tecavüzü aklama yasası dediğimiz ve “Boşluk var.” diye yeni yasal düzenleme gerektiren yasa birdenbire bir “hokus pokus”la bir gecede yapılabilir. Bütün bunlar olabilir bunlarla. Siyasi partiler, dernekler, sosyal hakları düzenleyen yasalar değiştirilip yapısal değişikliklere gidilebilir. İnterneti komple yasaklamak kaydıyla Türkiye-Kuzey Kore denklemi getirilebilir. Bir kararnameyle tiyatroya gitmek, sinemada film izlemek, işte bale, opera vesaire hoşlanmadığınız şeyler yasaklanabilir. Biz bunları Kenan Evren zamanında da gördük? Bugün niye görmeyeceğiz? Bunun garantisi kimde? Kim bunun garantisini veriyor? Bir kararname aracılığıyla kendisi televizyonda Sütas ayran içerken hepimize aynı anda Sütas ayran içme zorunluluğu bile getirebilir. Hiç gülmeyin, başka örnekler vereceğim ben size, bunu yapanların örneklerini vereceğim. Bir kararname sonrasında tarihlerin 1876’ya ayarlanması ve meşrutî monarşiye geçiş söz konusu olabilir.

Şimdi size ben bir başka örneği vereyim; Türk tipi başkanın bazı icraatları. bir Türk tipi başkan daha vardı hatırlarsınız. Türkmen gençlerin altın diş kullanmasını yasakladı, bunun yerine dişlerini korumalarını istedi. “Atatürk” ismini almak istedi, Türk Dışişlerinin müdahalesi ve ricasıyla vazgeçti. Aşkabat dışındaki hastaneleri kapattı. Hasta olan Türkmenlerin başkente gelebileceklerini söyledi ve 15 bin sağlık çalışanını işten çıkardı.

HASAN BASRÎ KURT (Samsun) - Küba’dan mı bahsediyor? Küba’dan bahsediyor herhâlde.

ALÎ ŞEKER (İstanbul) - Aşkabat Küba’da değil yalnız.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – “Sıradan Türkmenler kitap okumaz.” diyerek Aşkabat dışındaki kütüphaneleri kapattı. Doktorların Hipokrat yeminini bırakarak kendisine yemin etmelerini istedi. Çok fazla şiddet içerdiği gerekçesiyle bilgisayar oyunlarını yasakladı. Haber spikerlerinin makyaj yapmalarını yasakladı. Her yıl ağustos ayının ikinci pazarını Türkmen Karpuzu Günü ilan etti. Üniversiteye ve ehliyet sınavına girişte kendi yazdığı “Ruhname” adlı kitabın ezbere bilinmesi gerekiyor. Tüm paraların üzerine kendi resmini bastırdı. Arabalarda radyo dinlemeyi yasakladı. Genç Türkmenlerin sakal bırakmasını yasakladı, bazıları da “Bıyık bırakın.” diyorlar. 2001’de doğum günü hediyesi olarak peygamberliğini ilan etmek istedi ancak tepkiler üzerine bundan vazgeçti. Ocak ayına kendi, nisan ayına annesinin ismini verdi. Anne ve babasını millî kahraman ilan ettirdi. Türkmencede “çörek” denilen ekmeğe annesinin ismini verdi. Evet, opera ve baleyi Türkmen kültürüne uygun değil gerekçesiyle yasakladı ve bir Türkmen’le evlenmek isteyen yabancılardan 50 bin dolar istenmesine karar verdi. Şimdi, bunlar komik geliyor değil mi? Ama, komik değil. Bunlar yaşandı ve bunların bu ülkede yaşanmaması için hiçbir bir neden yok. Eğer siz bu Parlamentonun yetkilerini bu denli ortadan kaldırırsanız, eğer siz bu halkın iradesine saygı duymazsanız, eğer siz gerçekten “Bakanlar Kurulu da olmasın. Bütçeyi de o yapsın. İstedğini de o atasın. İstedği KHK’yı çıkarsın. Ömür boyu da kalsın.” dersiniz, işte Karpuz Günü de olur, bale de yasaklanır, radyo dinlemek de yasaklanır. Sakal mı bırakacaksınız, çocuk mu doğuracaksınız, ne yapacaksınız, bunların hepsine de maalesef karar verilebilir.

Şimdi, arkadaşlar, ben daha fazla uzatmak istemiyorum. Ama, ben birazcık duyarlılık diyorum, birazcık demokrasi diyorum. Bizim tartışmamız gereken şeyler gerçekten insan hakları, gerçekten demokrasi. Gerçekten burada konuşabilmeliyiz, birbirimizi dinleyebilmeliyiz ve lütfen kim olursa olsun, bu, ister HDP olsun ister CHP olsun ister MHP olsun ister AKP olsun önümüze ne getiriliyorsa “Nedir

bu?” diye bir bakmalıyız. Bizler yetişkin insanlarız. Yani, bu halk bize burada temsil yetkisini veriyor. Buna layık olmalıyız biz ve okumalıyız, “Ne yazıyor bu teklifte?” diye okumalıyız. Bu saydıklarımın hepsi var bu teklifte, maalesef var ve buna izin vermememiz gerekiyor. Yani, başta da söylediğim gibi hiçbir kontrol, denetim gereği dahi duymadan kendimizi, Parlamentomuzu, halkımızı bir kişiye niye teslim ediyoruz biz, niye teslim etmek zorundayız? Bu kadar mı yetersiziz, bu kadar mı yeteneksiziz, bu kadar mı demokrasi yoksunuyuz biz? Hayır, böyle değiliz, olmak zorunda da değiliz, mecbur da değiliz, mecbur da olmayacağız hiçbir zaman, bunu ifade etmek isterim. Ama, Parlamentoda da mecbur olmamamız için, gerçekten mecbur olmamamız için, evet, Meclisin yok edilmek istenilen iradesini kurtaracak 22 AKP ve MHP’li milletvekiline acil ihtiyaç vardır. Ben daha fazlasının da olduğuna inanmak istiyorum. Eğer bu ülkede demokrasi isteniyorsa daha fazlasının da olduğuna ve insanların kendi iradelerini bu kadar kolaylıkla teslim etmeyeceklerine, bu kadar yıllık parlamenter geleneğini bu kadar kolaylıkla bitirmek istemeyeceklerine biraz naif bir insan olarak da inanmak istiyorum ve bu karşı çıkış aynı zamanda 80 milyon insanın da geleceğini kurtarmak için önemli bir adım olacaktır diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Kerestecioğlu, teşekkür ediyorum.

Konuşma sırası Sayın Bihlun Tamaylıgil’de.

Sayın Tamaylıgil, buyurun.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Tabii, burada hepimiz Türkiye’nin geleceği açısından gerek ülkemizin dünyada şu an yaşanan şartlar ve koşullarla beraber bulunması gereken o güçlü konumunu sağlayacak bir yasama faaliyeti yerine getirme hedefinde olmamız gerekirken; bir yerlerden, bir şekilde, zaman içinde kendini odaklamış olduğu makamsal güçlere kavuşmak uğruna “Her şeyi yapalım, yaşamayı da bunun içerisindeki çalışmalarda etkin, hızlı ve bir an önce çalışıp bu noktaya taşıyacak bir yönlendirmede olalım.” bakış açısıyla bugün “Anayasa değişiklikleri” başlığında bir Komisyon çalışması ortaya konuyor. Hükümet sistemi bağlamında yapılmakta olan bu düzenlemelerin sadece dar kapsamda başkanlık sistemine odaklanmış olması da ülkeye ve demokrasiye ve temel insan hakları ve özgürlüklere ne kadar hizmet edecektir ve anayasa yapma tercihi açısından önceliklerin neler olduğunu, ne derece açıkça ortaya koyduğunu hep beraber yaşıyor ve görüyoruz. Bu başlıktaki uyarıları -işte, bugün artık 10’uncu güne mi yaklaşıyoruz- bugünün içerisinde tüm arkadaşlar dile getirdi. Bunu bir “maksat spor olsun” diye bakış açısıyla burada oturalım değil, gerçekten “Türkiye için ne yapabiliriz?” anlayışı ve birlikteliği içinde değerlendirmenin hassasiyeti keşke paylaşılmış olabilseydi.

Şimdi, katılımcı, özgürlükçü, çoğulcu ve içerici bir demokrasi anlayışını temel almayan anayasal düzenlemelerin bugün karşımızda olduğunu maalesef görüyoruz. Doğrudan baktığınızda bir Cumhurbaşkanını güçlendirmek, katılımcılığın ve yurttaş temsilinin en önemli aracı olan Parlamentonun zayıflamasının demokrasinin zayıflamasını getireceğini görmemezlikten gelemeyiz. Ve yine demokrasi ve demokrasi kültürünün içselleştirilmesini sağlayacak yasal düzenlemeler yapmak ve özgürlüklerden yana hakkaniyetli kullanmak gerekirken bunu ön plana almayan bir yasal çalışmayı görmek ne yazık ki üzücü.

Arkadaşlar, adına ne dersiniz deyin, sizin etkilemek veya düşüncenizi paylaşmak istediğiniz temel seçmene; adına “Cumhurbaşkanlığını güçlendirdik.” deyin, öyle deyin, böyle deyin ama bu işin temelinde başkanlık sistemi var ve unutmayın ki bugün “üst akıl” diye veyahut “Birtakım bölgesel organizasyonlarda parmağı var.” diye suçladığınız birtakım mekân veya ülkeler küreselleşmenin

hegemonyasının o popülist uygulamalarında dünyaya bu başkanlık sistemini ihraç etmiştir ve bu başkanlık sistemini alıp kullanan ülkelerin de 30'dan fazlası bu sebeple anayasal çöküş yaşamıştır. Yaşanmışlıklardan ders almanın gerekliliğini unutmadan yaşanmışlıkların hangi faturaları ödettiğini de çok iyi görmek ve bilmek gerekiyor. Bütünüyle devlet iktidarını anayasal hukukla çerçeveleyen, anayasal kuralları içine alan ve anayasal kuralların içinde, denetim içerisinde bir iktidar oluşumunu sağlayan Anayasa değişikliği yerine; vesayeti tasfiye ediyoruz mantığıyla yetkili ama sorumsuz, hukuk tarafından denetlenmesi mümkün olmayan devlet gücü alanını genişletme temelinde bir yasal düzenleme gerçekleşiyor.

Değerli arkadaşlar, bundan belli bir süre önce -herhâlde iki üç yıl önceydi- Sayın Cumhurbaşkanının katıldığı bir ekonomi toplantısında dile getirdiği bir bakış açısı vardı: “Bu ülkenin yönetilmesini istiyorsanız benim de derdim buranın bir anonim şirket gibi yönetilmesi. Nasıl bir anonim şirket yönetiliyorsa Türkiye de öyle yönetilmelidir.” diye kendisinin bir görüşü vardı. Şimdi, anonim şirketlerde patronluk vardır. Sizi özellikle uyarmak isterim; patronlu başkanlık sisteminin getirdiği veyahut götürdüğü demokrasiyi iyi hesap edin ve ondan sonra yaşanan sonuçların neler olduğunu hep beraber değerlendirelim.

Değerli arkadaşlar, kanun hükmünde kararnameler ve bu kararnamelerle işleyecek olan yürütme erki diye düşündüğünüzde, Anayasa'nın 7'nci maddesini de görünmez olarak sildik mi, bu Anayasa'nın 7'nci maddesinde oluşan yasama hakkını biz Parlamentodan aldık mı ve bugün baktığınızda, hangi noktalarda, hangi başlıklarda kanun hükmünde kararnama yapılamaz belirlenmiş ama yapılmasının önü sınırsız, yürütmeye ilgili sınırsız yetkiler verilmiş. Peki, bu sınırsız yetkiler nasıl denetlenecek ve bu denetlemeyi ortaya koyan, bu yürütme yetkisinin boyutunu açıkça ortaya koyan bir düzenleme var mı? Yok.

Şimdi, bu 7'nci maddeyi bir tarafa bıraktık. Peki, bakıyorsunuz, bu kanun hükmünde kararnamelerin bugünkü uygulaması ne? Bugünkü uygulamasında, bir, normal, işte, yetki alınarak çıkartılanlar, bir de, olağanüstü hâl durumunda çıkartılanlar var. Aslında baktığınızda, tabii, Olağanüstü Hâl Kanunu çerçevesinde çıkarılanları da bir gecede çıkartıp ondan sonra olması gereken kapsam, içerisindeki süre ve konuyla ilgili hiç dikkate almadan uyguluyorsunuz. “Buraya da yazarız, böyle devam eder, nasılsa mevcuttakini de olduğu gibi uygulamıyoruz.” diyebilirsiniz ancak ve ancak bugün için baktığınızda bu kararnamelerle ilgili olarak karşımıza çıkan yargı ve denetim noktasındaki büyük açıklık, bakmayın kişisel olarak, hepimizin ve belki de çoluk çocuğumuzun yaşayacağı önümüzdeki süreçte çok önemli ağır faturalar ödetecektir.

Diğer taraftan, yine kararnameyle ilgili baktığınızda, kamu üst düzey bürokratlarının ve üst düzey kamu görevlilerinin de bu teklif içerisinde atanmasına imkân tanıyor. Şimdi, o zaman, hemen aklımıza ne geliyor? Siz bu olağanüstü hâlde ilgili çıkan kanun hükmünde kararnameyle rektörleri atamayı zaten -bir kararnameyle- kendinize yetki hâline getirdiniz. Demek ki artık bu Anayasa değişikliğiyle beraber bu da içinde geliyor.

Şimdi, ben, Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiyim. Tabii, bu değişikliğin bütçeyle ilgili maddesine de iyice baktım. Değerli arkadaşlar, bütçe kanunu hükümetler var olduğu zaman hükümet tasarısıyla gelen kanunlardır. Bir kanundur bütçe kanunu, bir yıllık çıkmış olan kanundur. Şimdi, burada baktığım yetkiler dâhilinde, Cumhurbaşkanına bir kanun teklifi verme yetkisi tanınmıyor ilgili madde içeriğinde ama diğer taraftan 88'inci maddeye baktığınızda, burada Bakanlar Kurulunun tasarı hazırlamasını çıkartıyorsunuz ama kanun teklifi vermeye sadece milletvekillerini yetkili kılıyorsunuz. Onun arkasında, yine, bütçe kanununa geldiğiniz zaman “Cumhurbaşkanı bütçe kanunu teklifini verir.” diye özel bir vurgunuz var, öyle başlıyorsunuz. Ama değerli arkadaşlar, bundan önce bütçe tasarısı geldiği zaman,

zaten Bakanlar Kurulunun tasarı sunma yetkisi var ve sadece bütçe tasarısını da Bakanlar Kurulu sunar ama bugünkü içeriğe baktığınızda derme çatma, alelacele kanun yapma yaklaşımıyla karşı karşıyayız. Ha, diyorsunuz ki içinde zaten: “Bütçe kanunu, süresinde yürürlüğe konulmazsa yeniden değerlendirilmesinde artırır biz devam ederiz.” Yani bunu da mış gibi yaparız, mış gibi yolumuza devam ederiz.

Ben size bazı rakamlarla konuşmak istiyorum ve bu rakamların da burada Anayasa Komisyonunda kayıtlara girmesini istiyorum ki belki bu rakamlar dünyadaki gerçeklerin nasıl yaşandığını ve onları görekerek bugünün realitesinin nasıl oluşturulması gerektiğini size bir miktar anlatabilir.

Bakın, değerli arkadaşlar, dünyada ülkelerin eğitim ve yaşam düzeyi, insanların yaşam uzunluğu ve yaşayan insanların okuryazarlık düzeyleri gibi birtakım dataları alıp kullanılarak insani gelişmişlik endeksleri hesaplanıyor. Bu insani gelişmişlik endeksleri parlamenter rejimler ve başkanlıkla idare edilen ülkeler açısından karşılaştırıldı ve bu karşılaştırma sonucunda 141 ülke bu karşılaştırmanın içerisinde ele alındı. Ve ortalamasına baktığınız zaman, parlamenter sisteme sahip ülkelerin, insani gelişmişlik sıralamasında ortalaması 45 olan bir sonuçla karşı karşıyayız. Peki, başkanlık içinde olanların sonucu ne? Burada da ortalama rakam 96, yani diplerde.

Hızla geçeceğim çünkü çok önemli göstergeler var. Refah seviyesine bakalım. “Refah seviyesinde de bu ülkeler nasıl karşılaştırılıyor?” dersek, bireylerin gelir/mutluluk düzeyleri ifade ediliyor. Burada da başkanlık sistemi ile parlamenter sistem karşılaştırılmış ve yine alınıp 142 ülke terazide tartılmış ve karşımıza çıkan sonuç... Belki bunları dinlemek zaman alıcı veya sizi sıkıcı olabilir ama burada yapılmış olan, ülkelerin ve yaşanmışlıkların nihai sonuçları var ve bu sonuçlara göre baktığınızda, yine refah seviyesi yani “Refah toplumu kimlerdir?” dediğinizde, burada ortalama parlamenter sisteme sahip olanlar 49 ortalama sıra sayısındaiken başkanlıkla yönetilen ülkelerin bu sıralama ortalaması 93, yani diplerde.

BAŞKAN - Sayın Tamaylıgil, toparlar mısınız lütfen.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) - Sayın Başkan, toparlayacağım. Burada ben direkt olarak teknik bazı bilgiler veriyorum, hamasi bir konuşma da yapmıyorum.

BAŞKAN - Konuşmanızın içeriğine itiraz etmiyorum.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) - Ve bu kayıtların da geçmesinin çok önemli olduğunu düşünüyorum açıkçası.

Şimdi gelelim ekonomiye. Ekonomik Gelişmişlik Endeksi var. Ekonomik kurullar toplanıyor, ülkenin bir an önce yaşanan ulusal, uluslararası ve ekonomiyle... Bugün işte sonuçlar ortada, ben saymayacağım, biraz önce arkadaşlarım hepsini verdiler. “Bunları düzeltmek için ne yapabiliriz?” diye arayışlar içindeyiz ama bugün, en önemlisi, dünyada bunun hesabı yapılmış. Yani, arkadaşlar, milli gelir, piyasa büyüklüğü, ithalat, ihracat, işsizlik, enflasyon, iç ve dış borçlar olmak üzere bütün ülkelerin rakamları toparlanmış ve burada yine 142 ülke karşılaştırılmış ve orada çıkan sonuç da, yine ekonomik gelişmişlik düzeyi açısından baktığınızda, 142 ülke arasında parlamenter rejimle idare edilenlerin ortalamasının 57, başkanlıkla idare edilenlerin ortalamasının 90 olduğu görülmüş. Yani, orada da parlamenter rejimin, yani bugün beğenmediğiniz, bugün değiştirmek istediğiniz, o hani anonim şirket gibi yönetilecek olan Türkiye’ye biçtiğiniz patronlu başkanlık sisteminin tutmadığını burada görüyorsunuz.

Peki, Toplumsal Gelişmişlik Endeksi'ne, dünya sıralamasına bakın. “Burada ne diyor?” diye baktığınızda, toplumsal gelişmişlikle neye bakılıyor? Bireysel girişimcilğe, bir ülkedeki sahip olunan fırsatlara, güvenli internet erişiminden cep telefonu kullanımına, araştırma ve geliştirme harcamalarına kadar bakılıyor. Ha, ben burada Türkiye'nin olduğu sıraları söylemek istemiyorum size aslında mevcutta, onlar çok daha acı.

BAŞKAN - Sayın Tamaylıgil, toparlar mısınız lütfen.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) - Bizim hedefimiz, parlamenter rejimdeki yine 140 ülkede 48 olan oranı Türkiye'nin yakalaması. Burada, tabii, iyi yönetimde de aynı şey var.

Eğitim... Eğitim endeksine bakıyorsunuz, bugün PISA oranları ortada. Biz fen, matematik, onu bırakın, okuryazarlıkta bir sıralamaya giremiyoruz. Ama bunu tekrar onaylayan, yine sistemsal olarak baktığınızda, eğitim sıralamasında da parlamenter rejimler üst sırada yer alıyor.

Peki, sağlık hizmetleri... Bireysel olarak baktığınızda, yine sosyal sermaye ve yine ülkelerin hukuk sistemleri açısından baktığınızda -Başkan durmadan uyarıyor ama- aslında Hukukun Üstünlüğü Endeksi açısından baktığınızda da, yine ezici olarak parlamenter rejimlerin ön sırada, Demokrasi Endeksi'nde ön sırada olduğunu görüyoruz.

Keşke bunlardan ders almayı becererek, yine Yoksulluk Algı Endeksi'nde ve en önemlisi, Ülkelerin Kırılganlık Endeksi'nde hangi hükûmet sisteminin hangi sonuçları yaşadığını hep beraber bir inceleyip ona göre boş değil dolu dolu yaptığınız tekliflerin altına imza atabilirsiniz.

Değerli arkadaşlar, bugün baktığınızda, tekrar söylüyorum, bütçeyle ilgili ya da yaptığınız teklifle ilgili hata var, inşallah bu hatayı görürsünüz. Ve şunu da unutmayın ki: Başkanlık sistemlerinde... Yine araştırmadan, boş değil, yapılan araştırma ve çıkan sonuçlara göre size rakamları veriyorum. Bugün, demokrasinin ömrünün en uzun olduğu sistemler parlamenter sistemler; başkanlık sistemlerinde yirmi yıl olan bu ömür parlamenter sistemlerde yetmiş iki yıla geliyor. Yani, yok ettirilmeye çalışılan bu parlamenter güçlü yapının sonunun demokrasinin de ortadan kalkmasını getireceğini hiç mi hiç unutmamak gerekiyor.

Değerli arkadaşlar, tabii, bazen kendini bilmezce bu ülkenin kurucu liderleriyle ilgili olarak...

BAŞKAN - Sayın Tamaylıgil, lütfen toparlar mısınız.

BİHLUN TAMAYLIGİL (İstanbul) - Son kelimelerimi, son cümlelerimi söylüyorum.

...laflar, kelimeler dile getirilebilir ama ben şu, size bir ışık olsun diye yine bir anekdotu hatırlatarak sözlerimi tamamlayacağım.

Mustafa Kemal Atatürk'e devlet başkanlığı ile fiilen başbakanlık görevinin beraberce yapılması konusunda tartışmalar olduğunu ve bu tartışmaları dikkate alması gerektiğini bazı arkadaşları dile getiriyor. Ben onun sözleriyle bu konuşmayı tamamlamak istiyorum: “Şaşarım o efendilerin akli perişanına. Hep biliyoruz ki, memleketimizin başına gelen felaketlerin çoğu şahsi idareden gelmiştir. Bu kadar geri kalmamızın başlıca amillerinden biri budur. Biz öteden beri, böyle bir idareyi bertaraf etmek için mücadele ettik. Şimdi nasıl olur da benim aynı yola girmemi ve yeniden devlet hayatında tarafımdan böyle bir çığır açılması istenebilir?” diyor. Bunu, doksán üç yıl önce ortaya konan o cumhuriyet bilinci ve hedefleriyle dile getiriyor.

Umarım resimleriyle güç aldığınız ama sadece resimleri değil, fikirleriyle de güç almanız gereken Mustafa Kemal Atatürk'ün bu sözleri hiçbir zaman kulağımızdan küpe olarak ayrılmaz. Türkiye Cumhuriyeti laik, demokratik, sosyal hukuk devletidir; anonim şirket değil; patronaja ihtiyacı yoktur.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Tamaylıgil, teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, konuşma sırası Sayın Veli Ağbaba'da.

Sayın Ağbaba, buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teşekkür ederim.

Burada günlerden beri, belki Meclisin kurulduğundan bu yana görüşülen en önemli değişikliği görüşüyoruz. Bakın, tartışmasız, görüştüğümüz en önemli görüşme. Bir Anayasa değişikliğiyle bir ülkenin kanla, savaşı kurduğu bir rejim “el kardır indir”le değiştirilmeye çalışılıyor.

Kurucu iradenin Ulusal Kurtuluş Savaşı sonunda, yani 1919-1923'te saraydan alıp halka, yani millete vermiş olduğu yetkiyi şimdi yıkıcı irade, milletten alarak, Meclisten alarak saraya vermeye çalışıyor.

Konuşulan, tartışılan şey bir rejim değişikliği. Anayasalar en önemli toplum sözleşmeleridir. Yüzde 80-yüzde 90 bile azdır uzlaşma için. Şimdiye kadar yapılan 1995 ve 2001 Anayasa değişiklikleri tam mutabakatla Mecliste yapıldı. Bir savaş ya da bir darbeden sonra yapılan anayasalar öncekinden kötü olabilir. Halkın oylarıyla seçilmiş milletvekilleri anayasa değişikliği yapacaklarsa değişiklikler eskisinden iyi olmalıdır.

Mecliste oturup, 1995 ve 2001'de olduğu gibi, bütün partileri ikna edip Anayasa daha demokratik, daha özgürlükçü bir hâle getirilebilir. Kişisel hak ve özgürlükleri genişleten, demokrasiyi güçlendiren, insan haklarına daha saygılı, doğayı, çevreyi koruyan, dezavantajlı kim varsa sahip çıkan, pozitif ayrımcılığı doğru tarif eden bir anayasa yapılabilir. Ama siz oturup “Halk bizi seçti. Biz halktan aldığımız yetkiyle halkın bize verdiği yetkiyi birine teslim ediyoruz.” diyorsunuz. Bundan sonra yürütmeyi o yapacak, yasama yerine geçip kararname çıkaracak; yargıyı, hâkimleri, savcılarını o belirleyecek. Onun istediği kadar özgürlük, onun istediği kadar demokrasi, onun istediği kadar adalet, onun lütfettiği kadar hak, onun lütfettiği kadar eşitlik olacak, böyle bir anayasa yapmaya hiçbirimizin yetkisi yok. 550'miz bir araya gelsek de bunu yapamayız, bunu yapmamalıyız. Çünkü, biz halktan “Tek adam rejimini kuracağız.” diye yetki almadık. Milletvekili yemini burada, “Milletin kayıtsız şartsız egemenliğini koruyacağıma...” diyor, korumuyor. Yoksa birine mi teslim ediyor, bir düşünün. Hukukun üstünlüğüne yemin ediyoruz ama hukukun tamamını birine teslim ediyoruz. Burada, söylediğim gibi, Meclis kurulduğundan bu yana yapılmak istenen en önemli değişiklik, âdeta Meclis yok edilmek isteniyor, Meclis intihar ettirilmek isteniyor; daha doğrusu bir benzetme yapmak gerekirse âdeta 1,5 partiden oluşan, 1,5 canlı bomba ile Meclis patlatılmaya, yok edilmeye çalışılıyor.

Patlama demişken hemen 15 Temmuz akşamına gidelim. 15 Temmuzda darbe yapmak isteyen demokrasi düşmanları, vatan hainleri önemli bir mesajı vermek için demokrasinin tam kalbine, halk egemenliğinin yansıdığı kuruma bomba attı. O gün, 4 siyasi partinin... Halkın ve orduda AKP-FETÖ iş birliğine rağmen orduda kalabilmeyi başarabilmiş rütbeli subaylar sayesinde darbe başarısız oldu, Meclis çalışmalarını sürdürdü.

Şimdi, yapılmak istenen şey Meclisi askıya almaktır, Meclisin yani halkın iradesini yok saymaktır. Bakıldığında 15 Temmuzda yapılmak istenen olayla, şimdi yapılmak istenen değişikliklerin birbirine ne kadar paralel olduğunu görüyoruz. İkisinin de amacı Meclisi, demokrasiyi yok etmektir. Üzülerek ifade etmek istiyorum ki 15 Temmuzda darbecilerin silahla, bombayla yapamadıkları Anayasa Komisyonunda, Mecliste parmaklarla yapmak isteniyor.

Bakın, birkaç örnek vereceğim. Eğer 15 Temmuz akşamı darbe başarılı olmuş olsaydı, ne olacaktı bir düşünelim. Meclisin bütün yetkileri askıya alınacaktı, yargı bağımsızlığı yok edilecekti; bakanları, milletvekillerini sadece bir kişi atayacaktı, üst düzey bürokratları, rektörleri, genel müdürleri, müsteşarları bir kişi kendi müritleri içinden seçecekti.

Şimdi, soruyorum; Bugün yapılmak istenenle darbecilerin yapmak istedikleri arasında ne fark var? Darbecilerin silahla, bombayla yapamadığını darbeye direnen Gazi Meclisi Anayasa değişikliğiyle yapmak isteniyor. Bunu bir yasaya, güncel bir yasaya benzetmek istiyorum, teşbihte hata olmaz. Geçtiğimiz günlerde gelen bir yasa vardı, tecavüze uğrayan mağdur tecavüzcüsüyle evlenirse ceza almayacaktı. Bu yasanın da mantiken ondan çok farklı olmadığını düşünüyorum.

Değerli milletvekilleri, geliştirilmek istenen bu rejim, kim seçilirse seçilsin diktatörlüktür. Diktatörlükle, tek adam rejimleriyle yönetilen ülkelerin hiç birinde demokrasi yok, insan hakları yok, kadın-erkek eşitliği yok, hukukun üstünlüğü yok, yargının bağımsızlığı yok. Bakın, hemen yanı başımızda tek adamlıkla, diktatörlükle yönetilen ülkelere bir bakın, Suriye'ye, Mısır'a, Libya'ya, Irak'a bakın. Bunların hiçbirinde huzur yok, refah yok; kan var, gözyaşı var, mezhep savaşları var, etnik kimlik savaşları var. Yanı başımızda yıllardır şahit oluyoruz, insanlar birbirlerini boğazlıyor. Son birkaç yıldan beri Yunanistan'ın nüfusu kadar insan katledildi, öldürüldü. Güçlü parlamenter rejimlerle yönetilen ülkelere bir bakın, onlar da yanı başımızda. Onlar da ne var değerli milletvekilleri? Kadın-erkek eşitliği var, demokrasi var, hukukun üstünlüğü var, insan hakları var, fırsat eşitliği var yani evrensel demokrasinin bütün değerleri var. Hükümetin rehber edindiği, örnek aldığı, kralı öldüğünde yas ilan ettiği Suudi Arabistan'da hâlâ bugünlerde kadının araba kullanıp kullanmayacağı, şoförlük yapıp yapmayacağı tartışılıyor.

Değerli milletvekilleri, bize bırakılan mirasa hep birlikte sahip çıkmalıyız. Bakın, biz hâlâ Suriye değilsek, Irak değilsek, Libya değilsek, Mısır değilsek -bunu herkesin bilmesi gerekiyor ki- bunu laik, demokratik cumhuriyete borçluyuz. Bunu, sizin sürekli eleştirdiğiniz, heykellerini kaldırmaya çalıştığımız, bu cumhuriyetin kurucusu, bu toprakların yetiştirmiş olduğu en büyük devrimci Mustafa Kemal Atatürk'e borçluyuz. Bu değerlere huzurumuz için, iç barışımız için, geleceğimiz için sahip çıkmalıyız. Hâlâ her şeye rağmen bu ülkede Suriye'deki gibi insanlar kesilmiyorsa, yakılmıyorsa, ciğerleri sökülüp yenilmiyorsa, 13-14 yaşlarındaki kızlar köle pazarında satılmıyorsa bunu bugün yok etmek istediğiniz değerlere yani laik, demokratik cumhuriyete borçluyuz.

Değerli milletvekilleri, biz, bu rejim değişikliğini seçilecek insanlar üzerinden, isimler üzerinden asla tartışmıyoruz, “Burada kim seçilirse seçilsin aynı sonucu doğurur.” diyoruz. Bu tür rejimlerle yönetilen ülkelere baktığımızda demokrasi liginde en altta olduğunu görüyoruz, basın özgürlüğü en altta, insan hakları en altta, kadın-erkek eşitliği en altta.

Değerli milletvekilleri, yaşadığımız olaylardan ders çıkarmalıyız. Bakın, izlenen Suriye politikası bizi nereye getirdi? Mezhepçi rüyalarla, neoosmanlı hayalleriyle girdiğimiz Suriye'de bataklığa saplandık. Üç saatte Şam'a varacaktık, bir gece ansızın 82 Şam, 83 Halep olacaktı ama Kilis bombalandı, Türkiye neredeyse Suriye'ye benzemeye başladı. Eskiden Bağdat'ta, Kâbil'de, pazar yerlerinde patlayan bombalarla ölen insanlara hep birlikte kahrolurduk. Şimdi, tüm Türkiye Bağdat'taki pazar yerine çevrildi. Eğer 2011'den başlayarak güçten sarhoş olunmasaydı, “Her şeyi ben bilirim.” denmeseydi, bunları Türkiye yaşamazdı. Eğer Meclisteki ana muhalefet partisi birazcık dikkate alınsaydı Türkiye canlı bombaların cirit attığı, özgürce dolaştığı, Türkiye'nin kalbine bomba attığı bir ülke hâline asla gelmezdi.

Türkiye, özellikle son dönemde tam bir fiili başkanlıkla yönetiliyor. Siz, başkanlığı her derde çare, her türlü sorunun çözümü olarak sunuyorsunuz, anlatmaya çalışıyorsunuz. Bakın, son iki buçuk yıldan beri Türkiye fiili olarak başkanlıkla yönetiliyor. Türkiye’de, sorarım size değerli milletvekilleri, terör mü bitti, ekonomi mi büyüdü, eğitimde başarı mı arttı, demokrasi mi gelişti? Bunların hiçbirisi olmadı değerli milletvekilleri, olmadığı gibi belki tarihimizde yaşamadığımız kadar terörü son iki buçuk yılda yaşadık. Her gün canlı bombalar patlıyor, âdeta bir Orta Doğu ülkesinden farkımız kalmadı. Bu dönemde hiç tanımadığımız terör örgütleriyle tanıştık. 2011’de IŞİD yoktu, şimdi tam bir canavar. 2011’de El Nusra bu kadar güçlü değildi, “Siz iyi çocuklar.” diyordunuz, terör örgütü demiyordunuz, bugün çok güçlü bir şekilde Orta Doğu’da kan gövdeyi götürüyor. Ha, bir şeyi daha unuttum, aklıma gelmişken söyleyeyim. O zaman FETÖ’de yoktu, o zaman FETÖ’yle kol kola, el ele, omuz omuza yürüyordunuz, şimdi FETÖ denen bir terör örgütü var artık karşımızda. Bunların hepsi öngörüsüz politikaların ve parlamenter sistemin zayıflığından kaynaklandı.

Hatırlayın, değerli arkadaşlar, 2010 12 Eylülünde referandumda aynı şeyler yaşandı. Her türlü devlet olanaklarını kullanarak, her türlü medya olanağını kullanarak, her türlü tedbirleri yaparak 12 Eylül 2010’da bir referandum getirildi. Ne dendi o 2010 referandumda? “Askerî vesayetle mücadele ediyoruz, darbecilerle mücadele ediyoruz, 12 Eylülle mücadele ediyoruz.” denildi. Bir taraftan o dönemki Başbakan, Erdal Eren’i ismini vererek ağladı, gözyaşı döktü, bir taraftan Mustafa Pehlivanoglu’nun ismini vererek gözyaşı döktü.

Bakın, hatırlayın, o zaman 2 cephe vardı, 1 “evet” cephesi, 1 “hayır” cephesi vardı. Övünerek söylemek isterim ki bu Parlamentoda bütün siyasi partilerin içerisinde, net olarak tutum alan “hayır” cephesinde partinin üyesiydim, o dönem Malatya İl Başkanıydım. “hayır” cephesinde MHP vardı ama...

BAŞKAN – Sayın Ağbaba, toparlar mısınız lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Toparlıyorum.

NECATİ YILMAZ (Ankara) – Çok güzel konuşuyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) – ...kampanya yapmadı. Hatırlayın, “Evet.” cephesinde kimler vardı arkadaşlar? Şu anda HDP’nin bir bölüm bileşenlerinden bir kısmı vardı, bir en önemli aktör AKP’ydi, onun genel başkanıydı, bir önemli aktör daha vardı ki ona 12 Eylül 2010 akşamı AKP’nin balkonundan Hoca Efendi Hazretlerine, okyanus ötesine samimiyetlerinizi, teşekkürlerinizi bildiriyordunuz. Ne diyordu Hoca Efendi Hazretleri? Tırnak içerisinde söylüyorum, ben demiyorum, ne diyordu: “Ölülerinizi kaldırın mezardan, oy kullansın.” diyordu, siz ne diyordunuz? “Türkiye askerî vesayetten kurtulacak, darbelerle hesaplaşacak.” diyordunuz. Sonuç ne oldu değerli arkadaşlar? Sonuç tam bir fiyasko. “evet”i büyük bir kararlılıkla savunduk, maalesef medyada “Yetmez ama evet.”çilerin televizyon ekranlarında saldırıları olmasına rağmen “evet”i büyük bir kararlılıkla savunduk. Ve bu değişiklik değerli milletvekilleri, dikkatinizi çekerim, 15 Temmuz darbesinin önünü açtı. O 12 Eylül 2010 akşamı Meclise bomba atan uçağa o gün bomba konuldu aslında. O 12 Eylül 2010 akşamı Boğaziçi Köprüsü’nde sivil yurttaşları alçakça katleden silahlara mermi o akşam sürüldü. Ancak hâlâ ders alındı mı? Maalesef, üzülerek söylemek isterim ki ders alınmadı. Bakın, 15 Temmuz darbe girişimi laikliğin yok edilmesinden, parlamenter sistemin zayıflatılmasından dolayı gerçekleşti.

Değerli milletvekilleri, darbelerin ilacı daha fazla demokrasidir. Darbelerin çaresi, güçlü parlamenter demokrasidir, güçler ayrılığıdır, yargının tam bağımsızlığıdır. Gelişmiş hiçbir ülkede darbe riski yoktur, kimsenin aklına darbe olacağı gelmez. Bizler geçmişte yaşadığımız şeylerden ders çıkarmalıyız. Yaşadığımız olayların nedeni laik, demokratik değerlerin yani kuruluş değerlerimizin yok edilmesidir. Parlamenter demokrasimizi güçlendirmeliyiz, yargı bağımsızlığını sağlamalıyız.

Değerli milletvekilleri, sözlerime son verirken, hepimiz bilmeliyiz ki her çoğunluğun dediği, her çoğunluğun söylemiş olduğu sözler doğru değildir; bunu yüzlerce yıldan beri tarih bize gösterdi. Eğer her çoğunluğun söylemiş olduğu şey doğru olsaydı Sokrates asılmazdı, Hallacı Mansur ipe gerilmezdi, Galileo öldürülmezdi. Her çoğunluğun söylemiş olduğu şey doğru olsaydı 12 Eylül 1980 Anayasası'nı, yüzde 93'le kabul edilen Anayasayı bugün 1 kişi savunabilirdi. Her çoğunluğun dediği doğru olsaydı 12 Eylül 2010'da yapılan değişiklikler doğru olurdu, bugün kimse arkasında duramıyor.

Değerli milletvekilleri, bu anayasa değişikliğinin herkesin vicdanıyla geçmeyeceğine inanıyorum. Bakın, biraz önce bir konuşmacı Türkmenbaşı'ndan örnek verdi. Yaşanmış bir hikâyeyi anlatarak sözüme son veriyorum. Türkiye'deki bir işadınının yapmış olduğu fabrikanın açılışında, -yüzde 51'i Malatyalı bir işadına ait Fransız ortağıyla- konuşma yapıyor Türkmenbaşı, diyor ki: "Bu fabrikanın yüzde 51'i Fransız şirketiyle bir Malatyalı işadınının, kalan yüzde 49'unun bir kısmını kendim alıyorum, bir kısmını Eğitim Bakanlığına veriyorum" diye ilan ediyor ve konuşmasının sonunda Türkmenbaşı diyor ki "Tarım Bakanı, sen çok hırsızlık yaptın; seni de görevden alıyorum, bilmem hangi şehirde tarlada çalışmak üzere seni gönderiyorum." Biraz önce örnekler verildi, Türkmenistan'da ayların isimleri Türkmenbaşı'nın kendi ailesinin isimlerine göre verildi. Bunlar bizim ülkemize uzak mı? Bizim ülkemize hiç uzak değil. Türkiye'nin 1'den büyük olduğunu unutmamanızı diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Ağbaba, lütfen toparlayın.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bitiriyorum.

Bir de bir şey daha söylüyorum, bakın değerli arkadaşlar, AKP'li milletvekilleri bilir, ben 24'üncü Dönem'de görev yaptım.

BAŞKAN – Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bir cümle...

2011 ile 2014 arasında bıyıklı milletvekili oranına bakın şimdiki bıyıklı milletvekili oranına bakın ne demek istediğimizi anlayacaksınız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Ağbaba, sizin de favorileriniz yakışmış, güzel olmuş; ben de o kadar uzatacağım.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Çok teşekkür ederim tahammülünüz için.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, konuşma sırası Sayın Seyit Torun'da.

Buyurun.

SEYİT TORUN (Ordu) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinize öncelikle sevgilerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Dünyanın gelişmiş, gelişmekte olan hiçbir ülkesinde görülmemiş bir şeyi yapıyoruz. Olağanüstü hâl şartlarındayız, ülke kanun hükmünde kararnamelerle yönetiliyor, özgürlükler rafa kaldırılmış. Ülkeyi bu hâle getiren, bu ortamın oluşmasına sebep olan bunun sorumluluğunu hiçbir şekilde üstlenmemiş, hesabını vermemiş on dört yıldır iktidar olanların getirdiği bir anayasa değişikliğini görüşüyoruz. Bu bir dayatmadır arkadaşlar. Sadece bize değil AKP'nin ve MHP'nin milletvekillerine de dayatılan, kapalı kapılar ardında hazırlanan, sanki alelacele, birilerinden kaçırırcasına bir tatil günü Meclise sunulan bir teklifle karşı karşıyayız.

Bu anayasa değişikliğini niye yapıyoruz değerli milletvekilleri? Bu teklifle daha demokratik bir ülke mi olacağız? Bu anayasa değişikliğiyle toplumun hangi kesimini mutlu edeceğiz? Kimin geleceğe güvenle bakmasını sağlayacağız? Buna yönelik herhangi bir düzenleme var mı Allah aşkına? Türkiye'nin içinde bulunduğu bugünkü sorunlar varken önceliğimiz bu mudur acaba? Bugün ülke

terörle her gün canlarını yitirirken, ekonomi dip yapmışken, dış politikada çuvallamışken ve birçok sorun varken, Türkiye birçok sorunla boğuşurken biz burada başkanlığı tartışıyoruz, daha doğrusu cumhurbaşkanlığı sempatik ismiyle ve acaba başkanlıkla yönetilmediğimiz için mi bütün bu sorunlara muhatap olduk? Acaba bu ülkede bu rejim sorunundan mı kaynaklanıyor bu yaşadıklarımız? Bunu da değerlendirmemiz lazım.

Değerli arkadaşlar, yapılan düzenlemeler sadece ama sadece bir kişiye hizmet ediyor yani kişiye özel bir devlet sistemi, bir parlamento, bir yargı yaratılıyor. Kim için? O çok hayran olduğunuz ve geleceğinizi ipotek ettiğiniz bir kişi için.

Değerli milletvekilleri, anayasa değişiklikleri bir ülkenin insanların geleceğine yönelik önemli düzenlemelerin yer aldığı ve toplumsal mutabakatla hazırlanan metinler değil midir? Peki, kimin mutabakatı var bu değişiklikte? Hangi demokratik sistemi getiriyor? Bu teklif, Meclisin kendi kendini feshedeceği, yargının bir çukura gömüleceği bir düzenleme getiriyor.

Peki, bizler Meclisimizi kendi elimizle niye ortadan kaldırıyoruz? Kimin için yapıyoruz tüm bunları? Sarayda oturan, cumhuriyet ve kazanımlarıyla kavgalı, demokrasiyi amaç değil araç olarak gören bir zihniyet için. Yapmayalım bunu. Bu değişikliğe “evet” demek Türkiye Cumhuriyeti’nin altına dinamit koymaktan başka bir şey değildir. Bunun için tekrar uyarıyoruz, bu hevesten vazgeçin, bunun sonuçları ağır olacaktır. Evet, MHP’yle anlaşınız, ittifakı kurdunuz, belki sayısal çoğunluğu da yakaladınız. Tabii, biz yine de umut ediyoruz ki hem sizin içinizden hem de MHP grubundan pek çok arkadaşımızın vicdanı buna müsaade etmeyecektir.

Değerli milletvekilleri, şimdi bakınız, teklif, cumhurbaşkanlığı için yeni düzenleyici bir sistem getiriyor. Cumhurbaşkanına sınırsız yetkiler tanıyoruz; aklına ne gelirse, neyi isterse yapacak, neyi beğenmezse değiştirecek. Nedir o? Cumhurbaşkanlığı kararnamesi. İlk bakışta neoliberal dönemin parlamenter sistemlerdeki kanun hükmünde kararnamelere paralel bir unsur olduğunu düşünebiliriz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hayata geçmesi için bir yetki kanununa gerek kalmıyor, Cumhurbaşkanlığı makamı kanunla çelişmemek kaydıyla süresi, kapsamı ve sayısı belirsiz şekilde yasama faaliyeti gerçekleştirebiliyor. Bu yetkinin cumhurbaşkanına devletin biçimini istediği gibi belirleme imkânı veren 11’inci, 14’üncü ve 15’inci maddelerle birlikte düşünülmesi durumunda karşımıza akıl almaz bir güç yoğunlaşması çıkacaktır. Cumhurbaşkanına tanınan aşırı geniş yetkiler içerisinde en göze çarpanlarından biri de budur; devletin yapısını belirleme gücüdür. 11’inci maddenin son paragrafı “Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileriyle, teşkilat yapısı Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.” ve 15’inci maddenin son fıkrası ise “Merkezi idare kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir.” diye buyuruyor, sanki sıradan bir şeyden bahsediyor. Tek bir kişiye devletin yetkisini, yapısını belirleme gücü veriyor. Bu, rejim değişikliği değil de nedir değerli arkadaşlar?

Değerli milletvekilleri, bir kişi bu düzenlemeyle devleti istediği gibi keyfine göre yönetecek, bugün başbakan ve bakanların kullandığı bütün yetkileri kullanabilecek, bakanlıkları, kamu idaresinin tamamını istediği gibi kararnamelerle düzenleyebilecek, bakanlıkları, devlet daireleri kurumları kuracak, kaldırarak, görevlerini belirleyecek, atayacak, azledecek, soruşturma yapacak, ne kadar devlet yetkisi varsa kullanacak. Cumhurbaşkanı, herhangi bir bakana “Harç bitti yapı paydos; seni de, bakanlığı da kaldırdım.” diyebilecektir. Hangi demokratik ülkede olur bu? Bu olmaz arkadaşlar. Bu yetki ancak ve ancak Meclise ait olabilir. Amerika’da da, dünyanın pek çok demokratik ülkesinde de bu böyledir.

Cumhurbaşkanına kararname çıkararak merkezî idare kapsamındaki bölgesel yönetim birimleri, bölgesel kamu kurum ve kuruluşları oluşturabilme yetkisinin de verilmesinin yolu açılıyor. Ne yapıyorsunuz bu düzenlemelerle? Federasyona mı geçmek istiyorsunuz değerli milletvekilleri? Bu bölünmenin yolunu açacak bir düzenleme değil midir? Bu düzenleme, arkadaşlar, eyalet sistemine giden yolun taşlarının birer birer döşenmesi değil midir? Böylesine tehlikeli bir konunun iradesi ve yetkisi tek bir kişiye teslim edilemez. Bu, bizim ayrışmamızı, bölünmemizi getirecektir. Yarın bir irade bunu yapmak istediğinde buna “Evet.” mi diyeceğiz? Biz Misakımillî sınırları içerisinde, birlik ve beraberlik içinde yaşamının mücadelesini vermeliyiz ve biz Türkiye’yi bir bütün olarak düşünmek durumundayız. Değerli milletvekilleri, bu Anayasa değişikliğinden sonra temsili demokrasiden ve cumhuriyet rejiminden bahsetmek mümkün olmayacaktır.

Teklifte Cumhurbaşkanlığının süresi net bir şekilde sınırlandırılmamıştır. 2’nci kez seçilen Cumhurbaşkanının Meclisin kendisini feshetmesi yoluyla bir kez daha seçilebilmesi durumunda 2’nci seçimin uzatılması mı, 3’üncü bir seçim mi olacağı belirsizdir. 2’nci seçimin uzatılması durumu söz konusuysa Cumhurbaşkanının bir kez daha, belki 4’üncü, 5’inci defa seçilmesi mümkün olabilecektir. Meclis seçimleri ancak beşte 3 çoğunlukla yenileyebilecekken Cumhurbaşkanının koşulsuz olarak seçimleri yenileyebilmesi güçleri dengelemiyor, tersine Meclis yetkisizleştiriliyor, itibarsızlaştırılıyor. Kısacası, arkadaşlar, Meclisin gücü açık bir şekilde yürütmeye aktarılıyor yani yeni bir düzende bütün güçler Cumhurbaşkanında birleştiriliyor. Meclisin, dolayısıyla halkın iradesi yok sayılıyor. Milletin iradesinin gasbıyla karşı karşıya kalıyoruz. Meclis fonksiyonsuz hâle getiriliyor, soruşturma ve gensoru yetkisi tamamen kaldırılıyor; sadece sayı olarak güçlendiriliyor, 600 vekil öneriliyor. Bunları da Cumhurbaşkanının belirleyeceğini düşünürsek Meclis sembolik bir Meclis mi olacak değerli arkadaşlar? Yarın seçilecek olan arkadaşlarımızın yetkisi, görevi ne olacak? Bir daire başkanı kadar yetkisi olacak mı acaba?

Daha önemlisi arkadaşlar, bu Anayasa değişikliğiyle Meclisin en önemli işlevlerinden birini yani bütçe hakkını elinden alıyorsunuz. Bu, çok vahim bir şeydir arkadaşlar. Yani milletin rızkını bir kişinin eline veriyorsunuz. “Al, keyfine göre, nasıl istersen öyle kullan.” diyorsunuz. Ne olacak peki yetimin hakkı? Bu, olmaz arkadaşlar. Bu, çok ama çok yanlış bir düzenlemedir.

Değerli milletvekilleri, bu teklifin gerekçesinde türlü vesayetlerden, darbelerden bahsetmişsiniz. Peki, şimdi yapılmak istenen nedir? Şimdi yapılan tam da bir sivil darbedir yani yağmurdan kaçarken doluya tutuluyoruz. Cumhurbaşkanınız da, iktidarınız da demokrasi konusunda samimiyetsizdir arkadaşlar.

Değerli milletvekilleri, sonsuz yetkilerle donatacağınız Cumhurbaşkanı, istediği kişiyi bakan olarak atayacak, kamunun üst düzey atamalarında da temel rol üstlenecek, OHAL ilan edecek, seçimleri yenileyebilecek; istediği an bakan atayabilecekse istediği an da Meclisi yenileyecek demektir. Cumhurbaşkanı tüm devlet yapısını düzenleyebiliyorsa hiçbir kontrol mekanizması da yoktur, ki bu düzenlemelerden de onu anlıyoruz. Eğer bu teklif kabul edilirse Türk tipi, yozlaştırılmış bir başkanlık sistemi devreye sokulmuş olacak. Hep merak ediyorduk: Nedir bu Türk tipi başkanlık? “Türk tipi başkanlık” diye ifade ediliyordu. Herhâlde anayasa tarihinde bir ilk olacak ama ne yazık ki demokrasi tarihine ve anayasa tarihine yanlış bir imajı da yazdırmış olacağız. Bu Anayasa değişikliği herkesi, her kurumu bir kişinin vicdanına teslim etmektir yani Türkiye’de demokrasinin sona erdiğini ilan etmektir. Bunu asla ve asla kabul etmeyiz değerli arkadaşlar.

Değerli milletvekilleri, elinizi vicdanınıza koyun. Bir kişinin siyasi hırslarıyla bu ülkenin geldiği noktayı aklınızdan çıkarmayın, gerçekçi olun. Biraz vatanseverliğiniz varsa iyi düşünün. Ülkenizi düşünmüyorsanız da çocuklarınızı, onların geleceğini düşünün. Yasamayı, yürütmeyi, yargıyı teslim

edeceğimiz Cumhurbaşkanı şunları çok iyi biliyor ve bütün bunları onun için yapıyor: Bir oyun yazıldı, yönetiyor. Onun derdi Türkiye değil arkadaşlar, Türkiye'yi iyi bir yönetime kavuşturmak hiç değil; onun derdi daha fazla iktidarda kalmak çünkü biliyor ki eğer iktidarda kalamazsa yargılanmadan bu ülkede yaşayamayacak. Daha önceki hiçbir Cumhurbaşkanı hiçbir Başbakan gibi evinin bir köşesinde asla huzurla oturamayacak ve biz bunun için ülkemizin, cumhuriyetimizin geleceğini onun eline asla bırakmayacağız. Bunun için her türlü mücadeleyi yapmaya hazırız ve mücadeleyi de sonuna kadar devam ettireceğiz

Hepinize çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Torun, çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, konuşma sırası Sayın Muharrem Erkek'te.

Sayın Muharrem Erkek, buyurun.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, şimdi, burada zaman zaman ifade edildi “Burası önemli bir mutfak, burada her şey tartışılır, konuşulur, teklifte değişiklikler yapılabilir çünkü burası mutfak.” dendi. Ama bizim gördüğümüz, herhâlde bu mutfak dışında küçük bir mutfak daha var. Herhâlde -bilmiyorum- Sayın Şentop'un odası olabilir.

BURCU ÇELİK (Muş) – Orası daha büyük.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Daha büyükse Parlametonun iradesinden daha büyük demek ki. Herhâlde o mutfakta arada bazı şeyler şekilleniyor, burada tartışılmıyor, görüşülüyor. Aynı, Komisyon görüşmelerinin canlı yayınlanması talebimizin reddedilmesi gibi, tamamen katılımcılıktan, şeffaflıktan uzak bir yapı. Herhâlde o küçük mutfakta şekillendikten sonra buraya geliyor.

Şimdi, bu madde niye çok önemli? Bu madde bize neyi anlatıyor biliyor musunuz? Bu madde “Ben gidersem devlet çöker.” cümlesindeki şahsileşmiş devleti gösteriyor bize. Egemenliğin şahsileşmesi, devletin şahsileşmesinin yeniden sahneye çıkışı var bu maddede. Çünkü bu maddeye göre örneğin mevcut Anayasa'da “Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil etmek” varken şimdi bu “Türkiye Büyük Millet Meclisi adına” çıkartılmış ne diyor: “Cumhurbaşkanı Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil eder.” Meclis adına temsil edilmesi niye rahatsız etti birilerini? İşte, devletin şahsileşmesi, işte bu.

Bakın, yıllarca atanmışlar-seçilmişler tartışması yaptınız. Evet, seçilmişler her zaman çok daha önemlidir ama tekrar, atanmışların vesayetini, belki de çok daha sorunlu bir bürokratik oligarşiyi getiriyorsunuz çünkü Cumhurbaşkanı yardımcılarını seçilmiş olmayacak, bakanlar seçilmiş olmayacak ve bu kişilerin Parlamente'ye karşı yani millete karşı da bir sorumlulukları olmayacak. Hani başkanlık sisteminde seçilen başkanın atadığı... Sayın Burhan Kuzu'nun kitabında da yazıyor, bütün anayasa hukuku hocaları da bunu söylüyor, bütün demokratik sistemler de bize bunu gösteriyor. Hani seçilmiş başkanın veya devlet başkanının veya Cumhurbaşkanının -sistem değiştiriyoruz ya- atadığı bütün bakanların, üst düzey kamu görevlilerinin yasama organının onayına tabi olması gerekmez mi? Ama burada öyle bir şey yok. Yani fren-denge mekanizması yok. Bakın, ne diyor: “Bakanları atar, Cumhurbaşkanı yardımcılarını atar, üst düzey kamu yöneticilerini atar.” Peki, onaya tabi mi? Hayır, değil ama Burhan Kuzu Hoca ne diyor: “Onaya tabi olmak zorundadır.” Ama burada öyle bir şey yok.

Bakın, ne diyor: “Milletlerarası anlaşmaları akdeder ve yayımlar.” Lütfen 90'ncı maddeyi okuyun. Milletlerarası anlaşmaları uygun bulmayla ilgili olan madde. “Meclis onaylar ve bir kanunla uygun bulur.” Peki, biz bunu ne zaman yapacağız Meclis olarak? Akdedildikten ve yayımlandıktan sonra mı yapacağız? Anayasa madde 90 orada dururken tam bir çelişki arz ediliyor.

“Millî güvenlik politikalarını belirler.” diyor. Millî Güvenlik Kurulunu kaldırıyor muyuz bu pakette biz değerli arkadaşlar, Sayın Başkan, Sayın Hükûmet temsilcileri? Millî Güvenlik Kurulu duruyor. Millî Güvenlik Kurulu politikalarını kurul belirlemez mi? Millî Güvenlik Kurulunun gündemini belirlemek ayrı bir şey ama burada Millî Güvenlik Kurulu politikalarını demek ki tek başına belirleyecek. Egemenliğin, devletin şahsileşmesi derken işte bütün delilleri burada.

BAŞKAN – Sayın Erkek, toparlayalım lütfen.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Toparlayacağım. Ben Komisyon üyesiyim, biraz lütfen müsaade edin.

Yürütme yetkisi o kadar geniş bir yetki, o kadar geniş bir alan ki -siz diyorsunuz ki “Fiilî durum var.”- mevcut Cumhurbaşkanı Anayasa’ya uymuyor, Anayasa’daki yetkilerini yeterli bulmuyor, parlamenter sistemi fiilen ortadan kaldırıyor. Peki, bu paketten sonra seçilecek Cumhurbaşkanı da aynı şekilde bir fiilî durum yaratırsa ne yapacağız, Anayasa’ya uymazsa? Bu sizin getirdiğiniz değişikliklere, hükümlere aykırı hareket ederse, kararnamelerle birçok düzenlemeyi yapmaya kalkarsa ne yapacağız? Bakın, bizim sorunumuz hukuk devleti, demokrasi ve özgürlük sorunu. Biz hukuk devleti hiçbir zaman olamadık. Burada herkes hukukçu, Cumhurbaşkanının atayacağı yardımcılar, bakanlar, üst düzey kamu görevlileri sizce Cumhurbaşkanının emir ve talimatlarını mı dinler, kanunların hükmünü mü dinler? Bu pakete göre Cumhurbaşkanını dinler, kanunları dinlemez ve biz hukuk devleti olmaktan hızla uzaklaşırız.

Bir de yönetmelikler çıkaracak Sayın Cumhurbaşkanı, kanunları da kararnameleri de o yorumlayacak ve ondan sonra diyoruz ki “Yürütme tekleşiyor, devlet tekelleşiyor.” Siz de diyorsunuz ki “Hayır.” Biz diyoruz ki “Bir tek fren-denge kontrol mekanizması yok.” Siz seçim bildirgenizde ne demiştiniz, milletin huzuruna nasıl çıkmıştınız? “Evet, biz başkanlık sistemi istiyoruz ama denge-fren kontrol mekanizmaları olan bir sistem.” Sizin seçim bildirgenizde yazıyor. Burada bana tek bir tane gösterin, atamalar mı onaya tabi? Bir tek ataması onaya tabi değil, bir de üstüne üstlük, ileride de göreceğiz, fesih yetkisini de veriyorsunuz. Bakın, fiilî durumu, bugün yaşadığımız fiilî durumu seçilen bir Cumhurbaşkanı tekrar yaratmaya kalkarsa Türkiye’yi felakete sürüklersiniz. Bizim tarihe not düşmek, bu tutanaklara düşüncelerimizi geçirmek ve sizi uyarmak görevimiz. Şimdi duyuyoruz ki CNN TÜRK’te televizyonlardan duyuyoruz, altıyazı geçiyor, 15’inci madde paketten çıkartılacakmış. Zaten 126’ncı maddeye eklediğiniz o son fıkra (123/1) dururken yani “idare yasayla düzenlenir” maddesi dururken zaten uygulamanız mümkün değildi. Ama, bütün yürütme yetkisini kararnamelere bırakırsanız ve Parlamento’yu kararnamelerle yarışır bir şekilde sanki kanun-kararname yarışına sokarsanız burada galip bellidir, Cumhurbaşkanı çıkar. Ama, milletin iradesi nerede tecelli eder? Parlamento’da. Yani millet egemenliğinin olduğu yer, daha güçlü olduğu yer diyeyim, Parlamento’dur. Bakın, bugün Parlamento’da bütün siyasi partilerin aldıkları oyları toplayın yüzde 100’e yakın bir milletin iradesi vardır. Ama Sayın Cumhurbaşkanı yüzde 40’la da seçilebilir bu pakete göre, yüzde 30’la da, yüzde 50’yle de, yüzde 60’la da seçilebilir. Ama millet iradesinin yoğun olarak tecelli ettiği yer Parlamento’dur. Siz Parlamento’yu yürütmenin başı karşısında o kadar güçsüz hâle getiriyorsunuz, o kadar işlevsizleştiriyorsunuz ki aslında bu paketin ruhu bu madde, devleti şahsileştiren bu madde. Bizim görevimiz, bir kişiye bu kadar sonsuz güç, mutlak güç vermek değil, bizim görevimiz demokrasiyi, özgürlükleri savunmaktır diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, Sayın Erkek, çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, Başkanlık Divanımıza gelen iki tane önerge var. Bunların bir tanesi kifayetimüzakere önergesi, bir tanesi de maddede değişiklik yapan önerge.

Geliş sırasına göre önce kifayetimüzakere önergesini okutuyorum:

Buyurun Sayın Akbaşıoğlu.

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşölmekte olan (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 8'inci maddesi üzerindeki görüşmeler neticesinde konu açıklığa kavuşmuş olduğundan maddenin oylamasına geçilmesini arz ve teklif ederiz.

Adem Yeşildal

Haydar Ali Yıldız

İbrahim Halil Fırat

Hatay

İstanbul

Adıyaman

BAŞKAN – Arkadaşlar, gelen önerenin gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Bir konu üzerindeki görüşmelerin ilanihaye devam etmesi mümkün değildir.

Ayrıca, görüşölen konunun da vuzuha kavuşması nedeniyle İç Tüzük'ün 26'ncı maddesi gereğince iş bu değışiklik önergesi verilmiştir.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, kifayetimüzakere önergesini oylamaya sunuyorum...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, o olmaz, önce değışiklik önergesinin görüşölmesi lazım, yoksa müzakere edemezsiniz.

İki: Burada değışiklik önergesini okuyun da kısa bir söz talebi istiyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, şimdi değışiklik önergesini okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşölmekte olan (2/1504) esas sayılı Kanun Teklifi'nin çerçeve 8'inci maddesiyle değıştirilmesi öngörölen 2709 sayılı Kanun'un 104'öncü maddesinin (9)'öncü fıkrasının aşğıdaki şekilde değıştirilmesini, (11)'inci fıkrasında yer alan “andlaşma akdeder” ibaresinin “andlaşmaları onaylar” şeklinde değıştirilmesini, (14)'öncü fıkrasının başına “Türkiye Büyük Millet Meclisi adına” ibaresinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Köse

İbrahim Halil Fırat

Muhammed Emin Akbaşıoğlu

Antalya

Adıyaman

Çankırı

“Üst kademe kamu yöneticilerini atar, görevlerine son verir ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esasları Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenler.”

BAŞKAN – Değışiklik önergesi üzerinde söz isteyen...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, ben varım.

BAŞKAN - İmza sahiplerinden söz isteyen yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir dakika Sayın Başkan.

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Başkan... Başkan...

Gerekçe:

Üst kademe kamu yöneticilerini atama ve görevden alma Cumhurbaşkanına verilirken, bunların atanmalarına ilişkin usul ve esaslara maddede de yer verilmediğinden, önergeyle bu husus açıklığa kavuşturulmaktadır.

Ayrıca, Anayasa'nın terminolojisine uyum sağlamak amacıyla “akdeder” ibaresi “onaylar” şeklinde değiştirilmekte ve Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığının temsiline ilişkin hükmün 117’nci maddenin birinci fıkrasına uyumu sağlanmaktadır.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, önce kifayetimüzakere önergesini oylatıyorum

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ya Başkan, bir saniye.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Kifayetimüzakere önergesine gerek kalmadı çünkü önergeyi okudunuz siz. Şu anda maddenin görüşmeleri bitti, sadece önergeyi oylamanız kafidir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, çok rica edeceğim.

BAŞKAN – Önergeyi oylarınıza...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ya, bak oylama, rica edeceğim. Kısa bir açıklama yapacağım.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Başkan... Başkan...

BAŞKAN – Arkadaşlar, maddede değişiklik yapan önergeyi oylarınıza sunuyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Başkan, ya bir şey söylüyorum!

FATMA KAPLAN HÜRİYET (Kocaeli) – Niye dinlemiyorsunuz?

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Başkan... Başkan...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, kabul edilen önerge doğrultusunda...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, ya oylamadan bir şey söyleyeceğim diyorum ya!

BAŞKAN – Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ya, yapmayın şunu ya!

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Ayıp ya!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Grup başkan vekili söz istiyor, ayıp ya!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Grup başkan vekilimizin bir söz talebi var.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Terbiyesiz, ahlaksız! (Gürültüler)

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde değiştirilen önerge doğrultusunda kabul edilmiştir.

Diğer maddeye geçiyoruz.

Diğer maddeyi okutuyorum:

MADDE 9- 2709 sayılı Kanunun 105 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“E. Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğu

Madde 105- Cumhurbaşkanı hakkında, bir suç işlediği iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir. Meclis, önergeyi en geç bir ay içinde görüşür ve üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla soruşturma açılmasına karar verebilir.

Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, Meclisteki siyasi partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her siyasi parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak onbeş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu iki ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi halinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir.

Rapor Başkanlığa verildiği tarihten itibaren on gün içinde dağıtılır, dağıtımından itibaren on gün içinde Genel Kurulda görüşülür. Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısının üçte ikisinin gizli oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir. Yüce Divan yargılaması üç ay içerisinde tamamlanır, bu sürede tamamlanamazsa bir defaya mahsus olmak üzere üç aylık ek süre verilir, yargılama bu sürede kesin olarak tamamlanır.

Hakkında soruşturma açılmasına karar verilen Cumhurbaşkanı seçim kararı alamaz.

Yüce Divanda seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen Cumhurbaşkanı'nın görevi sona erer.

Cumhurbaşkanının görevde bulunduğu sürede işlediği iddia edilen suçlar için görevi bittikten sonra da bu madde hükmü uygulanır.”

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, maddenin okunması tamamlanmıştır.

Maddeyi müzakereye açıyorum.

Değerli arkadaşlar, Sayın Özgür Özel'in söz talebi var.

Sayın Özel, buyurun.

IV.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER (Devam)

2.- (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin usule ve İç Tüzük'e uygun yapıp yapılmadığı hakkında görüşmeler

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, yanlış bir iş yaptınız. Daha önceki maddede “Maddeyi, önergeleri en baştan okutup üstünde istediğiniz gibi konuşun.” dediniz. Hatırlattım, geliş sırasına göre okunacak, aykırılık sırasına göre işleme alınacak diye. Burada o şekli hatayı yapmadınız. Aslında demek ki oradaki uyarımız doğru bir uyarıymış. Ama bakın, bir önceki sefer söz vermediniz, verdiğinizde burada Parlamentonun yerleşik uygulamalarından, İç Tüzük'ten, dünyadaki parlamentoların iç tüzüklerinden örnekler verdim. Uygulamanızı düzeltme sonucunu doğurdu, yani Anayasa maddesini değil, yaptığınız buradaki uygulamayı. Şimdi benzer bir hata yapıyorsunuz. Daha doğrusu, hatta önerge sahipleri de uygun görürse dedim, döndüm ilk imza sahiplerine baktım, Sayın Bülent Turan olabileceğini ifade etti çünkü burada Anayasa değiştiriyoruz.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Söz verilebilir, problem yok dedim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bakın, bir metin var, o metin tartışmalı. Son anda bir önerge geldi. Önerge üzerinde sadece gerekçe okuttunuz.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Önergeyi gönderir misiniz Başkanım?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Önerge acayip bir iş yapıyor. Bu konuda Komisyonun, oy verecek arkadaşların bunu bilerek oy vermeleri ya da bir izahat alacaksak o izahatı almamız önerge sahiplerinden... Veya ilk imza sahiplerinin bu konuda söyleyecek bir sözü olabilir. Ama yaptığımız iş yine yanlış.

Bir de şöyle bir şey yok Sayın Başkan: Bu Komisyon gerildiğinde göz göze geleceğiz, tıkandığında göz göze geleceğiz, yorulduğunda göz göze geleceğiz ama önerge gelip de söz istediğimizde gözünüzü kaçıracaksınız.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Üç maymunu mu oynayacağız burada?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben gelip de buradan kalkıp yanınıza, yani ne yapmam lazım, hani moda deyimle fiilî durum yaratıp omzunuzdan çekince mi bakacaksınız?

O zaman, işte, hadi bakalım -orada sağ olsunlar nezaketle davranıyorlar arkadaşlar, geliyoruz geçiyoruz- oradan birisi bana bir şey diyecek, buradan birisi diyecek, kavga dövüş, hiç istemediğimiz görüntüler, doğru değil.

Burada, şimdi, bakın kanun teklifinde zaten hatalı bir iş vardı, Anayasa 90’a bir aykırılık vardı. Anayasa diyor ki: “Uluslararası anlaşmalar, bir kere akdetme işi Cumhurbaşkanının işi olamaz.” Baştan beri söylüyoruz. Dışişleri Bakanlığı, örneğin İngiltere Dışişleri Bakanlığıyla görüşmeleri teknik düzeyde, bürokratik düzeyde yürütür, konunun önemine göre, uluslararası protokol kurallarına göre bir anlaşma akdedilecekse -bunu Sayın Bakanım benden çok daha iyi bilir- o uluslararası anlaşma akdedilir. Anayasa’mıza göre, hem karşı tarafta hem bizim Anayasa’mıza göre, burada -ki o Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayından sonra geçerlidir.” denecek- Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından görüşülür, onaylanır, yayınlanır ve Türkiye yükümlülüğünü yerine getirir. Şimdi, siz burada bir yetkiyi, “anlaşma akdeder” diye yanlış bir şey yazmıştınız, “anlaşmayı onaylar.” şekline dönüştürüyorsunuz. Bakın, Meclisin yetkisinde olan bir şeyi daha Cumhurbaşkanına veriyorsunuz ama çok büyük, fahiş bir hata da yapıyorsunuz. Yaptığınız iş şu: Uluslararası anlaşmalarla kanunlar çelişirse uluslararası anlaşmalar kanun üstünde. Anayasa’mız öyle diyor. Bu değişiklik yapıldı. Şimdi yaptığınız işle teknik olarak Cumhurbaşkanına, Cumhurbaşkanı kararnamelemleri normlar hiyerarşisinde kanunun altında olduğu hâlde, kanunla çeliştiği takdirde kanun üstü bir yetki veriyorsunuz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Ferman.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Oysaki Meclisin kanununun Cumhurbaşkanı kararnamesinden üstün olması normlar hiyerarşisinde bir başka yerde düzenleniyor ve kaldı ki uluslararası anlaşmanın kanunu geçmesiyle, Cumhurbaşkanına tanımladığınız yetki alanının da dışında paradoksal bir yetki veriyorsunuz. Kabul edilebilir bir şey değil.

İki, öyle bir yanlış yapıyorsunuz ki, öyle bir saçma sapan iş yapıyorsunuz ki binlerce imzalanmış uluslararası anlaşma var, yüzlerce Meclisten geçmiş olanı var, yayımı tarihinde Mecliste onaylandığı takdirde yürürlüğe girecek.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Dünyaya rezil olacağız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yaptığınız iş çok yanlış bir iş. Bir geçici maddeye muhtaç belki bir sürü şey ama çok tartışmalı. Bu konuda belki bir gün durursunuz, gidersiniz Dışişlerine sorarsınız, bilmem ne. Böyle çaldır çuldur... Bizim bunun üzerinde önerge verecek hâlimiz yok. Zaten Anayasa’ya tümenden aykırı. Tutulacak yanı yok, tel tel dökülüyor. Tel tel dökülüyorsunuz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Çürümüş.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama burada ya hiçbir şey yapmıyorum, şunu söylüyorum ya: Önergenin üzerinde, bir milletvekili olarak, bir grup başkan vekili olarak -ve bütün şu grubun gayretini görüyorsunuz- müzakerelerin suhuletle devam etmesi için söyleyeceğimizi söylüyoruz ama çıldırmak üzereyiz. Yapılan işler Cumhuriyet Halk Partisini bir rejim değişikliği noktasında çıldırtmaktadır. Artık hiç kimsede sinir kalmadı ama herkes birbirini teskin ediyor ama bu kadar açık, bu kadar aykırı paradoksal bir yetki, çelişki, akdedilmiş anlaşmalar açısından çıkmaz. Meclisten çıkmış, sıra sayısı anlaşmalar açısından sıkıntı. Bu kadar basit bir şeyde “Ya bunu düşündünüz mü?” demek için söz vermek yerine, okut maddeyi, bilmem ne yap, onu yap, bunu yap! Bu, doğru bir yaklaşım değil. Biraz önce uzun, uzun, uzun anlattım size. Yapılan işin bir Meclisin iç hukuku açısından ne düzende

olması gerektiğini, yapılan işin zaman ve mekân aşan bir iş olduğunu... Bugün doğmuş olan bir evladımızı, örneğin bugün doğmuş olan bir kız çocuğunu on dokuz yıl sonra Meclis kütüphanesinde mahcup edecek bir iş yapıyoruz yaptığımız yasanın kalitesizliği, hataları, sıkıntıları, bilmem neleri yüzünden. Ama birazcık insaf ya! Böyle bir şey olur mu? Yani bakın, yaptığımız iş neye benziyor biliyor musunuz? Neyse bunu söylemeyeceğim. Söylemeyeceğim, şundan dolayı söylemeyeceğim. (CHP milletvekillerinden "Söyleme, söyleme" sesleri)

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Söyle, söyle.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, şöyle bir şey: Gülersiniz çünkü tam da buna uygun bir fıkra var. Gayet de müsait burada anlatılmaya ama istismarcı Anayasa geleneği, istismarcı Komisyon yönetimi... Bizim burada birbirinin yüzüne bakan, seçilmiş, birbirimizin hatırı olmasa, bizlere oy veren doksanan bin kişinin hukuku var birbiri üzerinde, ona saygımızdan bambaşka bir şey oluyor. Burada fıkrayı anlatırken birlikte gülelim, çayı içerken birlikte içelim, kriz çıkınca birlikte çözelim ama hazreti WhatsApp'dan vahiy gelince akarsular dursun, ondan sonra hadi bakalım, tak! Sayın Başkan, havaya, Sayın Başkan, buraya! Ya böyle bir şey olmaz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Yüzümüze bakın.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Lütfen... Yani bu mesele gerçekten yanlıştır, hatalıdır, tutulacak tarafı yoktur ama bir yandan sizin uygulamanız yanlış. Yoksa bir cümle soracağım ya: Böyle bir yanlış var, biliyor musunuz da yapıyorsunuz? Sayın Parsak biliyor mu buradaki normlar hiyerarşisini altüst eden paradoksal yetkiyi. Dört dakika önce gördük önergeyi. Ama böyle de yapmayın. Böyle yaparsanız olmaz. Zaten yaptığınız iş bir bütün olarak feaat ama hiç olmazsa burada şunu dinlemeyi, Türkiye'yi rezil edecek böyle bir işten bir izahat istememizi de çok görmeyin gözünüzü seveyim ya!

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Özel, teşekkür ederim.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Daha da acı olanı, yüzlerce hukukçu var, bir tane eczacı bunu fark ediyor, sizi uyarıyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Estağfurullah.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bir saniye.

Sayın Elitaş, kaç numara?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan, bir cümle arz edeceğim, bir cümle.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, ben önce söz istedim.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bakın, iktidar partisinden sayın grup başkan vekili ya da Sayın Parsak ne zaman söz istese veriyorsunuz.

BAŞKAN – Tamam.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bizim grup başkan vekiline de vereceksiniz ama. Zamanında verseniz hiç bu tartışmalar olmazdı.

BAŞKAN – Sayın Elitaş, kaç numara?

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – 21.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, ben önce istedim.

BAŞKAN – Siz önce mi istediniz?

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Sayın Beştaş önce istedi.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, önce siz istemişsiniz. Burada öyle bir karar çıktı.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – İlk imza sahibi olarak da söz istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – İlk imza sahibi olarak da mı?

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – İlk imza sahibi olarak sorduğu için cevap vereceğim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ama, şimdi şöyle: Orada imza sahibinden kastımız, önergede imza sahibi olardı.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Grup Başkan Vekili “İmza sahipleri ne diyor acaba? dedi de aslında, burada, Hükümet ile imza sahipleri değil de Komisyonun takdiri önemlidir.

BAŞKAN – Önerge sahipleri olarak sordum ben, önergede imza sahibi olanlar adına sordum. Benim o sorum yanlış anlaşıldı. Ben hatta onu da düzelttim, önergede imza sahibi olanlardan açıklama yapacak olan var mı dedim.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Grup Başkan Vekili “İlk imza sahiplerine soralım.” deyince...

BAŞKAN – Ben öyle demedim ama Özgür Bey öyle anladı.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Bundan sonra yetki Komisyonadır.

BAŞKAN – Sayın Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Söylesin, ben sonra söyleyeyim eğer imza sahibi olarak konuşacaksa. Centilmenlik de bende kalsın.

MUSTAFA KÖSE (Antalya) – Çok cinsiyetçi bir yaklaşım oldu bu.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Elitaş.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, biz Anayasa değişikliği teklifini 316 milletvekiliyle verdik. Teklif, biz verdikten sonra, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından Anayasa Komisyonuna havale edildi. Bundan sonraki süreç tamamen Komisyonun sayın üyelerinin yetkisi altında. Burada Hükümet teklif veremediğinden, tasarı olarak getiremediğinden, Anayasa değişiklikleri sadece milletvekilleri tarafından verilebileceğinden ve bu da Komisyonun yetkisi altında olduğundan değerli milletvekili arkadaşlarımız bu konuyla ilgili değişiklik teklifini vermişler. Değişiklik teklifi de uygun bir teklif fakat az önce Sayın Erkek’in ifade ettiği gibi, vahameti içerisinde taşıyan bir şey değil. Buradaki, şu andaki mevcut Anayasa’mızın 104’üncü maddesinde -fıkra sayısının ne olduğunu bilmiyorum ama-milletlerarası onaylamak ve yayımlamak şu andaki Cumhurbaşkanının görev ve yetkileri arasında. Biz, burada, akdetmek işini... Biliyorsunuz, daha önceki bakanların yapacağı görevlerle ilgili kısmı, bunu bakanların değil, Cumhurbaşkanının akdetmesinin usul ve esası Cumhurbaşkanlığı sistemine uygun bir düzenleme olduğundan dolayı anlaşmayı birinin akdetmesi gerekir. Arkadaşlarımız getirdiler, gördük, mevcut Anayasa’daki milletlerarası anlaşmaları onaylamak ve yayımlamak hükmü burada ifade edildi. Yani, 104’üncü madde, Sayın Erkek “Olmaz.” dedi ama şimdi...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Elitaş, 90/1’e göre Meclisin önce uygun bulması lazım kanunu, ondan sonra yayımlanması gerekiyor.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Aynen, doğru söylüyorsunuz. Zaten var olan bir şey, Sayın Erkek, o değişmiyordu. Arkadaşlar, bu usul tartışması meselesi değil.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Meclis uygun görmeden...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Müsaade eder misiniz Sayın Erkek, fazla konuşacak değilim.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde uluslararası sözleşmelerin kanun gibi görüşüleceğiyle ilgili madde zaten belli -yani, 90'ıncı madde- bunun nasıl görüşüleceği, nasıl yapılacağı belli.

Sayın Özel'in ifade ettiği konu, açıkçası o uluslararası akdedilmiş... Şu anda Türkiye Büyük Millet Meclisinde kanunlaşmayı bekleyen akdedilmiş uluslararası sözleşmeler var. Burada yapılan düzenleme, 104'üncü maddenin aynı şekilde devam etmesi şeklinde. Zaten 90'ıncı maddede var olduğu için onu Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetiminden kaçırmak veya Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayından kaçırmak diye bir durum söz konusu değil. Önerenin birinci cümlesinde geçen... Bakın, burada "Üst kademe kamu yöneticilerini atar, görevlerine son verir ve bunların atanmalarına ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanı kararnamesiyle düzenlenir." Bu, mevcut Anayasa'nın 123'üncü maddesini, yani bizim teklifimizin 9'uncu maddesindeki son fıkrayı Cumhurbaşkanının görevleri arasına alıyoruz. Biraz sonra o madde geldiğinde bizim teklifimizdeki, 123'üncü maddedeki kısmın son fıkrasının çıkarılmasını önergesini vereceğiz. Yani, 123'teki son fıkrayı Cumhurbaşkanının görevleri arasında üst düzey kamu görevlilerini...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – 126/son.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – 123/son; 126/son farklı, orada da bir önergemiz var. 123/sondaki önergeyi, 123/sonda yapılan teklifi Cumhurbaşkanının görevleri arasında, merkezî idarenin kuruluşu aşamasında değil, 104'üncü maddeye ilave etmekten başka bir şey değildir.

Aslında, Sayın Özel burada, haklı olarak, önerge sahiplerinden bir açıklama isteyebilir ama önerge üzerinde sadece önerge sahiplerinin konuşma hakkı vardır. Sayın Özel'in -Komisyon Başkanı arkadaşımız belki orada gürültüler üzerine duymamış olabilir- önerge üzerinde bir açıklama isteme hakkı vardır diye düşünüyorum ama bu hakkı, çıldırmak olarak değil, bakın, Sayın Özel...

BAŞKAN – Görmedim, duymadım. Duysam kesinlikle söz verirdim.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Komisyon Başkanının oradaki su şişesini görüyor musunuz? Sayın Özel, Komisyon Başkanı hata yapsa bile o hata şiddetle düzeltilmeye çalışılmaz. Bizim burada ifade ettiğimiz şey, bu meseleyi, demokratik teamüller açısından, birbirimize saygı ve usul çerçevesinde konuşalım ama bir yanlış varsa bunu şiddetle değil, başka bir yöntemle çözmenin yoluna bakalım diyoruz.

Yapılan önerge değişikliği tamamen teknik bir düzenlemedir. Mevcut teklifimizdeki 123'üncü maddenin son fıkrasını, Anayasa'nın 104'üncü maddesini yani şu andaki 9'uncu maddeye aktarma yönteminden başka bir şey değildir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Elitaş, bundan sonra yapılacak uluslararası anlaşmaları kim onaylayacak?

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Değişen bir şey yok.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Kim onaylayacak, Meclis mi Cumhurbaşkanı mı?

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Türkiye Büyük Millet Meclisi kabul ettikten sonra Cumhurbaşkanı onaylayacak.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Bakacağız, yaşayacağız, göreceğiz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Erkek, şu anda kim onaylıyor?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Meclis onaylıyor.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Bakın, Türkiye Büyük Millet Meclisi kabul ediyor... Sayın Erkek, kanunları kim onaylıyor?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Cumhurbaşkanı onaylıyor.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – İşte, burada da onu yapıyoruz. Uluslararası anlaşmalar kanun değil mi?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, konuyla ilgili kifayetimüzakere olmuştur ama bu, sözlü bir kifayetimüzakere, önergesiz.

Sözü Meral Daniş Beştaş’a veriyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, gerçekten dokuzuncu gündür hep aynı seremoninin aktörleri konumundayız. Yani, böyle bir şey olamaz, artık düzeltelim bu işi, ciddi ciddi hepimizin canı sıkılıyor. Yani, oylamadan önce şu önergeyi verseniz, önergede imzası olan vekil arkadaşlar üç cümle sarf etse, gerekçesini söylese bu kadar kıyamet kopmayacak. Yani, iş burada artık bir inatlaşmaya döndü. Orada önerge oylamadan sonra veriliyor ve önerge üzerinde... Yaklaşık iki saatir görüşme devam ediyor, yaklaşık 7-8 milletvekili arkadaşımız söz aldı. Eğer önergeyi biliyor olsaydık belki daha farklı bir katkı yapacaktık. Yani, bu kaçırma yöntemi, kapkaç yöntemi artık sırtıyor. Burada izleyen basın mensubu arkadaşlar da var, hepimiz buradayız, garip bir oyunun parçası olmuş konumundayız. Gerçekten bu yönteminiz kabul edilebilir olma sınırlarını ilk günden beri tümüyle aşmış vaziyette. Orada söz isteniyor, biz buradan bir şeyler söylemeye çalışıyoruz -şu anda da dinlemiyorsunuz maalesef- ama siz ısrarla... Şöyle bir manzara oluşuyor: Oradan, Divandan hızla okunuyor, yüksek seste ne biz anlıyoruz ne siz anlıyorsunuz. Söz vermemek adına, tutanaklara usuli bir işlemi geçirmek adına yapıyorsunuz bunu. Bu, gerçekten büyük bir suçluluk psikolojisinin ve yangından mal kaçırma psikolojisinin bir neticesidir. Bu önergenin ve daha önce verilen önergelerin -daha fazla ne kadar önerge gelecek bilmiyoruz- umarız tümünden geri çekilmesine dair talebimiz doğrultusunda yakında bir önerge gelir, en azından bizim talebimiz o yönde. Fakat, şunu görüyoruz: Şimdiden bu Anayasa değişiklik teklifi batmıştır. Daha komisyon aşamasında anayasacılığın temel ilkeleri yerle bir edilmiş vaziyettedir.

Demin bizim sayın hatibimiz Anayasa 90'ı ısrarla hatırlattı. Anayasa 90'a göre siz Anayasa'nın bir maddesini değiştirirken başka maddeleriyle uyarlılık var mı yok mu, hangisini kaldırıyor, hangisinin ihlali var, birbirine uygunluk sorununu tartışmıyorsunuz bile, gelmiş önümüze... Bu ne kadar gayriciddi bir çalışma, hiç de bir titizlik yok ve şu anda yaptığınız düzenlemeler gerçekten... Yani, mesela onaylama ile akdetmenin farklı olduğunu bilemeyecek durumda değiliz. Bir anlaşmayı akdetmek var -komik bir şey söylemiyorum sayın vekilim- ve onaylamak var. Cumhurbaşkanına bütün yetkileri verme adına Anayasa 90'ı da unutmusunuz, diğer maddeleri de unutmusunuz ve cumhurbaşkanına direkt akdetmek yetkisi vermişsiniz. Böyle bir şey olabilir mi? Şimdi düzeltiyorsunuz, düzeltmeyi de utangaçça, gizlice ve suçluluk psikolojisiyle kaçırıyorsunuz aradan. E, bari söyleyin, biz de iki laf edelim. Belki daha iyi bir hâle getireceğiz, buna da izin vermiyorsunuz.

Diğer yandan, Sayın Başkan, şimdi, şöyle bir mesele var: Gerçi Sayın Elitaş “123” dedi, 123’le bir ilgisi yok. Yani anayasacılık açısından...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Yok, hayır, o değil.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – “123” dediniz de...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Teklifteki 11’inci maddenin son fıkrasını, Anayasa 123’e ilave ettiğimiz fıkrayı, tekliftteki madde numarası 11 tahmin ediyorum...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yok, ben Anayasa 123’ü açtım.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Hayır, hayır. Anayasa 123’e ilave ettiğimiz en son fıkrayı, teklifle ilave ettiğimiz... Pardon, çerçeve 14’üncü maddede 123’e ilave ettiğimiz bir son fıkra var, o son fıkrayı şimdiki 104’üncü maddeye ilave ediyoruz, 9’uncu maddeye getiriyoruz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Tamam, bakacağım.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Benim orada 123 diye söylediğim, teklifteki değişim, 14; 123 maddenin üçüncü fıkrasında yer alan “...ancak kanunla...”

BAŞKAN – Sayın Elitaş, mikrofonunuzu açalım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ben anlıyorum Sayın Başkan, biz kendi aramızda konuşuyoruz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Yani, son fıkra, onu söylüyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Son olarak şunu söyleyeceğim: Demin Sayın Elitaş çok doğru bir şey söyledi -ama tabii, uygulaması farklı bir yönde seyrediyor- dedi ki: “Önerge vermek Komisyon üyelerinin yetkisi dâhilinde, Hükümet önerge veremez.” Amenna. Ya, burada hangi milletvekili arkadaşımız bu önergelerin milletvekilleri, Komisyon üyeleri tarafından verildiğini iddia edebilir, AK PARTİ’li arkadaşlar dâhil. Mutfak var ya, mutfak sürekli...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, hayır; bir realiteden söz ediyoruz.

BAŞKAN – Mutfağı şöyle izah edelim: Büyük bir mutfak var, yemek pişirilen kısmı ayrı, malzemelerin hazırlandığı yer ayrı ama bunun hepsi mutfak ama dışarıdan gelen arkadaşlar yemek pişirme yerini biliyorlar. Bizim imzalarımız... Burası bir mutfak.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bir bırakın, mutfağı ben değerlendireyim Sayın Başkan, lütfen.

Demin Sayın Erkek de söyledi, burada bir mutfak yok, burada birden fazla mutfak var ve burası sadece onaylama mercisi, burada sadece onaylama için konuşmaları da, maalesef, suni bir şekilde, göstermelik yapıyoruz sanki. Ama gerçekten, biz çok ciddiyyiz, konuşmalarımızda çok ciddiyyiz ve Hükümet... Tabii ki bu paketi hazırlayanlar, bu kadar Komisyon üyesinin önüne getirenler bu önergeleri de hazırlıyor, bu önergeleri de hazırlayıp getiriyor ve bize hiç fırsat verilmeden önergeler geçiyor, değişiklikler yapılıyor. Yani, bari işi usturubuna uydurun. Demin de söyledim yani her şeyin bir usulü, adabı var; şu anda biz yok sayılıyor ve lütfen, o mutfaklar farklı olduğu müddetçe...

BAŞKAN – Farklı değil Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – ...anayasacıları gerçekten, objektif görüş almadığımız müddetçe, bir ay sonra bu değişiklik teklifi kaldırılmaya mahkûmdur.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Katkı sağlayacaksanız buyurun, alalım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Buna mı katkı sağlayacağız?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Katkı sağlamak istiyoruz tabii ki.

BAŞKAN – Sayın Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yani, en büyük katkı, bu Anayasa değişiklik paketinin daha olgun...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Kaldırılması şeklinde bir katkı sağlamak istiyoruz tabii.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Biz kaldırılсын diyoruz, durdurulsun diyoruz; siz reddediyorsunuz oylarınızla.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Cumhuriyet Halk Partisinin eğer katkı sağlamak gibi bir niyeti varsa amenna, baş tacı.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Başkanlık Divanı olarak bizim görevimiz müzakereleri yürütmek.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bakın, şu anda Divanın tek hassasiyeti var, “Bir an önce bunu bitirelim.”

BAŞKAN – Hayır, hayır; bir an önce değil ama yürütmek.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – “Tatile gidelim.” Biz tatil falan istemiyoruz.

BAŞKAN – Hayır, hayır; bizim tatil gibi bir niyetimiz yok. Bizim niyetimiz, işimizi yapmış olmak.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, siz süreyi bile 59’dan başlattınız ya! Olmaz böyle bir şey.

BAŞKAN – Zaten 59.59’dan başlar.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bu kadar da olmaz yani.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, devam edin, lütfen devam edin.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – 59’dan başlatıyor.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, lütfen, Komisyonu muhatap alarak konuşun, Sayın Beştaş, Komisyonu muhatap alın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yok, sizin Divanınızı eleştiriyorum en fazla.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, teşekkür ederim o zaman.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ve bundan sonra, oylama sırasında lütfen bu seremoniyi – artık ekşi tadı vermeye başladı- devam ettirmeyin, usule uyun bari.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Dikkat edelim Sayın Beştaş.

Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, maddeyle ilgili Sayın Hayati Yazıcı’ya...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Bakanımдан önce bir cümle, Sayın Elitaş’a cevap vermem lazım, tutanağa geçsin.

HAYATİ YAZICI (İstanbul) – Ya, ben vereyim sizin yerinize, ben veririm cevabını.

BAŞKAN – Sayın Özel, isterseniz, Sayın Bakanım “Ben cevap vereyim.” dedi.

Sayın Özel, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Bakanın da anlayışına teşekkür ederim.

Sayın Elitaş, niyetimiz katkı vermek olsa, bütün ihtisas komisyonlarında görevli arkadaşlar şahit, Cumhuriyet Halk Partisi kanunlara öyle katkılar veriyor, öyle yüksek bilgiyle, birikimle bilimsel katkılar yapıyor ki o Cumhuriyet Halk Partisi için her zaman övünç vesilesi. Ama bir yıkım anayasasına katkı verme niyetimiz yok. Biraz önce yaptığınız iş, Meclisin bir yetkisini daha cumhurbaşkanına

vermekti ve teklifinizin tel tel döküldüğünü göstermekti. Zaten, biraz önce “Mutabakatı var mı, yok mu; bilmiyorum.” dedikten sonra Sayın Parsak hızla ayrıldı gitti. Ne olacak, ne bitecek, o tarafını da bilmiyoruz; bizim görevimiz bu çelişkileri görünür kılmak. Hiçbir düzeltme önergemiz yoktur.

MUHAMMED ERKEK (Çanakkale) – Bu teklifi düzelterek kurtaramazsınız, mümkün değil. Ruhu yanlış, ruhu; özü yanlış.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkanım, müsaade eder misiniz.

BAŞKAN – Sayın Elitaş, buyurun.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, bizim gönlümüz ister ki bütün siyasi partiler bu Anayasa değişiklik teklifine katkı sağlasın. Az önce Sayın Erkek, Anayasa’nın bu değiştirdiğimiz maddesinin akdetmek ve yayımlamak işiyle ilgili kendi kanaatince bir değerlendirme yaptı. O değerlendirmeyi zaten... Ama o değerlendirmeye katılmıyorum, metnin doğru olduğuna inanıyorum. Buradaki mevcut Anayasa metnini, 104’üncü maddedeki metni korumak adına arkadaşlarımızın getirdiği önerge bu.

Bir de çerçeve 14’üncü maddede Anayasa’nın 123’üncü maddesinin son fıkrasına ilave edilen cümleyi, paragrafı, fıkrayı biz çerçeve 11’inci maddenin fıkrası olarak cumhurbaşkanının yetkileri içerisine koyduk. Sayın Erkek aslında, konuşmalarını yaparken bu Anayasa teklifine de büyük bir katkı sağlamış oldu. Yani, teknik olarak bunu yaptı, içeriğine katılmasam bile, gönül istiyor, diliyoruz ki muhalefet partisinden arkadaşlarımızın da bu Anayasa değişiklik tekliflerine biraz önce Sayın Erkek’in yaptığı gibi katkı sağlamalarını düşünüyoruz ve kendilerine de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Elitaş, teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504) (Devam)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, madde üzerinde Sayın Hayati Yazıcı’nın konuşma talebi var.

Sayın Yazıcı, buyurun.

HAYATİ YAZICI (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 9’uncu madde üzerine söz almış bulunuyorum. Görüşlerimi kısaca sizinle paylaşacağım ama onun öncesinde, az önce yaşadığımız tartışmaya ilişkin görüş ve kanaatimi de sizinle paylaşmak istiyorum çünkü Sayın Özel bana atıfta da bulundu.

Demin de grup başkan vekilimizin ifade ettiği gibi, teklifte yer alan düzenleme, uluslararası anlaşmaları akdetmek ve onaylamak mevcut Anayasa’nın 104’üncü maddesinde var. Belki burada “akdetmek” sözü sizin kafanızı çelmış olabilir ama biz bir sistem değişikliği yapıyoruz. Şayet geçerse, Meclis kabul ederse, aziz milletimiz de onaylar ve bu teklif yürürlüğe girerse yürütmenin başı olan cumhurbaşkanımız, gerekmesi hâlinde, uluslararası ilişkilerde taraf olarak sözleşme de akdedebilecek, imzalayabilecek.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdi değiştirdiler onu.

HAYATİ YAZICI (İstanbul) – Hayır, hayır; ben oradan geliyorum buraya şimdi. Yani, o düzenleme de çok yanlış değildi, onu ifade etmek için kullanılmıştı. Ama verilen değişiklik önergesiyle düzeltmeler yapıldı. Hele hele “Türkiye Büyük Millet Meclisi adına Türk Silahlı Kuvvetleri sıfatını kullanır.” şeklindeki ekleme de çok şık olmuştur. Bu anlamda da katkı veren herkese teşekkür ediyorum.

Teklifin 10'uncu maddesine ilişkin görüşlerimi kısaca paylaşmak istiyorum. Değerli milletvekilleri, tartışmalar önemli, kıymetli; eleştirerek, öneride bulunarak katkı veren herkese tabii şükranlarımızı sunuyoruz. Ama bu tartışmalara ilişkin olarak, özellikle, bu maddenin de içeriğiyle bağlantılı gördüğüm bir kavram üzerinde duracağım. Eleştirirken bu tartışmalarda, eleştiri yapılırken fiilî duruma vurgu yapılıyor. Cumhurbaşkanımızın bugünkü eylem ve işlemlerinin fiilî bir durum arz ettiği algısını oluşturmak için bir söylem geliştiriliyor. Bunun kesinlikle Anayasa'da ve yasalarımızda pozitif bir dayanağı yok. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Anayasa'nın 8 ve 104'üncü maddelerinin kendisine verdiği görev ve yetkileri icra ediyor. Nedir Anayasa'nın 8'inci maddesinin başlığı? Yürütme yetki ve görevi. İçeriğinde ne diyor? "Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulunca icra edilir." Demek ki mevcut Anayasa'ya göre Cumhurbaşkanımız yürütme erki içerisinde yetki ve görev kullanacak bir pozisyonda. Gene Anayasa'nın "yürütme" başlığını taşıyan bölümünde cumhurbaşkanının görev ve yetkilerine ilişkin 104'üncü maddesinde çok detaylı olarak cumhurbaşkanının görev ve yetkileri sıralanmış. Yürütmeye ilişkin görev ve yetkileri, yasamaya ilişkin, yargı alanına ilişkin görev ve yetkileri gerçekten çok geniş bir biçimde tatad edilmiş ve 104'üncü maddede cumhurbaşkanının Bakanlar Kuruluna katılımına ilişkin iki tür düzenleme var. Bir tanesi gerek görmesi hâlinde Bakanlar Kuruluna katılır. Gündemi kim belirler? Başbakan belirler ama cumhurbaşkanı gerekiyorsa katılır. Gene aynı maddede, bir başka türlü Bakanlar Kurulu toplantısı; gerek görmesi hâlinde Bakanlar Kurulunu başkanlığında toplar. Toplantının türü bu şekildeyse gündemini cumhurbaşkanı belirler ve çağırır toplar. Yani külliyede yapılan Bakanlar Kurulu toplantıları bu nitelikte. Dolayısıyla cumhurbaşkanının görev ve yetkilerinin fiilî durum olmadığının yasal dayanakları ifade edildi. Burada çelişen bir konu, mevcut Anayasa itibarıyla söylüyorum, bu kadar geniş ve görev ve yetkilerle donatılmış bir cumhurbaşkanının gene mevcut Anayasa'mıza göre sorumsuz oluşunun vurgulanıyor olmasıdır. "Bu kadar geniş yetkileri var ve sorumsuz." diyor. İşte şu anda müzakeresine başladığımız maddeyle, 10'uncu maddeyle cumhurbaşkanının cezai sorumluluğuna ilişkin düzenleme getirilmekte, Anayasa'da eksik olan bu husus giderilmektedir.

Bir başka husus da cumhurbaşkanına icraatta bulunma görev ve yetkisi veriyor. O da 2007 yılında cumhurbaşkanının seçimine ilişkin yapılan Anayasa değişikliğidir. Değişikliğe göre ikinci defa aday olma hakkı var, bunu hepimiz biliyoruz. İkinci defa aday olan kişinin halkın önüne gittiği zaman söyleyeceği, ifade edebileceği bir icraatın olması gerekiyor. İkinci defa seçilme hakkının verilmesi bile ona icraat yapma yükümlülüğü yüklüyor. Dolayısıyla bütün bu normları birlikte değerlendirdiğinizde Sayın Cumhurbaşkanımızın bugün hepimizin şahitlik yaptığı icraatları, işlem ve eylemleri Anayasa'da zemini olan, dayanağı olan yasal süreçlere uygun bulunmaktadır. Bu bakımdan da fiilî olarak nitelemek bir anlamda cumhurbaşkanının Anayasa'yı ihlal ettiği iddiasını taşır o da haksız...

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Parsak da söyledi bütün bunları, tutanaklarda var.

HAYATİ YAZICI (İstanbul) – Kim söylerse söylesin, ben size normlara dayanarak bir değerlendirme yapıyorum. Normlar önünüzde, 8'inci maddeyi açın bakın, 104'üncü maddeyi açın bakın...

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Şeyde var ya Sayın Bakan...

HAYATİ YAZICI (İstanbul) – ...seçimine ilişkin maddeyi açın bakın göreceksiniz. Dolayısıyla müzakere konusu 10'uncu madde de, az önce ifade ettiğim gibi, cezai sorumluluğunu düzenleyen, eksikliği gideren bir maddedir. İnşallah bu tasarı Meclisimizden geçer, milletimiz de onaylarsa ulusumuz için hayırlı sonuçlara vesile olur.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, konuşma sırası Sayın Mizgin Irgat'ta.

Sayın Irgat, buyurun.

MİZGİN IRGAT (Bitlis) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aslında günlerdir burada yapılan tartışmalar, yapılan kavgalar ve itirazlar bizlere bir kez daha şunu göstermiştir ki toplumun süzgecinden geçmeyen, mutabakatı sağlamayan, birçok itirazla dolu bu tasarı toplum nezdinde de kabul görmediği gibi burada birçoğu hukukçu olan milletvekilleri tarafından da kabul edilmediği bir gerçeklik. Ne yaparsak yapalım, hangi önergeyle düzeltirsek düzeltelim, söz konusu tasarı Türkiye halklarına, Türkiye siyasal hareketine bir özgürlük getirmemiştir. Şu an tartıştığımız madde ise söz konusu tasarının tek adam rejimine doğru götürüldüğünün ve bunun da sorumsuzluğunun yıllarca Türkiye’de cezai sorumluluğunu tartıştığımız adalet noktasında çok sıkıntılı olan ülkemizde açık seçik bir şekilde sorumsuzluk ilkesini barındırmaktadır. Yani ömür boyu cezasızlığı içeren söz konusu madde çok tehlikelidir, geleceğimiz açısından, süreç açısından ve Türkiye hukuk siyaseti açısından gerçekten büyük tehlikeleri barındıran çok tehlikeli bir maddedir.

Burada bizler bu tartışmayı izlerken Diyarbakır’da yürütülen bir operasyonun sonuçlarını sizlerle paylaşacağım. Bu kadar önemli bir tartışmayı yürütürken yani Türkiye’deki bütün toplumun hayatını, geleceğini belirleyen bu tartışmada içerisinde demokratik geçen bütün kurum ve partilerin bir bütünel hedefe konduğunu görmekteyiz. Başta partimiz Halkların Demokratik Partisi, Demokratik Toplum Kongresi ve Demokratik Bölgeler Partisi. Üçünün ortak noktası içerisinde barındırdığı, ruhunda ve çalışmalarında barındırdığı “demokratik” kelimesi yani Türkiye’de hiç olmayan ve öldürülmeye da çalışılmayan “demokratik” kelimesi. Partimizin eş genel başkanları dâhil 12 milletvekilinin tutuklanması, sizlerin ve bizlerin meslektaşları Sayın Aysel Tuğluk -eski milletvekili- Demokratik Toplum Kongresinin Eş Başkanı ve Diyarbakır Halkların Demokratik Partisi İl Başkanımız -o da avukat- Sayın Cabbar Leygara ve yazarların da içinde olduğu bir grubun şu an tutuklandığı haberini aldık. Gerçekten buradan sormak isteriz, bunca hukuksuzluk, bunca haksızlık yargının siyasallaştığının en önemli örneklerini yaşadığımız bugünlerde bizim bu anayasa çalışmasını tartışmamız, yapmamız ve sayı çoğunluğuna bağlı bir şekilde bu maddeleri geçiriyor olmamız ne kadar meşrudur? Yani şu anda yaptığımız iş, bu tasarı ne kadar meşrudur, bunu tartışmak gerekiyor. Söz konusu tasarı meşru değildir, kesinkes geri çekilmesi gerekmektedir. Meşruluk sorunu çok önemlidir, bundan önce de vardı, şimdi daha ağır hâli var. Meşruluk sorunu varsa düğümlenen bir hukuk bunalımı var demektir. Meşruluk toplum bilim, siyaset biliminin en önemli kavramlarından. Meşruluk toplumdaki barış ve dinginliği sağlayan kurumu, yasayı, iktidarı ayakta tutan büyüklü bir inançtır. Bu inancın gereği olarak en zorba yönetimler bile hep kendilerini meşru göstermeye çalışırlar çünkü “Meşruluk sitenin, devletin, toplumun görünmeyen barış meleğidir.” der Ferraro. ve Clemenceau 1888’de çok önemli bir konuşmasında: “İradeler tartışma süzgecinden geçmedikçe meşruluktan söz edilemez çünkü tartışma varsa, ne denli açıksa, sorunlar o denli saydamlaşır, insanlarca bilinir ve yanlış düşme tehlikesi azalır. Konuşulan ülkelerde zafer, susulan ülkelerde utanç vardır.”

Evet, önümüze getirilen Anayasa değişiklik taslağı maddelerinin bir kısmının -10’uncu maddeye geldik- 9 maddesinin onanmış olması, hatta 5’inci maddesinin dahi çekilmiş olmasından dolayı, bu Anayasa taslağının toplumdaki kaynaklı, toplumun tüm kesimlerini içeren bir taslak olmadığı açıktır. Görünüştendir, zora dayalıdır, buyurgandır. Tek adam rejimidir, en önemlisi toplum sözleşmesi değildir. Hukukun bu konudaki soğukkanlı, nesnel görüşleri küreseldir ve bellidir. Toplum iradesi fesada uğratılmaya çalışılmaktadır. Toplumun özgür iradesiyle hazırlanmamıştır ve tartışılmamıştır. Açık ve örtülü biçimde iradeler baskılanmıştır. Bu baskıların olması ve bu koşullarda doğması tasarımı meşru kılmaz, gerçekte söz konusu tasarı butlanla sonuçlanacaktır.

Değerli milletvekilleri, günlerdir burada tartıştığımız çok önemli noktalara geldik aslında ama nedense söz konusu tasarının gerekçesine baktığımızda, miladi tartışmayı 1961 ve 1982 Anayasalarından başlattığını görüyoruz. Hemen aradan 15 Temmuzdaki darbe girişimine gelinmiş, kısa bir tasarıyla bu kadar devasa değişikliklerin yapılması ne bizleri ne toplumu ne muhalefeti ne de tutuklu olan hiç kimseyi ikna edememektedir.

Evet, burada yapılmaya çalışılan şey... Amerika’da, diğer ülkelerde birçok örnek tartışıldı burada. Bunları burada teknik anlamda tekrarlamak istemiyorum fakat çok önemli bir şey var ki 21 maddelik tasarının başından sonuna kadar baktığımızda gerçekten toplumsal sözleşmeyi içeren yasal bir çalışmadan öte burada dikta rejiminin yaratılmaya çalışıldığı ve çok tehlikeli bir süreci barındırdığı çok açıktır. Burada dahi uzun uzun tartışmaya imkân verilmeyen bu ortamda toplumun hiçbir kesiminde ikna kabiliyeti olmayan söz konusu tasarımı tartışma imkânı da ortadan kaldırılmıştır. Partimiz nezdinde silahların eşitliği ilkesi çok ciddi şekilde zedelenmiştir. Bu tasarımı tartışan, bu tasarıya ilişkin fikrini beyan edecek en başta genel başkanlarımız olmak üzere -ki çokça tekrarladık- bu Meclisin üçüncü büyük partisinin eş genel başkanlarının sözü kesilmiştir. Fiili bir şekilde kendileri toplumdan uzaklaştırılmak suretiyle aslında şu andaki yapılan çalışmalardan kaçırılmışlardır. Fiili bir şekilde sözlerine, iradelerine el konulmuştur ama ne yaparsak yapalım bu toplumda söz konusu tasarı karşılık bulmayacaktır.

Daha önceki konuşmamda da dile getirmiştım. Bir gün ama bir gün mutlak surette söz konusu tasarı değişmek, değiştirilmek zorundadır. Önümüze getirilen yasa tasarısının 10’uncu maddesinin 105’inci maddede yaptığı değişiklikler gerçekten korkunç bir değişikliği getirmektedir. Yetki varsa sorumluluk olmalıdır. Sorumluluk hukuki, idari, cezai, siyasi sorumluluk olarak dört çeşittir. 1982 Anayasası döneminde en çok eleştirilen cumhurbaşkanının yetkilerini artırıp sorumluluğuna ilişkin düzenleme yapılmaması olmuştur. Şimdi de sorumluluk hükmü sadece cezai sorumluluğu kapsar ancak cezai yargılama usulü öngörülmemiştir.

Cumhurbaşkanı hakkında 301 kişinin vereceği önergeyle soruşturma açılması talep edilebilir ama bu soruşturma ne savcılar tarafından yürütülecektir ne de bir yargılama süreci olacaktır.

BAŞKAN – Sayın Irgat, toparlar mısınız.

MİZGİN IRGAT (Bitlis) – Toparlıyorum.

Soruşturma, siyasi partilerin güçleri oranında üye vereceği komisyona gelir. Burada cumhurbaşkanı seçimleri ile yasama seçimleri aynı dönemde olacağı için aynı siyasi iklimden besleneceği ve aynı siyasi partinin egemen olacağı düşünüldüğünde komisyondan cumhurbaşkanı aleyhinde karar çıkması imkânsıza yakındır. Bu komisyon kararı bir de Genel Kurulda oylanacaktır. Oylama sonucunda Yüce Divan yolunun açılabilmesi için 400 milletvekilinin oyuna ihtiyaç vardır. Düzenlemede cumhurbaşkanının görevi dolayısıyla işlediği suçlarla diğer suçlar arasında bir ayrıma gidilmemiştir. Ancak cumhurbaşkanının görevde bulunduğu sürede işlediği iddia edilen suçlar için görevi bitikten sonra da bu madde hükmü uygulanır yani cumhurbaşkanı görev süresi bitikten sonra da mutlağa yakın bir dokunulmazlık zırhına büründürülmektedir. Bu, cumhurbaşkanının ömür boyu görevde bulunduğu esnada işlediği suçlardan dolayı cezasızlık zırhına bürünmesi anlamına gelecektir. Yani bugün tartıştığımız, Sayın grup başkan vekilimiz dile getirdi, Musa Anter cinayetinden tutalım, bugün yıl dönümü olan Roboski katliamına kadar bu ülkede yaşanmış binlerce davanın akıbeti henüz açığa çıkmamışken, bu anlamdaki sorumlular açığa çıkmamışken bu kadar büyük yetkilerle donatılmış bir cumhurbaşkanı Türkiye siyasi iklimine baktığımızda ve AKP Hükûmetinin iş başında olduğu söz konusu sürece baktığımızda, yapmış olduğu tüm yasama çalışmalarına ve şu anki haksız hukuksuz durumlara baktığımızda bir bütünel, tek kişinin, bir kralın sorumsuzca yargılanmadığı bir geleceği gelecek demektir. Dolayısıyla bu tehlikeli madde, bu tehlikeli yasa tasarısı derhâl çekilmelidir.

Evet, bu toplumun yeni bir anayasaya ihtiyacı var. Bunu çoğu defa birçok yerde dile getirdik. Bunu tartışacaksak, bunu hep birlikte tartışacaksak 1921 Anayasası'ndaki maddeleri ve o dönemi hukukçularla, tarihçilerle ve bu anlamda bu Türkiye'de buna çaba sarf etmiş ve çözüm olmak isteyen kurum ve kuruluşlarla oturup yeniden tartışabiliriz. Topluma da neyi değiştirdiğimizi, neyi değiştirmek istediğimizi de açıkça açıklayabiliriz.

Bundan önceki yasa çalışmalarını onaylayan, yüzde 93'lerde onaylayan halkımız gerçekten neyi onayladığını çok mu iyi biliyordu? Bugün bu yasa tasarısının büyük bir çoğunlukla geçtiğini varsayalım, o zaman bile bu yasa tasarısı meşru mudur? Halklarımıza ve Türkiye toplumuna uygun bir anayasa çalışması mıdır? Sorunlarımıza çözüm olacak güçte bir anayasa çalışması mıdır? Bu soruların cevapları net bir şekilde komisyonunuzca ve var olan tasarıda yeterince açıklanamamaktadır. Müphemdir, halkımızın iradesi bu çalışmayla aslında fesada uğratılmaya çalışılmaktadır. Yapılan şey, hukuki bir toplum sözleşmesi olmayıp tek adamın gelecekte diktatörce kendi istediği şekilde, yargılanmaksızın, hiçbir cezai müeyyideyle karşılaşmaksızın, denge-fren mekanizması olmaksızın istediği şekilde atamaları yapacağı, istediği kararnameleleri çıkaracağı, bugün 15 Temmuz sonrası OHAL süresince yaşadığımız tüm hukuksuzlukları, haksızlıkları daha da ötesine geçirecek tehlikeli günler bizi bekliyor. Dolayısıyla bu yasanın ruhunda özgürlük yoktur. Bu tasarının ruhunda... Toplumumuzun karşılığı olacak hukuki bir metin değerinde değildir.

Bu temelde, söz konusu tasarının geri çekilmesi gerektiğini bir kez daha dile getiriyor, yapılan haksız ve tutuklamalara da bir an önce son verilmesi gerektiğini bir kez daha yineliyorum.

Herkese iyi akşamlar diliyorum.

BAŞKAN – Sayın Irgat, teşekkür ediyorum.

Söz sırası Sayın Ceyhan İrgil'de.

Buyurun Sayın İrgil.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün onuncu gününe giren maratonda ilk kez söz geldiği için doğal olarak Anayasa değişikliğinin geneli üzerinde de birkaç cümle etmek isterim. Ben, gerekçesi ve Anayasa'ya aykırılık konusunda da birkaç şeye genel olarak bakmak isterim. Hukukçu arkadaşlarımız, bu değişikliğin bütün sakatlıklarını, aksaklıklarını veya farklı noktalarını teknik açıdan da defalarca dile getirdiler. Ben, hukukçu bir teknik adam gibi bunları o boyutta irdelemeyi onlara bırakarak, bu Anayasa değişikliğini farklı bir boyuttan, kendi mesleğimi de ilgilendiren farklı bir açıdan sizlerle görüşlerimi paylaşmak isterim.

Arkadaşlar, bu Anayasa değişikliğinin üç özelliği çok sakıncalı ve tehlikeli. Bir tanesi, hepinizin söylediği, tek adamda toplanan yetki meselesi yani kuvvetler ayrılığını ihlal edilmesi. İkincisi, yargı bağımsızlığının ihlal edilmesi veya olmaması ama en önemlisi, denetimsizlik ya da yetersiz denetim mekanizması. Bu noktada benim dikkat çekmek istediğim nokta: Denetimsiz veya yeterince denetlenmeyen tek kişi ne anlama gelir? Buna biraz kafa yormalyız, buna dikkat etmeliyiz. Bu tek kişi, her şey bir yana, bir psikolojiyi ifade eder. Bugün asıl bu Anayasa değişikliğinde yapılmak istenen şey: Bir sosyolojik bütünlüğü, sosyolojik birikimi, sosyolojik meseleyi aslında bir psikolojiye götürmeye çalışıyor şu anda Mecliste çalışanlar veya bugün burada görev yapanlar veya bu teklifi getirenler. Yani bir psikolojiye teslim etmeye çalışıyoruz. Biraz önce “Bu psikolojinin ne önemi var?” dediniz ya da birtakım örnekler verdi diğer milletvekilleri başka ülkelerden. Güleştünüz bunlara veya komik buldunuz. İnanın, bunlar öyle çok uzak şeyler değil. Bunlar çok kolay olur. Hitler 1923'le 1933 arasında, sadece on yılda, yetişmiş, bilgili, o, altyapısı, felsefesi olan Alman toplumunu, herkesi yakabilir, sabun yapabilir hâle getirebildi. Çok basittir, faşizm ya da diktatöryaya geçmek çok kolaydır.

Örneğin, biraz önce örnek verilen ülkede -ben o ülkeye gittim, kendi gözlerimle de gördüm orada hekimleri eğitmeye gittiğimizde, o devlet başkanı davet etmişti- biz yani gerçekten şok olduk. Bir toplum, bu kadar yetişmiş profesörü olan, eğitilmiş insanı olan, doktora yapmış insanı olan, hukukçusu olan bir toplum nasıl olur bir insana bu kadar teslim olur diye insan kendini alamıyor, buna inanmak istemiyor. Olur mu? Olur. Ben, eğer süreden saymazsanız, hem de gecenin ilerleyen bu saatinde, orada bizim gözlediğimiz çok ilginç bir şeyi, yani psikolojiler toplumları nasıl etkileyebilir onu vurgulamak istiyorum, bir örnek anlatmak istiyorum. Biz, orada meşhur -belki gidenler, bilenler bilir- At Bayramı denen, onların çok önemseydiği geleneksel bir bayramları var, o bayrama da davet edilmiştik. Yalnız, Türkmenbaşı o bayrama gideceği zaman, dört saat önceden bütün başkentte yollar kapatılıyor. Bütün trafik iptal ediliyor. Biz de konuklar olarak, konuk olmamıza rağmen, dört saat önce kaldırılıp otelden gittik çünkü dediler ki: “Yollar kapalı.” Dört saat soğukta beklendi. Tamam, olabilir. Hani korkuyor, güvenlik; tamam. Meşhur at yarışları var. O, lider olduğundan beri o at yarışlarını kazanan kişi hep o; hiç başka kazanan yok. Çok ilginç bir şey. Hayır, çok komik değil mi? Daha ilginç bir şey söyleyeyim: Bizim izlediğimiz yarış sırasında, yani olacağı var ya, Türkmenbaşı’nın atı tökezledi ve düştü; Türkmenbaşı da düştü ve o yine 1’inci ilan edildi.

Şimdi, peki, bu komik ya da tuhaf ama daha ilginç “Bu kadar insan bunu nasıl görmez, nasıl yansıtmaz?” diye düşünüyorsunuz. Biraz önce Sayın Kerestecioğlu anlattı, ben de o örnekleri verecektim ama o verdiği için tekrarlamayacağım. Arkadaşlar, bakıyorsunuz çevrenize, binlerce insan “Evet, bu olay olmadı.” diyor ve biz gümrükten çıkarken hepimizin cep telefonunu toplayıp o anki görüntüleri tek tek sildirdiler, kendileri sildiler. İşte, diktatörya, korku budur.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Ne alakası var şimdi ya?

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Şimdi, bir saniye...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Anlayamadınız mı hâlâ ne alakası var?

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Tamam, bak ben sana “Böyle olacak.” demiyorum.

AYKUT ERDOĞDU (İstanbul) – Ya, size demiyor, Türkmenbaşı’na diyor.

BAŞKAN – Sayın İrgil, lütfen devam edin.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Ben, zaten “Sen böylesin, değilsin.” demiyorum, bir meseleden, bir vakadan bahsediyorum.

BAŞKAN – Süreden saydık ama.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Şimdi, eğer bir yargı, bir sistem alınıp...

BAŞKAN - Devam edin.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Yani bir mesele bu kadar denetimsiz olarak...

Arkadaşlar, bunun ne alakası var biliyor musunuz? O, bir insan, bugün tüm yetkileri devredeceğiniz, denetimsiz olarak devredeceğiniz kişi de bir insan; bunu sakın unutmayın. Siz, seçilecek olan Cumhurbaşkanının ya da başkanın bir insandan daha farklı bir şey mi olduğunu düşünüyorsunuz yani onu mu iddia ediyorsunuz? E, siz o zaman psikolojiyi mi reddediyorsunuz? Psikoloji denen bir gerçek var. Nitekim, sistemler, yasalar, organizasyonlar, haklar, kazanımlar, tek bir kişinin psikolojisine, görgüsüne, bilgisine, ahlakına, erdemine, hoşgörüsüne terk edilemez; bu, evrensel bir kural. Bir gün ya daha farklı psikolojide olursa bu seçilen kişi veya gelişen süreçte analitik yeteneklerini yitirebilirse veya farklı vesveselere kapılırsa ne olacak? Onu kim denetleyecek? Bu denetimi kim sağlayacak? Diyeceksiniz ki: Bu olur mu? Oldu, binlerce kez bu tarihte, insanlarda yaşandı ve bu mümkündür. Örneğin bizim tarihimizde, herkes ülkesini iyi yönetmeye, insanlarına faydalı olmaya çalışır. Bu,

normal bir şey, doğal olanı budur. Aksini düşünen zaten ruh hastasıdır ama şu var: Hatırlarsanız bizim tarihimizde de birçok yöneticimizin başına geldi, nitekim Abdülhamit de iyi niyetlerle, halisane duygularla başladı ama ülkenin içinde bulunduğu gerilim, şartlar, saldırılar, kendisine düzenlenen suikast girişimi, o, bu, bir sürü şey... O, bir insan. Sonuçta bugün “paranoit” dediğimiz, o zamanki tarihte anılan adıyla -herkesin isimlendirdiği- vesvese hastalığına tutuldu. Ne oldu? Ülkeyi daha baskı altında... Korku... Çünkü korkuyordu; insan bu, doğal. Yani bir insana, unutmayın, bu devlet başkanına yetkileri verebilirsiniz. Bir gün sabah kalkar, bir gün canı sıkılır, kızar... Nitekim, bak, bugünkü OHAL’de görüyoruz, Sayın Cumhurbaşkanı kızıp, öfkeyle -ilk çıkan kararnamelerde dikkat etmediniz mi- ne kadar kontrolsüz, hiç akla sığmayacak ya da mantıkla bağdaşmayan kararları çok rahat, bir günde çıkarabildi. Nitekim benim ilgilendiğim eğitim alanında, 15 üniversiteyi, sadece adını değiştirerek, mütevellî heyetini değiştirerek ve sadece devletleştirerek; hiçbir millî servet kaybına yol açmadan, ekonomiye, hayata kazandırarak, 65 bin öğrenciyi de mağdur etmeden bunu çözebilirdi değil mi? Hayır, yapmadı. Hiç sormadı, ortak akla başvurmadı. YÖK’ün de haberi yok. Sabahleyin YÖK Başkanı da bizimle birlikte televizyondan öğrendi. Ne oldu peki sonuç? Tamam, siz ses çıkarmadınız. Hani, biraz önce güldünüz ya “O Türkmenbaşı’nı orada izleyenler nasıl sessiz kalabildi?” diye; hiçbir fark yok, bugün de siz öyle sessizlik içindesiniz.

BAŞKAN – Sayın İrgil, toparlayalım lütfen.

CEYHUN İRGİL (Bursa) - Ya, ne toparlaması, daha var.

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Başkan, işine gelmediği zaman “Toparlayalım.” diyorsun.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Bir saniye Başkanım, ben diğer konuşmacının şeyini de kullanıyorum.

BAŞKAN – Ben Başkanım, şu an Başkanlık görevini yürütüyorum ve Başkanlık Divanı olarak görevimiz, müzakereleri sağlıklı şekilde yürütmek.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) - Ama bak, çok önemli bir konuşma yapıyor.

GARO PAYLAN (İstanbul) – Yoruldunuz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Sayın Başkan, susturucu gibisiniz.

BAŞKAN – Devam edin Sayın İrgil.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Yani burada şu var: Ben burada yani gerçekten bir insan üzerine konuşmuyorum.

Arkadaşlar, herkes ölümlü. Bugün Recep Tayyip Erdoğan Bey gider, bir başkası gelir, bir başkası... Ama siz burada anayasa yapıyorsunuz, biz burada anayasa yapıyoruz. Yirmi yıl sonra, on beş yıl sonra böyle bir şey olursa veya görevi başında böyle bir şey olursa onun denetim mekanizmasını düşündünüz mü? Nitekim, çok önemli... Sözüm yarım kaldı demin. 65 bin çocuğun 25 bini okulu bırakmak zorunda kaldı. Siz kabul edin etmeyin ama realite bu.

Peki, şimdi tarihten bir nokta aktarayım, bu ilginç bir şey, bunu şu ana kadar bir konuşmacı söyler mi diye bekledim ama söylemeyince şimdi ben ifade edeyim. Bu Anayasa değişiklikleri meselesi 1921’de ocak ayında Türkiye Büyük Millet Meclisinde konuşuluyor –eğer dinlerseniz, bu, ilginç bir şey- yine tartışmalar var. Düşünün, savaş hâlindeyiz, Anayasa konuşuluyor ve günlerce konuşuluyor, böyle sizin gibi aceleye getirmiyorlar. Yine böyle bazı vekiller var, haklı -yani Osmanlı’nın süreciyle cumhuriyetin süreci çakışmış, birbirinden ayrılma sürecinde- haklı olarak bazı insanlar bazı şeyleri içine sindiremiyorlar, mesela Meclisin yetkisi, Meclisin kanun yapma yetkisi falan, ha bire itiraz ediyorlar. Bunun üzerine Mustafa Kemal’in orada uzun bir konuşmada söylediği bir cümle var: “Hâlbuki sanıyorum ki milletin gerçek vekillerinden oluşan yüce Meclis artık bu yetkileri bir şahsa

bırakmak istemiyor, kendi yapmak ve tamamen üzerine almak istiyor. Bunu ifade etmezsek, henüz kanunların birçoğu cari Kanuni Esasi'ye göre, kanunu değiştirmeye cesaret bulamayız." diyor. Yani herkes alkışlıyor falan. "Evet, bu burada bitsin." diyor.

Yani şunu diyorlar 1921'de bile: "Ya, bunu tek kişide toplamayalım, ileride başka kanunlar çıkarmaya, ülkeyi yönetmeye, başka şeyleri değiştirmeye cesaret bulamaz milletvekilleri." Bunun üzerine bu konuşmalar sürerken ilginç bir şey oluyor, aynı madde üzerinde -veya madde geçmemiş- bir milletvekili var, Mustafa Bey, ısrarla önerge veriyor. Bakın, aynı madde konuşuluyor, 21 Şubat'taki oturum bu. 7 Ocak-21 Şubat. Bir ay olmuş, aynı maddeyi konuşuyorlar. "Meclisin Türk milleti adına yasama yetkisi Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez." maddesi. Ha bire bir adam bir şey veriyor -böyle bir milletvekili arkadaşımız geçmişte- ve bu noktada şunu diyor: "Bu yetki alınsın, bu kadar yetki olmasın." falan. Bunun üzerine Mustafa Kemal tekrar söz alıyor, uzun uzun anlatıyor ama en sonunda diyor ki: "Arkadaşlar, böyle bir önergeyi Başkanlığın kabul etmesi bile hata. Bu asla kabul edilemez, böyle bir şey söz konusu olamaz. Bunu konuşmak bile zarardır." Ben ilk defa burada gördüm Mustafa Kemal'in bu tarzda bir ifade kullandığını, bugüne kadar hiçbir konuşmasında, hani böyle bir tarzda konuşmasını duymamıştım. "Bu bile zarardır." dedikten sonra şöyle bir şey diyor: "Mustafa Bey kardeşimiz bilmem hasta mı nedir, bunun değiştirilmesi için 10 keredir başvuruyor, ilk başvurusu da zaten reddedildi." Daha neyini tartışalım demeye getiriyor. "Bu tartışma zararlıdır. Arkadaşlar, tüm içtenlikle ve tam bir ciddiyetle bildiririm, bu söz konusu olamaz ve tartışması bile olamaz." diyor. Bakın...

BAŞKAN – Sayın İrgil, toparlayalım lütfen.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Toparlıyor, toparlıyor...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Eğer dinleseydiniz...

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Tarihe çok ciddi bir not düşüyor Sayın İrgil.

BAŞKAN – Biz on gündür tarihe not düşüyoruz buradan, tarihe on gündür not düşüyoruz.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Ben o zaman şöyle söyleyeyim yani Sayın Başkan, ya, sizinle tartışarak hani zaman kaybetmek istemiyorum.

BAŞKAN – Tartışmayalım ama ben sadece uyarıyorum toparlayalım diye.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Peki. Yani bir kere söz hakkı kullanacağım için, son...

BAŞKAN – Ceyhun Bey, haklısınız ama...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Sayın Başkan...

İBRAHİM ÖZDİŞ (Adana) – Pişman olursunuz dinlemezseniz.

BAŞKAN – Zahmet olmazsa, lütfen...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Şimdi burada daha ilginç şeylerden bir tanesi; gelelim günümüze yani yakın zamana. Şu an Meclis Başkanlığımızı yapan Sayın İsmail Kahraman Bey henüz Meclis Başkanı değilken -siz de bilirsiniz, hazırlayan arkadaşlar mutlaka ilgilenmiştir İnternet'e falan girince- Birlik Vakfının yöneticisiyken onun Hukukçular Kulübüyle bir Anayasa taslağı hazırlıyor başkanlık üzerine -zaten biliyorsunuz, ilk tartışmayı başlatanlardan biri- ve onun hazırladığı Anayasa taslağında -bilmem göz attınız mı- "Devlet başkanı Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarına katılamaz, kanun teklif edemez, devlet başkanının atadığı üst düzey yöneticiler Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına tabidir, devlet başkanı sadece Türkiye Büyük Millet Meclisinin kabul ettiği bütçeyi kullanabilir, devlet başkanı Türkiye Büyük Millet Meclisini feshedemez. Türkiye Büyük Millet Meclisinin milletvekilleri, daraltılmış bölge ön seçim yoluyla seçilen milletvekillerinden oluşur." diyor ve devam ediyor, bir sürü

detay var ve en önemlisi, sizi, bizi, milletvekillerini tanımıyor, diyor ki: “Maalesef günümüzdeki parlamenter sistem milletvekillerini liderine mutlak bağımlı hâle getirerek itibarsızlaştırmaktadır. Parlamenter sistemde milletvekili son derece zayıf, itibarsız ve iradesizdir.” Sizi, bizi tanımıyor arkadaşlar. “İradesini açıklayan ve iradesi gereği oy kullanan milletvekilinin siyasi geleceği yoktur.” Şu andaki Meclis Başkanımızın raporundan. “Çünkü aday listeleri genel merkezler tarafından hazırlanır. Genel merkez ise muti adayları tercih eder.” diyor yani sessiz. “Bunun tabii sonucu olarak da milletvekilinin özgürlüğü sınırlanır.” diyor. Bunu, kendi şu andaki milletvekiliniz ve Meclis Başkanınız diyor ve bu güçlü yasamayı anlatırken de “Bu devlet başkanı kanun teklif edemez.” diyor ve “Eğer milletvekilleri ön seçimle gelirse, bu lidere bağlı olmazsa, daha güçlü olur.” diye devam ediyor. Özü şu: 2012’de hazırlanmış. 2012’dekine bile kimse göz atmadı mı? Yani şu an Meclis Başkanının çıkıp şunu demesi gerekmez mi? Arkadaşlar, evet, bu...

BAŞKAN - Sayın İrgil, konuşma sırasında sizin arkadaşlarınız var. Siz bilirsiniz.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Olur, tamam.

BAŞKAN – Siz bilirsiniz. (CHP sıralarından gürültüler)

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Psikolojik baskı yapıyorsunuz.

BAŞKAN – Psikolojik baskı değil, konuşma sırasında sizin arkadaşlarınız var, siz bilirsiniz.

Buyurun.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – İşte, başkanlık sistemi bu.

BAŞKAN – Muharrem Bey, lütfen.

Sayın İrgil, toparlayın lütfen.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Toparlıyorum.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Ben sıramı Ceyhun Bey’e veriyorum, konuşabilir.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Şimdi burada ilginç bir şey var, diyor ki: “Devlet başkanının özellikle yüksek düzeyde atamaları, bütçenin kabulü...” Arkadaşlar, bu, aynı zamanda tutanaklara geçsin, tarihe not düşelim; bu, Meclis Başkanımızın, şu anda bizi yöneten Meclis Başkanımızın önerisi.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Dün dündür, bugün bugündür!

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Evet.

BAŞKAN – Sayın İrgil...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Devam ediyorum.

BAŞKAN - ...şimdi, sayın vekilimiz bir şey söyledi ama o, kendi sırası geldiğinde... Siz tekrar konuşun çünkü bu, şu an konuşacak milletvekili arkadaşlarımızı...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Niye susturmaya çalışıyorsunuz Başkan?

BAŞKAN - ...az çok belirledik.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Bunu yapana kadar bitireyim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hadi bitir.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – “Devlet başkanının...”

BAŞKAN – Lütfen bitirin.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Tamam, ben beş dakika...

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Vazgeçtim konuşmaktan.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Tamam.

“Devlet başkanının yüksek düzeyli atamaları, bütçenin denetlendiği gibi ayrıca komisyonlar aracılığıyla da yürütmeyi sürekli denetlemesi gerekir Meclisin.” diyor ve uzun uzun anlattıktan sonra diyor ki: “Ayrıca, seçimlerde uygulanan baraj nedeniyle halkın önemli bir kesiminin Mecliste temsil edilmediği bir gerçektir. Bu baraj doğru değil.” Nitekim, o da milletvekili sayısını artıran bir öneride bulunuyor. Daha çok detaylar var. Bunun sonucunda, nereye geliyoruz? Ben sözlerimi tamamlarken...

Söz sıranızı bana vermenize gerek yok, ben sözümü bitiriyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın İrgil.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – O yüzden hakkınız filan yanmasın.

YAKUP AKKAYA (İstanbul) – Devam edin.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Bu arada sizin hakkınızı da kurtarayım da üstüme vebal olmasın.

BAŞKAN – Başkanlık Divanımıza gösterdiğiniz...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – 2019’da yürürlüğe girecek bu Anayasa için bu acele, bu telaş çok tedirgin edici, çok riskli. Gördüğünüz gibi 1921’de savaş koşullarında bile çok uzun tartışmalar yapıldı. Bu Anayasa değişikliği milletin ortak sözleşmesi ise milletin iradesiyle değişmeli. Milletin iradesi Türkiye Büyük Millet Meclisinin. Oysa bu Anayasa teklifi, Türkiye Büyük Millet Meclisi milletvekilleri tarafından değil, başka bir yerde... Kendisi ifade ediyor, Cumhurbaşkanı Başdanışmanlığını yapan bir avukat arkadaş “Ben hazırladım, ben hallettim, işte biz pişirdik mutfakta.” diyor. Biraz önce arkadaşlar “mutfak” dedi ya, mutfak falan yok arkadaşlar, birkaç aşçı hazırlamış size göndermiş, siz sadece ısıtıp bizim önümüze getiriyorsunuz.

NİHAT YEŞİL (Ankara) – Isıtmıyorlar, soğuk veriyorlar...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Saray ekibi tarafından hazırlandığını düşünüyoruz ve buraya sipariş edildiğini düşünüyoruz.

BAŞKAN – Sayın İrgil, toparlıyorum dediniz, başka bir...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Tamam, bitiriyorum.

Denge denetimi olmayan bu Anayasa’nın, tek kişi için yapıldığından dolayı ancak “banayasa” olabilir adı. Millet iradesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinde millet adına irade kullanan milletvekillerinin seçimle aldığı iradeyi tek bir kişiye devretme hakkı yoktur arkadaşlar. Bu Anayasa, bu nedenle, milletsever milletvekillerinin değil, lider sever milletvekillerinin eseri olacaktır.

Sonuç olarak, bitirirken, son bir anekdotu aktarayım: Arkadaşlar, Amerika Birleşik Devletleri’nde de bu tartışmalar oluyor ve ilk anayasa yapıyor ve anayasa çalışmalarının bittiği gün herkes yorgun argın Parlamentodan çıkmak üzere... Biliyorsunuz, o anayasanın mimarlarından bir tanesi Benjamin Franklin -ve o zaman çok da biliniyor, tanınıyor, herkes saygı duyuyor- Philadelphia Kongre binasından çıkarken “Elizabeth Powell” diye bir kadın durduruyor, soruyor, diyor ki: “Doktor Franklin, bu kongreden sonra neyimiz var? Yani monarşi mi oldu?” Çünkü onlar dışarıda, aynen şimdi halkımızın haberi olmadığı gibi, şimdi ne yapıldığını, ne konuşulduğunu kimse bilmiyor burada. (AK PARTİ sıralarından “İki yüz sene önce.” sesi, gürültüler)

İki yüz sene önce; işte aynı şey, hiç değişmemiş.

“Monarşimiz mi oldu, cumhuriyetimiz mi oldu yani ne oldu?” diyor. Bu cümle benim son cümlem olsun. Franklin diyor ki hanımefendiye: “Hanımefendi, cumhuriyetimiz oldu.” Ve ekliyor: “Tabii, eğer sahip çıkabilirsiniz.”

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın İrgil, teşekkür ediyorum.

Konuşma sırası Sayın İlhan Cihaner’de.

Buyurun Sayın Cihaner.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Tabii, Anayasa’nın geneli üzerine konuşma girişiminde bulunup 10’uncu maddede ancak konuşma fırsatı bulduk. Onun için de hemen bir geneline ilişkin ve daha çok, meslektaşlarımızın, milletvekili arkadaşlarımızın değinmediği şeylere değinmeye çalışacağım elden geldiğince ve soruları ortaya bırakacağım.

Bir kere, her şeyden önce, bu yapılan değişiklik hükümet sistemi mi, sistem değişikliği mi, rejim değişikliği mi? Bir kere, bu tartışma çok yapay kalıyor çünkü her ikisi birbirine geçmiş durumdadır. Eğer zaten Anayasa üzerinden gidecek olursak, tek bir maddeyle pekâlâ değişmez 4 maddeye müdahale etmeden rejimi değiştirebilirsiniz. Örneğin, Cumhurbaşkanlığının bir hanedana mensup olduğunu söylerseniz pekâlâ bir rejim değişikliği de yapmış olursunuz, başlangıçtaki 4 maddeye de dokunmamış olursunuz. Çünkü sizin başlangıçtaki 4 maddeyi ele alırsınız şu şekilde: Ancak o maddelere fiili bir müdahale varsa o 4 maddeye müdahale edilmiş olur, yani Anayasa’nın değişmez niteliklerine müdahale edilmiş olur. Oysa Anayasa Mahkemesinin, 1970’li yıllarda devlet güvenlik mahkemeleriyle ilgili vermiş olduğu bir karar, Anayasa Mahkemesinin bu 4 maddenin yorumlanması suretiyle içeriğe girerek -sadece şekil koşullarında değil- o 4 maddedeki, özellikle hukuk devleti niteliğini ortadan kaldıracak bir değişiklik olursa teklif yasağına girdiği... Burada da buna dair çok fazla madde var. Her şeyden önce, cumhurbaşkanına verilen yetkiler hukuk devleti niteliğini ortadan kaldıracak boyutta, HSYK’nın seçimine ilişkin verilen yetkiler. 1975/87 sayılı Kararı’yla Anayasa Mahkemesi böyle bir karar vermiş. Dolayısıyla, rejim mi, hükümet sistemi değişikliği mi? Tartışmasız bir şekilde rejim değişikliğidir. Bu maddelere dokunulmamış olması bunun bir hükümet değişikliği ya da sistem değişikliği olduğu anlamına gelmez, tek bir madde bile buna yeter.

Tabii, bunun dışında, esas teşkilatı değiştiriyor. Yani esas teşkilatın, anayasaların iki işlevi vardır: 1) Devletin temel örgütlenme niteliğini tanımlar. 2) Yurttaşların hak ve özgürlüklerine özellikle iktidardan gelebilecek tehditlere karşı bir güvence oluşturur. Belirsiz bir zamana, devletin esas teşkilatını değiştirme yetkisini cumhurbaşkanına vererek bir kere zaten gerçekten bir rejim değişikliği niyetini de ortaya koymuş oluyor.

Tabii, bu rejim değişiklikleri dışında, özellikle siyasi konulara değineceğim dedim. Şimdi, Türkiye’de -Naci Bostancı demişti- Osmanlı’dan bu yana üç tarzı siyaset çerçevesinde değerlendirilir genellikle; Osmanlılık, Türkçülük ve İslamcılık, İttihadı İslam. Bu gelenek cumhuriyetle birlikte biraz daha değişmiştir. Geldiğimiz noktada 4 ana akım siyaset vardır Türkiye’de. Bir tanesi, milliyetçilik, ülkücülük; bu zaman zaman belki Büyük Birlik Partisi gibi dine yaklaşımı noktasında ufak tefek değişikliklerle ayrılmakla birlikte böyle bir hareket vardır. Bir tanesi, “İslamcı”, “muhafazakâr” diyebileceğimiz, -bazen bu Millî Görüş’tür, bazen biraz daha liberal şekil almıştır- şu anda AKP ve belki de Millî Görüş Hareketi etrafında değerlendirebileceğimiz hareket. Bir diğeri, geçmişin Türkçü akımlarına denk gelen “ülkücü hareket”, “milliyetçi hareket” diyebileceğimiz akımdır ve cumhuriyetle birlikte ana akım siyasetlerden birisi de gene, Cumhuriyet Halk Partisinin temsil ettiği, sol, sosyal demokrat bir hareket olmuştur ve Kürt hareketi de bunların arasına katılmıştır. Şimdi, bu 4 hareketten,

Mecliste de temsili bulunan 4 hareketten herhangi birisini toplumsal dayanakları ortadan kalkmadan, Mecliste temsilsiz kalabilecek şekilde yukarıdan dizayn etmeye çalışırsanız bunun gerilimleri toplumsal çatışmalara yol açar.

Tam da burada başkanlık rejimiyle ilişkisini kurmak istiyorum. Bu ucube bir başkanlık sistemi olmakla birlikte, “başkancıl sistem” ya da belki ileriye götürüp “diktatörlük” falan da diyebiliriz teknik anlamda. Böyle bir sistemde 2 siyasi akım dışında başka siyasi akımın kendisini temsile yetki, yer bulması mümkün değil. Bunun yaratacağı toplumsal gerilimleri Türkiye’nin kaldırması mümkün değil. Dolayısıyla, geçen Burhan Kuzu’nun söylediği, sonradan düzeltmeye çalıştığı “MHP kapatılacaktır.” tespiti siyaseten doğru bir tespittir. Burada, eğer böyle giderse, büyük ihtimaldir ki Kürt hareketi ve milliyetçi hareket kendisini Parlamentoda temsile yetki bulamayacaktır çünkü bunun arkasından da, anlaşılıyor ki, bir dar bölge sistemi gelecektir. Dar bölge sisteminde MHP’nin milletvekili çıkarması ya da bu tartışmalardan sonra kendi iç gerilimleri de göz önünde bulundurulursa temsili mümkün olmayacaktır. Bunun Türkiye siyasetine getireceği gerilimi Türkiye toplumu kaldıramaz. Aynı şey Kürt hareketi için de geçerlidir.

Bunun dışında, bu teklifi meşrulaştırırken en çok kullanılan kavram “istikrar” kavramı. Şimdi, “istikrar” kavramı aslında çok geniş bir kavramdır. Sadece hükümet istikrarı, hükümet sayısına indirgenemeyecek bir kavramdır. Öyle olsa bile, bakın, on dört yıllık AKP iktidarında 8 hükümet değişmiş durumda, 8 kere hükümet değişmiş, ayrı Bakanlar Kurulu oluşmuş, ayrı güvenoyu almış ama elli iki yıldır, çok partili hayata geçtikten bu yana Türkiye’de 39 ayrı hükümet kurulmuş; oran daha fazla. Yani “AKP’nin istikrarı sadece hükümet istikrarı.” desek bile AKP’nin bu anlamda bir hükümet istikrarını bile kurduğunu söylemek mümkün değil ama daha da önemlisi, istikrar sadece hükümet istikrarı olarak ele alınamaz. “Siyasa istikrarı” dediğimiz, “politik istikrar” dediğimiz istikrar, asıl önemli olan odur. Bakın, devletin politikalarının başlıklarına bakalım, örneğin dış politika. Dış politikada Avrupa Birliği tam üyelik hedefinden Şanghay Beşlisine geldik. Suriye’de -hepiniz biliyorsunuz- iki üç kere çok radikal dönüşümler oldu, neredeyse bir yıl üst üste iki ayrı politik hattı tutturamadık. Ekonomi dersiniz gene öyle. Hatta yargının istikrarına bakın, şu anda Türkiye yargısının üçte 1’i ya açığa alınmış ya tutuklanmış. HSYK, daha beş yıl önce bir Anayasa değişikliği yapıldı... Bürokratik istikrar deseniz, o zaten yerle bir, neredeyse kamunun tamamını bir cemaate teslim etmişsiniz. Dolayısıyla, Türkiye tarihinin en istikrarsız dönemidir şu anda AKP’nin topluma şiddet olaylarının bile gerekçesi olarak sunduğu istikrar tutkusu. Dolayısıyla, çok partili hayat istikrarsızlık getirmez; tam tersi, uzlaşmayı dayattığı için meşruiyet oranı da yüksektir ve istikrarı getirir.

Kullandığınız bir diğer kavram “elitizm”. Yani, işte, bu, özellikle Anayasa’yı değiştirirken de çok kullanılan bir kavram ve genel olarak da sola, sosyal demokratlara, sosyalistlere yöneltilen bir suçlamadır. Bir kere, elit nedir? Bununla ilgili Sencer Ayata Hoca’nın güzel bir yazısı var T24’te ama ben de dilim döndüğünce bir söylemeye çalışayım. Bir kere, elitizm, eşitlik karşıtı olduğu için kötü bir şey olarak algılanıyor. Genellikle ilk ortaya çıktığı 17’nci yüzyıldan beri bu şekilde ele alınmış. Pejoratif yani aşağılayıcı anlamda kullanılıyor genellikle sağ siyasetler tarafından, -işte, elitler, Boğaz kenarında durup viski içerek dünyayı algılamaya çalışanlar, halka inemeyenler- ama zaman içerisinde, 18’inci yüzyıl, 19’uncu yüzyıldan sonra tam tersi, aristokrat ve teokratik, işte, toprak sahipliği kökeninden gelenlerin yanında, kendi yetenekleriyle herhangi bir meslekte toplum içerisinde sıvırılıp toplumda yer edinen liyakat sahibi insanlar hâlinde kullanılmaya çalışılmış. Ama asıl elit kriterinin, gelinek noktada, yöneten/yönetilen ayrımı olarak ele alınması gerekir. O zaman, baktığımız zaman, oldukça uzun süreden beri Türkiye’de, eğer elitizm bir suçlamaysa, herhâlde en büyük bu suçlamaya maruz kalabilecek siyasi hareket AKP’dir, hem sermaye dönüşümü hem toplumda yönetim erkini kontrolsüz bir şekilde kullanması nedeniyle. Dolayısıyla, bu getirdiğiniz suçlama da tamamen boş.

Her şeyden önce, bu Anayasa değişikliğine de zaten bu elitist yaklaşımınız damga vuruyor. Örneğin, Cumhurbaşkanının yüksekokul mezunu olması. Türkiye’de, TÜİK verilerine göre Türkiye toplumunun yalnızca yüzde 12’si yüksekokul mezunu. Niye böyle bir şart getiriliyor? Şimdi, ırkçı yaklaşım olarak “Türk olarak doğmak, doğuştan Türk olmak” koşulunu da getiriyorsunuz. Herhâlde bundan daha elitist bir yaklaşım olmazdı. Bu kavramınızın da, bu kavramın da...

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Çıkarıldı.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Çıkarıldı ama yaklaşımı ortaya koyuyoruz yani niye çıkarıldı, niye anlaşıldı?

BAŞKAN – Sayın Cihaner, toparlarsak...

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Toparlamaya çalışıyorum.

Şimdi, bir elbise dikilmeye çalışılıyor -yani zaten anayasalar da genellikle böyle anlatılır- ama bu elbise, soyut, Türkiye toplumunun önümüzdeki dönemini karşılayacak bir profile uygun değil, sadece şu anda tarihsel olarak -teknik anlamıyla söylüyorum- somut bir profile göre dikiliyor. Bunun sonrasında herkes, her toplum, her siyasi hareket... Her kişi ölümlüdür. Bu başlar, gelir gider, kaybolur gider. Bundan sonra gelecek kişilerle kurulmak istenen, dikilmek istenen elbisenin gerilimi olduğunda bunun nasıl giderileceğine dair kesinlikle hiçbir önlem yok.

Bunun dışında, en çok kullanılan kavramlardan birisi de “meşruiyet.” “Meşruiyet” kavramını kullanırken de gene “millî ve yerli” kavramını kullanıyorsunuz, “millet” kavramını kullanıyorsunuz. Bakın, “millî ve yerli” kavramını o kadar kötü kullanıyorsunuz ki örneğin, dış politikada, biraz önce bahsettiğim bu hızlı hat değişikliklerinden birinde -daha önceden biliyorsunuz- “BOP Eş Başkanıyım.” diye Recep Tayyip Erdoğan bunu açıkça kendisi kendi sesiyle söylüyordu. Bu başka bir politik hatta oturuyordu ama herhâlde millî ve yerli değil. Şimdi de Şanghay Beşlisine döndük. Herhâlde Şanghay Beşlisi Yozgat’ta konumlanmış bir şey değil.

BAŞKAN – Sayın Cihaner, lütfen toparlar mısınız.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Bunun neresi yerli, neresi millî? Ama, en büyük tehdit, en büyük tehlike de AKP’nin ele almış olduğu ve realize ettiği “millet” kavramında. AKP’nin “millet” kavramı, sadece kendisine iradesini teslim etmiş insanları millet olarak kabul ediyor. Örneğin, Gezi’de sokağa çıkan gençlerin -siz bunları farklı görüyorsunuz, velev ki dediğiniz gibi, öyle olsun aman-nihayetinde toplumun önemli bir kısmı -polis rakamlarına göre 10 milyona yakın insan sokağa çıkmış- AKP’ye göre milletin parçası değil. Gene, burada, anayasanın içerisinde Türkiye toplumunun temel gerilimlerinin hiçbirinin çözümüne dair bir öneri yok. Burada anlaşılıyor ki örneğin, Kürt sorununa dair bir çözüm perspektifi var mı? Bizim tartışmamız gereken şeyler odur. Anayasalar teknik metinler değildir. Buraya iki doktora öğrencisi getiririz, dünyanın en güzel anayasa metnini hazırlar ama bu bir metin fetişizmidir, şu andaki yaklaşım da odur. “Metin üzerinden gidilemez, güç ilişkileri vardır, bu güç ilişkilerinin arasında gerilimler vardır. Bu gerilimler toplum sözleşmesiyle nasıl giderilir? Olası riskler nasıl ortadan kaldırılır?”ın tartışması yapılırken “Yukarıdan bir toplum mühendisliğiyle bahsedilen belli politik figürler iktidarını nasıl sürdürür?” diye bir anayasa yapmaya çalışıyorsunuz. Dolayısıyla, kapsayıcı bir anayasa değil; Türkiye toplumunun temel meselelerini, Kürt meselesini, Alevilerin meselesini karşılamayan bir yaklaşım içerisinde...

Son olarak “meşruiyet” kavramına dair şunu da eklemek istiyorum: Şimdi, Anayasa Mahkemesi anayasanın oylanmasıyla ilgili olarak daha önceki kararlarında -çok “vesayet, vesayet” deniliyor ya-gizli oylamanın da geçerlilik şartı olduğunu ortaya koyuyor. Burada meşruiyeti ister hukuki meşruiyet olarak alalım, ister sosyopolitik meşruiyet olarak alalım, açık oy kullanılması hem milletvekillerinin

kişiliğine hem iradelerine vesayetçi ve meşruiyet noktasında inanılmaz bir hakarettir. Umuyorum ki bu hakaretin kendinize edilmesine izin vermezsiniz, herkes kendi özgür iradesiyle girer, orada oyunu kullanır.

İleride konuşma fırsatı bulursam maddelere ilişkin de fikirlerimi söyleyeceğim.

Son bir şey söyleyeceğim, en önemlisi bu: Türkiye sahiden çok kritik bir kavşaktan geçiyor yani dış politikada, içeride özellikle Fetullahçı yapılanmanın akamete uğramış darbe girişimiyle, işte toplumdaki gerilim, fay hatlarının her an tetiklenmeye hazır olması, değişik terör gruplarının saldırılarıyla çok kritik bir kavşaktan geçiyor. Böyle kritik bir kavşakta sistemi komple değiştirecek ve uyum sürecinde Türkiye'yi bu tehditlere, bu kırılganlığını artıracak bir rejim dönüşümüne ya da -sizin deyiminizle- hükümet ya da sistem dönüşümüne maruz bırakamazsınız. Bakın, HSYK üyeleri hukuktaki birincil sorunu, Fetullahçı yapılanmayı tasfiye etmek üzere önüne koydu -Hükümetinden de önceliklerinden birisi, çok açık bu- ama siz hemen HSYK üyelerinin bu yasa yürürlüğe anda görevlerinin sona ermesini ve kısa sürede, bu görev yapanların, şimdiye kadar bu kritik dönemde görev alanların görevlerinin sona ermesini getiriyorsunuz. Burada hafızanın sıfırlanmasından tutun, bu yapıyla mücadeledeki birikimin de sıfırlanması anlamına gelecektir. Dolayısıyla, bu geçiş döneminin bu kadar kritik bir döneme denk getirilmiş olması Türkiye'yi hiç öngörmediğimiz bir risk ve tehditle de yüz yüze gelmek durumunda bırakabilir. Onun için, ben de daha önce söyleyen, söz alan arkadaşlarımızın birçoğu gibi, sizi akliselime ve Türkiye toplumunun tamamıyla uzlaşacak gerçek bir toplumsal sözleşme yapmaya davet ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Cihaner, teşekkür ederim.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Parsak'ın söz talebi var cevaben, kısa bir cevap.

Buyurun Sayın Parsak.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

20.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın İstanbul Milletvekili İlhan Cihaner'in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin teesül ettirilmiş 9'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Teşekkür ediyorum.

Evet, kaçınılmaz olarak... Çünkü, Milliyetçi Hareket Partisinin varlığını devam ettirememe iddiası ve bu noktadaki kaygı ifadelerini ne yazık ki Sayın Cihaner de o kervana katılmak suretiyle ifade etti. Ben, esasen, bununla ilgili, müzakerelerin başından beri pek çok yönüyle ayrı ayrı olmak üzere çeşitli cevaplar vermişim ama hem Sayın Cihaner'e hem de bundan sonra bu yönde görüş serdeden, ifadesini ileri süren, iddiasını ileri sürmeyi düşünen diğer Cumhuriyet Halk Partili milletvekili arkadaşlarımıza da peşinen bir cevap olarak söylüyorum: Merak etmeyin, Allah'ın izniyle Milliyetçi Hareket Partisi Türkiye Cumhuriyeti var olmaya devam ettiği müddetçe var olmayı devam ettirecektir. Bundan yana kaygınız olmasın.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Açıklama yaptınız zaten.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Esasen bunun bir kaygı ifadesinden ziyade samimi olmayan beyanlar olduğunu ve “Acaba buradan, Milliyetçi Hareket Partisi seçmenlerinden belli bir kısmının oyunu da süreç içerisinde alabilir miyiz?” yaklaşımlarının bir ürünü olduğunu da biliyorum.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Tarih haklı çıkar, evet.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Bunu esasen söyleyenlerin bildiğini de biliyorum ama şunu da herkesin bilmesi lazım: Milliyetçi Hareket Partisinden size ekmek çıkmaz, onu çok net söyleyeyim.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Doğru ya, bize çıkmaz.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Yani, ondan dolayı, bu düşüncelerden, bu ifadelerden vazgeçmek...

TUFAN KÖSE (Çorum) – Onu biliyoruz, bize çıkmayacağını.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Çünkü, ben Sayın Cihaner'i hukukçu kimliğiyle de diğer eleştirileri açısından kıymet vererek dinledim -öyle de olması gerektiğini düşünüyorum- diğer milletvekili arkadaşlarımızı da mutlaka dinlerim ama "Milliyetçi Hareket Partisi ortadan kaybolacak." veya "Şu parti onu yutacak.", "Şuraya gidecek." filan, bunlar çok doğru yaklaşımlar değil.

NİHAT YEŞİL (Ankara) – Burhan Kuzu'ya söyleyin.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ona da söylenmesi gerekenler mutlaka söylenir. Burada artık bundan vazgeçmekte fayda var diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Parsak, teşekkür ediyorum.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Sayın Parsak, yani aynı şeyi HDP için de söyledim, böyle bir ekmek teknesi falan yok.

BAŞKAN – Şimdi, değerli arkadaşlar, Sayın Parsak da bizim meslektaşımız...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – "Kervan" dediniz ya, burada bizim arkadaşların bir alınganlığı yok ama bunu ilk dile getirene bir şey diyorsanız...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar... Sayın Özel... Sayın Özel...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ben geçen haftadan başladım bunu söylemeye.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bunu söyleyen Burhan Hocaya mı bir şey diyoruz?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Sayın Parsak da bizim meslektaşımız, Ankara Barosunda beraber avukatlık yapıyoruz, keyifle de yapıyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – "Kervan"da bir alınganlığınız...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – "Kervan"da bir alınganlığımız yok.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar... Sayın Parsak...

Şimdi, biliyorsunuz, avukatlıkta eski beyanlar, aynı şeyler gelince, aynı matbu dilekçe gelince matbu cevaplar veriyoruz ya, sizin cevaplarınız mecburen öyle oluyor. Siz bir kod koyup "Önceki beyanlarımı tekrar ediyorum." dersiniz herhâlde zapta geçen arkadaşlar o metni alırlar.

Evet, arkadaşlar, ben teşekkür ediyorum.

Konuşma sırası Sayın Tuncay...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, Sayın Burhan Kuzu'yla ilgili, AK PARTİ'li bir milletvekiliyle ilgili...

BAŞKAN – Bir saniye...

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Söz vermeseydiniz...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, şöyle: Bir konunun açıklanması için... Çünkü, siz bunu devamlı söylüyorsunuz...

NİHAT YEŞİL (Ankara)- Biz söylemiyoruz ki...

BAŞKAN - ... Sayın Parsak da bunu devamlı cevaplıyor.

Sayın Başkanım, Sayın Elitaş, buyurun...

TUFAN KÖSE (Çorum) – Sayın Başkan, az evvel Grup Başkan Vekili Sayın Özgür Özel söz istedi, oylama yaptınız, vermediniz. Sayın Parsak ne zaman söz istese sanki otomatiğe bağlanmış gibi söz veriyorsunuz. Sayın Elitaş da Grup Başkan Vekilidir, elbette söz istediğinde verilmelidir.

BAŞKAN – Sayın Köse, biz burada on gündür müzakere yürütüyoruz, ne zaman söz isterlerse veriyoruz.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Ben de on gündür geliyorum gidiyorum. Efendim, ben şahidim, beş dakikayı vermediniz.

BAŞKAN - Hayır, bakın, siz takip etmiyorsunuz herhâlde.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Ediyorum, yok yok, siz farkında değilsiniz.

BAŞKAN - Hangi arkadaşımız, hangi grup başkan vekilimiz, hangi milletvekili arkadaşımız grup adına söz isterse veriyoruz.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Sayın Başkan, az evvel oylama yaptırdınız.

BAŞKAN - Listeleri, konuşma sıralamasını da beraber yapıyoruz. Ben şimdi Sayın Elitaş'a vermek istiyorum sözü.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Ben Sayın Elitaş'a söz vermenizin doğru olduğunu düşünüyorum; doğrudur, tabii ki söz verin, elbette, sadece biraz daha adil olun diye söylüyorum.

BAŞKAN - Veriyoruz, veriyoruz, adiliz. İnanın, bakın, sabahtan beri konuşma listelerimiz burada, en çok hangi partiye, en çok kime konuşma verildiğini göreceksiniz.

Bir de ben dün de açıkladım, bir daha kaydedeyim. Bu görüşmeler bittiğinde Anayasa Komisyonu Başkanlığına, biz Başkanlık Divanı olarak uzmanlarımıza talimat verdik, hangi milletvekili arkadaşımız kaç defa konuşmuş, kaç dakika konuşmuş, bunun listesini de yayınlayacağız ki böyle bir töhmette kalınmasın.

Ben şimdi bu Sayın Burhan Kuzu'yla ilgili...

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Yirmi saniye, önemli, çok önemli...

BAŞKAN – Arkadaşlar, bakın, iyi niyetli bir şekilde yürütüyoruz. Sayın Cihaner'e kısa bir...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Sayın Başkan, bir şey söyleyeceğim, AKP milletvekili konuşmuyorlarsa bu onların tercihi, onları biz susturmuyoruz, onlar kendileri susuyorlar.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Genel görüşmelerde tam 130 milletvekili konuşamadı.

BAŞKAN – Onun 55'i de AK PARTİ'li. Doğru söylüyorsunuz.

Sayın Cihaner'e yirmi saniye miydi?

Sayın Cihaner, buyurun.

21.- İstanbul Milletvekili İlhan Cihaner'in Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Sayın Parsak, Cumhuriyet Halk Partisi siyasi geleneği, kendi programı çok güçlü, Kuvayimillîye’den, Müdafaa-i Hukuk Derneklerinden bu yana gelen bir hattı var, sizin hattınız da ayrı bir hat, onu özellikle belirttim. Benim söylediğim şey tamamen teknikti, siyasiydi, Burhan Kuzu’yu da biraz sos olsun diye kattım çünkü söyleyen o, cevabı oraya verin.

BAŞKAN – Sayın Cihaner...

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Bakın, bu polemîği kapatmak üzere bir cümle okuyacağım, Profesör Ersin Kalaycıoğlu der ki: “Çok partili bir sistemde başkanlık rejimi içinde kalarak demokrasisini ayakta tutabilen hiçbir ülke, az gelişmiş ülke örneği bulunmamaktadır. Özellikle başkanlık rejimi -ki başkanlığı da aşan bir rejim dizayn ediyoruz burada- çok partili bir sistemle bağdaşmamaktadır. Türkiye çok partililik eğilimi olan bir ülkedir. Bu yapıda hiçbir ülke başkanlık rejimini çalıştıramadığı için Türkiye’de de başkanlık rejimi müthiş bir siyasal ve kurumsal istikrarsızlık ortamına sürüklenecek ve çökmeye eğilimli olacaktır.”

BAŞKAN – Sayın Cihaner, siz kitaptaki en uzun cümleyi bulmuşsunuz.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Bakın, şu anda Türkiye’nin önemli bir kısmında sokağa çıkma yasakları var. İnsanların hangi seçim sandığına, hangi seçim listesine...

BAŞKAN – Sayın Cihaner, teşekkür ederim.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Yani, aynı şey Kürt hareketi için de geçerli.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, ben Sayın Elitaş’a biraz önceki konuşmada bahsedilen konuyla ilgili açıklama yapmak üzere söz veriyorum.

Buyurun Sayın Elitaş.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Sanırım Sayın Parsak AKP’de siyasete devam edecek, o yüzden çok önemsemiyor, sorun etmiyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yani, Türkçesi MHP’ye bay bay!

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) - Ne memlekete bay bay ne MHP’ye bay bay.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Sayın Elitaş’a söz verdim.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Sayın Burhan Kuzu’yu nasıl kurtaracak, onu merak ediyorum. Konuşun, merak ediyorum, öğrenmek istiyorum.

22.- Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş’ın Manisa Milletvekili Özgür Özel’in yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sen bu işleri tababet yönünden değerlendirebilirsin doktor da, siyasetin inceliklerine girebilmek tababette yazmayan şeylerdir.

Şimdi, bakın, Sayın Burhan Kuzu’yla bu konuyu konuştuk. İnternet sitelerinde bir şey yayınlanıyor, dedim ki hocam böyle böyle, siz “Bu Anayasa değişikliğinde Başkanlık sistemi olduğu takdirde Milliyetçi Hareket Partisi biter.” diye söylediniz mi? Dedi ki: “Benim televizyondaki yaptığım konuşmada herhangi bir şekilde böyle bir ifadem yoktur, sadece ifade ettiğim konu şudur: 2 aday arasında yapılacak bir çekişmedir. Burada 1’inci parti ile 2’nci partinin adayları tespit olur, eğer cesaret edip de 2’nci partinin genel başkanı aday olabilirse...”

NURHATAY ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Niye 2 aday, Anayasa’da öyle mi yazıyor?

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Hayır, sistem o şekilde hanımefendi. Anayasa öyle yazmıyor ama bilemiyorum, burada sos olsun diye mi söylüyorsunuz bunu anlayamıyorum.

Şimdi, 1'nci parti, 2'nci partiyle ilgili kısım olur. Ama, şunu bir kere iyi bilmek lazım: Açıkça söylüyorum, 1'inci parti dediğimiz, bugün AK PARTİ 1'nci parti.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yarın CHP inşallah.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Ama, yarın başka parti olabilir ama geçmişteki geleneklere baktığımızda 1950'den bu tarafa Cumhuriyet Halk Partisinin olabilmesi mümkün değil. (Gürültüler)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Sayın Elitaş'ı dinleyelim.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Cumhuriyet Halk Partisi 1950'den bu tarafa olamamış.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) - Ama, her şeyden de sorumlu.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Bundan sonrakini de görüyoruz, geçmişteki geleneklere de bakıyoruz bundan sonra da olabileceği imkânını görmüyorum. Ama, söylemlerini değiştirirlerse, millete giderlerse, kimilerinin oyunu sayarak, kimilerinin oyunu tartarak değil de milletin oyunu, gerçekten her bir oyu birbirinden kıymetli olarak gördükleri takdirde...

Dün Sayın Genel Başkan Kılıçdaroğlu diyor ki: “Yüzde 60 da oy olsa o oylar nitelsiz olduğundan dolayı geçersizdir.” diye gazeteciler söylüyor. Sayın Kılıçdaroğlu diyor ki: “Yüzde 98 de olsa...”

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yok hiç öyle bir şey.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Öyle bir şey yok.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Arkadaşlar, orada o kadar yanlış şeyler söylüyorsunuz ki, o kadar söylediğiniz yanlışlar var ki...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Çarpıtmayın.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Ya niye bu kadar bağırıyorsunuz, ya nasırınıza basmıyoruz, yanlış da olabilir ama niye nasırınıza basmış gibi yapıyorsunuz.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Sayın Elitaş'ın açıklamalarından sonra Sayın Özkan'a söz vereceğim.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Benim bu fikirlerim, benim gazetelerden okuduklarım. Siz Burhan Kuzu'yu Facebook'tan burada eleştiriyorsunuz, Facebook'ta MHP hakkında şöyle şöyle diyorsunuz...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Bir saniye... Televizyonda aynen şunu söyledi: “Bu sistemde AKP ile CHP kalır.” dedi.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Burhan Kuzu'nun kitabını okuduk, dersine girdik.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Burhan Kuzu'da MHP yazıyor mu?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Elitaş, Burhan Kuzu'nun kitabına bak.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Erkek, Burhan Kuzu'da, MHP yazıyor mu o kitapta? E, niye çarpıttıyorsunuz?

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Kitabında var.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Ya, gözüm, kardeşim, bakın, Burhan Kuzu'nun kitabında MHP yazıyor mu?

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar... Sayın Başkanım...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Arkadaşlar, bakın, niye bu kadar sabırsızsınız, niye bu kadar tahammülsüzünüz? Ya, yanlış da olabilir. Kardeşim, buradaki atılan saçmalıkların hepsini biz dinliyoruz, hiç de itiraz etmiyoruz. (Gürültüler)

Bakın, müsaade edin. Sayın Burhan Kuzu'yla konuştum, bugün AK PARTİ 1'nci partidir, yarın başka parti 1'nci parti olabilir ama şu gerçek var: Bu sistem içerisinde bir partinin genel başkanı normal şartlar altında cumhurbaşkanı adayı olma gereğini, ihtiyacını hissedecektir. 2019 yılında yapılacak Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde göreceğiz, partilerin genel başkanları, cumhurbaşkanı adayı olmaya cesaret edecekler mi, etmeyecekler mi? Çünkü bu sistemde cumhurbaşkanı adaylığı ile milletvekili adaylığı aynı gün olduğundan dolayı cumhurbaşkanı adayı olan kişi milletvekili adayı olamayacak. “Yani, şimdi, başka partilerin genel başkanları düşünsün, ben milletvekili de seçilemem mi acaba?” diye bunlar olabilir. Ya, yapmayın bizim genel başkanımız da olabilir arkadaşlar. (Gürültüler) Ya, niye bu Bahçeli konusunu yapıyorsunuz, bırakın herkesin kendi partisini...

Bakın, değerli milletvekilleri, Sayın Burhan Kuzu'nun hiçbir partiyle ilgili yaptığı bir görüşme, yaptığı bir beyan yoktur, sadece genellikle 2 aday yapacağından dolayı, 2 turlu seçim sistemi olduğundan dolayı, 2'nci turda 2 yüksek oy almış aday bu mücadeleyi yapacaktır diye ifade etmiştir ve başka bir siyasi partinin diğer bir siyasi partiyle ilgili böyle bir şekilde yapmasını da yakışsız buluyorum. Siz bir siyasi partinin genel başkanını veya onların yaptığı siyasetlerini eleştirebilirsiniz ama başka bir siyasi partinin başka bir siyasi parti üyesi tarafından değerlendirmeye, teraziye koyulmasını yakışsız buluyorum. Onun için değerli arkadaşlarımızın bu yaptıkları söylemleri uygun bulmadığımı ifade etmek istiyorum. Burhan Hoca'ya haksızlık yapıyorsunuz. Burhan Hoca yarın bir gün herhâlde... İnternet sitelerinde açıklamış bunu.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504) (Devam)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, söz sırası Sayın Tuncay Özkan'da.

Sayın Özkan, buyurun.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Sıkça anlatılan bir fıkra vardı Ergenekon'da, her seferinde çok gülerdim. Adam kümeden çıkarken koinunda tavuklar, kucağında yumurtalar yakalanmış, illa bağıryormuş “Avukatımı çağırın.” diye. Ahali demiş ki: “Avukatı ne yapacaksın, ne olacak da kurtulacak?” “Ben de ne söyleyeceğini çok merak ediyorum.” demiş. Şimdi, ben de...

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Özkan, avukat olarak cevap vereyim. O hikâyenin orijinali o değil ama...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Bir dakika, efendim ben anlatayım, sanık olarak anlattım.

İSMAİL AYDIN (Bursa) - Kimse gülmedi ama.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) - Biz güldük.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Ben buradan Burhan Kuzu'yu dinledim. Arkadaşlar, Burhan Kuzu'yu CNN Türk'te dinledim. Dedi ki: “Ben bunları -sayın maliyecinin söylediği gibi söylemedi-kamuoyuna atıyorum, tartışılın istiyorum. Bunda ne kötülük var?”

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – CHP ve MHP ismini zikretti mi?

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Soru öyle soruldu, Ahmet Hakan kendisine öyle sordu.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – CHP veya MHP ismini zikretti mi?

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Evet, efendim, öyle sordu soruyu. O da dedi ki: “Ben bir bilim adamıyım. Atıyorum, tartışılın istiyorum. Bunda bir kötülük yok. Bunlar benim şahsi görüşlerim.” Bitti.

Şimdi, buradaki temel sorunuz... Bu maliyeciler falan filan böyle konuşurlarken geniş zaman kipi içinde konuşuyorlar. Ben Beyefendiyi Anavatan Partisinde politika yaptığı zamanlardan da biliyorum. Temel sorunuz şu: Zaman çok geniş bir kavram. Yani gözünüzü kapatın ve Meclisin olmadığını düşünün. Öyle zamanlar da var, Meclisin olmadığı zamanlar da ama o bir kabusla dönüştüğü için açıp daha rahatlamak, Meclisli bir Türkiye’de yaşamak için herkes bir an önce gözünü açar. 1950’den sonra sağ siyasi partilerden kim tek başına iktidar olmuş, bana kim söyleyecek? Koalisyon. Adalet Partisi milliyetçi cepheleeri kurarken karşısındaki güç kim? Cumhuriyet Halk Partisi. Milliyetçi cephe kimlerden oluşuyor? MHP, MSP, Adalet Partisi ve diğerleri. Şimdi, siyaseti böyle bir slogan olarak aktardığımızda çoğu zaman kuşaklar yanlış etkileniyor. Siyaset Türkiye’yi yönetme sanatı. Yönetilmiş, gayet de güzel yönetilmiş, emeği geçen herkese çok şükranlarımızı sunmak zorundayız. Biz de tek başımıza iktidar olmuşuz, kısa dönemli. Koalisyonlar kötü bir şey değil; olmuş bitmiş. Tek başına iktidarlarda da kötü değil. Biz bütün bu yaşadığımız kaostan içinden yepyeni bir enerjiyle Türkiye’yi ileriye taşıyabilecek yeni bir modeli ortaya koyabiliriz. Bence “çözumsuzlük” diye bir şey yok. Bence “Burada bittik. Aman, başka seçenek yok.” diye bir şey yok. Seçenekler sınırsız ve sonsuz, çözüm sonsuz. Kendimizi sıkıştırmaya gerek yok.

HALİL ETYEMEZ (Konya) - Çözüyoruz işte.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Evet, çözüyoruz bunda bir sıkıntı yok.

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Tam da bunu yapıyoruz işte, ne yapıyoruz.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Arkadaşlar, hiç problem yok, hiç problem yok arkadaşlar.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Başkan, müdahale etme.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Yok, yok etsin; ona da, arkadaşımızı da şey yaparız.

Felsefede bir kural var. Felsefe diyor ki: “Yanlış başlayan şey yanlış biter ve ne yaparsanız yapın bunu düzeltemezsiniz.” “Öyle şey olur mu efendim?” diyebilirsiniz, Türkiye’de çok deniyor. Öyle şey oluyor.

Şimdi benim önerim şu, ben diyorum ki Sayın Cihaner’in bıraktığı yerden devamla: Arkadaşlar, 121’inci, 122’nci değişikliği yapıyoruz 12 Eylül anayasası dediğimiz şeyde. Bugüne dair bir şey değil. Kristof Kolomb’un yumurtası değil yaptığımız şey. Bizden önce 122 kez yapılmış bir şeyi tekrarlıyoruz. Gelin, bunu yamalı bohça hâlinde çıkartalım. Gelin, bunu hep birlikte 1’incisinden son maddesine kadar çağımızın, gelecek çağın ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yeniden yapalım. Nasıl yapalım? Dünyada modern ulusların, geleceğini, çocuklarını seven ulusların yaptığı şekilde yapalım. Ne yapalım? Bir anayasa yapıcılar meclisi seçelim önce. Gitsinler, bu anayasa yapıcılar Meclisi çalışsınlar bizim dışımızda. Onlar bir daha hiç milletvekili olma ya da iktidar olma hayalî kurmayan insanlar olsun. Çalışsınlar, bize getirsinler. Bu emek bizi bugünkü krizden kurtarır. Ha, direnirsek ne olur? Yanlış başlayan şey yanlış biter.

Peki, biz bütün bu yapının içerisinde... Biraz önce Cihaner söyledi. Bakın, altı yıl boyunca cezaevinde kaldım “Yılanın başı Amerika’da, kuyruğu Türkiye’de, burayı karıştırıyor.” dediğim için. Beyefendi televizyon televizyon gezdi, küfretti; beyefendi. Başka arkadaşlar da küfrettiler. Sorun şu: Onlar o zaman o kadarını görebiliyordu, şimdi daha genişini görebiliyor.

REŞAT PETEK (Burdur) – Bak, kavramı doğru kullanırsan yarın cevap vermek durumunda kalmam.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Peki efendim, peki efendim.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Yok, çok da doğru söyledi ya, çok doğru söyledi. Vallahi hiç eksigi yok, efendim eksigi yok.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Peki, beyefendi, madem ben şöyle konuşayım o zaman...

TUFAN KÖSE (Çorum) – İlla anana sövmesi gerekmiyor ki.

VELİ AĞBABA (Malatya) – “Beyefendi hazretleri” diyorsunuz siz...

REŞAT PETEK (Burdur) – Ben de çok ağır bir laf söylerim altında kalırsın.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Peki “küfretti” demeyeyim, “eleştiri” diyeyim.

REŞAT PETEK (Burdur) – Sayın Özkan, hayatta altından kalkamayacağı şeyler söyleme.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Değil, değil, özür dilerim. Öyle tanımlamayın, öyle tanımlamayın. Sözümü geri ...

VELİ AĞBABA (Malatya) - Beraber program yaptığın adam cezaevinde şu anda. Beraber program yapıyorlardı aynı televizyonda.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Evet, kendisi burada, arkadaşları cezaevinde.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Arkadaşlar, yanlış bir kavram kullandım, düzeltiyorum. Ben kendim için çok ağır gördüğümde yanlış bir kavram kullandım, düzeltiyorum. Ben kendim için ağır bulduğumdan sözlerinizi öyle nitelendirdim. Ben kendimce onu küfür gibi değerlendirdim...

REŞAT PETEK (Burdur) – O zaman bir özür dilersen...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Diledim efendim, diledim.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Ya ne özür dileyecek? Yuh sana be!

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Ya, bir dakika arkadaşlar ya.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Milletten özür dile sen.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Arkadaşlar, arkadaşlar...

İSMAİL AYDIN (Bursa) – Kendi arkadaşınıza bile tahammülünüz yok.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Arkadaşlar, zaman öyle bir şey ki, zaman öyle güzel bir kavram ki insanlara yaptıklarıyla yüzleşme fırsatı tanıyor. Bugün bunun kavgasını verecek bir durum yok. Biz kendi acılarımızı, hayatımızdaki büyük acıları biriktire biriktire bu noktaya geldik. Arkadaşlarımız öldü, Naci Hoca orada oturuyordu, işkence gördü 12 Eylülde. Başka insanlar öldüler, bizim arkadaşlarımız öldüler. Ben 12 Eylülde de işkence gördüm, daha sonra geldim 40 yaşında aynı şeyle gene karşılaştım. Bakın, tekrar uyarıyorum: Doğruyu bulmak için yeteri kadar acı biriktirdik. O öyle dedi, bu böyle dedi. Dese ne olur, demese ne olur? Tarih her şeyi ortaya koyuyor. Bugün bizim buradaki bakış açımız önemli değil, büyük bakış açısı önemli. Halk her şeyi gözlüyor, görüyor. Halkına güvenmeyen bir sistem ahmaktır. Halkına güvenmeyen, ona inanmayan bir sistemin bir adım sonrası

yoktur. Halktan büyük hiçbir şey yoktur. Biz hepimiz insanız. Hepimizin akli onun aklından büyük olabilir mi? O yüzden diyoruz ki: Bir kişiye, bir kuruma değil, gelin, bunu milletin kendi iradesine teslim edelim.

CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) - Öyle yapıyoruz zaten.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Öyle yapın, inşallah öyle olsun.

Bugün bakın orada 9’uncu maddeyi konuşuyoruz. Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğu. Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğunu sorumsuzluk olarak tanımlayalım. Bugünkü realiteden farklı olmaz ki ama bu doğru olmaz, ona yapılan bir kötülük olur, ondan sonrakilere yapılacak bir kötülük olur, namuslu insanları yoldan çıkartırız. Namuslu insanları yoldan çıkartmaya gerek yok. Herkes gibi denetlensin ama bunu bir siyasi yarış hâline dönüştürmeden yapalım. Bakın, İsmet Özel’in çok sevdiğim bir mısrası var; diyor ki: “Biz bir şeyleri anlamamaya yemin etmiş gibi yaşıyoruz.” Birbirimizi anlamaya yemin edelim. Birbirimizi anlamaya, birbirimizi tanımaya yemin edelim.

Bakın, size bir örnek vereceğim. Obama nisan ayında Anayasa Mahkemesine bir yargıç atayacaktı, geçen nisan ayında. Arkadaşları çok bastırdılar. “Fırsat bu fırsattır arkadaş, hemen ata, hemen ata.” dediler. Dedi ki: “Hayır, bu ahlaki bir şey olmaz. Ben atamayacağım. Seçilen başkan atasın.” Ve atamayı yapmadı. Oysa o atayacağı kişi on beş yıl boyunca kalacak. Arkadaşlar, herkesi biz seçiyoruz. Ya parti seçiyor ya sayın Cumhurbaşkanı seçiyor. Bakın, tekrar ediyorum: Kin üzerinden, acılar üzerinden siyaset yapmaya kalkarsak gelecek kuşaklar için felaket üretiriz.

“HSYK’daki -şimdi Sayın Cihaner söyledi- bütün yargıçları alacağız.” Ya, büyük haksızlık ya. Fetullahçı terör örgütü bu ülkenin başına büyük beladır. Evimden alınırken söylenen şeyi burada tekrarlamak isterim. Kalabalık bağırıyordu 2008 yılının 23 Eylülünde: “Fetullahın itleri yıldırılmaz bizleri.” diye. Gelin, gene yıldırmasınlar bizleri. Bu mücadele sonuna kadar devam etsin. Gelin, yarım kalmasin, tamamlayalım. Ülkemizi bu kadar zaaf hâline getiren bu yapıya karşı el birliğiyle mücadele edelim ama bunun için gelin bu yamalı bohçaya dönmüş şeyle değil, baştan sona doğruyla ilerleyelim, baştan sona güzel bir şeyler yapalım. Bakın, insanlık acı çekerek değil ama bizi acı çektiren şeylere karşı mücadele ederek bugüne geldi. İnsanlığın birikimini atlamayalım. Biz de öyle yapalım. Biz de bize acı çektiren şeylerle ilgili -birbirimizle yapmış olabiliriz, sorun değil- onları da aşacak bir akli ortaya koyalım. Çocuklarımızın güzel yaşayacağı bir yurt için o akli da ortaya koymak borcumuz, yükümlülüğümüz.

Şimdi, bulunduğumuz durum ne kadar kötü olursa olsun, çaresizlik ve çözümsüzlük diye bir şey yok. Bakın, Sayın Elitaş burada geçen gün çok ilginç bir konuşma yaptı, “O kadar iyi hazırladık ki, müthiş.” dedi. Ben buradaydım, dinledim kendisini, kendine çok inandı. Bakın, o konuşmanın yirmi dört saat sonrasında değişiklikler geldi. Çünkü neden? Tartışma gösterdi ki bizim gördüğümüzden daha büyük bir şey var. Bu, sizin arkadaşlarınızın, bizim arkadaşlarımızın katkısıyla oluyor. Bakın, burada biraz önce eczacı Özgür Özel, Grup Başkan Vekilimiz bir hukukçunun konuşabileceği yetkinlikte gördüğü bir yanlışı anlatmaya çalıştı. Ama, biz olayları hep aralardaki maviler ve kırmızılar olarak gördüğümüz için bir yol alamıyoruz.

BAŞKAN – Sayın Özkan...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Toparlıyorum efendim.

BAŞKAN – Şöyle ifade edeyim: Sizi gerçekten bütün salondaki arkadaşlarımızın hepsi çok büyük bir dikkatle dinledi, duygularınıza da ben şahsen katıldığımı ifade etmek istiyorum ama...

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Üç dakika efendim, üç dakika bitiriyorum.

BAŞKAN – Tamam, peki.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Sayın Başkan, benim konuşma süremi ona vermek istiyorum.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – Devletten alacağı var.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Efendim, ben bitiriyorum.

BAŞKAN – Lütfen, lütfen buyurun.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Arkadaşlar, yeryüzü sofrası diye ramazanda, iftarda bir sofraya kuruyoruz; açlar, toklar, tutanlar, tutmayanlar, inananlar, inanmayanlar, yanında getirenler, hiç getiremeyenler sofraya oturuyorlar, “Çok şükür.” deyip sofradan karınları tok bir şekilde kalkıyorlar. Bu, anayasa sofrasından, masasından hepimiz hangi siyasi görüşten neyi temsil edersek edelim gelin “Çok şükür.” diyerek kalkalım, bunun koşulu, bunun yolu bu değil arkadaşlar. Ne demek istiyorum? Masada her şeyi bir kişiye verirsiniz o kişinin adı Tuncay da olsa, Sayın Elitaş da olsa fark etmez, yanlış burada başlar. Gelin bu masadan bu toplumun bütün fertlerinin yararlanmasını sağlayalım.

Türkiye’de yurttaşlarımız arasında onarılmaz kopuş, aşılmaz uçurum yoktur. Bunu böyle değerlendirmek ve görmek isteyen güçler vardır. Bakın, Mustafa Balbay orada, biz ellerimizi iki yana açtığımızda duvarlarına değdiğimiz üç adım sonra biten hücrelerde kaldık. Ben beş yüz on yedi gün kaldım. Sayın Balbay galiba altmış-yetmiş gün daha fazla kaldı.

MUSTAFA ALİ BALBAY (İzmir) – Altı yüz yirmi.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Altı yüz yirmi gün kaldı.

Bakın, hiçbir arkadaşınız, hiçbir ağabeyimiz, babamız, amcamız, kardeşimiz bu ülke daha kötüye gitsin, bu ülkede krallık gelsin, bu ülke tek adamın yönetimine girsin diye acı çekmedi, ölmedi, şehitlerimiz bunun için ölmüyorlar, tam tersine daha özgür olalım, daha güçlü olalım, daha iyi olalım, daha iyi üretelim diye ölüyorlar, acı çekiyorlar.

Şimdi, tek başına gördüğümüz hiçbir rüya bu ulusun rüyası değildir. Gelin, rüyalarımızı birleştirelim, bu ulusu gelecekte çok daha güzel yaşanır bir ülke hâline getirelim.

Saygı ve sevgilerimle efendim.

Sağ olun. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Özkan, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, konuşma sırası Sayın Erol Dora’da.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, kısa bir düzeltme verirsiniz, küfür diye bir şey söyledi.

REŞAT PETEK (Burdur) – Bir söz almam lazım.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Ben, efendim, eleştirilerini, özür dileyip...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Tamam, geri aldı.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Bir dakika arkadaşlar...

Şimdi, bakın, beyefendi...

REŞAT PETEK (Burdur) – Bir cevap hakkı doğdu.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Doğmadı, ben size söylediğim sözlerin hepsini geri aldım.

REŞAT PETEK (Burdur) – Ben kırıcı bir şey söylemeyeceğim.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Hayır, hayır efendim, tamam geri aldım efendim, gerek yok, uzamasın, sürmesin, ben geri aldım sözlerimi.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Gültekin Avcı’yla beraber program yapıyorlardı.

AHMET TUNCAY ÖZKAN (İzmir) – Yok, yok, boş ver, dursun.

REŞAT PETEK (Burdur) – Peki, ben o zaman sıram gelince bahsederim.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Gültekin Avcı cezaevinde, şimdi Petek burada. Kadere bak, şansa bak ya, hâlbuki ikisi beraber yaptılar programı Gültekin Avcı’yla beraber. Para da alıyorlardı.

BAŞKAN – Sayın Dora, buyurun.

EROL DORA (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli basın mensupları...

REŞAT PETEK (Burdur) – Şimdi, arada konuşup da laf sokuşturma.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Arkadaşlar, bir milletvekili konuşmaya başladı.

REŞAT PETEK (Burdur) – Haddini bil, haddini bil.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, Sayın Dora konuşmasına başladı.

Sayın Dora, lütfen devam edin. (Gürültüler)

HALİL ETYEMEZ (Konya) – Veli, bir ortalığı karıştırmasan olmaz değil mi ya.

EROL DORA (Mardin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi beni dinlemeye davet ediyorum, rica ediyorum aynı zamanda. Gecenin bu saatinde milletvekillerimizi, Komisyonumuzu yormayalım lütfen.

TUFAN KÖSE (Çorum) – Bozacının şahidi şıracı. Bozacı burada, şıracı cezaevinde.

BAŞKAN – Sayın Dora, devam ettiğiniz için teşekkür ederim.

EROL DORA (Mardin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şimdi, Anayasa Değişiklik Teklifinin üzerinde gördüğümüz bu 10’uncu maddesiyle mevcut Anayasa’nın 105’inci maddesinde yapılan değişiklik doğrultusunda Cumhurbaşkanının yargılanabilmesinin önünün açıldığı belirtilmektedir. Elbette, bu değişiklik teklifinin tümü değerlendirildiğinde asıl olarak yapılmak istenen kuvvetler ayrılığının bir bütün olarak kaldırılarak yasama, yürütme ve yargının bir elde toplanmasına ilişkin olağan bir düzenlemedir.

Sayın milletvekilleri, uğultuyu lütfen biraz azaltırsanız çok memnun olacağım. Sayın muhalefet başta sizler olmak üzere herkese...

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen dinleyelim.

EROL DORA (Mardin) – Şimdi, değerli milletvekilleri, teklifin geneliyle önerilen kuvvetler mekanizmasına baktığımızda, yeni sisteme göre oluşacak Parlamento aritmetiği ve yüksek yargı organları üyelerinin büyük çoğunluğunu Cumhurbaşkanının atıyor olması gerçeği birlikte değerlendirildiğinde Cumhurbaşkanına yargı yolunun açıldığı iddiasının temelsizliği ve asılsızlığı çok net bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Bakınız, siyasilerin dokunulmazlığı ve sorumsuzluğu meselesi, Türkiye’de değerlendirildiğinde Anayasa’mız ve İç Tüzük’e aykırı olarak milletvekillerimizin dokunulmazlığı kaldırıldı, başta eş başkanlarımız olmak üzere 12 milletvekilimiz şu anda cezaevinde bulunmaktadır. Bu da Türkiye’de aslında bir anayasasızlaştırma dönemi sürecinin yürürlükte olduğunun da aynı zamanda sabit bir örneğidir.

Tabii, burada resmî siyaset mekanizmasının başına getirilen Cumhurbaşkanının yargılanması meselesi de birçok yönden tartışmalı bir içeriğe sahip konulardan birisine işaret etmektedir. Bildiğiniz gibi, mevcut durumda Cumhurbaşkanı vatana ihanet suçu dışında herhangi bir nedenle yargılanamamaktadır.

Şimdi, bu teklife göre icracı konumda bulunacak yeni Cumhurbaşkanının bu anayasa düzenlemesiyle yargılanabileceği iddia edilmektedir. Ancak, gözden kaçırılmamalıdır ki getirilen değişiklikle görevdeki Cumhurbaşkanının yargılanabilmesi için Mecliste 2 oylama yapılması gerekmektedir. İlk oylama, suçlama önergesinin kabulüne ilişkin olandır. ikincisi ise Yüce Divana sevkini onaylanmasına ilişkin oylamadır. İlk oylamada Meclis üye tam sayısının salt çoğunluğu yani en az 301 milletvekili “Cumhurbaşkanı yargılsın.” diye önerge verebilecek ve beşte 3 çoğunlukla yani en az 361 milletvekilinin “evet” oyuyla soruşturma açılması kararlaştırılabilecektir. ikinci oylamada ise en az 401 milletvekilinin gizli oyuyla Cumhurbaşkanı Yüce Divana gönderilebilecektir.

Değerli milletvekilleri, sırf bu rakamlara bakmak bile Cumhurbaşkanının görünmez bir kalkanla dokunulmazlığının teminat altına alındığını göstermeye yetmektedir. Yani, fiili durumda Cumhurbaşkanının Yüce Divanda yargılanabilmesi neredeyse imkânsızdır.

İşin içine bir de milletvekillerinin aday gösterilme süreçlerinde karar verici mekanizmaların ne kadar antidemokratik olduğu eklendiğinde, diğer taraftan yüksek yargı organlarının üyelerinin belirlenme süreçlerinin de ne kadar tekçi bir anlayışla yapıldığını da yanına eklediğimizde Parlamentodan Yüce Divan kararının çıkması mümkün gözükmemektedir. Yüce Divan kararı çıksa bile adil yargılamanın mümkünlüğü yüksek yargı üyelerinin atama metodu bağlamında son derece şüphelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bildiğimiz gibi, bu Anayasa Değişiklik Teklifi’ni hazırlayanlar Türkiye’de bir başkanlık sistemi veya Türk tipi bir başkanlık sistemi kurmak arzusuyla yola çıktılar. Ancak, geldiğimiz noktada, iki parti arasında demokratik anayasa yapım yöntemleriyle hiçbir biçimde bağdaşmayan, bir gizlilik içerisinde, diğer siyasi partilerin ve özellikle partimizin temsil ettiği irade yok sayılarak yürütülen pazarlıklar neticesinde bir hukuk garabeti niteliğinde olan bu metin ortaya çıkmıştır. Bu garabettir çünkü çağdaş dünya demokrasilerinin temel düsturu olan kuvvetler ayrılığı ilkesi bu değişiklik paketiyle Türkiye’den bir bakıma tamamen uzaklaştırılmış bulunmaktadır. Kuvvetler ayrılığı ilkesini ülke yönetim anlayışından çıkardığımız takdirde, gelişmekte olan bir ülke konumunda olan Türkiye’nin ve 79 milyon yurttaşımızın ortak hukukunu korumamız mümkün olmayacaktır.

Tabii, bu düzenlemeler Türkiye’yi hukuk devleti olma idealine yaklaştırmak gayesi taşımıyor. Tam aksine, bir bütün olarak kuvvetler ayrılığı ilkesi ortadan kaldırılıyor diyebiliriz. Kuvvetler ayrılığının kaldırıldığı bir ülkede sadece kuvvetli olanın sözü geçerli olur, böyle bir ülkede demokratik siyasetin tüm kanalları kapatılmış demektir. Demokratik siyaset kanallarının kapatıldığı ülkelerde ise tarihle de sabittir ki illegal tepkiler, illegal muhalif hareketler daha fazla devreye girer ve elbette bu durum da toplumsal yaşamımızın her alanında negatif, yaralayıcı, çatışmacı sonuçlar doğuracaktır.

Bakınız, ülkemizin yetiştirdiği önemli hukuk profesörlerinden birisi olan Kemal Gözler, bu pakete ilişkin değerlendirmelerini kaleme aldığı makalesinin başlangıcında aynen şunları söylemektedir: “Ben burada bu Anayasa değişikliği teklifi hakkındaki görüşlerimi kısaca açıklamak istiyorum...”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, “mause” düştüğü için herhâlde ses kesildi.

Sayın Erol Dora, kusura bakmayın, lütfen devam edin.

EROL DORA (Mardin) - Sayın Başkan, tabii, gecenin bu saatinde fazla zamanınızı almamak amacıyla hızlı geçiyorum.

Kemal Gözler’den bahbediyorum, ben burada ona atıf yaparak konuşuyorum, onun konuşmasıdır bu: “Ben burada bu Anayasa değişikliği teklifi hakkındaki görüşlerimi kısaca açıklamak istiyorum. Bununla amacım, değişiklik teklifini görüşecek Anayasa Komisyonu üyelerine yol göstermek veya değişiklik teklifini oylayacak milletvekillerini uyarmak değildir. Uyarılarının işe yaramadığını bilecek

kadar tecrübe sahibiyim. Amacım, Türk anayasa hukuku doktrininin bir üyesi olarak, tarih karşısında sorumluluğumu yerine getirmekten ibarettir. İstedim ki, bu değişiklik teklifine zamanında karşı çıktığım kayda geçsin. İstedim ki, gelecekte, bir gün birileri çıkıp da bu değişikliği eleştirdiklerinde, adımı da bu değişikliğin kabul edilmesi safhasında susan anayasa hukukçularının arasında saymasınlar.” Evet, hukuk profesörü Sayın Gözler böyle söylemektedir.

Şimdi, değerli milletvekili arkadaşlarım, bizler de 26’ncı Dönem milletvekilleri olarak, özellikle bir darbe sürecinden geçtiğimiz bir dönemde gerek bölgemizde gerekse ülkemizde yaşanan altüst oluşların, krizlerin, çatışmaların zirve yaptığı bu tarihsel süreçte, uzun mücadeleler, tecrübeler ve birikimler neticesinde ortaya çıkmış olan ve evrensel düzeyde geçerliliği test edilmiş olan kuvvetler ayrılığı, hukuk devleti, demokrasi gibi temel ilkelerin Türkiye’de egemen olabilmesi için bu paketin bir an önce geri çekilmesi gerektiğine inanmaktayım. Bizler 26’ncı Dönem milletvekilleri olarak, parti ayrımı yapmaksızın söylüyorum. Ülkemiz adına yurttaşlarımız ve geleceğimiz olan gençlerimiz ve çocuklarımız adına bu ağır vebalin ortağı olmayı reddetmeliyiz. Sessiz kalmayı reddeden değerli hukukçular gibi bizler de sessiz kalmamalıyız bu oldubitti anayasa değişikliğine. Şunun da altını çizmeliyiz ki, kuvvetler ayrılığı ilkesine sahip bir devletin en dikkat edilmesi gereken yönü bağımsız yargıdır. Yargının, yürütmeden ve yasamadan ayrı olması, yargının her türlü baskı ve etkiden uzak ve siyasal çekişmelerin dışında kalmasını gerektirmektedir. Yargının hak teslim eden yapısı nedeniyle de herhangi bir etkiden bağımsız olması gerekir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Orta Doğu gibi birçok kadim inancın yeşerdiği, diğer taraftan insan canının en kıymetsiz seviyelere düşürüldüğü bir coğrafyada yaşıyoruz. Bölgemizde kan dökmenin sıradanlaştırıldığı, bir insanın bir insanı öldürmesinde en vahşi ve tiksindirici yöntemlerin kullanıldığı, temel insani değerlerin ayaklar altına alındığı kirlî ve uzun bir süreçten geçiyoruz. Ülkemiz de bu bölgenin kaçınılmaz olarak hem coğrafi ve hem de tarihsel olarak bir parçasıdır. Dolayısıyla, hukukun üstünlüğü ve kuvvetler ayrılığının güçlü temellere oturtulması yurttaşlarımızda da devlete ve hukuka olan güveni son derece arttıracaktır. Orta Doğu’da hukukun üstünlüğünün ve demokrasinin tesis edildiği bir Türkiye’yi mümkün kılmak durumundayız. Bunu gerçekleştirebilirsek hem ülke barışına hem bölge barışına çok büyük katkılar sağlayacağız.

Konuşmamı toparlıyorum Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; özellikle 2011 genel seçimleri sonrasında o zamanın Başbakanı, bugünün Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan “Balkon konuşması”nda cumhuriyetin kuruluş felsefesine uygun olacağı vurgusu yapmaktadır yeni bir anayasanın yapılmasıyla ilgili olarak.

Dönemin Başbakanı, bugünkü Cumhurbaşkanımızın basına da yansımış olan cümleleri aynen şöyledir: “Gazi Mustafa Kemal ve arkadaşlarının bina etikleri Türkiye Cumhuriyeti, kuruluş felsefesini oluşturmuş şekilde muasır medeniyetler seviyesine ulaşmıştır. Millî irade üzerindeki vesayet, hukuk dışılık, üstünlerin sultanı yine tartışmasız şekilde kaybetmiştir. Bize oy verenlerin de, vermeyenlerin de yaşam tarzları ve inançları; onurumuz, namusumuz ve şerefimiz olacaktır. Bundan hiç kimsenin kuşkusu, şüphesi, tereddüdü olmasın. Özgürlükler çok daha genişleyecek, herkes fikrini çok daha rahat ifade edecektir. Başladığımız hiçbir işi yarım bırakmadık. Millî birlik ve kardeşlik üzerinde annelerin gözyaşlarının, gençlerin, akan kanlarının durdurulması için çok daha büyük bir gayretle çalışacağız. Bölgesel ve küresel meselelerde çok daha açık olacağız. Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da bölgemizde hak, hukuk, barış, adalet, özgürlük ve demokrasi diyeceğiz.”

Evet, o dönemin Başbakanı, bugünkü Cumhurbaşkanımızın yeni anayasa, temel hak ve özgürlüklere ilişkin ifade ettiği bu görüşlerin bugün de çok önemli olduğunu vurgulamak istiyoruz. Biz de bu görüşleri tamamıyla destekliyoruz.

Tabii, bu ifadeler doğrultusunda atılacak pratik adımların ancak Türkiye'nin önünü açacağını düşünüyoruz. Türkiye'yi barışa, huzura ve istikrara kavuşturmak, evrensel temel hak ve özgürlükler çerçevesinde özgürlükçü yöntemlerle, özgürlükçü anayasalar yapabildiğimizde mümkün olabilecektir. Maalesef, getirilen bu teklif, yukarıda vurgulanan görüşlerle tamamen tezatlık içermektedir...

BAŞKAN – Sayın Dora, “mause” düştüğü için siz ekstradan bir bonus kazanmış oldunuz.

EROL DORA (Mardin) – Son cümlemi söylüyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

EROL DORA (Mardin) – Son cümlelerimi söylüyorum.

Getirilen bu düzenleme laik, demokratik, sosyal bir hukuk devletinin güvencesi olan kuvvetler ayrılığını tamamen bertaraf etmektedir. Bu, bütün bu yetkileri Cumhurbaşkanlığı makamında toplamaktadır. Bizim arzumuz, kuvvetler ayrılığının bütünüyle yürürlükte olabileceği, eksiksiz yerine getirileceği ve ayrıca, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Beyannamesi ve Kopenhag Siyasi Kriterleri dikkate alınarak Türkiye'deki bütün farklı inanç, etnik grup ve bütün farklılıkları kapsayacak, herkesin işte “Bu benim Anayasa'mdır.” diyebileceği yeni, sivil, demokratik, çoğulculuğu esas alan yeni bir anayasanın yapılmasıdır.

Bu konuda bu önerenin bir an önce geri çekilerek bu bağlamda yeni bir anayasanın yapılmasını bir kez daha Türkiye kamuoyunun önünde dile getiriyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Dora, teşekkür ediyorum.

Söz sırası Sayın Murat Emir'de.

Sayın Emir, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aslında gelecek nesillerimize umut vermeyen, Türkiye'ye bir umut vermeyen ve her yerinden tel tel dökülen bir hukuki metinle karşı karşıyayız. Bu hukuki metnin aslında ne Türkiye ne Meclisimiz ne de Komisyonumuz tarafından tartışılmayı hak etmediğini söylemememiz lazım ama yine de her şeye rağmen mademki siz kendinize yakıştırıp getirdiniz bu metni biz de bu metindeki aksaklıkların hepsini yeri geldikçe en azından tutanaklara geçirmek bakımından ifade etmek durumundayız.

Değerli arkadaşlar, burada Cumhurbaşkanının cezai sorumsuzluğunu konuşuyoruz, sorumluluğunun nasıl olacağını konuşuyoruz ama görüyoruz ki Cumhurbaşkanına delinmesi imkânsız bir zırh giydiriyoruz. Niye? Bu ihtiyacı nereden duyuyoruz? Siyasal bir değerlendirme yapayım, özellikle 17-25 sürecinde ve belki de çözüm sürecinde yaşanan sıkıntılar bir daha olmasın diye ve iktidarın da sürekli sizde kalacağını varsayarak seçilecek Cumhurbaşkanına olağanüstü dokunulmazlık yetkileri veriyorsunuz.

Şimdi, çok temel bir hata var, o da şudur: Şöyle bir yaklaşım var, deniliyor ki: “Zaten Cumhurbaşkanı sorumsuz, 1982 Anayasası Cumhurbaşkanını vatana ihanet dışında herhangi bir şeyle sorumlu tutmanın olanağını vermiyor. Biz, bakın, daha çok genişletiyoruz.” Ama bu, tam bir aldatmaca, bunu, hiç kimseye anlatamazsınız çünkü buradaki Cumhurbaşkanı ile sizin getirdiğiniz rejim değişikliğindeki Cumhurbaşkanı aynı cumhurbaşkanı değil. Buradaki Cumhurbaşkanı olağanüstü koşullarda hazırlanmış, bir darbe döneminden sonra devlet başkanı olmuş, sonrasında Cumhurbaşkanı olmuş, birçok suça karışmış bir Cumhurbaşkanını korumaya dönük olarak zırh giydirilmiş bir Cumhurbaşkanıydı. Ama oradaki Cumhurbaşkanı aynı zamanda her ne kadar yetkileri bir parlamenter sisteme göre geniş olsa da en nihayetinde devletin başıydı ve yürütmedeki gücü sınırlıydı. Oysaki siz bu değişikliklerle yürütmedeki bütün güçleri Cumhurbaşkanına veriyorsunuz. Artık o Cumhurbaşkanı

bir yerde Başbakan gibi çalışıyor, bakanları atıyor, kararname çıkarıyor, üst düzey memurları atıyor, valileri atıyor, onun dışında, anlaşma akdediyor, aklınıza gelecek her türlü yürütme yetkisini kullanıyor ama siz onu sadece kıyaslarken 1982 Anayasası'ndaki birkaç atama yapabilen Cumhurbaşkanının sorumsuzluğuyla kıyaslıyorsunuz. Bu, bir defa, tam bir saptırmaca.

Değerli arkadaşlar, şimdi...

BAŞKAN – Sayın Emir, lütfen toparlayalım.

MURAT EMİR (Ankara) – Tamam, ben maddeyle ilgili konuşacağım.

Şimdi, burada, sorumsuzluğu geniş tutmuşsunuz, göreviyle ilgili-ilgisiz ayrımı yapmamışsınız, bu çok büyük bir garabet. Bakın, 1982 Anayasası'nda Bakanlar Kurulunun yani yürütmenin, göreviyle ilgili konularda Yüce Divana gideceği, göreviyle ilgili olmayan konularda da milletvekili gibi dokunulmaz olacağı belirtilmiş 83'üncü maddeye göre. Oysaki burada Cumhurbaşkanının göreviyle ilgili olsun olmasın bütün suçlarından yargılanmasının önü tıkanıyor. Burada bir ayırım yapılmamış olması bile büyük bir hata.

Sonra, ömür boyu dokunulmazlık veriyorsunuz, ömür boyu. Görevi bittikten sonra da yargılanmasının önünü kapatıyorsunuz. Bu, bana geçici 15'inci maddeyi hatırlatıyor 1982 Anayasası. Şunu unutmayın: Bütün diktatörlerin ömür boyu korumaya ihtiyacı vardır çünkü işledikleri suçlar o kadar çoktur ki onlar ölene kadar bir gün yargılanma korkusuyla yaşarlar. Mesela ağır cezalı suçüstü durum olursa ne olacak? Bunun ötesinde, normalde, yürütmede, biliyorsunuz, onda 1 üyenin teklifiyle ve salt çoğunlukla Yüce Divana gönderilirken burada getirdiğiniz en nihayetinde üçte 2 çoğunluk ihtiyacı. Üçte 2 çoğunluğu Cumhurbaşkanının atayacağı bir Meclis yani aynı anda seçimin yapıldığı, aynı anda milletvekili listelerini taraflı Cumhurbaşkanının yazdığı bir Mecliste üçte 2 çoğunluk bulunacak ve o Cumhurbaşkanı yargılanacak. Bunun olanağı var mı arkadaşlar? Buna kim inanır? Peki, kim yargılayacak? Cumhurbaşkanının atadığı Anayasa Mahkemesi.

Cumhurbaşkanının yetkileri bunlarla da bitmiyor. Bir sonraki maddede söz almayacağım için iki cümle de onun için söyleyeyim: Cumhurbaşkanı o kadar yetkili ki bir de dokunulmazlık dağıtacak; dilediği kişiyi Cumhurbaşkanı yardımcısı, dilediği kişiyi bakan yapacak, o bakan dokunulmaz olacak. Hiç olmazsa orada bir görev ayrımı yapmışsınız. Yani göreviyle ilgili konularda Cumhurbaşkanı gibi, göreviyle ilgisiz konularda milletvekili gibi dokunulmaz olacak. Peki, o kişinin yani seçilecek Cumhurbaşkanının bu yetkiyi iyi niyetli kullanacağını nereden biliyoruz? Suç işlemiş, suç işleme potansiyeli olan, suç işleme iddiaları olan yargılanacak kişileri bu kapsama alıp bakan atadığı zaman yargının önünden kaçırmış olacak mı olmayacak mı? Bu, tartışmaya açık bir konudur.

BAŞKAN – Sayın Emir, toparlayın lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Mesela o bakanlar Meclise gelecekler, yemin edecekler madde 98'deki değişikliklerle; Meclise gelecek, yemin edecek, ondan sonra da Cumhurbaşkanı onu atadığı için dokunulmaz olacak. Yani bizim millî iradeyi temsil etmemizden dolayı millet adına kullandığımız dokunulmazlık yetkisi aynen o bakanların uhdesinde olacak. Peki, aynı zamanda ne dediniz, bir değişiklik yaptınız: Genel görüşme yapılırken o bakanlar gelip Mecliste Meclisi dinleme zahmetine bile katlanmayacaklar. Bakın, bunun altını çiziyorum ve sözlerimi sonlandırıyorum. Meclise gelecek, yemin edecek, dokunulmaz olacak ama Meclis kendisi hakkında, kendi görevi hakkında bir genel görüşme yaparken Meclisin koltuğuna gelip oturmayacak bile, sizi dinlemeye dahi tenezzül etmeyecek bir Cumhurbaşkanı.

Değerli arkadaşlar, gecenin bu vaktinde daha fazla uzatmak istemiyorum. Sabrınız için teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Emir, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, Divanımıza gelen bir önerge var, önergeyi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 9'uncu maddesi üzerindeki görüşmeler neticesinde konu açıklığa kavuşmuş olduğundan maddenin oylamasına geçilmesini arz ve teklif ederiz.

Murat Alparslan

Haydar Ali Yıldız

Adem Yeşildal

Ankara

İstanbul

Hatay

Gerekçe:

Bir konu üzerindeki görüşmelerin ilanihaye devam etmesi mümkün değildir.

Ayrıca, görüşülen konunun da vuzuha kavuşması nedeniyle İç Tüzük'ün 26'ncı maddesi gereğince işbu değişiklik önergesi verilmiştir.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, önergeyi oylamaya sunuyorsunuz, 73 konuşmacı var listede, tarih bunu yazsın.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, kifayetimüzakere önergesi kabul edilmiştir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Siz oylama yaparken 73 konuşmacının olduğunu kayda geçirmek isterim.

BAŞKAN – Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Devam eden diğer maddeye geçiyoruz.

ÜNAL DEMİRTAŞ (Zonguldak) – 11 mi 10 mu?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Eski 11, yeni 10, müteselsilen.

BAŞKAN – Maddeyi okutuyorum:

MADDE 10- 2709 sayılı Kanunun 106 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“F. Cumhurbaşkanı yardımcıları, Cumhurbaşkanına vekâlet ve bakanlar

MADDE 106- Cumhurbaşkanı, seçildikten sonra bir veya daha fazla Cumhurbaşkanı yardımcısı atayabilir.

Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması halinde kırkbeş gün içinde Cumhurbaşkanı seçimi yapılır. Yenisi seçilene kadar Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cumhurbaşkanlığına vekâlet eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır. Genel seçime bir yıl ve daha az kalmışsa Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimi de Cumhurbaşkanı seçimi ile birlikte yenilenir. Genel seçime bir yıldan fazla kalmışsa seçilen Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi seçim tarihine kadar görevine devam eder. Kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı açısından bu süre dönemden sayılmaz. Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimlerinin yapılacağı tarihte her iki seçim birlikte yapılır.

Cumhurbaşkanının hastalık ve yurt dışına çıkma gibi sebeplerle geçici olarak görevinden ayrılması hallerinde, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cumhurbaşkanına vekâlet eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır.

Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlar, Cumhurbaşkanını tarafından atanır ve görevden alınır. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Cumhurbaşkanını yardımcısı ve bakan olarak atanırlarsa üyelikleri sona erer.

Cumhurbaşkanını yardımcılarını ve bakanlar, Cumhurbaşkanına karşı sorumludur. Cumhurbaşkanını yardımcılarını ve bakanlar hakkında görevleri ile ilgili suç işledikleri iddiasıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının salt çoğunluğunun vereceği Önergeyle soruşturma açılması istenebilir. Meclis, önergeyi en geç bir ay içinde görüşür ve üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla soruşturma açılmasına karar verebilir.

Soruşturma açılmasına karar verilmesi halinde, Meclisteki siyasi partilerin, güçleri oranında komisyona verebilecekleri üye sayısının üç katı olarak gösterecekleri adaylar arasından her siyasi parti için ayrı ayrı ad çekme suretiyle kurulacak onbeş kişilik bir komisyon tarafından soruşturma yapılır. Komisyon, soruşturma sonucunu belirten raporunu iki ay içinde Meclis Başkanlığına sunar. Soruşturmanın bu sürede bitirilememesi halinde, komisyona bir aylık yeni ve kesin bir süre verilir.

Rapor Başkanlığa verildiği tarihten itibaren on gün içinde dağıtılır, dağıtımdan itibaren on gün içinde Genel Kurulda görüşülür. Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tam sayısının üçte ikisinin gizli oyuyla Yüce Divana sevk kararı alabilir. Yüce Divan yargılaması üç ay içerisinde tamamlanır, bu sürede tamamlanamazsa bir defaya mahsus olmak üzere üç aylık ek süre verilir, yargılama bu sürede kesin olarak tamamlanır.

Bu kişilerin görevde bulunduğu sürede işlediği iddia edilen suçlar için görevi bittikten sonra da bu madde hükmü uygulanır.

Yüce Divanda seçilmeye engel bir suçtan mahkûm edilen Cumhurbaşkanını yardımcısı veya bakanın görevi sona erer.

Cumhurbaşkanını yardımcılarını ve bakanlar, göreviyle ilgili olmayan suçlarda yasama dokunulmazlığına ilişkin hükümlerden yararlanır.

Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri ile teşkilât yapısı Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenir.”

BAŞKAN – Maddenin görüşmelerine başlıyoruz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, bir müsaade eder misiniz.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Elitaş.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Önümüzdeki metinde çerçeve 11’inci madde.

BAŞKAN – Bir saniye, 21 değil mi?

Buyurun Sayın Elitaş.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Bizim önümüzdeki teklifte çerçeve 11’inci madde, burada yazan 10’uncu madde. Biz burada takipte zorlanıyoruz.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Reşat Petek yüzünden oldu, o böyle yapılıns dedi.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Lütfen Sayın Özel, bir teknik meseleyi, müsaade... Kimin yüzünden olduysa önemli değil ama şunu söylüyorum: Bu kanun maddesi, Anayasa değişikliği teklifi oylarla çıkarıldı o metinden ama metnin tümü oylanmadığından dolayı o çıkarmayı buraya yansıtmak yanlış bir iştir. Eğer uygun görürseniz, bu maddelere çerçeve madde hâlinde devam edelim çünkü ne olduğunu takip edemiyoruz. Bu Komisyon Başkanına bir ricadır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – O zaman Başkanlık Divanı olarak şunu izah edeyim: Teklif numarası 11 olan maddeyi konuşuyoruz ve bundan sonra bu 11’i esas alarak 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 ve 21 olarak devam edeceğiz.

Şu an 11’inci maddenin görüşmelerine başlıyoruz.

Söz talep eden, Sayın Mustafa Akaydın.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayatımın kırkikinci, milletvekilliğimin altıncı yılı, Sayın Elitaş’la aynı şekilde düşünüyoruz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sen kürsüye çıkınca farklılaşıyorsun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İlk defa aynı düşünüyorum.

BAŞKAN – Sayın Akaydın, buyurun.

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Buyuramıyoruz efendim, susmaları lazım sayın milletvekillerimizin.

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Akaydın, siz de haklısınız, iki tane grup başkan vekili karşılıklı konuşunca...

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Sizin müdahale etmeniz lazım tabii ki.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Akaydın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, hâlâ süre 59’dan başlıyor, uyarımıza rağmen, bir dakika kayıp var.

BAŞKAN – Öyle mi? Arkadaşlar, o süreye bir bakın.

İSMAİL AYDIN (Bursa) – En sonunda birer dakikaları vereceğiz.

BAŞKAN – Şimdi şöyle değerli arkadaşlar, 60 değil de 59 diye başlıyor ya, saniyeleri görmüyorsunuz tabii siz.

BURCU ÇELİK (Muş) – Oldu.

BAŞKAN – Evet, tekrar başlatalım.

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Saat de kafayı yedi.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, sistem 60’ı kabul etmiyor, sistem 59’u kabul ediyor.

Sayın Akaydın, buyurun.

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; yaklaşık bir haftayı geçkin bir süredir Anayasa değişikliği üstünde ilginç konuşmalar yapıyoruz, tartışıyoruz.

Bu akşam çok güzel bir konuşma dinledim, benden 3 önceki konuşmacı Tuncay Özkan kardeşimi kutluyorum. Beş yüz on yedi gün gün tutuklu kalmış, siyasi tutuklu olarak kalmış bir arkadaşımızın, hücrede kalmış bir arkadaşımızın böyle önemli bir siyasi gündemde bu kadar uzlaşmacı, bu kadar öfkesiz, bu kadar hümanist bir konuşma yapmış olması beni çok etkiledi. Zannediyorum hiçbirimiz onun bu performansına ulaşamayacağız bu günlerde diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, bir akıl tutulması içindeymişiz gibi geliyor. Klasik değimiyle Anayasa, bir toplumsal uzlaşma metni. Neden bu kadar aceleye getiriyoruz, bunu anlamakta ciddi güçlük çekiyorum. Defalarca burada ifade edildi, bir kez de ben ifade etmek istiyorum. Böyle ciddi bir sözleşme, böyle ciddi bir metin, üstelik 1982 darbe anayasası bugüne kadar 83 maddesi 117 kez değişikliğe uğramış, 7 kez Anayasa değişikliği yapılmış ve biz bugün 2010 yılında değiştirdiğimiz yani bu Hükûmetin

değiştirdiği Anayasa metninin de üstüne yeni bir metin oluşturmaya çalışıyoruz. “Acaba nedir bu aciliyet, nedir, buna ihtiyacımız var mı, böyle bir şeye?” diye gerçekten bir akıl tutulması içinde olduğumuzu düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, eğer Anayasa’yı gerçekten değiştirmek gerekliliği varsa, bunu yapmak için benden önceki konuşmacı arkadaşlarım da ifade ettiler. “Bu konunun önemli alakadarlarını neden bu salonlarda bir araya getirmiyoruz, neden hukuk profesörlerini tartıştırmıyoruz, neden Barolar Birliğini dinlemiyoruz, niye değişiklikleri bunun üstüne oturtmuyoruz?” diye, bunu Tuncay Özkan kardeşim de dile getirdi, bir kez de ben vurgulamak istiyorum. Basını izliyorum, televizyon kanallarına bakıyorum...

Sayın Başkan, dinlemenizi de rica ediyorum bu arada. Sayın Başkan, dikkatinizi bana vermenizi diliyorum.

SALİH CORA (Trabzon) – Biz dinliyoruz.

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – İzliyorum, anayasa profesörü unvanı taşıyan, siyasi kimliği olmayan hiçbir profesörün, hiçbir bilim adamının bu değişiklikler hakkında olumlu bir görüş bildirdiğini görmedim. Yani isimlerini buradan okuyabilirim, bazı arkadaşlarım terennüm ettiler, “Biz onlardan çok mu biliyoruz bu Anayasa değişikliğini?” diye düşünüyorum. Hafızamı zorluyorum, hukukçu bir kişi olmadığım hâlde, okuyorum, bakıyorum, iki bin üç yüz elli yıldır anayasalar ve demokrasi dünyada bilim adamları ve özellikle filozoflar tarafından, Aristo’dan, Platon’dan başlayarak bugüne kadar irdelenmiş ve bunların hepsi, Locke da dâhil, Montesquieu da dâhil olmak üzere, hepsi kuvvetler ayrılığı prensibinin olmazsa olmazlığı üstüne vurgu yapmışlar. Yani eğer bir Anayasa değişikliği yapılacaksa, eğer bir demokratik bir sistem, bir rejim getirilecekse, bunun olmazsa olmazı özgür bir seçim ortamıdır ve olmazsa olmazı kuvvetler ayrılığıdır değerli arkadaşlarım. Biz neden bunu bu kadar aceleyle getiriyoruz? Neden 2010 yılında yapmış olduklarımızı bugün inkâr ediyoruz?

Değerli arkadaşlar, ülkemiz kan gölü. Her ay onlarca şehit veriyoruz. Türk Silahlı Kuvvetleri ve Hükümetimiz 3 cephede birden savaşıyor. Böyle bir ortamda Anayasa değişikliğinin hangi mantığı olabilir. 15 Temmuz darbe teşebbüsünün üzerinde birçok soru işareti var, karanlık noktalar var, yani ortam Anayasa değişimi için hiç uygun değil. Ama, bir kişi, bir adam dayatıyor, Parlamentonun üstünde bir vesayet var ve biz de bu dayatmanın altında hepimiz eziliyoruz. Arkadaşlar, bu kişi niye dayatıyor? Zaten Cumhurbaşkanlığı yeminine sadık kalmamış, tarafsız hiç olmamış, Anayasa iki yıldır rafta duruyor, kuvvetler ayrılığı yerine kuvvetler birliği dayatılıyor ve bu açıkça da söyleniyor, “Kuvvetler ayrılığına gerek yoktur, kuvvetler birliği gereklidir.” diyor. Demokrasinin ruhuna tamamen aykırı. Neden 1876 yılından beri yüz kırk yıldır geçerli olan demokratik kültürümüzü ayaklar altına alıyoruz?

Sevgili AKP’li ve MHP’li arkadaşlarımın vicdanına ve ahlakına sesleniyorum, en azından çocuklarınız ve torunlarınız için sesleniyorum: Biz sevmiyoruz ama siz reisinizi sevebilirsiniz, saygı duyuyorum. O kendini milletin çobanı ilan etti değerli arkadaşlar ama bizler koyun değiliz, bunu açıkça ilan ediyorum.

Bugüne kadar pek tartışmadığımız bir boyuta atlamak istiyorum. Değerli arkadaşlar, Amerika Birleşik Devletleri’ndeki başkanlık sistemi defalarca gündeme getirildi, Türkiye’nin de buna oldukça benzer bir başkanlık sistemi yapmak durumunda olduğu ifade edildi. Bakın, dünyadaki başkanlık sistemiyle idare edilen birçok rejimi, birçok ülkeyi araştırdım, inceledim. Benim bulduğum kadarıyla 61 tane başkanlık sistemi var. Bunlardan sadece bir tanesi farklı, o da Amerika Birleşik Devletleri’nde olan. Gerçekten insan haklarına, özgürlüklere, barışa saygı duyan, kuvvetler ayrılığına saygı duyan ve başkanın yetkilerinin çok kısıtlı olduğu, başkanın fesih yetkisinin Parlamentoda olmadığı bir başkanlık rejimi. Onun dışındaki, dünyadaki 60 ülkenin hepsinin demokrasileri özörlü. Bakın, bunların büyük

çoğunluğu Asya’da, büyük çoğunluğu Afrika’da. Bir tane içlerinde Amerika’dan başka istisnaya yakın bir ülke var, o da Güney Kore. Ama Güney Kore 1987’den beri özgürlükler ve demokratikleşme yönünde birçok atılımları yapmış, birçok ilerlemeleri yapmış bir ülke, istisnai konumunu koruyor.

Avrupa devletleri içinde başkanlık sistemiyle yönetilen, benim bildiğim kadarıyla, eğer Güney Kıbrıs’ı da sayarsak, bir de Belarus’u sayarsak iki tane devlet var. Bunun dışında başkanlık sistemiyle idare edilen hiçbir devlet yok. Yarı başkanlık sistemi var ama o yarı başkanlıkların hiçbirinde başkanların yetkisi, bizim şu Anayasa’mızda önerdiğimiz başkanlık yetkileriyle donanımlı değil. Örneğin İrlanda’da başkanın Dublin şehrinin dışına çıkabilmesi için bile parlamentonun iznine ihtiyaç var arkadaşlar. Neden biz dünyada demokratik ülkelerde, Amerika ve Güney Kore hariç, uygar ülkelerde hiçbir şekilde kullanılmayan başkanlık sistemi için ısrar ediyoruz, parlamenter sistemden vazgeçiyoruz? Bir ünlü AKP’li siyasetçimiz parlamenter sistemi, maalesef, İngiltere tarafından uygulanan modası geçmiş bir sistem olarak yorumladı. Ama bugün bildiğimiz kadarıyla hiçbirisi bu şeyle izah edilir boyutta değil.

Değerli arkadaşlar, Anayasa’nın değiştirilmesine, gerçekten -samimiyetle söylüyorum- en azından acilen hiçbir ihtiyaç yok çünkü Anayasa’nın içindeki maddeleri tek tek incelediğinizde dürüst, ilkeli, uygar, demokrat yöneticiler tarafından uygulanmakta ısrar edildiği takdirde Türkiye’de hiçbir şekilde rejim sıkıntısı oluşturacak bir madde yok.

Bir başka konuyu daha ifade etmek istiyorum. Televizyonlarda dile getirildi, bazı bilim adamları tarafından. Bizim Meclisimizin Anayasa’yı değiştirmeye yetkisi yok arkadaşlar. Bakın, Anayasa’nın değiştirilmesi teklif bile edilemeyecek 4 tane maddesinden 2’ncisini okuyun. 2’nci maddenin içinde Anayasa’nın giriş bölümüne atıfta bulunuyor. Giriş bölümünde ne var? Kuvvetler ayrılığı ilkesi var. Yani biz 2’nci maddeyi değiştiremediğimiz takdirde giriş bölümündeki kuvvetler ayrılığına da dokunamayız. Eğer buna dokunursak Anayasa’nın lafzına ve ruhuna aykırı hareket etmiş oluruz.

REŞAT PETEK (Burdur) – Ancak darbeyle değişir yani.

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Lütfen Beyefendi, sözümü kesmeyin. Ama şöyle bir kural da vardır: Anayasalar bazen de kanla yazılır. Ben darbeden ve kandan yana değilim. Ama bugün yapılan bizzat sivil bir darbedir.

BAŞKAN – Sayın Akaydın...

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Evet Sayın Başkan, buyurun.

BAŞKAN – Sayın Akaydın, lütfen toparlar mısınız.

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Lütfen, şu müdahale eden beyefendiyi susturun, toparlayacağım.

BAŞKAN – Tamam, tamam.

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Ben darbeden yana değilim Reşat Bey.

REŞAT PETEK (Burdur) – Çok naziksiniz!

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Siz de çok naziksiniz!

REŞAT PETEK (Burdur) – Çok naziksiniz Mustafa Bey!

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Çok naziksiniz!

Bu yapılan bir sivil darbedir.

REŞAT PETEK (Burdur) – Değiştirmeye yetkisi olan darbeler.

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Sayın Reşat Petek, bu yapılan bir sivil darbedir. Bu sivil darbenin ilk denemesi 15 Temmuzda yapılmıştır. 15 Temmuzda yapılmış gibi gözükmiştir ama esasen 20 Temmuzda yapılmıştır. Bugün Türkiye’nin geldiği noktada yapılan sivil bir darbedir. 1982 Anayasası’ndan bile insan hakları, demokratik haklar ve özgürlükler açısından çok daha geri bir anayasa teklifidir.

Değerli arkadaşlar, diyorsunuz ki: “Bu sistem koalisyonları önleyecek.” Ya on dört yıldır iktidardasınız, koalisyon mu gördük? Niye şikâyet ediyorsunuz? Hâlbuki koalisyon döneminde Türkiye demokrasisi birçok başarıya imza atmış bir demokrasi değil miydi? Sayayım mı tek tek? Avrupa’da birçok koalisyonda başarılar ve millî gelirde artışlar gözlenmemiş midir?

REŞAT PETEK (Burdur) – Türkiye’de?

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Ha Türkiye’ye gelelim. On dört yıldır FETÖ’yle koalisyonunuz var, on dört yıldır ha bire bakan değiştirdiniz. Şimdi de kalkmışsınız diyorsunuz ki: “Koalisyonlardan şikâyetçiyiz.” Yani bu söylediklerinizin hiçbirisinin akılla, mantıkla izah edilir bir tarafı yok arkadaşlar. Bunun adına hukuk bilim adamları “suistimalci anayasacılık” diyorlar arkadaşlar. Hukuk bilim adamlarının deyimiyle konuşuyorum. Fiilî güç odaklı, keyfî siyaset anlayışı olan bir anayasacılık anlayışı.

Değerli arkadaşlar, gelin bunlardan vazgeçelim, bir tek kişiyi bu kadar büyük yetkilerle donatmayalım. Bunun sonu felakettir, bugünler geçer, yarın gene konuşuruz ama bunun hesabını size inanın çocuklarınız ve torunlarınız ve bu ülke soracaktır değerli arkadaşlar. Bunun adı demokrasi değildir. Bunun adı çağdaş ve uygar anayasacılık değildir. Bunun adı tek adam yönetimidir ve vesayet anayasasıdır, vesayet demokrasisidir.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Akaydın, teşekkür ediyorum.

Sayın Burcu Köksal konuşmacı.

Sayın Köksal, buyurun

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, sevgili milletvekilleri; teklifin tümü üzerinde söz almıştım ama günlerdir anca bugün sıra geldiği için kısaca görüşlerimi aktarmak istiyorum.

Başkanlık, başkancı ve yarı başkanlık sistemlerine ve bunların dünyadaki uygulamalarına kısaca göz atalım. Başkanlık rejiminin günümüze değin klasik biçimiyle tek uygulama alanı Amerika’dır. Amerika başkanlık rejiminden esinlenerek bazı ülke anayasalarında -özellikle Latin Amerika- düzenlemeler öngörülmüştür ancak bunların hiçbiri Amerika örneğindeki sürekliliği sağlayamamışlar; rejimler ya hükûmet darbeleriyle son bulmuş ya da başkanlık rejiminden farklı olarak otoriter nitelikteki başkancı rejimlere dönüşmüştür.

Başkanlık rejiminde yürütmenin yapısı, parlamenter rejimlerden farklı olarak tek başlıdır. Başkan yürütme yetkisini doğrudan doğruya ya da yardımcılar, sekreterleri aracılığıyla dolaylı olarak kullanır. Başkan hem devlet başkanlığı hem de başbakanlık görevlerini yüklenmiştir. Başkanın ve parlamento çoğunluğunun aynı partiden olmamaları durumunda iki organ arasındaki gerginliğin artma tehlikesi vardır. Başkanlık rejimi parlamenter rejimlerden farklı olarak iki organ arasındaki muhtemel uyuşmazlıkları giderecek hukuki mekanizmalara sahip değildir. Başkanlık rejiminden sapmalar için “başkancı rejim” deyimi kullanılıyor. Amerika başkanlık rejiminden esinlenen ama bu rejimin öngördüğü kuvvetler ayrılığıyla bunun uygulamadan kaynaklanan özelliklerine uygun olmayan rejim türlerini ifade ediyor. Başkancı rejim, sonuçta devlet başkanının siyasi hayatı kendi tekeline almasına yol açan rejim türünü ifade ederken kısa sürede rejimin bozulmasına ve ordunun denetimi altında

yürütmenin üstünlüğüne yol açabilmiştir. Latin Amerika ülkelerinde yürütmenin üstünlüğü, aslında, devlet başkanına Amerikan Anayasası'nın öngördüğünden daha geniş yetkilerin tanınmasından da kaynaklanıyor. Latin Amerika ülkelerinde ekonomik ve sosyal yapıdan kaynaklanan varlıklı ve yoksul sınıflar arasındaki uçurumun oluşması ve nüfusun hızlı artışı karşısında bunların yarattığı sorunlara kısa sürede çözüm arayışları, zorunlu olarak yasama yetkisinin yürütmeye devrine yol açmıştır. Büyüyen sorunlara çözüm getirmedeki güçlükler, bir süre sonra ordunun iktidara müdahalesine sebep olmaktaydı. Bu müdahalelerin değişmeyen gerekçesiye düzeni sağlamaktı. Güney Amerika başkancı rejimlerinin özelliği ise popülist nitelikte olmanın yanı sıra belli bir demokrasi biçimine bağlı olmalarıdır.

Afrika tipi başkancı rejimlerinde devlet başkanlarına tanınan yetkiler Latin Amerika'dan da geniştir. Afrika'da devlet başkanlarına tanınmış olan geniş yetkiler sorunların çözümüne yardımcı olamamış ve başkancı rejimler askeri darbelerle son bulduktan sonra iktidarlar çoğu kez askerlere ve pek ender olarak da sivillere devredilmiştir. Öte yandan askeri darbelerle maruz kalmayan ülkelerdeyse -burası çok önemli- iç çatışma ve ayaklanmalar istikrarlı yönetimlere olanak tanımamaktadır.

Yarı başkanlık rejimleri de devlet başkanının doğrudan halk tarafından seçilmesi ve bakanların siyasi sorumluluğunun kaynaştırılmasıyla oluşturuluyor. Önce Finlandiya ve Almanya'da, Avusturya'da, İzlanda'da yarı başkanlık rejimine geçilmiştir. 1950 yılında Avusturya'da tekrar bu rejime dönülürken Fransa'da 1958 tarihli Beşinci Cumhuriyet Anayasası'nda 1962 değişikliğiyle ve Portekiz'de Salazar diktatörlüğünden demokratik düzene geçilirken 1976 Anayasasıyla yarı başkanlık rejimi benimsenmiştir. Bu ülkelerde hâkim olan esas, devlet başkanlarının doğrudan genel oyla seçilmeleri ve bakanlar kurulunun da parlamento önünde siyasi açıdan sorumlu olmalarıdır. Parlamantonun üstünlüğüne dayanan yarı başkanlık rejimleri aralıklı yarı başkanlık rejimi ve başkanın üstünlüğüne dayanan yarı başkanlık rejimleri olarak 2'ye ayrılmaktadır.

Aralıklı yarı başkanlık rejimi: Finlandiya ve Portekiz'de cumhurbaşkanları doğrudan ve genel oyla halk tarafından seçiliyorlar. Parlamento önünde sorumlu başbakan -iktidarın kullanılması zamana ve koşullara göre değişen yoğunlukta- ile devlet başkanı aralarında paylaşıyor.

Başkanın üstünlüğüne dayanan yarı başkanlık rejimleri de demokratik ve otoriter olmak üzere ikiye ayrılıyorlar. Demokratik yarı başkanlık rejimi: Bu yönetim biçiminde de yürütme organı 2 başlıdır. Bir yanda cumhurbaşkanı, öte yanda başbakan ve bakanlar kurulu vardır fakat cumhurbaşkanına tanınan önemli yetkiler rejimin parlamenter olmasını engellemektedir. Fransa da buna bir örnektir. Orada sembolik yetkili bir devlet başkanı olarak öngörülmediği gibi, tarafsız bir konumda da değildir, Anayasa'nın kendisine tanıdığı yetkilerle aktif politikaya müdahale edebilmektedir. Partilerin oluşturduğu siyasi iktidara karşılık cumhurbaşkanı devlet iktidarına sahiptir. Fransa'da uygulanan yarı başkanlık rejiminin bugüne değin nispi ölçüde istikrarlı olabilmesi 1958 Anayasa'sında yasama ile yürütme arasındaki ilişkilerin bir dengeye oturtulması ve gene bu 2 organın düzenleme alanlarını koruyacak yargısal denetim yollarının gerçekleştirilmesiyle açıklanabilir.

Otoriter yarı başkanlık rejimine Rusya Federasyonu örnektir. Rusya Federasyonu'nda cumhurbaşkanının devlet kurumlarına egemen olması dikkate alındığında otoriter yarı başkanlık rejimi olarak nitelendirilmesi yanlış olmayacaktır.

Değerli arkadaşlar, bakınız, Mustafa Kemal Atatürk 27 Eylül 1930 günü kalabalık bir milletvekili grubunu Çankaya'da kabul ederek başkanlıkla ilgili şu sözleri söylemiştir ve bu sözler tarihe geçmiştir, özellikle AKP Grubuna sesleniyorum: “Başvekillik Amerikan sistemini memleketimizde tatbik etmeyi hiç hatırıma getirmedi. Sistemsiz ve kanunsuz tarzda reisicumhurluk ile başvekaleti birleştirmeyi asla düşünmedim ve düşünecek adam olmadığım bütün milletçe malumdur zannedirim.” Atatürk bu sözleriyle Cumhurbaşkanlığı ile başbakanlığın birleşmeyeceğini, bu 2 makamın aynı kişide

toplanamayacağını açıkça belirtmiştir. Atatürk bütün yetkilerin cumhurbaşkanında toplanmasını öngören Amerikan sistemini hiç düşünmediğini ve bunun sistemsiz ve kanunsuz olacağını açıkça belirtmiştir. “Cumhuriyet erdemdir, fazilettir.” demiştir. Millî egemenlik ilkesi cumhuriyetin oluşmasında başlıca etken olmuştur. Kişisel egemenlik yerini millet iradesine bırakmış, millet iradesi de gerçekleştirme imkânını genel oya dayanan seçimlerde görmüştür. Cumhuriyet, bizde, ısrarlanan, siparişle davet edilen bir müessese değildir; Türk toplumunun istek ve ihtiyaçlarına cevap verdiği için devlet biçimi olarak kabul edilmiş ve siyasi rejim olarak da benimsenmiştir. Bakınız, eski Türk devletlerinde hakanın, hanın seçimle iş başına gelmesi, Kurultay gibi organların mevcudiyeti Türklerin demokratik olduklarının delilidir. Hakanın, hanın seçimle iş başına gelmesi, hakanın, hanın seçiminde yetenek ve liyakat aranması, seçim işinin Kurultay aracılığıyla gerçekleşmiş olması, yüzyıllar sonrası Anadolu yurttaşlarının cumhuriyeti benimsemesinin esas sebebi olmuştur.

Osmanlı’ya baktığımızda, Osmanlı Türk anayasal gelişmelerinin ilk ürünü 1808’deki Sened-i İttifak’tır. Bakın, ta iki yüzyıl öncesinde Sened-i İttifak neler öngörmüş: “Öteden beri var olan padişah buyruk ve yasaklarının onun mutlak vekili olan sadrazamdan çıkması nasıl kanuni değilse bundan böyle de öyle olacak, her iş ona sunulup onun izni alındıktan sonra hareket edilecektir ama sadaret makamı da yasa dışı ve devleti zarara sokacak işlere kalkışır ya da yetkisini kötüye kullanıp keyfi hareketlerde bulunursa bunun önlenmesine de karşı çıkacağız. Hanedanlar vekillere, ulemaya ve büyük-küçük devlet memurlarına haksız işlem yapılmamasına kefil olurlar.” diyor. Burada sadrazamın keyfi eylemlerinin yasaklanması, suç işlenmesi durumunda soruşturma yapılmadan ceza verilmemesi gibi kazanımlar var. Fakat, sizin öngördüğünüz bu sistemde Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların yargılanması neredeyse imkânsız hâle getirilmiş. Çoğunluğu Cumhurbaşkanının partisinden oluşan bir mecliste, 600 vekilli bir mecliste 401 vekilin oyuyla Yüce Divana sevk etmenin hayal olduğunu siz de çok iyi biliyorsunuz.

Olağanüstü hâl sayesinde, KHK’larla memurları bir günde işinden ettiniz. Sened-i İttifak’ta bile soruşturma yapmadan ceza verilmemesi yazarken iki yüzyıl öncesinde, siz bu yüzyılda soruşturmaya gerek görmeksizin, bir günde çıkardığınız KHK’larla binlerce memur ve akademisyeni, hukuksuz bir şekilde, soruşturma dahi yapma gereği duymadan ihraç ettiniz.

BAŞKAN – Sayın Köksal, toparlar mısınız.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Toparlayacağım, lütfen Sayın Başkan...

“Anayasayı değiştirmek, anayasayı yapmak demektir. Anayasa değişikliği yeni bir değişikliğe kadar sürekli bir etkiye sahiptir ve yeni bir anayasal düzen kurmayı amaçlar. Her şeyden önce, olağanüstü durumlarda anayasanın kısmen veya tamamen değiştirilmesi pek kabul edilmez. Anayasayı değiştirmek imtiyazını, olağanüstü yetkileri kullanacak olan organa vermek demokrasinin temel prensipleriyle açık zıtlık teşkil eder.” Bunu kim söylüyor biliyor musunuz? Şu an AKP Milletvekili olan anayasa hukuku hocamız, benim de dersime girmiş olan Burhan Kuzu “Olağanüstü Hâl Kavramı ve Türk Anayasa Hukukunda Olağanüstü Hâl Rejimi” kitabında aynen yazıyor.

Yürütme erkinin yasamaya karşı sorumlu olduğu ve yargı erkinin bağımsız olduğu sistemdir parlamenter rejim. Hükûmetin, Parlamento önünde siyasal sorumluluğu vardır. Bir de fesih mekanizması vardır. Fesih sadece Norveç Parlamentosunda yok, onun dışında parlamenter rejimlerde siyasal sorumluluk ve fesih hakkı yürütme ve yasama organlarının karşılıklı kozları durumundadır.

Şimdi, ülkemizdeki bu sistemi güçlendirmek için çalışmamız gerekirken yasamanın yürütme üzerindeki denetimini kaldırmaya kalkıyorsunuz. Yasamanın yürütme üzerinde hiçbir denetimi olmayacak; yasama, Cumhurbaşkanı, yardımcıları ve bakanların görevden alınmalarını isteme, düşürme ya da başka bir denetleme yetkisine sahip olmayacak. Onları atama, görevden alma yetkisi ve onların sorumluluğu sadece tek başına Cumhurbaşkanında olacak.

17'nci yüzyılda hâkimimutlak Fransa Kralı XIV'üncü Louis'in "devlet benim" formülünün Türkiye'deki hâlidir bu Anayasa değişikliği teklifi. Cumhurbaşkanına güçlü bir yürütme erkini tasarlayıp bunun yanı sıra kararname çıkarma yetkisi sayesinde yasamayı da sunan, genişletilmiş bir OHAL rejimi kurabilen, Anayasa Mahkemesi üyelerinin büyük çoğunluğunun belirleme yetkisi veren, Hâkim ve Savcılar Kurulunun üyelerinin 5'ini belirleme yetkisi veren... Ki Kurul Başkanı olan Adalet Bakanını zaten kendisi belirleyecek, kalan üyeleri de Meclisteki kendi partisi sayesinde belirleyebilen bu kontrolsüz gücün denetimi de ne yazık ki bu fani dünyada imkânsız kılınmıştır. Bu, tek muktedir adam devleti için yapılan bir tekliftir. Sizler rejim değişikliği değil, sistem değişikliği olduğunu söylüyorsunuz ama bu kendinizi kandırmaktan öteye gitmiyor. Size göre, cumhuriyet devam edecek çünkü adımız hâlâ Türkiye Cumhuriyeti olacak ama işin aslı o değil arkadaşlar...

BAŞKAN – Sayın Köksal, toparlayalım lütfen.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Toparlayacağım Sayın Başkan.

Aslı demokrasiyle özdeşleşememiş bir cumhuriyet cumhuriyet değildir. Sizin getirdiğiniz bu sistem cumhuriyetin demokrasiyle özdeşleşmesini engelliyor. Sizin getirdiğiniz bu sistem devletin bütün kaderini tek bir kişiye teslim ediyor; Türkiye'de demokrasi adına verilen tüm mücadeleleri tarihe gömüyor; Türkiye'de demokrasi adına verilen bütün mücadeleleri katlediyor. Bakın, komşumuz İran cumhuriyettir ama demokratik mi? Keza, Irak cumhuriyettir ama demokratik diyebilir miyiz? İşte, bu örneklerde olduğu gibi, bir cumhuriyet antidemokratik niteliğe sahip olabilir. Sizin getirdiğiniz bu teklifle ağır aksak da olsa, yeterli de olmasa demokrasimiz katledilmiş olacak, geleceğimiz nokta bu olacak. Türkiye Cumhuriyeti ama demokrasinin olmadığı bir cumhuriyet, tek adamın ellerinde olan bir cumhuriyet. Vatandaş bana oy verirken "Git bu rejimi değiştir, bu ülkeyi tek adama bırak, cumhuriyeti yık." diye oy vermedi. Elinizi vicdanınıza koyun, getirdiğiniz bu teklif daha şimdiden yamalı bohçaya döndü. Gelin, birlikte cumhuriyetin çatısına sığınalım. Bizim ilacımız parlamenter rejimi güçlendirmektir. Bizim çaremiz demokrasidir, cumhuriyeti demokrasiyle beslemektir. Gelin, çekin bu teklifi, yarınlarda çocuklarımızın, torunlarımızın yüzüne bakacak yüzümüz olsun.

Hepinize saygılarımla. (Alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Köksal, çok teşekkür ediyorum.

Bu gecenin en güzel konuşmasını yaptınız, size teşekkür ediyorum.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sizi uyandırmak istedim Başkanım, uyandırmak.

BAŞKAN – Evet, Afyonlu hemşehrilerimize de selamlarınızı iletmış oldunuz.

Söz sırası Sayın Kadim Durmaz'da.

Sayın Durmaz, buyurun.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, tabii, ülkemizi yasa boğan şehit cenazelerine bugün bir yenisi de ilçemiz Turhal'dan eklendi. Bu anlamda, değerli hemşehrimize, silah arkadaşlarına, aziz milletimize başsağlığı diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemiz 15 Temmuzda cumhuriyetimize ve milletimize kasteden bir darbe girişimiyle çok zor bir sınavdan geçti. Bu süreçte birlik ve beraberliğimizle, milletimizin demokrasiden yana duruşuyla çok kıymetli bir enerji yakaladık. Dileğimiz, bu birlik ve beraberliğin, bu ruhun korunmasıydı fakat darbe sürecinden sonra OHAL süreci yüzlerce insanın mağduriyetine sebep oldu. KHK'lar, bize, takipte, yetişmekte zorlandığımız anları yaşattı. 15 Temmuzda gücünü gösteren Meclis iradesi, ne yazık ki kanun hükmünde kararnamelerle yok sayılmıştır. Değerli milletvekilleri...

Arkadaşlar, çok bağırırım ha, haberiniz olsun; bak, benden söylemesi.

BAŞKAN – Evet, Sayın Durmaz, iyi bir tehditti.

Devam edin lütfen, buyurun, devam edin.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Bizim yasama hakkımız, milleti temsil hakkımız alenen, Hükûmet eliyle elimizden alınarak gasbedilmiştir. Temel hak ve hürriyetlerin kullanılması olağanüstü hâllerde kısmen veya tamamen durdurulabilir ama bunun bir çerçevesi, bir sınırı olmalıdır. Aştığınız sınırla, ülkemizin uluslararası itibarını da sıfırladınız. OHAL süreci, uluslararası hukuku ihlal etmeden, durumun gerektirdiği sınırı aşmamak, kişinin insan olmaktan doğan yaşama, barınma, ekonomik olarak ayakta durma haklarını ihlal etmeden, maddi ve manevi varlığını hırpalamadan, yine hukuksal çerçevede bir süreç de olabilirdi. Oysa bu OHAL sürecinin bilançosu ülkemizde oldukça ağır ve büyük. 93 bin personel görevinden uzaklaştırıldı, 59.841 kişi memuriyetten çıkarıldı, binlerce öğretmen görevinden alındı. Gerçekten de FETÖ'nün üzerine giderken bunun en önemli ayağı olan siyasi ayağı üzerinde hiçbir operasyonun yapılmaması, uzun süre, bu ülkede yaşayan insanların hafızasından asla çıkmayacaktır ve bu durum böyle seyrederken daha tartışmadan, ne olduğunu yeteri kadar Türkiye'deki baroların, sivil toplum örgütlerinin, duyarlı kesimlerin, dezavantajlı grupların birçoğunun tartışmadığı nur topu gibi bir Anayasa taslağı yuvarlanıp Erciyes'ten aşağı doğru Türkiye'nin üzerine çığ gibi büyüyerek düşmektedir. Sayın Cumhurbaşkanı meydanlarda “Ben diktatör olsaydım siz beni eleştiremezsiniz, TV'lerde hakkımda konuşamazdınız, gazetelerde yazılar yazamazdınız.” demişti. Bu sözün üzerinden çok geçmeden, Cumhurbaşkanını eleştiren gazeteler, radyolar, televizyonlar kapatıldı; gazeteciler, Cumhurbaşkanına hakaretten içeri alındı. Suriye politikanızı, evlatlarımızı başka ülkelerin topraklarında sonu belirsiz bir maceraya sürükleyen politikanızı en son eleştirenlerden Hüsnü Malik'i bile tutuklattınız.

Yargı bağımsızlığından söz ediliyor ama ne yazık ki bakıyoruz, malum medya kuruluşları muhalifleri hedef alıyor, ertesi gün muhaliler gözaltına alınıp tutuklanıyor. Yandaş medyayı savcılık görevi yapar hâle getirerek ülkemizde bu yaşam acımasız devam ediyor. Adaleti ve hukuku el birliğiyle bitirdiniz. 200 gazeteci gözaltına alındı, 2.308 gazeteci işsiz kaldı. 16 televizyon, 3 haber ajansı, 47 gazete, 16 dergi, 23 radyo, 26 yayınevi kapatıldı. Biz buradan ne anlayalım? Anladığımız şu ki: “OHAL” adı altında uygulanan düpedüz diktatörlüğün, diktaya gidişin ön hazırlığıdır. Şimdiye amaçlanan, OHAL sürecini daim kılmaktır. Oysa uygulamalar gösteriyor ki burada niyet başka. Gerçek niyet, darbeye karşı alınmış bir olağanüstü hâl kararıyla, biat etmeyenleri de susturmaya çalışmaktır. Kusura bakmayın ama bu kafayla tabii ki 15 Temmuz “Allah'ın bir lütfü” olarak görüyor ve davranıyorsunuz ama kimseyi de “FETÖ'yle mücadele ediyoruz.” diye inandırmakta artık zorlanıyorsunuz. Öte yandan, bu hukuksuzlukların, ülkedeki hukuksuzlukların ve çatışmaların en önemli zeminlerinden birini oluşturduğunun artık farkına hep birlikte varmalıyız.

Güvenlik kaygısı had safhaya ulaştı. Ülkemizde artık vatandaş dışarı çıkmaktan korkar oldu. A alışveriş merkezlerinde, meydanlarda yürürken “Acaba bomba patlar mı?” korkusu tüm toplumu sardı. Ülkemizde kent merkezlerinde sivillerin ölümüne neden olan IŞİD, PKK, TAK terör örgütleri

tarafından gerçekleştirilen canlı bombalar sonucu çok sayıda insanımız katledildi. Toplumda güvenlik kaygısı oldukça arttı. Doğu ve güneydoğuda sınır ötesinde süren çatışmalar ve sokağa çıkma yasakları sivil halkın yaşam hakkını tehdit etti. Çok sayıda güvenlik görevlisi ve askerimizin şehit olmasına sebep oldu. Son altı aylık zaman diliminde neredeyse her gün şehit cenazeleri yüreklerimizi yaktı.

İnsan hakları kurumlarına yapılan başvurulardan anlaşıldığı üzere, avukat görüşmelerinin on güne dek engellendiği durumlar konuşulmaktadır. 15 Temmuz sonrası Türkiye’de yaşananları yerinde incelemek için Ankara’ya gelen Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Türkiye’nin bir travma geçirdiğini belirtmiştir. İnsan Hakları Komiserliğinin hazırladığı eleştiri dolu raporda insan haklarının hiçe sayıldığı belirtilerek “Bazı tedbirlerle iç hukuk hiçe sayılmıştır.” demektedir. Avrupa Birliği İlerleme Raporu, insan haklarında, adil yargılamada, demokratikleşmede sınıfta kaldığımız sık sık söylemektedir. Anayasa teklifini getirdiğiniz 10 Aralık tarihinden beri tam 76 yurttaşımız hayatını kaybetti. Bizim polis teşkilatımıza mensup birisi Rus Büyükelçisini öldürdü. Görüyorsunuz, çok uzağa gitmeye gerek kalmıyor, sadece yirmi gün içinde ülkemizde bunları içimiz acıyarak yaşadık.

Şimdi, biz bu ortamda Anayasa’nın konuşulduğu komisyonlarda bizlerin yani Parlatentonun dahi haklarının bir bir gasbedildiği bir süreçte, bunca adaletsizliğin, hukuksuzluğun olduğu ortamda anayasa değişikliğini ya da AKP’nin anayasa dayatmasını konuşuyoruz. Bu ülke, bu halk, bunları hak etmiyor, hem ülkeyi on dört yıldır sizler yöneteceksiniz hem de ufak bir siyasi sorumluluk dahi duymaksızın yeni anayasa arayışlarına gideceksiniz. Eğer on dört yıllık iktidarınızda yüzde 11 oranında işsizler ordusu yarattıysanız, eğer ülkemiz yüzde 28,5 yoksulluk oranıyla 34 OECD ülkesini geride bırakmış ise, eğer Türkiye’de yoksulun gelirden aldığı pay yüzde 2,1 iken en zenginin aldığı pay yüzde 32’ye ulaşmış ise, eğer eğitimde dünya sıralamasında en gerilerdeyse, okuduğunu anlamayan, okuyamayan bir nesil yarattıysanız, eğer Türk lirası kendine benzer para birimlerine kıyasla dolar karşısında en çok değer kaybeden para birimi olmaya devam ediyorsa, esnafımız, köylümüz, çiftçimiz doğduğu topraklardan göçmek zorunda kalıyorsa, eğer son seksen yılda 3.676 lira olan kişi başına düşen ortalama kamu borcu son on üç yılda 5 bin lira artarak 8.777 liraya yükseldiyse ve her yeni doğan çocuğa güzel, aydınlık bir gelecek yerine borçlu bir gelecek veriyor, ülkemizde her doğan çocuk gözlerini 8.777 liralık kamu borcuyla açıyorsa, eğer dünyada Cinsiyet Eşitliği Raporu’na göre kadın erkek eşitliğinde 142 ülke arasında Tunus’un, Bahreyn’in ardından 125’inci sırada yer alıyor isek, eğer 2012’de 23 milyon 668 bin olan yardıma muhtaç insan sayısı 2014’te 30,5 milyona yükseldiyse, on üç yılda 8 milyon yardıma muhtaç hane yarattıysanız, eğer 52 milyon 695 bin kayıtlı seçmenin bulunduğu ülkede 10 milyon seçmen yardımlara muhtaç yaşıyorsa, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin iş yükünün büyük bir bölümünü Türkiye işgal ediyorsa, çocuklarımız askerde şehit olmaya devam ediyor, meydanlarda bombalar patlamaya devam ediyor, bu tablonun kabahati ve vebali tartışmasız ülkeyi on dört yıldır yöneten iktidarındır.

BAŞKAN – Sayın Durmaz, toparlayalım lütfen.

KADİM DURMAZ (Tokat) - Bu vebalin sorumluluğunu almak yerine rejim değişikliğine, başkanlık sevdasına düşmek ayrı bir hukuk garabetidir. Apar topar anayasa teklifi adı altında bu ülkenin geleceğini karartan, Parlatentoyu, cumhuriyeti, kuvvetler ayrılığını yok eden bu uygulamayı getiriyorsunuz. On dört yıldır ülkeyi sürüklediğiniz noktada en mühim konu başkanlık mı? Başkanlık sevdamızla...

BAŞKAN – Sayın Durmaz, toparlayalım lütfen.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Efendim Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Toparlayalım lütfen.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Toparlıyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ederim.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Başkanlık sevdanızla ülkemize çok gördüğünüz birlikte yaşama kültürünü, barışı, kardeşliği ve sizin gibi düşünmeyi yok saymayı bir anlayış sayıyorsanız ne yazık ki bunları başaramayacaksınız. Bu halktan alınan temsil yetkisi ancak iktidar eliyle bu kadar kötüye kullanılabilir ama inanıyorum Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları mutlak bu hakkı sizlere vermeyecektir.

Değerli Başkanım, kıymetli arkadaşlar; birkaç sözüm de ismiyle müsemma olmasını istediğimiz Sayın Devlet Bahçeli'ye. Sayın Bahçeli ülkemizin içinde bulunduğu durumları yetkili ağızdan anlatırken “Sıfırlanan paraların hesabını sormayacak mıyız? Bu sürecin bir tarafında Bilal var, versin Bilal'i, alsın iktidarı.” dediğini bu ülke unutmadı.

BAŞKAN – Sayın Durmaz, toparlayalım lütfen.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Yine, “AKP-MHP koalisyonu olur ama şartlarımız var.” diyerek “Yukarıda saydıklarımı yok sayamayız.” demektedir.

Sayın Başkanım, ben sükûnetle burada olduğum günden beri dinliyorum. Şu anda gördüğüm kadarıyla arkadaşlardan çok böyle tepki veren de yok, izniniz olursa toparlıyorum.

BAŞKAN – Zahmet olmazsa çünkü konuşmadan bekleyen arkadaşlarımız var, zahmet olmazsa.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Peki, toparlıyorum.

BAŞKAN – Bir de Sayın Parsak, tabii, şimdi cevap verme mecburiyeti doğdu, yine...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Yani bunları sıralayabiliriz...

BAŞKAN – ...benzer bir dava dilekçesi geldi, cevap dilekçesi sunması lazım.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Söyleyeceklerimin bir bölümünü de yazılı verebilirim.

BAŞKAN – Tamam, peki.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Parlamenter sistem yetersiz algısı yaratmak, biat et mantığındaki AKP'ye uygun bir modeli asla ve asla bu halk kabul etmeyecektir. Biz, siz, muhalefetin olmazsa olmaz görevi ve ant içtiğimiz “Anayasa'mızı tanımıyorum.” diyenlere direnip Anayasa çerçevesine davet etmek ve Parlamentoyu sahiplenip çalıştırmak olmalıdır. Ama bir muhalefet partisi olarak Sayın MHP Grubu bunu başaramamıştır. Bu ülke BOP eş başkanlığı heveslileriyle Avrupa Birliği'ne karşı Orta Doğu'da bölgeler oluşturulup ülkemiz yararına olmayacak maceralara da asla ve asla izin vermeyecektir. Bizden beklenen ve bize yakışan dünyanın kalbi dediğimiz bu güzel Anadolu'da birlikte yaşama kültürüne, var olan ayrıcalıkları, ayrılıkları birer zenginlik gibi görüp herkesin görüş ve fikirlerini önemseyerek işte benim anayasam bu diyebilecek bir anayasanın böyle kısa sürede, kısa dayatmalarla olmayacağına inanıyorum ve yüce Mecliste de bu konuda görüş beyan edeceğimizi, halkımın da bu uyarıları dikkate alacağına inanıyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Durmaz, teşekkür ediyorum.

Sayın Parsak'a...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – O istemeden ben de söz hakkı istiyorum.

BAŞKAN – Ama şöyle yani uygulamamız belli, aynı dava dilekçesi gelince...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Sayın Başkan, burada yakalandınız.

BAŞKAN – Hayır, aynı dava dilekçesi gelince...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Yalnız Özgür Başkanın dava dilekçesini hiç görmüyorsun.

BAŞKAN – Hayır, hayır, 14 yazıyor.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

23.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Parsak'ın Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; benden önce konuşan Cumhuriyet Halk Partili sayın hatibin özellikle Sayın Genel Başkanımızla, partimizle ilgili sözlerini asla kabul edemediğimizi, kabul etmediğimizi burada bir kere daha ifade etmek durumunda kalıyorum. Diğer taraftan...

KADİM DURMAZ (Tokat) – Ben söylemedim Sayın Parsak, binaenaleyh aktardım ben.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Sayın Genel Başkanımızı adıyla müsemma devlet gibi vesaire diye başlayan beyanları çerçevesindeki beyanlarını kabul etmediğimizi çerçevede ifade ediyorum.

Öbür taraftan, saygıdeğer milletvekilleri, bizim de hakikaten burada diğer siyasi partilerin genel başkanlarıyla alakalı emin olun, söyleyebileceğimiz çok söz var ama bunu bir milletvekili olarak bir başka siyasi partinin genel başkanına söylemeyi veya tartışmaları bu zeminde yürütmeyi Anayasa Komisyonunda doğru da bulmayız, şık da bulmayız, faydalı da bulmayız. Dolayısıyla bunlarla ilgili söz söyleme gereği bu çerçevede duymuyorum ve sayın hatibin sözlerini kabul etmediğimizi de kayıtlara geçmesi bakımından yeniden ifade ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Parsak, teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504) (Devam)

BAŞKAN – Söz sırası Sayın Ali İhsan Yavuz'da.

Sayın Yavuz, buyurun.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; ben de bu anayasa değişikliğine ilişkin görüşlerimi çok kısa sürede bir nebzecek olsun aktarmak istiyorum. Bugün onuncu gün, bir gün ara verdik, onu saymazsak dokuz gündür bu anayasa değişikliği üzerine çalışıyoruz. Ben dokuz gündür de buradayım, herkesi de can kulağıyla dinledim açıkçası. Türkiye'de yaşamıyor olsaydım ve bütün gelişmelerden bihaber olsaydım ve muhalefet milletvekillerinin, özellikle Cumhuriyet Halk Partisinin ve HDP'nin söylediklerinden hareketle bir değerlendirme yapmış olsaydım bu parlamenter sistemin çok iyi bir sistem olacağına inanırdım açıkçası çünkü öyle bir allayıp pullanıyor ki burada, o kadar iyi işliyor ki ne kriz var, ne kaos var ne siyasi istikrarsızlık var. Bunların hiçbirisi olmamış geçmişte, evet, evet, geçmişte sanki parlamenter sistemden kaynaklanan hiçbir krizi görmedik, kaos görmedik, istikrarsızlık görmedik gibi bir yaklaşımla bu parlamenter sistemin allanıp pullandığını gördük.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – On dört senedir iktidar! Tövbe tövbe!

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Ama mesele böyle değil. Allah’tan biliyoruz ve Allah’tan milletimiz de biliyor çok yakinen çünkü geçmiş örneklere baktığımızda gerçekten bu sistemin bizi çok daha fazla götürmeyeceğini anlamak son derece mümkün.

Mesela, isterseniz birkaç örneğe bakarak bunu anlamaya çalışalım. Dünyadan da örnekler var elbette parlamenter sistemle yönetilen ülkelere dair. Belki bu örnekler verildi, farkında değilim, belki tekrar kabilinde olacak ama zaten konuşmamı inşallah kısa tutacağım. 1961 ile 1981 arasında on dokuz yılda 21 tane hükûmet değişmiş yani on buçuk ayda bir hükûmet değişmiş. 1961’le 2002’ye baktığımızda kırk bir yılda 32 hükûmet değişmiş yani on beş ayda bir hükûmet değişmiş. Cumhuriyetimizin 93’üncü yıl dönümünü geçirdik. 65 hükûmet kurulmuş. Böldüğümüzde, totale de baktığımızda 17 ayda bir hükûmet değişmiş.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) – Değişmedi de ne oldu? Baksana milletin başına gelmeyen kalmadı.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Ne yapsın? Bir hükûmet 90 sene mi gitsin?

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Sabredin.

BAŞKAN – Sayın Yavuz, toparlayalım.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Şimdi, manzara buysa ve biraz daha geçmişe, yine, baktığımızda, bakalım isterseniz, işte, uçak alçaktan uçmuş, Parlamentonun üstünden alçaktan geçmiş ve hükûmetler yıkılmış, yeni hükûmetlere zemin oluşturulmak istenmiş.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sizin döneminizde bomba atıldı Meclise. Daha ne?

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Milletvekili pazarlıkları yapılmış, vesaire, vesaire. Tüm bunlara baktığımızda gerçekten işlemeyen bir sistem var, en azından iyi işlemeyen bir sistem var. Aslında diğer ülkelere de baktığımızda manzara bundan farklı değil. Belki siz Almanya ve İngiltere örneğini verebilirsiniz ama orada manzara başka. Açılırsa ona ilişkin de görüşlerimi belki birazdan ifade ederim.

Fransa’ya bakıyoruz, parlamenter sistemle gitmemiş. De Gaulle’ün bütün itirazlarına rağmen, hepinizin çok yakından bildiği üzere işlememiş. Ama ne olmuş? Özetle geçmek istiyorum. 1958’de bütün yürütme ve yasama yetkileri De Gaulle’e verilmek suretiyle “Gel yeter ki bu sistem gitmiyor, bu parlamenter sistem, kurtar bizi.” denilir gibi bir yaklaşımla De Gaulle işin başına geçirilmiş ve 1962’den geçerli olacak şekilde 1958’de bir Anayasa yapımı söz konusu olmuş.

İtalya’da da benzer manzara söz konusu. Bakınız, isterseniz bir iki örnek de ona ilişkin verelim. 1948’le 1992 arasında kırk dört yılda 50 tane hükûmet değişmiş. Boşverelim onu, son altmış dokuz yılda 63 tane hükûmet değişmiş İtalya’da. Bunların çoğu da koalisyonla yönetilmeye başlanmış. Son, biliyorsunuz, her ne kadar referandumla reddedilse bile bir arayış içerisine girdi İtalya. Gitmiyor bu. Ne yapalım? Yüzde 40’la gelecek olan –seçim kanunundaki değişiklikten bahsediyorum- 4 Aralıkta referandumla reddedilen -öyle biliyorum- o değişiklikten bahsediyorum ama bir arayış var, gitmiyor. Yürütme yavaş, yasama yavaş, etkin çalışmıyor. En iyisi yeni bir düzenlemeyle bu işin önünü açalım şeklinde bir yaklaşımla yeni bir sistem arayışına girdiler. Ne yaptılar? Yüzde 40 oyu kim aldıysa o iktidar olsun dendi. 630 sandalyenin en az 340’ını alsın ve tek başına hükûmeti kursun. Ya yüzde 40 alamazsa ne olacak? Bu sefer de seçimde en fazla oy almış iki parti seçime birlikte girsin ve hiç olmazsa koalisyonlarla bu istikrarsız tablolar yeniden İtalya açısından söz konusu olmasın gibi bir yönetime başvurdular. Böyle bir arayış devam ediyor onlar açısından. Gitmiyor çünkü. Koalisyon yasamayı ve yürütmeyi etkin çalıştırmıyor tezinden hareketle bir arayış içerisine girdiler.

Başkanım, bana bakıyorsun, her ne kadar diğer milletvekilleri çok uzun konuştuysa da iktidar partisi milletvekili çok uzun konuşmasın kabilinden bir bakış sezdim orada. O zaman bu...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bence doğru değil.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Bence de doğru değil. Ben de muhalefete ilk kez bu noktadan katılıyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, biz de başkanlık divanı olarak bu hususu takdire bırakıyoruz. Ali İhsan Bey ne yapması gerektiğini kendisi bilir zaten.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Ben toparlamak istiyorum açıkçası.

Bu cumhurbaşkanlığı sisteminin bize kazandıracığı çok şey var da ben dört tanesinden bahsetmek istiyorum.

1)Daha hızlı ve daha etkin yasama ve yürütme faaliyeti söz konusu olacak. (Gürültüler)

Sizin gibi düşünmek zorunda değilim. Sizi, hiç sözünüzü kesmeden, pek de laf atmadan dinlemeye çalıştım hep farkındaysanız, siz de lütfen sözümü kesmeden dinleyin. Zaten topu topu dört tane madde sayacağım.

2)Daha iyi bir denetleme ve denge-fren sisteminin söz konusu olacağını söyleyebilirim; ikinci getirisi.

3)Siyasi kaos, kriz ve istikrarsızlık dönemi inşallah bitmiş olacak böylece.

4)Bence en önemlisi, tek oyun kurucu artık bu sistemle millet olacak. İnşallah millet de tek oyun kurucu olma vasfını adamakıllı söz konusu etsin diye hararetle, onlar da canla başla bizi bekliyor, buranın sonucunu bekliyor. İnşallah buradan geçecek sizlerin oylarınızla, Genel Kuruldan da geçecek ve referandumla milletin önüne gidecek, millet de tek kurucu olma vasfını öne çıkartacak şekilde referandumdan geçirecek ve cumhurbaşkanlığı sistemi Türkiye açısından söz konusu olacak.

Ben, beni dinlediğiniz için tekrar teşekkür ediyor, bu sistemin Türkiye açısından hayırlara vesile olmasını Yüce Allah’tan temenni ediyorum.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Teşekkür ederiz. Dünyada parlamenter olarak seçilip “Parlamenter sistem çok kötü.” diyen ilk parlamenter olarak tarihe geçmiş oldunuz, dünya tarihine geçmiş oldunuz böylece.

BAŞKAN – Sayın Yavuz, teşekkür ediyorum.

Konuşma sırası Sayın Meral Daniş Beştaş’ta.

Buyurun Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 59’u artık 55 diye kabul ediyoruz. Biz de oradan çalalım bari.

Benim maddem 11’inci madde yani 106’yı değiştiren madde. Başlığıyla, içeriğiyle bir bütün olarak değişikliği öngören bir düzenleme. Doğrusu, gecenin bu saatinde niye bu kadar önemli tartışmaları yapmak zorunda bırakılıyor, bir kez daha ortaya koymak isterim çünkü bunlar çok önemli değişiklikler. İlk günden beri söylediğimiz gibi, bütün sistemi, bütün rejimi, bütün gelecek kurgusunu, hükümet sistemini, denge denetleme sistemini, fren mekanizmalarını ortadan kaldıran bir düzenleme bütünüyle karşı karşıyayız ve tekrar ettim ama tekrar etmekten vazgeçmeyeceğiz çünkü her an bunların değişme ihtimali vardır ve değişmelidir, durdurulmalıdır. Bunu en başta söyleyeyim.

Şimdi, nedir burada? Cumhurbaşkanı yardımcıları ve vekâlet meselesi düzenlenmiş. Burada Cumhurbaşkanı yardımcılarını şöyle düzenleniyor: Cumhurbaşkanı seçildikten sonra sınırsız yardımcı atayabilecek. Burada herhangi bir sayı sınırı yok. Bu çok önemli bir şey. 10 mu, 20 mi, 30 mu, bir kere, bir kapsam belirtmesi lazım. “Yeterince” ölçüsü nedir, bu büyük bir soru işareti. Mesela Amerika

Birleşik Devletleri'nde başkan yardımcılarını halk seçiyor ve Cumhurbaşkanının bu düzenlemeye göre makamının herhangi bir sebeple boşalması hâlinde 45 gün içerisinde yeni bir seçim yapılacak ve yenisi seçilene dek Cumhurbaşkanına vekâleten yardımcısı vekâlet görevini üstlenecek. Şayet -çok önemli burası- genel seçime bir yıl kalmışsa ya da daha az süre kaldıysa Meclis seçimi de Cumhurbaşkanlığı seçimiyle birlikte yenileniyor ve genel seçime...

Değerli milletvekilleri, gerçekten önemli hususları ifade ettiğime inanıyorum, yani en azından ben inanıyorum. Sizler inanır mısınız, takdirinize bırakıyorum. Genel seçime bir yıldan fazla süre kaldı ya da daha az kaldı, bu durumda Cumhurbaşkanının görevi devam ediyor. Aslında iki dönem için seçiliyor ama burada büyük bir açık kapı var. Kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı için bu süre dönemden sayılmıyor. Orada yine bir siyasi manevra alanı devam ediyor, aynen yorumluyorum buradan: Böylece kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı daha sonraki seçimlerde aday olabiliyor ve aslında 2 defa daha Cumhurbaşkanı aday olabilir bu yöntemle. Meclis seçimi yenileyecek bir yıl kalmadan önce ya da bir yıl... O durumda, yani bu formülasyona göre...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Bir yıldan fazla süre varsa...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – İşte, yani o ve Meclisin seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçiminin aynı gün olduğu ve çoğunluğun yürütme ve...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Bir yıldan fazla olursa...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ben bitireyim.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Bir yıldan fazla olursa, Cumhurbaşkanı seçimi tek başına yapıyor, görev süresine.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bir yıldan az olursa.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Bir yıldan fazla olursa. Bir yıldan az olursa birlikte yapıyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ha, işte burada süre uzatılabilir. Meclis yani bu erken seçim kararını aldığı anda onun süresi dolmadığı için o, dönem sayılmıyor.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Öyle değil.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Hayır, hayır yani maddeyi yorumlayalım yani beraber yorumlayalım.

Sayılmıyor ve burada 2 defa daha, aslında, Cumhurbaşkanı olabilecek.

Peki, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların atanma ve görevden alınmaları nasıl oluyor? Tıpkı atama gibi, görevden alma da Cumhurbaşkanlığı tarafından yapılıyor. İstedğini atar, istemediğini yani hoşuna gitmez, tıpkı Davutoğlu'nda... Hiçbir anayasal dayanağı olmadığı hâlde, alındığı hâlde; burada artık bir anayasal dayanak var. Tümüyle onun iradesine kavuşuyor.

Peki, burada Cumhurbaşkanı hangi kritere bağlı; denetime ya da onaya? Yani bir kişiyi, Cumhurbaşkanını diyelim ki halk seçti. Eskiden, Osmanlı döneminde ve diğer ülkelerde padişahın vezir atama yöntemi vardı. Ne? Bu da aynı, vezir atıyor, kendisine vezir atıyor ve parlamenterlerin Cumhurbaşkanı yardımcısı veya bakan olarak atanması durumunda zaten Parlamento üyeliği sona eriyor. Yedek vekilliği çektiğiniz için onu tartışmıyorum.

Değerli arkadaşlar, burada önemli bir şey söyleyeceğim. Bu, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar... Bugün bir önerge geldi, mesela, düşünün, değerli arkadaşlar, ilk düzenlemede Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanların, liyakat, üniversite mezunu, ilköğretim mezunu, kaç yaşında olacak, erkekse askerliğini yapmış mı olacak, bunlara ilişkin hiçbir şey yoktu. Cumhurbaşkanı isterse herkesi yani 80 yaşındakini, ilköğretim mezununu, hatta ilköğretim mezunu olmayana -ki biz savunuruz okuyarsa- yani

böyle bir ölçü yok. Fakat bugün fark edilmiş olacak ki tartışmalardan, önergeyle “Milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olanlar arasından Cumhurbaşkanı seçilebilir.” ibaresi eklendi. Bu, bir nebze, hani kendince, Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanları en azından bir ölçüye kavuşturdu.

Peki değerli arkadaşlar, Cumhurbaşkanı kimleri atayabilir? Mesela eşini atayabilir mi; kardeşini, oğlunu, gelinini, babasını, dedesini yani hani bir bütün olarak? Bizim, Meclis İçtüzüğü’ümüzde, kendimize danışman seçerken -madde telefonumda kayıtlı, ezberimde değil- bizim birinci derecede yakınlarımızı kendimize danışman almamız engellenmiş yasal düzenlemeyle. Biz danışman alamıyoruz ama Cumhurbaşkanı, çocuğunu, damadını, kardeşini, eşini, kızını Cumhurbaşkanı yardımcısı ve bakan atayabilir. Anayasa düzenlemesine göre hiçbir engel yoktur buna ve bu, çok tehlikeli bir şeydir yani bir aile devletine dönüşmek, tıpkı eskiden olduğu gibi, bununla mümkün hâle gelmiştir. Olur, olmaz; onu tartışmıyoruz ama anayasacılıkta şu önemlidir: Neye kapı açıyorsunuz, ne olanaklı hâle geliyor? Tıpkı şu önergede -aslında biz hiçbir katkı sunmak amacıyla değil ama, tümünü geri seçmek istiyoruz- milletvekilliği seçilme yeterliliği olmasaydı yine korkunç bir açık vardı. Kim olacak Cumhurbaşkanı yardımcısı? Yani böyle bir şey olamaz.

Diğer mesele, gelelim suç işleme meselesine. Cumhurbaşkanı yardımcılarını -şu an Bakan ama mesela Berat Albayrak Cumhurbaşkanı yardımcısı oldu ya da başka biri, Elitaş oldu ya da ne bileyim başka biri oldu- bunlar nasıl soruşturulacak? Hani şeye kadar biliyoruz yani bu düzenlemeye göre, tamam vekillikleri bitiyor, şey yapılıyor...

Ha, bir de yemin de yeni eklendi. Yani düşünün yürütmeyi bir kişiye veriyoruz, o yürütmedeki bir kişi kendisine sınırsız sayıda yardımcı ve bakan atıyor; yemin yoktu. İnsaf yani, milletvekili olarak biz, Parlamento üyesi olarak yemin içiyoruz, içmek zorundayız ama yürütmede bu yoktu, bu açık da kapatıldı. Yani bu önergeler öyle tartışılmayacak önergeler değil. Bu yönüyle Sayın Parsak, hâlâ çalışmanızın hummalı bir şekilde devam ettiğini fark ediyoruz yani bunu da iletmış olayım.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Sayın Beştaş, biraz aceleye geldi Anayasa’mız kusura bakmayın; yavaş yavaş!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) - Çok aceleye gelmiş ve gerçekten öyle bir acele ki ben gece konuşmayı pek beceremem aslında ama kendimi zorluyorum hani iyi bir konuşma anlatabileyim diye.

Peki, bu soruşturmalar nasıl olacak? Bir şema çıkardım yani iyi anlaşılın diye ama size gösteremiyorum. Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanlar şöyle yargılanabilecek, yani sistem böyle kurulmuş: İlk sırada, hani Meclis ve Cumhurbaşkanı –başkan daha doğrusu- aynı gün aynı yoğunlukla seçiliyor ya, Meclis ve Başkan aynı yoğunluğa dayanıyor yani aynı iradedeler aslında, farklı bir irade yok orada. “Meclisin salt çoğunluğuyla soruşturma istenebilir.” diyor; madde böyle. Salt çoğunluğu bulabilirse -bizce bulamaz- diyelim ki buldu, hani iyi varsayım la Meclis silkindi ve dedi ki: Ya, ben şu Cumhurbaşkanı yardımcısını şikâyet ediyorum, soruşturma açılın. İkinci aşama ne? Beşte 3 çoğunlukla soruşturma açılabilir. Bunu nasıl yapacak? Beşte 3 bulunabilecek mi? Yani Cumhurbaşkanı yardımcısını biz gerçekten Yüce Divana göndermek istiyoruz -büyük bir hırsızlık yaptı, büyük bir yolsuzluk yaptı, yüz kızartıcı bir suç işledi; olur ya, hani tarihte var, birçok ülkede var- bunun için beşte 3 lazım ama garanti ne? Meclis benden yana, Meclis arkamda; ben onu yaptırmam ona.

CEYHUN İRGİL (Bursa) - “Başkanlık sisteminde öyle bir ahlaksızlık olmaz.”, öyle diyorlar.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yok.

Şimdi, bunu da geçtik, bunu da varsayıyorum hani iyi ihtimalle, beşte 3’ü de aldık, hani vekiller bir şekilde direndi. Sonra partiler arası bir komisyon kuruluyor. Hani şimdi kuruluyor ya, Aladağ için, işte, Ensar Vakfı için... Herkes gücü oranında, sayısına göre komisyona üye veriyor. E, komisyonun

karar alma nisabı belli. Bu komisyondan o Cumhurbaşkanı yardımcısının ve bakanın Yüce Divana sevkı için bir karar çıkması lazım. O komisyondan karar çıkarabilir miyiz? Yani bence çıkaramayız, mümkün değil.

Diyelim ki ondan da çıktı, sonra nereye gidiyor? Genel Kurula. Genel Kurula, yani bu olamayacak 3 aşamayı atladım, aslında imkânsız. Burada üçte 2, Meclis Genel Kurulunda Cumhurbaşkanı yardımcısını sevk edebilir Yüce Divana. Üçte 2, çok ciddi bir nisaptır bu. O kadar ciddidir ki Meclis tarihinde çok az bulunur. Bu, sevk edilemez demektir. “Ben, Cumhurbaşkanı yardımcılarımı ve bakanlarımı sonuna kadar korurum, ancak ben karar alıp Meclise talimat verirsem...” Ki o da çok olası değil bu uygulamadan. Böylece bu suçlar cezasız kalacak, tıpkı 17-25 Aralıkta yaşadığımız komisyon deneyimi ve diğer deneyimler gibi.

Diyelim ki bunu da geçti, Yüce Divana gidiyor -imkânsız ötesi bir şey.- Anayasa Mahkemesine yani. Anayasa Mahkemesi kime bağlı biliyoruz. Anayasa Mahkemesine ilişkin değişiklik yok. Nasıl olacak? Böyle hani diyorlar ya, neydi? Deveye hendek atlatmak. İmkânsız ötesi bir şey kurgulanmış bu maddede. Bu, çok tehlikelidir. Hiçbir başkanlık sisteminde -hepsini mümkün olduğunca inceledim- asla ve asla yürütme böyle bir zırha bürünmemiştir yani bu, suç işlenebilir özgürlüğünü otomatikman zaten vermek anlamına gelir.

Peki, değerli arkadaşlar, bu Anayasa değişikliğinde başka çelişkiler yok mu? Çok. Mesela şey yok değerli arkadaşlar, yemin değiştirilmemiş. Cumhurbaşkanı yemin içecek -burada çok tartışmadık- tarafsızlık yemini içecek. E, Cumhurbaşkanı artık taraflı. Cumhurbaşkanı genel başkan olabilecek. Genel başkan olabilecek bir Cumhurbaşkanı nasıl yemin içer tarafsızım diye? Bu yemine bağlı kalmak zorunda. Şimdi, Anayasa'nın diğer maddesi bu şekilde göz ardı edilmiş oluyor ve bu, çok tartışılan meselelerden biridir.

Şimdi, mesela 103'üncü madde bununla doğrudan bağlantılı.

Yine başka bir bölümde bir maddeyle, dünya anayasacılık tarihine inanılmaz negatif bir katkı yapılıyor. Pozitif demek isterdim. 19'uncu maddede, tek bir maddede, 58 Anayasa maddesi değiştiriliyor. Böyle bir şey yok. Her Anayasa maddesi 175'teki usule göre değişir. Tek bir virgül bile değiştirsen, tek bir kelime bile değiştirsen, sen 175'e uymak zorundasın. Uymazsan, o Anayasa değişikliği, bırakın meşruiyeti, yasal olarak, anayasal olarak değiştirilememiş oluyor.

Şimdi, burada, geldiğimiz noktada hep “torba anayasa, torba yasa, çorba yasa” diyoruz ya, hani metafor olarak, bu, torba bir anayasa. 1 maddeyle biz 175'i atlıyoruz –kaçtı, 103 müydü- yemini atlıyoruz, bütün Anayasa'yı kendimizce bu değişiklik sistemine yani hani...

Kesmediniz, bu arada teşekkür ederim, toparlamaya çalışıyorum ama sanırım, kötü bir konuşma yapmıyorum, hani dikkat çekiyorum.

BAŞKAN – Hayır, kesinlikle kötü değil, yalnız...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Mümkün olduğunca teknik, hani gerçekten çok ciddi risklere işaret etmeye çalışıyorum.

Bu da kabul edilemez bir mesele.

Değerli arkadaşlar, bir de diyoruz ki: Cumhurbaşkanının tarafsızlığını kaldırdık bu metinde fakat organları, organlar arasındaki uyumu sağlama yetkisini de ona veriyoruz. Hangi organ? Kendisiyle, kendisinin genel başkanı olduğu, seçim listesini hazırladığı, milletvekili seçtiği Meclisle arasında, kendi arasında uyum sağlayacak. Arkadaşlar, yok ki üçüncü bir güç. Kendisi, ben ve benim milletvekillerim. Bari o cümle olmaz yani. Bu, gerçekten artık komik oluyor. Ne uyumu sağlıyorsunuz? Öyle bir şey yok, öyle bir şey olamaz yani.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Siz bunu gerçekten böyle tartışarak mı yazdınız yani düşünerek mi oldu?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Burada Anayasa’nın sistematığı allak bullak olmuş durumda.

Bir de milletin, devletin birliğini temsil etme görevi. Onu, yarınki konuşmalarda artık değerlendiririz, çok geç oldu.

Yani bir kişiye, kendisiyle diğer organla arasında uyum sağlama görevi verilmesi, tıpkı mesaj verme gibi, gerçekten bütün dünyayı Türkiye’ye güldürecek. Ben şimdiden söylüyorum, anayasacılar bunun üzerine yüzlerce sayfalık makale yazacaklar, haber vereyim, kafayı yiyecekler yani.

BAŞKAN – Sayın Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Diyecekler ki burada ne düşündüler? Tabii, bu arada...

REŞAT PETEK (Burdur) – Başkanı etkilediğiniz için sözümü kesmedi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) - Başkana güveniyorum. Yok, benim derdim, gerçekten anlatmak.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, benim de derdim süreci...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) - Yoksa gecenin bu saatinde benim de uykum geliyor, ben de yorgunum yani onu söyleyeyim.

BAŞKAN – Biliyorum, anlıyorum...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yok, bitiriyorum.

Ayrıca...

AKIN ÜSTÜNDAĞ (Muğla) – Uyuduğunuzu zannettiler de.

BAŞKAN – Benim mi?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bu dediğim noktaların hepsi, gerçekten anayasacılıkta çok büyük defektlerdir. Hani, ben bunu laf olsun diye söylemiyorum. Aslında, siyasi değerlendirmemde vardı, onları yine yarın yapacağım, gecenin bu saatinde...

REŞAT PETEK (Burdur) – Bir sonraki maddede...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Ama şunu söyleyeyim: Gerçekten bu madde, bir kere, bütün paket gibi, böyle toptan çöpe atılmalı. Bunu kim yazdıysa... Sayın Parsak, 2013’te o kadar çalıştık, her satırı o kadar tartıştık ama burada sistematik yok.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Her şeyde Parsak’ı suçlamayın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Parsak’ı suçlamıyorum bu arada çünkü bir uzlaşma metni...

BAŞKAN – Sayın Beştaş...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Bitiriyorum Başkan, lütfen, vallahi bitiriyorum.

BAŞKAN – Tamam, şimdi...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Herkes gayet memnun, dinliyor.

BAŞKAN – Demediğim zaman... Ama ben şunu ifade edeyim, Komisyonumuz gündeme hâkimdir, bunu ifade edeyim.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Burada Komisyonunuzun hâkim olduğuna inansam, asla böyle bir sistematik çalışması yapmazdım arkadaşlar.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Yani sistematığı, sırf anlatmak için çıkardım. Burada kesinlikle sakıncalar, riskler çok ciddidir. Bu metin, böyle gece yarılara kadar, sabahlara kadar çalışılarak düzeltilebilecek bir metin değildir. Hani diyorlar ya deveye, diyorsun ki eğri... Neydi ya?

CEYHUN İRGİL (Bursa) – “Nerem doğru?”

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) – Diyorlar ki: “Neren eğri?” Diyor ki: “Nerem doğru ki.” Yani, bunun hiçbir doğru yanı yok. O yüzden, gelin bunu, baştan şu mutfağa geri çekelim, o mutfağa hepimiz girelim, yeni, demokratik...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – İnanarak mı söylüyorsunuz?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Adana) - Hayır, bunu inanarak söylüyorum.

...hepimiz birlikte o mutfakta kolları sıvayalım, yeni bir anayasa yapalım, hepimiz birlikte rahatlayalım diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, teşekkür ediyorum.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Bunu düzelteyim. Deveye sormuşlar “Boynun neden eğri?” diye, o da demiş ki; “Nerem doğru ki.”

BAŞKAN – Konuşma sırası, Sayın Kamil Okyay Sındır Bey de.

Sayın Sındır, buyurun.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Herhâlde son konuşmacıyı ya da öyle mi, var mı daha?

BAŞKAN – Yok, 2 tane daha var, sonra bir madde daha var.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ben, hâlen salonda bulunan ve bu ülkeye, geleceğine sahip çıkmak adına burada bulunan ve sabırla bulunan bütün arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bir kere, bu Anayasa teklifinin, on dört yıldır bu ülkeyi yöneten Adalet ve Kalkınma Partisinin on dört yıldır bulunduğu iktidarda başarısız olduğunun bir itirafı olduğunu görmek lazım çünkü bu Anayasa teklifinden çıkan anlam şu: “Biz on dört yıldır parlamenter demokratik rejimde her türlü yetki, sorumluluk, çoğunluk, istediğimiz gibi kanunlar çıkarabiliyoruz, her şeyi düzenleyebiliyoruz ama biz beceremedik, bir tek adam gelsin de şu ülkeyi bir düzeltsin.” Anlaşılar bir şey değil.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – De Gaulle gibi.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Şimdi, değerli arkadaşlar, diğer yandan, bir kişi, Anayasa’ya uymuyor diye, şu anda hepimiz bu salonda, bu komisyonda bir teklif konuşuluyor, tartışılıyor; fiili durum var, Anayasa’mızı bu fiili duruma düzenleyelim diye 550 milletvekili harıl harıl, 80 milyon insanın zihinleri, beyinleri bunun için yoruluyor ve herkes bu Anayasa değişikliğiyle uğraşıp duruyor. Sadece ne için? Bu ülkede bir zatımuhterem, şu anda Sayın Cumhurbaşkanı, gönlüne göre bir Anayasa istiyor, bir teklif hazırlanıyor ve biz de bunu konuşuyoruz, tartışıyoruz.

Demokrasi ayaklar altına alınıyor. Demokrasinin çok temel ilkeleri var, bunlara girmeyeceğim ama bunlardan bir tanesi ki en önemlisi, çoğulculuk ilkesidir. Çoğulcu, katılımcı, anlayışın yerine dayatmacı bir çoğulculuk diktatörlüğü anlayışıyla bir Anayasa metni hazırlanıyor, yine aynı çoğulculuk diktatörlüğü anlayışıyla Meclisten geçirilmeye çalışılıyor ve bu Anayasa teklifiyle gerçekleştirilmek istenen rejim değişikliğinin ne kadar demokratik olduğu, ne kadar temsiliyetçi olduğu, çoğunluğun nasıl iradesini temsil edeceği ve çoğulcu anlayışın ne kadar güvencesi olabileceğini de sormak istiyorum.

Anayasa, bir toplumsal mutabakat metnidir. Böyle olması gerekir. Bu metin hazırlanırken dahi, nasıl ki kanun tasarıları taslak hâlinde kişilere, kurum kuruluşlara, ilgili uzman kişilere gönderilerek, görüşleri alınarak kanun içeriği düzeltiliyorsa da bunun gibi...

Ben merak ediyorum, bu Anayasa değişikliği teklifi hazırlanırken bu ülkedeki sivil dinamiklerin, sivil toplum kuruluşlarının, emek örgütlerinin, akademik ve meslek kuruluşlarının, diğer meslek kuruluşlarının, ticaret, sanayi, esnaf odaları gibi iş dünyasının, üniversitelerin, yüksek yargı organlarının ve benzeri, daha toplumun nice sivil dinamiklerinin görüşleri, düşünceleri alındı mı? Bu ülkede sadece Sayın Profesör Doktor Burhan Kuzu mu vardır Anayasa uzmanı, profesörü? Başka Anayasa profesörleri yok mudur?

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) - Komisyonda da hiç yok ki.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bunlar ne der, bunların düşüncesi nedir, nasıl bir mutabakat olacak? Bu metin, toplumu nasıl temsil edecek?

Şimdi, değerli arkadaşlar, tabii, Anayasa'nın Başlangıç kısmı benden önce çok ifade edilmiştir. Zaten burada bu konuları konuşmanın, tartışmanın bile mevcut Anayasa'ya aykırı bir durum olduğunu da bir kez de ben bunu kayıtlara sokmak istiyorum. Anayasa'nın Başlangıç kısmında, Başlangıç ilkelerinde kuvvetler ayrımı tanımını yapar ve 2'nci maddesinde de "Başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan demokratik, laik, sosyal hukuk devletidir." der ve 4'üncü maddesi de 2'nci maddenin bu hükmünün değiştirilemeyeceğini, değiştirilmesinin teklif dahi edilemeyeceğini söyler. Dolayısıyla, bölümlenerek "Kuvvetler ayrılığı neymiş? Kuvvetlerin birleşimi, kuvvetlerin bütünlüğü esastır." anlayışıyla anayasa yapılıyorsa burada, biz daha mevcut Anayasa'ya aykırı, fiili bir durum yaratıyoruz ki bu salonda bulunmamız bile anayasal bir suç, bunu tartışıyor olmamız dahi anayasal bir suç. Bunu altını çizerek belirtmek istiyorum.

Şimdi, getirilmek istenen, cumhurbaşkanı yasamayı kontrol edecek, yargıyı şekillendirecek, devleti yapılandıracak, uluslararası ilişkileri o belirleyecek, bürokrasiyi ve devleti o şekillendirecek, millî güvenlik politikalarını belirleyecek, Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına, OHAL ilan edilmesine o karar verecek; tüm bu yetkilere karşı da denetlenmeyecek.

Değerli arkadaşlar, söz konusu, üzerinde görüş sunduğumuz, düşüncelerimizi sunduğumuz maddenin hükmünde cumhurbaşkanının yardımcılarını, cumhurbaşkanına vekâlet ve bakanlara dair bir hüküm var. Mevcut Türkiye Cumhuriyeti Anayasamız'ın -gerçi artık bu yeni anayasa ne kadar Türkiye Cumhuriyeti Anayasası olacak, yoksa cumhurbaşkanı anayasası mı olacak, anlaşılır değil ama- içerisindeki zaten Bakanlar Kurulu diye bir kurul söz konusu değil. Devleti yöneten hükûmetin kaldırılması ve bakanlar arasındaki istişarenin tek bir kişiye; istişareye ihtiyacı olmayan, her şeyi bilen, her şeyi yönetebilen bir kudrete teslim edilmesi gibi bir sonuç ortaya çıkıyor. Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanların da Türkiye Büyük Millet Meclisine, milletin iradesini temsil eden Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı değil; bütün yardımcılarının, bakanların cumhurbaşkanına karşı sorumlu olması da bir başka -maalesef- sorun.

Cumhurbaşkanı geçerli oyların çoğunluğuyla seçilecek yani yüzde 51 oy alan, yüzde 50,0001 oy alan bir kişi cumhurbaşkanı olacak ve bütün bu yetkileri kullanacak. Oysaki şu anda Bakanlar Kurulu, bir koalisyon imkânı da olduğunu düşünürseniz ve Bakanlar Kurulunun Meclisten, Türkiye Büyük Millet Meclisinden sadece çoğunluk diktatörlüğü anlayışıyla değil, yani Mecliste çoğunluğu temsil eden parti değil, koalisyon imkânlarını da sunarak güvenoyu alması şartını getirirken şimdi bu da söz konusu değil ve Bakanlar Kurulu diye bir kurul ortadan kaldırılmış ve bu yeni durum karşımıza çıkarılmış durumda.

Değerli arkadaşlar, bu anayasanın, bize sunulan anayasanın bir tek adam rejimi olduğunu, bir diktatörlüğe evrilecek -ki zaten evrilmesine gerek yok, söz konusu bütün hükümler diktatörlüğü sağlayacak bir durum ortaya koyuyor- tek adam rejimine doğru, bir dikta rejimine doğru ülkemizi evirdiğini, yani 1 adamın aklının 550 milletvekilinin aklına, çoğulcu, ortak akıl kararlarına daha çok tercih edildiği, tek adamdan korkan bir yargı sistemiyle karşı karşıya geleceğimizi, tek adamdan korkan yürütme organları, tek adamdan korkan yasama organı gibi bir durumun söz konusu olacağını söyleyebiliriz.

Sözlerimi şu son tümceyle bitirmek istiyorum: Değerli arkadaşlar, bu anayasanın üreteceği tek sonuç vardır, dikta rejimi ve faşizmdir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Sındır, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, konuşma sırası Sayın Fatma Kaplan Hürriyet’te.

Sayın Hürriyet, buyurun.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Dokuz gündür daha adı bile doğru dürüst belli olmayan, kimisinin “cumhurbaşkanlığı”, kimisinin “başkanlık” dediği, bana göre garabet bir sistemi öngören, padişahlıktan bile öte bir sistemi öngören bir değişim, rejim değişikliğini içeren bir anayasa paketini konuşuyoruz yaklaşık dokuz gündür. Hangi koşullarda? OHAL koşullarında, ülkemizin neresinde bomba patlayacağı belli olmayan terör koşullarında, kimsenin mal ve can güvenliği kalmayan bu koşullarda ne yazık ki bu anayasa paketini konuşuyoruz.

Kim getirdi bu noktaya? Şu andaki koşulların sebebi, on dört yıldır bu ülkeyi tek başına yöneten AKP iktidarı olduğuna göre bu noktaya getirme konusunda da bir numaralı zanlı yine sizsiniz. On dört yıldır ne istediniz de yapamadınız ve şimdi bu diktatörlüğe neden ihtiyaç duyuyorsunuz? Aslında amaç ve niyet belli. Yıllardır cumhuriyet rejimi, kurumları ve kazanımlarını yok etmeyi zihniyetiniz altında beslediniz ve büyüttünüz, şimdi hayata geçirmek istiyorsunuz ve bu teklife, bu cumhuriyeti yıkma rejimine “evet” diyecek 330 vekil olacaksa bence bu ülkede herhâlde başka darbeyi aramaya gerek yoktur diye düşünüyorum.

Türkiye’nin en önemli sorunu terör. Evlatlarımız ülkenin dört bir yanında terör belası yüzünden şehit olurken sınır ötesinden acılı haberleri almadan bir günümüz bile geçmez oldu. On dört yıldır terörle etkin mücadele yerine seçilen müzakere pazarlığı ve FETÖ gibi çetelerle iş birliği sonucunda Türkiye güvenli olmaktan çıktı. Rusya Büyükelçisinin ölümü üzerindeki şaibeler hâlâ ortada duruyor. Büyükelçinin katili ister FETÖ’nün intihar timi olsun ister Nusra’nın ölüm makinesi olsun, ama Hükümet öncelikli olarak böylesi uyuşturulmuş bir katilin nasıl polis yapıldığını açıklamak zorundadır. Şartlar böyle iken -az önce de söyledim- biz bu garabet paketi konuşuyoruz, bu sistemi konuşuyoruz.

Başbakan Binali Yıldırım “Başkanlık istiyoruz.” sloganlarına “Merak etmeyin, meydanlar ısınacak, başkanlık gelmezse ülkenin bölünme riski var, başkanlık kapısı 15 Temmuz gecesi açılmıştır.” dedi. Yani on dört yıldır iktidarınızda ülkeyi bölünme noktasına getirdiğinizi itiraf etti. Yani “Başkanlık gelmezse yönettiğim ülke bölünür.” demek “Ülkeyi yönetemiyorum.” demenin de başka bir şeklidir bana göre. Hâlbuki ne demişti Numan Kurtulmuş? “Terör belasını bütün imkânlarımızı kullanarak sona erdirmek esas amacımızdır. Başkanlık sistemini gündeme getirmek sonraki hedefimiz.” dedi ama esas amaç saptı, AKP tipi başkanlık ve tipi kaymış bir sistem gündemimizin bugün en ortasına oturdu.

“Nedir bu başkanlık sevdanız? Yangından ne kaçırmak istiyorsunuz?” diye sormadan tabii ki edemiyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisinin 1 Kasım 1922 tarihinde kaldırdığı saltanatı doksan dört yıl sonra yeniden mi canlandırmaya çalışıyorsunuz? Çünkü bu sistemle cumhurbaşkanının eline yasamayı tamamen teslim ederek ona kanun çıkarma yetkisini değil, âdeta ferman çıkarma yetkisini veriyorsunuz tam da saltanatın kaldırılışının 94’üncü yılında. Yani bu sistemle gelecek anayasa, ferman anayasasıdır bize göre.

Kusura bakmayın ama bu kadar yetki, maalesef, bir canavar yaratır ve bu canavar gün gelir öncelikle sizi boğar yani AKP’yi, Adalet ve Kalkınma Partisini. Getirdiğiniz sistemin elleri boynunuza geçtiğinde “Ben ne yaptım?” dersiniz ama bunun için çok geç olur. “Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer döneminde ‘Cumhurbaşkanının yetkileri çok fazla.’ diye şikâyet ediyordunuz. Peki, şimdi ne değişti?” diye sormadan da edemiyoruz.

Anayasalar bir iktidarı güçlendirme aracı değildir; tam tersi, anayasalar iktidarlara sınırlayıp milleti güçlendirme aracıdır. Getirdiğiniz anayasa demokratik cumhuriyetten dikta rejimine geçiştir. Bu da kelimenin tam manasıyla rejim değişikliğidir.

Sizin önümüze koyduğunuz kurallara baktığımızda, yasama ve yürütme ittifakını içine alan yasama alanına müdahale edilebilecek, Meclis denetimine kapalı, geniş veto yetkisi olan, denge ve denetleme mekanizmasının olmadığı, anayasal kurumlar üzerinde idari ve siyasi vesayet kuracak olan çoğulcu, demokratik rejime aykırı... Parti başkanı olarak hem bürokratları atayacak hem Millî Güvenlik Kuruluna Başkanlık yapacak hem Hakimler Yüksek Kurulu üyelerini, Anayasa Mahkemesi, yüksek yargı üyelerini belirleyecek hem milletvekillerini belirleyecek hem de devletin ve milletin birliğini temsil edecek. Sistemin aslında başlıklar hâlinde özeti bu. Yani, kazananın her şeyi kazandığı, kaybedenin her şeyi kaybettiği bu sistem uzlaşmayı değil, kutuplaşma eğilimlerini teşvik eder, yürütme erkini kişiselleştirir. Ne diyor Burhan Kuzu kitabında? Hepimiz atf yapıyoruz, hep sözlerine atf yapıyoruz.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Adı en çok geçen ama hiç kendi görünmeyen...

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Evet, adı en çok geçen, kendisi görünmeyen.

Diyor ki: “Güney Amerika ülkeleri temel ilkeleri değiştirdiklerinden başarılı olamamışlardır. Örneğin, başkana kanun hazırlama imkânı verilmiş ve gerektiğinde parlamentoyu dağıtma yetkisi tanınmıştır. Böyle bir sisteme ‘başkanlık sistemi’ denilemez. Bu nedenle, burada uygulanan sisteme ‘başkancıl sistemler’ denmektedir.” İşte, kim, ne için istiyor -aynen Burhan Kuzu’nun dediği gibi- bu başkancıl sistemi? Herhâlde artık herkes farkında diye düşünüyoruz. Anadolu’da bir söz vardır: “Tilkinin bağladığı çakalın kurtardığı aslandan kral olmaz.” Sizin de yaptığınız bu sistemden bu ülkeye ne yazık ki hayır gelmez.

“Cumhurbaşkanının yetkilerini kısıtlıyoruz.” diyorsunuz ama şimdiki sistemden 10 kat daha yetkili bir cumhurbaşkanı getiriyorsunuz. Yasama, yürütme ve yargıyı yani devletin üç erkini bir elde topluyorsunuz. Yargılanması 10 kat zor ama suç işleyebilme fırsatı 10 kat daha fazla bir sistem. Seçilecek kişi hem partili olacak hem de tarafsızlık üzerine yemin edecek; bu da bir çelişki. Bir tek kişi seçilecek, geri kalan her şeyi o kişi seçecek, koltuğu hariç her şeyi satabilecek. Üstelik, on dört yılda sürekli kandırılanların, yaptığı hatalara karşı hesap vermeyen ama sadece “Allah affetsin.” diyenlere tüm yetkileri vermekten bahsediyoruz. Yani, şaka gibi hakikaten.

Bir kişinin eline bir satır vereceksiniz; istediğini asacak, istediğini kesecek ama unutmayın ki göstermek göstermek bilemediğiniz bu bıçak önce sizi kesecek çünkü Adalet ve Kalkınma Partisinin ben Cumhurbaşkanının üzerinde bir yük olduğunu düşünüyorum ve ilk fırsatta, bu sistemle birlikte bu yükten de kurtulmak istediğini düşünüyorum.

“Partili cumhurbaşkanı, uygulaması olmayan, suni bir sistem.” diyor çok değerli Sayın Milletvekilimiz, Milliyetçi Hareket Partisi Milletvekilimiz Sayın Parsak.

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Partili Cumhurbaşkanlığı.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Evet, yazmış olduğunuz bir makalenizde, TASAV’da yayınlanan bir makalenizde aynen “Sunî bir sistemdir.” diyorsunuz partili cumhurbaşkanlığı için. Hatta ne diyorsunuz: “Ne olduğu bir türlü söylenemeyen Türk tipi başkanlık sistemi acaba insanların kurallara değil, başkana itaat ettiği bir sistem mi olacak? Bu sistem olursa telafisi imkânsız zararlar ortaya çıkacaktır.” diyor aynı bizim de katıldığımız gibi. Keşke hâlâ aynı düşüncede olsaydınız. Biliyorum, çok sabırla bu konularda sizlere yaptığımız eleştirileri cevapladınız. Öncelikle, bu nezaketiniz için de teşekkür ediyorum ama bunları bir kere daha bana göre gözden geçirmek lazımdır diye düşünüyorum.

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Kandırıldı.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – İnanın, değerli arkadaşlar, bu anayasa paketiyle nasıl bir ateşle oynadığının farkında bile değilsiniz. Millet iradesinden bahsediyorsunuz, iki lafınızdan biri “millî irade” ama Cumhurbaşkanına vermek istediğiniz Parlamentiyou fesih yetkisini bu millî irade savunmalarınızda nereye koyacaksınız? Öneriye göre, başkanın görev süresi beş yıl. İki dönem görev yapacak ancak seçim yenilenirse bir dönem daha görev yapabilecek. Başka bir deyişle, başkan Parlamentiyou feshederek görev süresini on beş yıla kadar çıkarabilecek.

Mugabe’yi -size bahsetmek istiyorum- bilir misiniz, Gabriel Mugabe? Afrika ülkesi Zimbabve’de 1987 yılından bu yana Devlet Başkanlığı makamında bulunuyor. Güncel olarak da görevi başındaki en yaşlı Devlet Başkanı konumunda. İşte, bir Mugabe olmak istiyorsunuz aslında.

Anayasayla yaptığınız diktatörlük sisteminin sizden sonra size dokunmayacağını nereden biliyorsunuz? AKP’nin sonsuza kadar var olacağını düşünüyorsanız, maalesef büyük bir yanılgı içindesiniz. Düşünün ki AKP çıktı; AK PARTİ gitti, “PAK PARTİ” geldi. Mesela, olur ya... On yıl sonra geçmişten intikam almak isteyen adamın bir tanesi çıktı, başkan oldu. “Olmaz.” demeyin, Amerika’da Trump’ı düşünün. Değil mi? Olur ya, o da...

AYTUĞ ATICI (Mersin) – Kimin aklına gelir ya.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Ne yapacaksınız? Geçmişten intikam almaya yemin etmiş bir adam on yıl sonra başkan oldu. Artık, onu siz düşünün.

Oturduğunuz koltuklara sizleri tabii ki mıhlamadılar, elbet siz de gideceksiniz, tarih sayfalarına karışacaksınız, hem de kendi getirdiğiniz bu başkanlık sistemiyle tarih sayfalarına karışacaksınız. Ayrıca, Meclisin yeni anayasa yapma yetkisindeki tüm kurallara rağmen “Bizim siyasal gücümüz var, biz anayasayı takmıyor ve yetkimizi de kendimiz belirliyoruz.” denirse anayasal suç işlenmiş olur ve o zaman da bunun adı anayasaya karşı darbe olur, yapılan anayasa meşru olmaz.

Değerli arkadaşlar, bu ülkede sadece 15 Temmuzda darbe olmadı, bu ülkede en önemli darbelerden bir tanesi 2010 yılında yapıldı. 2010 Anayasa referandumu FETÖ’yle iş birliği içerisinde ve millî iradeyi fesada uğratarak yapılan bir darbeydi.

BAŞKAN – Sayın Hürriyet, toparlar mısınız lütfen.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Toparlayacağım, daha var.

Biz o zaman bas bas bağırdık. Bu ülkenin dibine dinamit koyuyorsunuz; yargıyla bu kadar oynarsanız, HSYK'yla bu kadar oynarsanız gün gelir darbeleri kendi elinizle hazırlarsınız dedik. Nitekim öyle oldu. Şimdi de aynı şeyi yapıyorsunuz, 20 Temmuz darbesiyle getirdiğiniz sözde hukuku yaratmaya çalışıyorsunuz. Eğer hukuk üstün olacaksa, ülke katma değer ve pozitif bilim üretecekse, sizden olmayan istediğini yiyip giyecekse, ülke bürokrasisi tarikatlara, şeyhlere biat edecek örümceklerle teslim edilmeyecekse, yandaş müteahhitlerin borcu silinmeyip AR-GE firmaları desteklenecekse, hırsızlar ve tecavüzçüler aklanmayacaksa, ülkemizin her karış toprağında öldürülme ve bombayla paramparça olmayacaksa, asgari ücret 5 bin lira olacaksa mesela, benzin, mazot fiyatları yarıya düşecekse, kıymanın, etin kilosu 15 liraya düşecekse, bazı ünlü inşaat firmalarının 50 metrelik daireleri 800 binden 100 bine düşecekse, emeklilerin, taşeron işçilerin, 4/C'lilerin, atanmayan öğretmenlerin, sosyologların, birçok kitlenin sorunu çözülecekse, biz huzurlu siz mutlu olduktan sonra biz tabii ki bu isteklerinize karşı çıkmayız. Ama, getirdiğiniz sisteme, bu anayasa paketine baktığımızda sizinle aynı Türkiye Cumhuriyeti'ni istemediğimiz buradan belli oluyor.

Başkasının çizdiği çizgiden gitmek özgürlüğe dokunur, amacınız aslında herkesin özgürlüğüne dokunmaktır. Tekerlekleri patlak bir kamyonun direksiyonu iyi olsa ne olur, olmasa ne olur? Sizin istediğiniz aslında bir müdürlük rejimidir.

BAŞKAN – Sayın Hürriyet, toparlar mısınız.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Bu rejim can ve mal güvenliği dâhil, tüm özgürlükleri yok eder. Demokrasi treninden inmek isteyenler için tam da beklenen bir duraktır bu sistem. Seçimle gelip seçimle gitmek istemeyen AKP Hükûmetinin bir dayatmasıdır. On dört yıldır iktidar olmuş bir partinin ülkeyi yönetemediği gerekçesiyle ülkenin tepesine kuş kondurulacağı zannedilen bir sistemdir aslında. Sahra Altı Afrikası'nda olduğu gibi, patronlu başkanlık sistemidir. Kimisinin “başkanlık”, kimisinin “Türk tipi” diye daha ismini bile koymadığı sakat bir sistem.

Bir de bu paketi emekçilerin hakları açısından da bir değerlendirmek istiyorum. Bana göre tam bir fiyasko. Kıdem tazminatının gasbı, kiralık işçi büroları, taşeronlaştırma, esnek çalışma; bütün bu düzenlemelere, geçmişte yaptığınız bu düzenlemelere baktığımız zaman, bu sistemin patronların savunmasına koşacak bir sistem olduğunu düşünüyorum. Sermayeyi koruyacak, sermayenin ilacı olacak bir sistem olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN – Sayın Hürriyet, toparlar mısınız.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Evet, aynı zamanda anayasa bahane, tek adam şahane. Bana göre bu sistem bu şekilde yola çıkılmış ve seçilmiş diktatör olma hevesinin, isteğinin tezahürüdür. Şu anda hukuk işlemiyor -bir hukukçu olarak ne yazık ki bunu söylüyorum- işlemeyen hukukun tabii ki demokrasisi olmaz. Türkiye'deki yargı durumu ortada ama sizin zaten yargıyla bir sorunuz yok, yargıyla hiçbir sorunuz yok; sizin sorunuz yargıyı kimin kontrol edeceği. İşte bunun da ayrı bir sorun olduğunu düşünüyorum. Tabii, tersinden de bakmak lazım; bugüne kadar işlenen suçlar ve bundan sonra işlenmesi muhtemel suçları düşündüğümüzde...

BAŞKAN – Sayın Hürriyet, toparlar mısınız lütfen.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Toparlıyorum Başkanım, toparlıyorum, bekleyiniz azıcık.

BAŞKAN – Lütfen...

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Aslında siz de haklısınız. Bana göre az bile yetkiler yani o suçları korumak adına, kamufler etmek adına az bile yetkiler getiriyorsunuz diye düşünüyorum.

Tabii, bir sürü örnekleri var birçok ülkede ama onları vermek istiyorum çünkü biz şu anda zaten normal başkanlık sistemi de konuşmuyoruz; otoriter, ne olduğu belli olmayan, ucube bir sistemden bahsediyoruz. Sizin bugüne kadar ortaya koymuş olduğunuz, işte “Darbeleri engeller, istikrarı getirir.” Bunların hepsini boşa çıkaracak o kadar çok dünya ölçeğinde uygulamaları var ki inanın bunları biz anlatsak burada zamanımız yetmez. Ama, önemli bir örnek vermişti Sayın Cumhurbaşkanı, Meksika’dan bahsetmişti, hakikaten Meksika örneğine uyuyor çok ciddi olarak bu getirdiğiniz sistem.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Meksika’yı mı örnek alıyormuş, vah vah!

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Meksika’daki örneğe aynen uyuyor baktığınız zaman, hatta şöyle bir benzerlik de var...

BAŞKAN – Sayın Hürriyet, toparlar mıyız lütfen.

KEMALETTİN YILMAZTEKİN (Şanlıurfa) - Suriye değil miydi?

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – O ayrı bir boyutu.

BAŞKAN – Sayın Hürriyet, toparlayın lütfen.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Son birkaç şey söylüyorum, bitireceğim.

Meksika örneğini incelediğinizde göreceksiniz, orada da cidden hani uygulama itibarıyla...

MEHMET PARSAK (Afyonkarahisar) – Ben Cemal Bey’le çelişki olmasın diye....

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Hayır, hayır çelişmiyoruz.

BAŞKAN – Sayın Hürriyet...

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Son olarak çok önemli olduğunu düşünüyorum, önemli konulardan biri: Bu sistem federasyonu getirir, federasyon da parçalanmayı getirir, parçalanmaya sebep olabilecek tehlikeli bir sistemdir. Bu, yıllardır derin yapılanmaların, arka plandan devleti yönetmek isteyenlerin fayda sağlayacağı bir sistemdir.

Son birkaç cümle: Bu sistem, Öcalan’ın ve PKK’nın savunduğu modellerden bir tanesi. Bunu nereden anlıyoruz? İmralı tutanakları; günlerce yapılan müzakerelerden ortaya çıkan İmralı tutanaklarında defalarca Öcalan’ın...

BAŞKAN – Sayın Hürriyet...

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Bir saniye Sayın Başkanım, önemli bir konu, iki cümle...

Erdoğan’ın da eyalet sistemi üzerine söylediği birçok söz var, burada defalarca açıldı, özellikle Kürt raporu üzerine, Lazistan, Çerkezistan şeklinde 30 Mart 2013 tarihinde söylenmişti.

BAŞKAN – Sayın Hürriyet...

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Son Başkanım. Yani, konular itibarıyla belki rahatsız etmiş olabilir ama.

BAŞKAN – Estağfurullah. Biz içeriğe itiraz etmiyoruz ama süreci yürütmeye yönelik yükümlülüklerimiz var biliyorsunuz.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Öcalan’ın “Biz başkanlığı destekleriz. Bunu konuda AKP’yle ve Erdoğan’la ittifaka varız.” demesinden de aslında nasıl bölücü bir sistem olduğunu buradan söylemekte de yarar olduğunu düşünüyorum.

Bir de Milliyetçi Hareket Partisini ilgilendiren bir konu...

BAŞKAN – Sayın Hürriyet... 6’ncı, 7’nci “Bitiyorum.” deyişiniz ama bakın, lütfen sırada arkadaşlarımız var ve 12’nci maddeye devam edeceğiz.

Sayın Hürriyet, lütfen...

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Evet, son olarak biliyoruz ki korkuyorsunuz, saraydan korkuyorsunuz, yargılanmaktan korkuyorsunuz, korkmalısınız da çünkü her AKP’linin başına gelebilecek şeyler bunlar. Sizi bu ferman anayasası bile inanın kurtaramayacak, şöyle sağlam bir şefkat tokadına ihtiyacınız olduğunu düşünüyorum ve bu tokadı 7 Haziranda olduğu gibi sandıkta size vatandaş atacak ve siz tarihe karıştığınızda bugünlerden geriye sadece yarınlar için direnenler kalacaktır diyorum.

Komisyonumuzu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Hürriyet, çok teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Değerli arkadaşlar, konuşma sırası Sayın Kemal Zeybek’te.

MURAT EMİR (Ankara) – Milli iradeyi sınırlamayın Sayın Başkan. Herkes çalışacak burada.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Çalışacağız tabii ki.

MURAT EMİR (Ankara) – Herkes konuşacak burada ve dilediği kadar konuşacak.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Herkes konuşuyor zaten ama hiç kimse de hakkını kötüye kullanmamalı.

GÜLAY YEDEKÇİ (İstanbul) - Bizde kimse hakkını kötüye kullanmıyor.

MURAT EMİR (Ankara) – Konuşacak lafı olan herkes konuşacak burada.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Hep konuşuyorsunuz zaten, hep aynı şeyleri söylüyorsunuz.

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Bir tek sabah namazı için ara verilsin, sonra devam edilsin.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

CEYHUN İRGİL (Bursa) – Arkadaşlar, bu Anayasa daha uzun konuşulmalı, daha çok tartışılmalı, halka gitmeli, halk tartışmalı asıl, sonra buraya süzülüp gelmeli.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, bir hususu ifade edeyim. Biliyorsunuz Sayın Kemal Zeybek iki gün önce bir rahatsızlık geçirmişti, ben kendisine tekrar buradan geçmiş olsun dileklerini iletiyorum.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sağ olun Başkanım.

BAŞKAN – Lütfen bu çerçevede dinlersek iyi olur diye düşünüyorum.

Buyurun Sayın Zeybek.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Başkanım, süremi yeniden başlatırsanız iyi olur.

BAŞKAN – Tamam, süreyi yeniden başlatayım.

Buyurun.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Başkanım, saat üç buçuk. Gecenin bu üç buçuğunda burada bulunmamız yeni anayasanın oluşturulmasına şekil vermemiz açısından çok önemli. Tabii, diğer arkadaşlarımızın konuştuğu gibi belki ben de aynı şeylere parmak basacağım. Çünkü geleceğimiz açısından, çocuklarımız, torunlarımız, gelecek tarih açısından çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Anayasa değişikliği Türkiye Cumhuriyeti’nin laik, demokratik, sosyal hukuk devleti yapısı açısından çok önemli. Her yetki elinde ama sorumsuz, hesap vermeyen bir cumhurbaşkanının yetkisini oluşturmaya çalışıyoruz. Başbakanlık, Bakanlar Kurulu kalkıyor, yürütme yetkisi doğrudan, tamamen cumhurbaşkanına veriliyor. Cumhurbaşkanı istediği bakanı atayacak, istediğini anında azledecek, hükümetin üyeleri başbakana bağlı olacak, bakanlar sadece cumhurbaşkanına

hesap verecek, cumhurbaşkanı Meclise hesap vermeyecek, Meclisin ve kurumların hesap sorma hakkı olmayacak. Bakanların ve hükümetin Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlılığı kalkıyor. Cumhurbaşkanı kararnameler düzenleyecek, bakanları, devlet daire, kurum ve kuruluşları kaldıracak, görevlilerini belirleyecek, devlet yetkilerinin tamamını kullanacak, atamalar yaparak hatta tek başına tüm çalışanların, bürokratların disiplin işlerini düzenleyebilecek ama kendisi hiç hesap vermeyecek. Cumhurbaşkanının atadığı bakan, bürokrat, emrindeki her kişi yolsuzluk, hırsızlık, görevde suiistimal yapsa dahi sadece cumhurbaşkanına hesap verebilecek, hukuk yok edilecek. 17-25 Aralık gibi suçüstü yapılacak tüm yolsuzlukları cumhurbaşkanı kapatabilecek. Cumhurbaşkanı partili olacak, parti başkanlığı yapacak, bunun adı da “tarafsız cumhurbaşkanı” olacak. Partisinin milletvekillerini, Hâkimler Yüksek Kurulu üyelerini, Anayasa Mahkemesini, Danıştay üyelerini, Yargıtay Başsavcısını ve Başsavcı Vekilini atayacak. Millî Güvenlik Kuruluna Başkanlık yapacak, bürokratların tamamını tek başına atayacak ve de devletin, milletin birliğini temsil edecek, bunun adı da “Cumhurbaşkanlığı” değil “diktatörlüktür.” Bu yetkileri ve partili olmasıyla tarafsızlık üzerine yemin edecek, hele hele de şu anki bu Cumhurbaşkanımızın yaptığı gibi. Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisini istediği zaman hiçbir gerekçe göstermeden fesih etme yetkisine sahip olacak. Meclis ancak beşte 3 çoğunlukla, 360 oyla cumhurbaşkanının görevine son verebilecek. 1924 yılında Meclisin Atatürk’e, cephede Başkomutanlık yapmış, Kurtuluş Savaşı’nın önderine dahi verilmeyen fesih yetkisini cumhurbaşkanına verecek. Cumhurbaşkanı kararname çıkaracak, yasama yetkisi kullanacak, Meclisi işlevsiz hâle getirip ülkeyi cumhurbaşkanı kararnameleriyle yönetebilecek. Yargıda Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun 6 üyesini doğrudan seçecek, 6’sını da kendisinin atadığı milletvekillerinin de olduğu Meclis aracılığıyla yapacak. Herhâlde son gelişmeler nedeniyle bir tanesinin daha oluşmasını Meclisin aracılığıyla yapacak.

Cumhuriyet Halk Partisi cumhuriyeti kuran partidir. Kurduğu cumhuriyete karşı sorumluluğu vardır. İktidarınızın zamanında insanlarımız adına şeytanın dahi aklına gelmeyeceği her türlü kanun hükmünde kararnamelerle halkın özgürlüğünü kısıtladınız. Tek adam diktatörlüğüyle din esaslarına bağlı bir rejim kurmak istiyorsunuz ve bunu dar kadrolarınızla kendi içinde paylaştığınız çoğu AKP’li milletvekilinden ve kendinize sadakatle oy veren seçmenden dahi saklıyorsunuz.

Anayasa değişikliğiyle ileriki aşamada rejimi değiştirmenin, halktan saklamanın çok kötü bir hadise olduğunu hepimiz biliyoruz. Şu gerçeği saklamayın: Bir kişi üzerinden millette algı oluşturarak, laik, demokratik cumhuriyeti, rejimi değiştirerek, hani Suriye’deki ikide bir konuştuğunuz Esad rejiminden daha kötü, monarşik, İslamiyet’in ideolojik olarak kullanıldığı bir rejim kurmanın peşindesiniz. Bu anayasanın geçmesine neden olursanız azda olsa var olan demokrasiyi yok edersiniz, cumhuriyetin laiklik ilkesini yozlaştırırsınız, tamamen yok edersiniz. Hiçbir vatandaşın can, mal, hukuk güvenliği kalmaz, her kurum, kuruluş tek bir kişinin, diktatörün vicdanına terk edilir. Devlet yönetiminde hukuku belli bir şekilde yok ettiniz. Anayasa değişikliğiyle bu ülkede zorbalığı tamamen hâkim kıldınız. Mecliste muhalefetin yok olduğu parmakçı milletvekillerinin yerine, parmağı da kesilmiş vekiller oluşturuyorsunuz.

Şimdi, tarihte darbeler oldu. 27 Mayıs darbesi, 12 Mart darbesi, 12 Eylül darbesi, 28 Şubat darbesi, 27 Nisan darbesi gibi darbeler oluşturuldu. Bu darbelerin hepsi Türkiye’de hükümetleri yıkmak için yapılan darbelerdi. Ne yazık ki ülkemizde 15 Temmuz darbesi de oldu. Bu darbe Hükümeti yıkmak için değil, laik, demokratik cumhuriyeti yok etmek, Atatürk ilkelerini ülkemizden silmek için yapılmıştır.

Şimdi, 27 Mayıs bir şekliyle ülkemizdeki olumsuzlukların sonrasında darbenin kan akıtması, darbelere kan akması, insanlarımızın diktatörlük anlamında faşist bir cuntayla yönetilmesi doğru değildir. Ama 27 Mayıs darbesi... 1961 Anayasası demokratik kitle örgütlerinin, sendikaların ve odaların demokratikleşmesi ve onların gerçekten örgütlenmesi açısından çok önemli bir yol açmıştır. 12 Mart darbesi bu ülkede devrimcileri, demokratları yok etmek için yapılmıştır. Keza 12 Eylül öyle olmuştur ama 12 Eylül darbesiyle bu ülkede Atatürk'ü, Atatürk ve düşüncelerini kullanan faşist Kenan Evren, bu ülkede devletin içerisindeki şeriatçı, dinci kesimleri, o düşünceden insanları devrimcilere karşı, demokratlara karşı yerleştirmiştir. 12 Eylül 1980 darbesiyle bizi bugünlere getiren 15 Temmuz darbesini yapmaya yeğlenmiştir. 28 Şubat darbesinde Hükümet yıkılmak istenmiştir ama o Hükümet yıkıldıktan sonra ülkede demokrasimiz sekteye uğratılmış, ne yazık ki hâkimlerimiz, savcılarımız rahat görevlerini yapabilir durumda olmuştur. 12 Eylül darbesinde Amasya Tugay Komutanlığında tuğgeneral -ismini açıklamak istemiyorum- “Biz bu adamları kolay mı toplayıp içeri doldurduk? Ne bu tahliyeler?” diyerek rahatsızlığını belirtmiştir. Ama o günün gururlu, hukuka saygılı hâkimi Hâkim Arif Hikmet Korkmaz bir sanığın ifadelerini bahane ederek “Ben Hükümet adamıyım. Delile bakarım, delil yoksa ceza da yok. Delilsiz kimseyi içeride tutmam. Delil varsa kimse onu elimden kurtaramaz.” diye haykırmıştır. Şu anda gelmiş olduğumuz 2016 yılındaki 15 Temmuz darbesinde bir tane hâkimin çıkıp böyle konuşma hakkı var mıdır? Konuşsa başına ne hâller gelir?

BAŞKAN – Sayın Zeybek, toparlar mısınız.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Tabii efendim.

Hukuka bağlılığıyla sık sık “Bu geminin kaptanı benim.” diyen hâkim “Kimseye işimi bırakmam.” diyebiliyordu. Şu anda bir hâkim kalksa, “Ben işime kimseyi karıştırmam.” dese sizler yani AKP bu tür hareket eden hâkimlere yapmadığınız kalır mı?

Tabii, 28 Şubat darbesinde, bu darbe kalkışmasında aradan yıllar geçmesine rağmen bir hâkimin yani aynı hâkimin bir hikâyesini anlatacağım size. Hâkim Arif Hikmet Korkmaz Eskişehir Ağır Ceza Reisidir. Sincan’da tanklar yürümüş, 28 Şubat postmodern darbesi yapılmıştır. Refahiyol Hükümeti iktidardadır. Adalet Bakanı Şevket Kazan’dır. 28 Şubat tanığı mantığı çerçevesinde tutuklamalar yapılmıştır. Bu dönemde kamuoyunca uzun saçları, sakallı ve asalarıyla tanınan Aczmendiler tutuklanmış, Eskişehir Özel Tıp Cezaevine konulmuştur. Yargılamalar da Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesinde yapılmaktadır. Mahkeme Başkanı Arif Hikmet Korkmaz. Dönemin Adalet Bakanı Şevket Kazan sanıkları cezaevinde ziyaret eder. Bu ziyaretin de anlamı büyüktür. Hükümetin ve bakanların sanıkların arkasında olduğunu göstermektedir, mahkemeye bir anlamda uyarıdır. Adalet Bakanının sanıkları ziyaret etmesiyle sanıkların mahkemeye karşı pervasız ve saygısız tavırları daha da artmıştır.

BAŞKAN – Sayın Zeybek, toparlar mısınız lütfen.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Tabii efendim.

Uzun saçlı ve sakallı olan sanıkların saç ve sakallarını Adalet Bakanı Şevket Kazan’a rağmen kestiler. Arif Hikmet, Bakanlığın baskılarına boğun eğmez, “Üstüme gelmeyin, adliyenin önünde cüppemi yakarım.” der. Bu durum karşısında Bakanlık Arif Hikmet’i dosyadan ve Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesi Başkanlığından atarak Ankara’ya tayin eder. Tayini çıkartılan Arif Hikmet dediğini yapar. Adliyenin önüne cüppesini yakmaz ama sanki yirmi yıl öncesinden bugünleri görür gibi “Siyaset mahkeme salonuna girerse adalet kaçır.” diye bir pankart asar. Bu pankartın altına da büyük harflerle isminin baş harflerini “A.H.K” diye yazar.

Bu çalışma yaşanan bir süreç sonrası kuşaklara bırakmanın yanı sıra hukukun geldiği noktada bugünün hukukçularını... Bakın, bu ülkede Arif Hikmet Korkmaz gibi hukukçular var mı?

Ben diyorum ki: 15 Temmuz darbesiyle bu darbenin yapılmasında ve ona eşlik edilmesinde bugünkü siyasal iktidarın 20 Temmuz 2016 tarihinden sonra olağanüstü hâl yasalarıyla beraber bu ülkede diktatörlüğü ve diktatörlükle beraber şu andaki mevcut anayasa değişikliğiyle diktatörlüğün pekiştirilmesi yapılmaktadır.

BAŞKAN – Sayın Zeybek, lütfen toparlayın.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Onun içindir ki biz dünyada barış diyoruz. Ülkemizde barış diyoruz. Yakın tarihte Suriye ve 2002 yılından 2011 yılına kadar Suriye halkıyla, kardeş Esad’la kardeşliğimizin yeniden pekiştirilmesi ve 2011 Martından sonra da dünyanın bekçisi, o bekçinin de yanında bize eşlik eden Esad’ın adının Esed yapılarak Orta Doğu’da Esad’la beraber IŞİD’in, El Nusra’nın, daha sonra da Özgür Suriye Ordusu diyerek o bölgedeki terör örgütleriyle iş birliğine girmenin bu ülke için bir faydası yoktur. Ne yazık ki aralık ayının sonu itibarıyla son günlerde Rusya, İran’la beraber Türkiye’nin iş birliği Suriye’deki Esed’i Esad yaptık. Yeniden barış sağlayacağımızı umuyor ve bundan sonra da, biz, düşman yaratma değil, dost yaratmanın peşinde olmamız dileklerimizle saygılarımı arz ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Zeybek, teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 39 tane konuşmacımız sırada. Onun kayda geçmesini istiyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, madde üzerinde kifayetimüzakere önergesi vardır, önergeyi okutuyorum:

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 11’inci maddesi üzerindeki görüşmeler neticesinde konu açıklığa kavuşmuş olduğundan maddenin oylamasına geçilmesini arz ve teklif ederiz.

Yusuf Başer

Zekeriya Birkan

Yozgat

Bursa

BAŞKAN – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Bir konu üzerindeki görüşmelerin ilanihaye devam etmesi mümkün değildir. Ayrıca görüşülen konunun da vuzuha kavuşması nedeniyle İç Tüzük’ün 26’ncı maddesi gereğince işbu kifayetimüzakere önergesi verilmiştir.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde üzerinde müzakereler tamamlanmıştır.

Şimdi, madde üzerinde bir değişiklik önergesi vardır, okutup oylarınıza sunuyorum.

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Önergeyi oylara sunacaksınız.

ZEKERİYA BİRKAN (Bursa) – Başkanım, bir yanlışlık oldu.

BAŞKAN – Hayır, değerli arkadaşlar, kifayetimüzakere önergesini oylarınıza...

RAVZA KAVAKCI KAN (İstanbul) – “Madde” dedin Başkan.

BAŞKAN – Madde mi dedim?

Kifayetimüzakere önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kifayetimüzakere önergesi kabul edilmiştir.

Şimdi, madde üzerinde bir değişiklik önergesi vardır, değişiklik önergesini okutup oylarınıza sunacağım.

Anayasa Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1504) esas sayılı Kanun Teklifi'nin çerçeve 11'inci maddesiyle değiştirilmesi öngörülen 2709 sayılı Kanun'un 106'ncı maddesinin (4)'üncü fıkrasında yer alan “ve bakanlar,” ibaresinden sonra gelmek üzere “milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olanlar arasından” ibaresinin eklenmesini ve aynı fıkra 1'inci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümlelerin eklenmesini, (8)'inci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini ve son fıkrasında yer alan “ile teşkilat yapısı” ibaresinin “teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Murat Alparslan

Haydar Ali Yıldız

Kemalettin Yılmaztekin

Ankara

İstanbul

Şanlıurfa

“Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar, 81 inci maddede yazılı şekilde Türkiye Büyük Millet Meclisi önünde andiçerler.”

“Bu kişilerin görevde bulundukları sürede, görevleriyle ilgili işledikleri iddia edilen suçlar bakımından, görevleri bittikten sonra da (5)'inci, (6)'ncı ve (7)'nci fıkra hükümleri uygulanır.”

BAŞKAN – Gerekeceyi okutuyorum:

Gerekçe:

Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanların milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olmaları gerektiğine ilişkin hüküm ilave edilerek yeminleri düzenlenmektedir. (8)'inci fıkra da bu kişilerin görevlerinin bitmesinden sonra sadece görevlerine ilişkin suçlar bakımından Yüce Divanda yargılanacaklarına açıklık getirilmekte ve bu durumda uygulanacak hükümler yönünden maddenin tamamı yerine sadece ilgili fıkralara atıf yapılması benimsenmektedir.

BAŞKAN – Değişiklik önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi kabul edilen önerge doğrultusunda oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Sonraki maddeyi okutuyorum:

MADDE 12- 2709 sayılı Kanunun 116 ncı maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“H. Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin yenilenmesi

MADDE 116- Türkiye Büyük Millet Meclisi üye tamsayısının beşte üç çoğunluğu ile seçimlerin yenilenmesine karar verebilir. Bu halde Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır.

Cumhurbaşkanının seçimlerin yenilenmesine karar vermesi halinde Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır.

Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir.

Seçimlerinin birlikte yenilenmesine karar verilen Meclisin ve Cumhurbaşkanının yetkileri, bu organların seçilmesine kadar sürer.

Bu şekilde seçilen Meclis ve Cumhurbaşkanının görev süreleri de beş yıldır.”

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, maddenin görüşmelerine başlıyoruz.

Söz talep eden...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkanım, pek kısa bir söz talebim var.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Özel.

II.- AÇIKLAMALAR (Devam)

24.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in (2/1504) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 11'inci maddesinin oylamasının yapıldıktan sonra değişiklik önergesinin oylamasının yapıldığına ve önerge oylama işleminin geçerli olmayacağına ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, bir önemli husus şu, tam tutanak altındayız: Biraz önce tabii, günün yorgunluğu, on dört saat, siz yedi saattir de yerinizden kalkmadan Başkanlıkta devam ediyorsunuz. Şöyle bir yanlışlık yapıldı, tutanaklara şu şekilde geçti: Maddeyi oylara sundunuz, madde o hâliyle kabul edildi. Daha sonra birkaç, beş, on saniye sonra tekrar kifayetimüzakere, sonra bir önerge, sonra önergeyle değişmiş hâlde şey. Bu önemli bir usul hatasıdır, Sayın Elitaş'la bir kez daha hemfikir olacağımızı düşünüyorum. Bu madde önergenin olmadığı hâliyle önce kabul edildi, daha sonra yapılan işlemin hiçbir hükmü yok ancak görüşmelerin sonunda tekririmüzakere yöntemiyle bu maddenin yeniden müzakere edilip üzerinde yeniden önerge işlemi yapmazsanız bu yaptığınız değişiklik kesinlikle geçerli olmayacaktır. Bu konuyu öncelikle Komisyonun bilgilerine sunmak isterim.

İkinci bir husus: Bu müzakerelerin 10'uncu gününde bütün yorgunluğumuza ve artık ortamda oksijen kalmadı, dışarıda yollar kardan kapandı, okullar tatil oldu ve...

BAŞKAN – O yüzden devam ediyoruz, eve gidemeyeceğimize göre.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – ...on dört saattir müzakerelere devam ediyoruz. Biz, Başkanlık makamından 11'inci madde konuşulduktan sonra bu işin biteceği konusunda hemfikir olmuşken ve bu akşam artık herkesin evine, çoluğuna çocuğuna gideceği konuşulmuşken, ardından, suçlamak için söylemiyorum ama AKP Grup Başkan Vekili Sayın Bülent Turan gelip “Bir madde daha, bir madde daha.” dedi, orada sizleri de güç durumda bıraktı. Ardından, biz aslında sizinle mutabık kaldığımız konuda ısrarcı olup başkanlık makamını yıpratadabilirdik ama onun yerine biraz önce Sayın Burcu Hanım da, Mustafa Şentop'un odasında ben de Sayın Şentop'a bu yaşananları sizin konu hakkındaki yaklaşımınızı, işin buraya gelmesini, bunun sağlıksız bir durum olduğunu, her hâlükârda cuma günü müzakerelere devam edileceğini, cuma günü ha altıda bitmiş, ha yedide bitmiş. Biz, yılbaşı gecesi de olsa devam etmeyi savunuyoruz. Sorun yoksa devam edeceğiz arkadaşlar, 6 tane, 5 tane konuşmacı bildirdim, Uğur Bayraktutan “Komisyon üyesiyim, ben de konuşacağım.” diyor.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Hayır, efendim, ben konuşacağım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bundan kaçtığımız yok. Sayın Metin Külünk'ü de büyük bir dikkatle dinleyeceğiz.

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Ben konuşacağım yani.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama, burada yapılan iş, doğru bir iş değil. Bu Komisyon Başkanının teklifine rağmen sizin, grup yönetiminin böyle bir ifadesinden sonra hepinizin “Devam edelim o zaman.” diye gösterdiğiniz tepki kendi içinizde belki haklı olabilir ama onu bir başka grup içi öz eleştiri sürecinde yapmalısınız. Sağlıklı bir noktada değiliz, konuşmacılarımız var, burada hiçbir sıkıntımız yok ama bunların kayda geçmesini istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Özel, ben de biraz önceki oylamayla ilgili bir açıklama yapayım. 11’inci maddenin oylaması sırasında kifayetimüzakere önergesi okunduktan sonra önergenin de oylandığı açıkça zabıtlarda belliyken tabii, belki ben farkında değilim ama sehven “madde” demiş olabilirim, ben onun farkında değilim. Zaten arkadaşlarımızın uyarması üzerine oylamayı yeniledik, tekrar kifayetimüzakere oylaması yaptığımızı ifade ederek tekrar kifayetimüzakere oylamasını kabul ettiğimizi de izah ettik. Daha sonraki uygulamamızda da herhangi bir sorun yok.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, izin verir misiniz Sayın Özel’in değindiği konuya...

BAŞKAN – Diğer maddeyle ilgili de bizim hem burada Başkanlık Divanı olarak hem de grup başkan vekillerimizle aramızda herhangi bir uygulama sorunu yok diye ifade edeyim.

Sayın Elitaş söz istiyor.

MUSTAFA AKAYDIN (Antalya) – Başkan, uykun geldi, hata yapıyorsun.

BAŞKAN – Buyurun.

25.- *Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş’ın Manisa Milletvekili Özgür Özel’in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Özgür Özel biraz önceki tespitinde, uygulamasında doğru fakat orada, Başkanlık Divanındaki arkadaşlar yapılan işlemin eksik bir işlem olduğunu ifade ettiler. Siz oradaki meseleyi düzelttiniz. Eğer madde geçmiş, farklı bir şekilde okunmalarına devam etmiş olsaydı... Maddeyi okumadı zaten, bir sonraki maddeyi okumadan yaptığı için -Sayın Özgür Bey’in dediği doğru- madde okunmadığından dolayı o madde geçilmedi. Ki İç Tüzük’ün 13’üncü maddesi bunu uyarlanmaz veya 144’üncü maddesi uyarlanma imkânı yok, sadece Komisyonla ilgili bir şey, o Genel Kurulla ilgili düzenleme hâkim durumunda. Onun için, madde geçmiş olsaydı belki yeniden dönme imkânı yapılabilirdi ama yanında uyarı yapıldığı için öyle bir eksik, sakat bir durumun olmadığı kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

A) KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1504) (Devam)*

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, madde üzerinde Sayın İlhan Cihaner’in söz talebi var.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Külünk çekti mi?

BAŞKAN – Hayır, onu araya koyduk hepsi şey olmasın diye.

Buyurun Sayın Cihaner.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Evet, ben önceki konuşmamda da daha çok bu Anayasa değişikliği özelinde ve genel olarak AKP’nin Türkiye’nin ilk baştan itibaren anayasa değişikliğini ya da yeni anayasa yapmaya Türkiye toplumunu ikna etmek için kullandığı kavramlara değinmiştim, yine o kavramlardan birisine değineceğim. AKP, genellikle anayasaları darbeye ilişkilendirerek, darbe kavramıyla ilişkilendirerek değiştirmeye çalışıyor. Buranın kritik kavramlarından birisi de sivil ve askeri zıtlığı üzerinde, sivil ve askeri zıtlığı üzerinden işte, yapılan ya da yapılacak olan anayasanın, anayasa değişikliğinin Türkiye’nin ilk sivil anayasası olduğu propagandasını yapıyor. Bu da çok yanlış bir yaklaşım; şöyle ki AKP’nin sivil ele alışı sadece asker karşıtlığı şeklinde ele alınıyor. Burada her şeyden önce, meydana gelen tüm darbelerin ekonomi politikleri, dayandıkları toplumsal dinamikler, en önemlisi de sonradan ortaya koydukları anayasa metinleri, toplumsal tasarımları farklı olduğu hâlde tüm

darbeleri aynıymış gibi eşitleyerek bu darbelerin temelindeki çıkar gruplarını gizlemeye çalışıyor. En büyük yanlışlardan birisi oluyor ve bu da bir darbe döngüsüne yol açıyor. Hele hele sivil asker olmayan olarak kodladığı zaman sanki askerden gelen her şey yanlış, sivilden gelen her şey doğrudurmuş gibi bir izlenim veriyor, bu da bir yanlış vesayet kavramı üzerinden yapılan ya da yapılması planlanan anayasa değişikliklerini meşrulaştırmış oluyor. Örneğin, şöyle bir kavram kullanılmış Anayasa Teklifi'nin genel gerekçesinde: "Darbelerle oluşan ve beslenen vesayetçi anlayış, zaman zaman açık veya üstü örtülü şekilde milletin seçtiği iktidara müdahalelerde bulunmuş, daima kendini iktidarın asıl sahibi olarak görmüştür. Son olarak, 15 Temmuz 2016'da millet iradesiyle oluşan iktidarı hazmedemeyen bu anlayış başka bir kisve ile başını kaldırmış." Şimdi, burada 61 Anayasası'nı, 82 Anayasası'nı ve onu meydana getiren dinamikleri, onların öncesindeki askerî müdahaleleri, darbelerin hepsini eşitleyerek çok çok büyük bir yanlışla imza atılmış oluyor.

Tabii, burada anayasa değiştirilirken hemen hemen tüm hukuk metinlerinde olduğu gibi bazı soruları sormamız lazım.

Bir: Bu Anayasa niye değiştiriliyor? Yani Türkiye'nin şu anda var olan, ilk konuşmamda da değinmiştim ama hangi sorununu bu anayasa değişiklikleriyle çözeceğiz?

Burada kuşkusuz bir kriz var ama krizi ele alırken şöyle bir sorunlu yaklaşım içerisinde iktidar: Krizin gerekçesi doğrudur, özellikle cumhurbaşkanının seçilerek, halkoyuyla seçilerek göreve gelmesiyle ortaya çıkan anayasa hukukunda "çift meşruluk" denilen sorun ama her şeyden önce bu sorunun kökeninde mevcut sisteme sonradan eklenen cumhurbaşkanının seçilerek göreve getirilmesi olmuştur. Şimdi, eğer bu sorunu bu şeklide teşhis etmezsek sorunun gerekçesiyle yani sorunun kaynağında var olan nedenle çözüm olarak gösterilen nedenin aynı gerekçede birleşerek sorunun katmerlenmesi gibi bir durum söz konusu.

Örneğin, şu anda Türkiye'nin sorunlarının en önemlilerine bakalım. Nedir? Türkiye, dış politikada inanılmaz bir kriz yaşıyor.

Peki, bu krizi niye yaşıyor? Parlamento baypas edilip birtakım danışmanlarla, kerameti kendinden menkul hatta köşe yazarlarının dominasyonuyla sürekli fikir değiştirerek bir politika belirlediği için krizi yaşıyor.

Peki, getirdiğiniz sistem bunu giderecek mi? Bunu gidermeye dönük bir mekanizma var mı? Hayır, tam tersi, AKP'nin getirdiği sistemle Parlamentonun hem çatışan çıkarlarının ortak doğrusunu bulma hem ortak doğruyu bulma noktasındaki var olan performansı, var olan potansiyeli ortadan kaldırılacak, tam da bugünkü sorunları doğuran ve onları yeniden yeniden üreten yapıların daha fazla sürece hâkim olmasına neden olacak. Burada yine anayasa hukukunda, anayasa teorisinde iktidarın kişiselleştirilmesi ve monoblok, monist, tamamen monoblok bir iktidarın ortaya çıkmasına neden olacak.

Biraz önce MHP'yle ilgili söylediğimiz şeylerden Sayın Parsak alındı ama bu sistem aslında AKP'yi de bir siyasi parti, bir örgütlü siyasi parti olarak kıymetiharbiyeden düşürecek. Çünkü siyasi partilerin gücünü, tabandaki örgütlü yapılarıdaki varlığını Parlametodaki ve Parlamento üzerinden kamuyla kurdukları ilişkiler belirler. Eğer siz bu gücü tamamen danışmanlardan oluşan Cumhurbaşkanlığının kendi örgütüne verirsiniz AKP de tabiri caizse bir zombi örgüt hâline gelecektir ve aynı gerilim diğer partilerde olduğu gibi AKP'de de olacaktır.

Peki, kim yapıyor bu Anayasa'yı? Anayasa'yı yapan aynı zamanda anayasadaki bazı avantajları kendi lehine de kurgulayacaktır. Şimdi, bunu, kimin yaptığına baktığımız zaman anayasayı, bir kere çok referans verdiğiniz millet yapmıyor. Şu anda tartıştığımız gibi ve yapılan birtakım çok açık yanlışlıklara bile bu yapım sürecinde müdahale edilmesinden anlaşıldığı gibi, siyasi kaygılarla yani

memleketin gerçek sorunlarında dezavantajlı durumda olan grupların bu sorunları gidermeye dönük çözüm önerilerinden, ortak akıldan hareket edilerek bir grup, bir kurucu iktidar, kurucu Meclis ya da Parlamento değil, hiç kimsenin henüz ne olduğunu bilemediği bir irade yapıyor bunu.

Peki, bunu yaptığı zaman hangi sorunlar çıkıyor ortaya? Bir; dediğim gibi, ortak akıl bulunamıyor. İkincisi; zaten dezavantajlı gruplar aleyhine işleyen mekanizma dezavantajlı grupları daha dezavantajlı hâle getiriyor. Özellikle, yüzde 10 seçim barajı, memleketin çok önemli bir bölümünde hâlen devam eden olağanüstü koşullar, yerleşim birimlerinin ortadan kaldırıldığı ve yüzbinlerce insanın yerinden edildiği birtakım fiilî olarak oy kullanmayı bile imkânsız hâle getiren koşullar, yargının çözülmüş olması gibi, medyanın tamamen tek taraflı çalışması gibi birtakım gerekçeler de üst üste konulunca bu koşullarda anayasanın tartışılmaz bile olduğu bir...

Sayın Başkan... Sayın Başkan... Sayın Başkan...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sayın Başkan, insicamı bozuluyor.

MUHARREM ERKEK (Çanakkale) – Sayın Başkan, devam edeceksek sakın bir ortam oluşturalım.

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, Komisyon gündemine hâkimdir.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Ediyorum ama kendi söylediklerimi duymakta bile...

BAŞKAN - Sayın Cihaner, lütfen devam edin.

İLHAN CİHANER (İstanbul) – Madem en son konuşmacıyım, ben konu bölünmesin diye sadece meşruiyet kavramına değineyim.

Şimdi, iktidarlar toplumu yönetmek ister, toplum da hak ve özgürlüklerine zarar gelmeden ve toplum içerisinde var olan değişik çıkarlarını ortak bir aidiyet duygusu içerisinde bir arada yaşayarak yaşamlarını sürdürmek isterler. Bu iki çıkar arasındaki gerilim zorunlu olarak bir rıza ihtiyacına ve meşruiyete ihtiyaç duyar. Meşruiyetin üretilmesine ihtiyaç duyar.

Tabii bunun dışında meşruiyetin bir de hukuki ve sosyopolitik anlamı var. Anayasaların meşruiyeti de tam da bu kavramların tartışılmasıyla ortaya çıkar. Burada rejim tartışmalarıyla bağlantılandırarak olursak ilk nedene uygunluk prensibi açısından anayasalar ya olağanüstü dönemlerde yapılır. Bunlar nedir? Bağımsızlık, devletlerin birleşmesi, devletlerin ayrılması, savaş, olağanüstü altüst oluşlar, darbe, devrim gibi konumlarda eğer anayasa yapılırsa meşruiyetini bu ilk nedene uygunluk boşluğunu buradan alır ama bir de olağan durumlarda anayasalar yapılır. Olağan durumlarda anayasalar da toplum sözleşmesi olarak, toplumdaki tüm kesimlerin bir araya gelerek ortak aklı ve farklı çıkarların ortaklaştırılmasıyla yapılır. Bu anayasa, maalesef, şu anda olağan koşullarda yapıldığı izlenimi verilmekle birlikte, medyanın kullanımı, işte, Parlamentonun devre dışı bırakılması gibi gerekçelerle, sonuç olarak bir rejim değişikliğine işaret edecek bir olağanüstü döneme işaret etmektedir. Çok uzatmıyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Sayın Cihaner, teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, Komisyonumuzun toplantısını bugün saat 14.30’da kaldığımız yerden devam etmek üzere kapatıyoruz.

Hayırlı sabahlar diliyorum.

Kapanma Saati: 04.11